

Reetta Leppälä (toim.)

NUORET JA KIRKON NUORISOTYÖ POHJOIS-SUOMESSA

Nuorten uskonnollisuus ja elämänhallinta

B: AJANKOHTAISTA - AKTUELLT

**NUORET JA KIRKON NUORISOTYÖ
POHJOIS-SUOMESSA**

Nuorten uskonnollisuus ja elämänhallinta

Reetta Leppälä (toim.)

KESKI-POHJANMAAN AMMATTIKORKEAKOULU, 2010

JULKAISIJA:

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

JAKELU:

Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu

Koulutuskirjasto

PL 277, 67101 Kokkola

puh. (06) 825 2060

email: koulutus.kirjasto@cou.fi

Kansi:

Paula Salonen

Kannen kuva:

Reetta Leppälä

Taitto: Paula Salonen

B: AJANKOHTAISTA – AKTUELLT

Painopaikka: Oy Fram Ab, Vaasa

ISBN 978-952-6602-10-3 (nid.)

ISBN 978-952-6602-11-0 (PDF)

ISSN 1239-0755

TIIVISTELMÄ

Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa nuorten uskonnollisuudesta ja Evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyöstä Pohjois-Suomessa. Tutkimuksen ensimmäisessä osassa selvitettiin pohjoisen Suomen nuorten uskonnollisuutta, uskonnollista osallistumista ja elämänhallintaa. Kohdejoukkona oli 819 edl_d1Hj db VÄ/hiVcj dgVZ`di` VdakV` & !kj di VIVtZg h dj aj c`n] YZ häh luokkalaisia) kymmeneltä eri paikkakunnalta. Kohdepaikkakunniksi valittiin Oulun hiippakunnan syrjäseutuja ja kasvukeskuksia. Tutkimusmenetelmänä käytettiin sähköistä Webropol-kyselyä. Kyselyyn vastasi 590 nuorta keväällä 2008 ja vastausprosentiksi saatiin 72. Tutkimuksen toisessa osassa selvitettiin seurakuntien nuorisotyön tilannetta Pohjois-Suomessa keväällä 2009. Tutkimuksessa haastateltiin 20 seurakunnan nuorisotyöntekijää samoilta paikkakunnilta, joilta myös kyselyyn vastanneet nuoret olivat.

Tulosten mukaan nuorten elämänhallinta oli hyvä suurimmalla osalla Pohjois-Suomen nuorista. Tuloksissa näkyi kuitenkin pieni marginaaliryhmä, jonka elämänsä ei ollut kohdallaan. Oman elämänsä vaikuttamismahdollisuuden arvosanan keskiarvoksi saatiin 8,4 ja elämän tyytyväisyysarvion keskiarvoksi 4,2. Nuoret elämänsä ja luottivat voivansa vaikuttaa oman elämänsä kulkuun enemmän kuin tytöt. Tytöt kokivat itsellään olevan enemmän ongelmia kuin pojat. Opiskeluun liittyvät ongelmat olivat yleisimpiä, ja perhe osoittautui tärkeäksi nuoren tukijaksi. Nuoret uskoivat suhteellisen vahvasti kristinuskon peruselementteihin. Herätysliikeperheisiin kuuluvat nuoret ajattelivat uskonnollisista asioista samansuuntaisesti kuin perheensä useammin kuin muut nuoret. Tytöt olivat poikia uskonnollisempia ja myös rukoilivat aktiivisemmin. Nuoret olivat melko vahvasti sitoutuneita kirkon jäsenyyteen. Joka neljäs nuori piti uskonnollista yhteisöä tärkeänä ja uskoi äänestävänsä vuoden 2010 seurakuntavaaleissa. Neljäsosa nuorista taas oli harkinnut kirkosta eroamista. Puolet nuorista ei ollut halukas osallistumaan mihinkään seurakunnan järjestämään toimintaan, mutta toinen puoli nuorista joko osallistui tai olisi halukas osallistumaan. Seurakunnan järjestämä toiminta oli useiden nuorten mielestä kiinnostamatonta. Myös ajan puute, kavereiden osallistumattomuus ja toiminnan tuntemattomuus olivat nuorten osallistumattomuuden syinä. Toiminnan kehittämiseen pääsivät usein lähinnä vain aktiiviset seurakuntanuoret.

Pohjois-Suomen seurakuntien nuorisotyöntekijät olivat erittäin motivoituneita ja sitoutuneita kirkon työhön, vaikka työtä on paljon ja se on työajatonta. Työn tärkeimpänä tehtävänä nähtiin evankeliumin julistus. Nuorisotyöntekijät pitivät perustyönään osallistavan toiminnan järjestämistä, jolloin yhteisöllisen toiminnan avulla kohdataan nuoria. Työnkuva yksittäisten nuorten auttamisessa heidän ongelmissaan oli läsnäoloa keskusteluineen ja apuun ohjaamisineen. Työntekoa leimasivat lähinnä yhteiskunnan nopeasta kehittymisestä aiheutuvat muutokset ja herätysliikkeet. Isommissa seurakunnissa tai seurakuntayhtymissä nuorisotyöntekijöiden tekemä yhteistyö keskittyi enemmän seurakunnan sisälle, kun taas pienemmissä seurakunnissa kyettiin tekemään yhteistyötä laajasti myös seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteis-

työssä odotettiin kirkon tuoman hengellisyyden hyväksymistä, mikä saattaa vaikeuttaa ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä. Työaika ei tunnut riittävän työn kehittämiseen.

Asiasanat: Nuoret, kirkon nuorisotyö, seurakunnat, uskonnollisuus, elämäntapa, Pohjois-Suomi

KUVIOT JA TAULUKOT

KUVIOT

Kuvio 1. Seurakunnan toiminnan tunteminen	49
Kuvio 2. Vaikutusmahdollisuudet oman elämän kulkuun nuorten arvioimana	56
Kuvio 3. Tyytyväisyys omaan elämään nuorten arvioimana	57

TAULUKOT

Taulukko 1. Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluneet Suomessa 1900-2008	11
Taulukko 2. Vastaajien uskonnollisia uskomuksia	34
Taulukko 3. Maailman synty ja kuolemanjälkeinen elämä	35
Taulukko 4. Uskonnollinen yhteisö ja hengellisyys	37
Taulukko 5. Uskonnollisista asioista perheen kanssa samalla tavalla ajattelevien	38
Taulukko 6. Rukoilemisaktiivisuus	40
Taulukko 7. Tyttöjen ja poikien rukoilemisaktiivisuus	41
Taulukko 8. Kirkosta eroamisen syitä	43
Taulukko 9. Seurakunnan toimintaan osallistuminen tai osallistumishalukkuus	45
Taulukko 10. Nuorille tärkeitä asioita elämän ja vapaa-ajan kannalta	47
Taulukko 11. Seurakunnan toimintaan osallistumattomuuden syitä	50
Taulukko 12. Kyselyyn vastanneiden nuorten ongelmat	59
Taulukko 13. Nuoren valitsema ensisijainen auttaja erilaisiin ongelmiin	65
Taulukko 14. Seurakunnan työntekijän osuus nuorten tukijana eri ongelmissa	69

SISÄLLYS

TIIVISTELMÄ	3
KUVIOT JA TAULUKOT	5
1 TAUSTA	9
1.1 Kirkon asema suomalaisessa yhteiskunnassa	10
1.2 Oulun hiippakunnan seurakunnat muutoksessa	14
1.3 Nuorten arvot ja uskonnollisuus (Reetta Leppälä & Jaana Remes)	16
1.4 Muuttuva kirkon nuorisotyö ja sen koulutus	19
1.5 Kirkon nuorisotyöntekijät työssään	22
2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT	27
2.1 Tutkimustehtävä ja aineiston keruu	27
2.2 Tutkimusaineiston analyysimenetelmät	29
2.3 Tutkimuksen luotettavuus	30
3 NUORTEN USKO JA USKONNOLLINEN OSALLISTUMINEN	34
3.1 Uskonnolliset uskomukset (Jaana Remes & Reetta Leppälä)	34
3.2 Henkilökohtainen uskonelämä (Jaana Remes)	40
3.3 Sitoutuminen kirkon jäsenyyteen (Jaana Remes)	42
3.4 Uskonnollinen osallistuminen	44
3.5 Nuorten ja nuorisotyöntekijöiden näkökulmat osallistumattomuuteen	49
4 NUORTEN ELÄMÄNHALLINTA	56
4.1 Nuorten elämänasenne	56
4.2 Nuorten ongelmat	58
4.2.1 Nuorten tukijat ongelmatilanteissa	64
4.2.2 Seurakunta nuorten tukijana	68
5 SEURAKUNNAN NUORISOTYÖNTEKIJÄNÄ POHJOIS-SUOMESSA	74
5.1 Nuorisotyöntekijöiden työnkuva	74
5.1.1 Nuorisotyön haasteet	76
5.1.2 Pohjois-Suomen nuorisotyön erityispiirteet	80
5.1.3 Aikaan mukautuva nuorisotyö	83
5.1.4 Herätysliikkeiden vaikutus nuorisotyöhön	87
5.2 Yhteistyö nuorisotyössä	92
5.2.1 Yhteistyö kirkon ulkopuolisten tahojen kanssa	94
5.2.2 Yhteistyötä rajoittavia asioita	96

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA	101
6.1 Pohjois-Suomen nuoret kirkon nuorisotyön kohteena	101
6.2 Pohjois-Suomen nuorten hyvinvointi ja sen tukeminen	103
6.3 Pohjois-Suomen seurakuntien nuorisotyön tila	108

LÄHTEET

LIITTEET

1 TAUSTA

Nuorisotutkimus on Suomessa ja muissakin Pohjoismaissa lähtökohdiltaan urbaania ja keskittynyt usein etelään. Pohjoisten alueiden nuoret ovat olleet harvoin tutkimuksen kohteena. Esimerkiksi Cederlöfin laajassa nuorisotyön tilaa käsittelevässä tutkimuksessa pohjoisen Suomen tilanne ei ole saanut suurtakaan huomiota, ja myös monissa muissa nuorten elämää käsittelevissä tutkimuksissa haastateltavat löytyvät etelän kaupungeista.¹ Tästä seuraa se, että nuorisotutkimuksessa ”tutkimuksellisen äänen” saavat usein Etelä-Suomen kaupunkilaiset nuoret ja heidän kokemusmaailmansa. Myöskään meneillään oleva rakenteellinen muutos maaseudun ja kasvukeskusten välillä ei ole saanut nuorisotutkimuksessa osakseen riittävää huomioita.

Nuorten aikuisten uskonnollisuus ja sitoutuminen seurakunnan toimintaan on ollut viime vuosien aikana paljon esillä kirkon toiminnassa. Miksi rippikoulun ja isostoiminnan suuria osallistujamääriä ei kyetä sitouttamaan kirkkoon? Kirkko on pyrkinyt vahvistamaan nuorten aikuisten asemaa kirkossa eri tavoin. Nuoret aikuiset–työryhmän muistiossa kannustetaan seurakuntia etsimään uusia kanavia tavoittaa nuoria aikuisia.² Vuonna 2006 ilmestyneessä *Urbaani usko*–tutkimuksessa on keskitytty selvittämään sitä, miten helsinkiläisnuoret Kallion kaupunginosassa kokevat kirkon osallisuuden.³ Entä millainen on nuorten tilanne pohjoisen Suomen alueella? Toisaalta pohjoisessa Suomessa on kasvukeskuksia, johon keskittyy suuri määrä nuoria ja toisaalta taas harvaan asuttuja syrjäseutuja. Lisäksi Pohjois-Suomi on voimakasta herätysliikealuetta, joka tuo oman haasteensa nuorten uskonnollisuuden tukemiseen.

Tämä tutkimus kohdistuu nuoriin ja Evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyöhön Pohjois-Suomessa. Juuri rippikoulun käyneet nuoret kertovat omasta uskonnollisuudestaan ja kiinnostuksestaan seurakunnan toimintaa kohtaan. Lisäksi he arvioivat omaa elämänhallintaansa. Nuorten oman kokemusmaailman lisäksi nostetaan esiin myös pohjoisen seurakuntien työntekijöiden näkökulma. Viime vuosien keskusteluissa on pohdittu sitä, miten seurakuntien nuorisotyö kehittyy muuttuvassa yhteiskunnassa. Maaltamuuton seurauksena syrjäseutujen väestö valuu kaupunkeihin ja etäalueille jääneiden keski-ikä kohoaa. Väkimäärän vähentyessä entisen toiminnallisen tason säilyttäminen käy yhä vaikeammaksi.

Tämän tutkimushankkeen päärahoittajana on toiminut Kirkon tutkimuskeskus. Lisäksi tutkimusta on rahoittanut Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. Tutkimuksen on toteuttanut Reetta Leppälä, joka työskentelee tutkimusyliopettajana Ylivieskan CENTRIAssa.

1 Cederlöf 2004; Näre 2005

2 Uskosta osallinen 2006

3 Mikkola & Niemelä & Petterson (toim.) 2006

1.1 Kirkon asema suomalaisessa yhteiskunnassa

Yhteiskunta on nykyään Pohjoismaissa hallinnollisesti eriytynyt ja yhtenäiskulttuuri on hajonnut. Valtio ja kunnat ovat ottaneet hoitaakseen monia evankelisluterilaiselle kirkolle ja vapaaehtoistoiminnalle aikaisemmin kuuluneita tehtäviä, joten suomalainen elämänmuoto perustuu silti kristillisiin arvoihin ja kulttuuriin, sekä kirkko ylläpitää nationalistisia ihanteita.⁴ Kuntien ja evankelisluterilaisen kirkon seurakuntien yhteiset historialliset juuret painottavat niiden samankaltaisuutta, mutta toisaalta taas niiden eriytyminen omiksi organisaatioikseen korostaa poikkeavuutta⁵. Yhteiskunnan kehittyminen monimuotoisemmaksi on aiheuttanut yhteiskunnan jaon valtion, markkinoiden ja järjestöjen muodostamaan kolmeen sektoriin, mikä ei ole täysin ongelmatonta. Evankelisluterilaisia seurakuntia voidaan pitää julkisyhteisöinä, mutta toiminnan voidaan sanoa muistuttavan kolmatta sektoria⁶. Osaltaan uskonnon aseman muuttumiseen ihmisten elämässä on vaikuttanut Suomeen saatu uskonnonvapaus, joka merkitsi kirkon monopolistisen aseman katoamista⁷. Uusin uskonnonvapauslaki⁸, joka on vuodelta 2003, kumosi vuonna 1922 annetun Suomen ensimmäisen uskonnonvapauslain⁹. Millainen asema siis evankelisluterilaisella kirkolla ja uskonnolla on nyky-yhteiskunnassa?

Tänä päivänä maallisten kuntien ja uskonnollisten seurakuntien toiminnan lähtökohdat ovat hyvin erilaiset. Kunnallinen näkökulma korostaa rationaalisia lähtökohtia ja seurakunnallinen näkökulma on taas arvojen ohjaamaa toimintaa. Kuitenkin sekä maallisessa että uskonnollisessa instituutiossa ovat läsnä myös toistensa lähtökohdat. Organisaatioiden erilaisuus aiheuttaa niiden vuorovaikutukselle jännitettä, koska yhteistyössä on vaarana epätasapaino, jolloin toisen organisaation lähtökohdat voivat korostua. Kallunki jopa väittää uudessa väitöskirjassaan, ettei kuntien ja seurakuntien yhteistyölle ole teoreettisesti edellytyksiä, koska seurakuntien normisto aiheuttaa lähinnä vain ongelmia kuntien sekulaareille toimintaperiaatteille.¹⁰

Suomen kirkko on vähitellen uudistunut kirkon ulkoisen ja sisäisen kritiikin myötä: demokraattisuus, suvaitsevaisuus ja moniarvoisuus ovat lisääntyneet.¹¹ Häkkinen toteaa väitöskirjassaan kirkon identiteetin hämärtyneen modernisaatiokehityksen takia, mutta kansankirkkorakenteen säilyneen. Kirkko on joutunut sopeutumaan yhteiskunnan muuttumiseen ottamalla ulkoisia vaikutuksia uskonnollisen sanoman rinnalle. Kirkon sanoman ja muuttuvan kontekstin välinen jännite on lisääntynyt. Ihmisten uskon individualisoituminen pakottaa kirkon arvioimaan oman teologian, opetuksen ja käytänteiden luonnetta sekä suhdetta kulttuurielämäään. Kirkkoon sitoutumisen ihanne ja todellinen tilanne ovat nykyään kaukana toisistaan, koska sitoutumisen ihan-

4 Ketola 2003a, 43-44

5 Kallunki 2010, 18

6 Helander 1998, 25-29

7 Kallunki 2010, 18

8 Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453

9 Uskonnonvapauslaki 10.11.1922/267

10 Kallunki 2010, 19-21

11 Ketola 2003a, 51-52

teessa ei ole tapahtunut muutoksia sitten 1960-luvun, mutta sitoutumisen todellisuus on muuttunut paljon. Sitoutumisen ihanteena pidetään edelleenkin kirkon jäsenyyttä sekä kristillisen uskon perusasioiden hallintaa ja niihin liittyvää hartauselämää. Lisäksi kirkkoon sitoutunut ihminen kantaa vastuuta seurakunnasta ja hoitaa maallista kutsumustaan. Todellisuus on kuitenkin toinen, koska kirkkoon kuuluvien osuus, seurakuntien toimintamuotoihin osallistuminen ja kirkon opettamaan uskoon sitoutuminen ovat vähentyneet.¹²

Yhteiskunnan modernisaatioon liittyy läheisesti maallistuminen (=sekularisaatio), jossa uskonnon ja siihen kuuluvien uskomusten vaikutukset heikkenevät¹³. Kirkon jäsenmäärät ovat olleet jo pitkään hiljaisessa laskussa (Taulukko 1). Vuonna 2009 evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuului 80,6 prosenttia suomalaisista kun taas vuosisadan alussa luku oli 98,1. Kirkon kirjoilla vuonna 2007 oli 4 327 313 henkilöä¹⁴. Vielä tämän hetken luvuillakin Suomi on maailman luterilaisimpia maita ja uskonnollisesti poikkeuksellisen yhtenäinen¹⁵. Vaikka Suomessa on vähän maahanmuuttajia verrattuna muihin Euroopan maihin, on maahanmuutto viime vuosina kuitenkin vilkastunut, joten muut uskonnolliset ryhmät ovat kasvaneet. Ulkomaalaisten maahanmuuton arvelaan myös kasvavan tulevaisuudessa, koska suurten ikäluokkien eläköityminen aiheuttaa Suomeen työvoimapulaa.¹⁶ Vuonna 2008 muutti ulkomailta Suomeen enemmän ihmisiä kuin koskaan aiemmin on vuosittain muuttanut¹⁷.

Taulukko 1. Evankelis-luterilaiseen kirkkoon kuuluneet Suomessa 1900-2008¹⁸.

	vuosi	1900	1950	2000	2005	2006	2007	*2008
Luterilaisia	%	98,1	95,1	85,1	83,1	82,5	81,8	80,6

Näyttäisi siltä, että maallistumisessa ei ole kyseessä ihmisten uskonnollisuuden heikkeneminen, vaan uskonnollisen osallistumisen väheneminen. Se tarkoittaa instituution eli kirkon erottamista omasta uskosta¹⁹. Tällä vuosituhanella suomalaisten uskonnollisuus onkin moninaistunut, koska uskonnollinen individualismi on lisääntynyt ja auktoriteetti-usko on heikentynyt²⁰.

Kirkkoon liittymisen ja kuulumisen sekä kirkosta eroamisen syyt ovat moninaiset. Kirkkoon kuulumisessa korostuu varsinkin perheyhteisöä tukeva tehtävä siirtymäriittien kautta.²¹ Gallup Ecclesiastica 2007-tutkimuksen mukaan kirkkoon kuulumisen erittäin tärkeinä syinä pidettiin kirkollisia toimituksia,

12 Häkkinen 2010

13 Kääriäinen, Niemelä & Ketola 2003, 11; Niemelä 2006b, 20-25; ks. sekularisaatiosta esim. Kääriäinen 2003, 87-121; Berger 1967, 107

14 Kirkon tiedotuskeskus 19.2.2008

15 Niemelä 2003,125; Ketola, Kääriäinen & Niemelä 2007, 47; Monikasvoinen kirkko 2008, 26

16 Monikasvoinen kirkko 2008, 28-30

17 Maahanmuuttoa ja muuttovoittoa ennätysmäärä 2008

18 Tilastokeskus, väestötillastot 2008; *Kirkkoon liittyneitä ennätysmäärä 2010

19 Luckmann 1999; ks. myös Kirkko muutosten keskellä 2004, 45-49

20 Ketola 2003b, 85-86; aiheesta lisää myös luvussa 1.3

21 Kirkko muutosten keskellä 2004, 94-95

kuten hautaan siunaaminen (61 %), kaste (54 %) ja kirkollinen vihkiminen (54 %) sekä sitä, että kirkko ylläpitää hautausmaita (53 %). Oman jäsenyyden perusteena on usein myös se, että kirkon odotetaan auttavan heikompiosaisia.²²

Kirkkoon liittymistä ja sen syitä on selvitetty vuosilta 1996, 2001 ja 2006 Tampereella. Lähes joka toiselle liittymiselle löytyi jokin syy. 59 prosentilla liittyjistä oli syynä elämänkaarisyys eli oman lapsen syntymä ja kaste, nuorisoriippikoulu, kummin tehtävät, kirkkohäät, rippikoululaisen vanhemmuus sekä vakava sairaus tai kuoleman läheisyys. Henkinen tai hengellinen syy oli ensisijainen joka kolmannella liittyjistä. Näitä syitä olivat muun muassa siirtyminen toisesta uskonnollisesta yhteisöstä, uskoon tuleminen tai selkiytyminen ja uhmakkaan eron katuminen. Vähäisellä osalla oli arkielämän syitä kuten maahan muutto tai kirkolta saatu apu²³. Kirkkoon kuulumisprosenttien erojen syitä on tutkittu Helsingissä. Asuinalueen alhaista kirkkoon kuulumisprosenttia selittivät maahanmuuttajien, tulottomien ja vuokra-asuntojen suhteellisen korkea osuus. Sen sijaan asuinalueella asuvien naisten, omakoti- tai paritalojen ja suurten asuntojen suhteellisen korkea osuus selittivät korkeaa kirkkoon kuulumisprosenttia.²⁴ Niemelä on muodostanut erilaisia jäsenyystyypppejä sen mukaan, miksi kirkkoon kuulutaan. Lähes yhtä suuria ryhmiä ovat hengellistä tehtävää korostavat jäsenet (29 %), kirkollisia toimituksia korostavat jäsenet (28 %), kirkon auttamistehtävää korostavat jäsenet (27 %) ja väljin perustein kirkon jäseninä olevat jäsenet (16 %).²⁵

Kirkosta eroaminen lisääntyi 38 prosenttia vuosina 2000-2003 verrattuna edelliseen nelivuotiskertomuskauteen. Syiksi voidaan arvella uutta uskonnonvapaus- ja hautausoimilakia. Kirkosta eroaminen helpottui käytännössä ja hautausoimesta alettiin periä sama maksu kirkkoon kuulumattomilta ja kuuluvilta. Vuonna 2003 kirkosta eroaja oli hieman useammin mies kuin nainen, ja eroamista tapahtui kaupunkiseurakunnissa enemmän kuin maaseudulla, vaikka eroaminen kasvoikin maaseudulla suhteellisesti yhtä paljon kuin kaupungeissa. Lasten ja nuorten (0-17-vuotiaat) osuus eroajissa oli vähäinen. Eroamisen syynä on tavallisimmin kirkon jäsenyyden kokeminen merkittömänä ihmisen elämässä ja kirkollisveron maksamisen kokeminen turhana.²⁶ Vuosina 2004-2007 kirkosta erosi enemmän ihmisiä kuin koskaan aikaisemmin. Suhteellisesti eniten eroaminen lisääntyi Oulun hiippakunnassa, jossa muutos edelliseen kertomuskauteen oli jopa 122 prosenttia. Eroamisen syyt pysyivät samana kuin edellisellä nelivuotiskaudella.²⁷

Kirkkoon kuulumislukemat näyttävät kuitenkin väestörekisterikeskuksen ennakkotietojen mukaan kääntyneen jo parempaan suuntaan. Vuonna 2009 kirkkoon liittyi enemmän uusia jäseniä kuin koskaan aiemmin ja eronneiden määrä kääntyi laskuun²⁸.

-
- 22 Monikasvoinen kirkko 2008, 57-58
23 Kauppinen 2008
24 Lepistö 2006
25 Niemelä 2006a, 181-186
26 Kirkko muutosten keskellä 2004, 97
27 Monikasvoinen kirkko 61-63
28 Kirkkoon liittyneitä ennätysmäärä 2010

Taloudellinen tilanne on usein kirkosta eroamisen taustalla: taloudellisen laman aikana kirkosta eroamisen määrä nousee. Suurin kirkosta eroajien ikäryhmä näyttää olevan nuoret aikuiset (20-39-vuotiaat) sekä suhteellisesti ja absoluuttisesti suurin eroajien määrä tulee pääkaupunkiseudulta. Vuonna 2004 kerätyn aineiston perusteella suomalaisten kirkosta eroamisen lähtökohdina olivat toisaalta henkilön oma maailmankatsomuksellinen ja uskonnollinen ajattelu ja siinä tapahtuneet muutokset, sekä toisaalta yksilön mielikuvat ja kokemukset. Kirkosta eroaa hiukan useammin mies kuin nainen, ja se on selvästi yleisempää kaupunkiseurakunnissa kuin maalla.²⁹

Suomessa ihmiset pitävät useimpien vaikuttajatahojen, kuten kirkon, valtaa sopivana. Kirkon suhteen aikuisten mielipide ja asennekehitys ovat pysyneet 1980-luvulta asti suurin piirtein samanlaisena.³⁰ World Values-mittausten (1991-2005) perusteella suomalaisten luottamus kirkkoa kohtaan näyttäisi jopa hieman nousseen³¹. Muihin maihin verrattuna suomalaisilla on kuitenkin laimea keskiverto asenneilmapiiri uskontoa kohtaan. Puolet suomalaisista piti vuonna 2005 uskontoa erittäin tai melko tärkeänä.³² Vastaavasti 59 prosenttia suomalaisista piti itseään uskonnollisena³³. Suomen uskonnollisinta aluetta olivat vuosituhannen vaihteessa Väli-Suomi (Keski-Suomen, Etelä-Pohjanmaan, Pohjanmaan ja Keski-Pohjanmaan maakunnat) ja Pohjois-Suomi (Pohjois-Pohjanmaan ja Lapin maakunnat), joissa asuvista lähes kolme neljästä piti itseään uskonnollisena³⁴.

Vuonna 2006 tehdyssä tutkimuksessa suomalaisten kuva kirkosta oli pääosin myönteinen: kirkko nähtiin tarpeellisena, luotettavana, rehellisenä ja uskottavana, mutta myös melko vanhoillisena ja tylsänä.³⁵ Kriittisyys kirkkoa kohtaan saattaa olla koko ajan lisääntymässä, sillä vuonna 2007 tiedebarometrissa todettiin ihmisten epäluottamuksen lisääntyneen kirkkoa kohtaan. Suomalaiset (18-70-vuotiaat) olivat kirkon suhteen hieman enemmän kriittisiä kuin luottavaisia.³⁶ Lisäksi media on viime vuosina nostanut räikeästi esiin kirkon sisäisiä ristiriitoja, kuten esimerkiksi naispappeuden, samaa sukupuolta olevien liittojen siunaamisen ja kirkon työntekijöiden yksityiselämän kriisit, jotka kaikki ovat osaltaan antaneet kirkolle negatiivista ja huonoa imagoa.

1.2 Oulun hiippakunnan seurakunnat muutoksessa

Oulun hiippakunta on maantieteellisesti laajin ja kolmanneksi väkirikkein hiippakunta, jonka eteläisin seurakunta on Perhossa Keski-Pohjanmaalla ja pohjoisin Utsjoella Ylä-Lapissa. Jäseniä hiippakunnan seurakunnissa on 550 000 ja kirkon palveluksessa olevia työntekijöitä on 2370.³⁷ Kirkkoon kuuluvien osuus

29 Niemelä 2006b, 15, 34, 186-187

30 Haavisto, Kiljunen & Nyberg 2007

31 Borg 2007, 10-11

32 Ketola, Kääriäinen & Niemelä 2007, 49-50

33 Ketola, Kääriäinen & Niemelä 2007, 54

34 Niemelä 2003, 203-204

35 Kansanen 2007, 43

36 Kiljunen 2007, 29-30

37 Oulun hiippakunnan nettisivusto 2010

eri hiippakunnissa oli vuonna 2007 korkein Porvoon (89,1 %) hiippakunnassa ja toiseksi korkein Oulun (87,7 %) hiippakunnassa³⁸.

Seurakuntien työalaorganisaatio rakennettiin sotien jälkeen ja työntekijäkunta monipuolistui 1950-luvulta lähtien³⁹. Yhteisöllisen toimintatavan lisääminen ja seurakuntien aluetyön kehittäminen ovat olleet erinä kirkon kehittämisen tavoitteena jo 1980-luvulta lähtien⁴⁰. Lähtökohtana oli nopea yhteiskunnallinen rakennemuutos, johon haluttiin reagoida. Kirkkoa haluttiin muokata suljetusta järjestelmästä avoimeen järjestelmään, joka palvelisi sekä paremmin että joustavammin monimuotoista yhteiskuntaa⁴¹. Kirkon toiminnan uudistusta alettiin toteuttaa 2000-luvun alussa kolmen eri lähtökohdan mukaisesti: hengellisellä uudistuksella, vastuullisuuden elämäntavalla ja rakenteellisella uudistuksella. Hengellinen uudistus kohdentui jumalanpalveluselämään, rukoukseen ja Raamatun lukemiseen. Vastuullinen elämäntapa kohosi taloudellisen laman myötä kirkon uudenlaiseksi diakoniseksi elämänsenteeksi, joka painotti perusturvan ja lähimmäisenrakkauden toteuttamista. Kolmas uudistustyö suuntautui seurakuntarakenteeseen, jossa haluttiin siirtyä pois työntekijäkeskeisestä kirkosta yhteiseen seurakuntavastuuseen asuinalueilla ja pienryhmissä.⁴²

Seurakuntien aluetyön kehittämisessä haluttiin vähentää työmuotorakennetta sekä monipuolistaa ja laajentaa työnkuvia. Aluetyömallissa työntekijät luopuvat omasta, kapeasta ammatillisesta erityisosaamisestaan ja laajentavat työnkuvaansa kokonaisvaltaiseen toimintatapaan, jota tehdään yhteistyössä muiden työntekijöiden ja seurakuntalaisten kanssa siellä missä ihmiset ovat. Vuonna 1999 aluetyömallia oli vähiten toteutettu Mikkelin ja Oulun hiippakunnissa. Alueellisesti jaettu seurakunnan toimintamalli soveltuu parhaiten suuriin seurakuntiin. Siksi on luonnollista, ettei Oulun hiippakunnasta sellaisia seurakuntia löydy montaa. Tyypillisin aluetyötä toteuttava seurakunta on osa suuren kaupungin seurakuntayhtymää, joka sijaitsee yhdessä Suomen kymmenen suurimman kaupungin joukossa.⁴³ Vuonna 2004 aluetyömallia toteutti joka kolmas evankelis-luterilaisen kirkon seurakunta⁴⁴.

Seurakuntarakenteiden muutokset johtuvat sekä kuntaliitoksista että seurakuntien yhteistoiminnan kehittämishankkeista. Kuntaliitosten syinä taas ovat työelämän ja elinkeinorakenteen muutokset, väestön ikääntyminen ja muuttoliike.⁴⁵ Taloudelliset vaikeudet vaivaavat seurakuntia väestökadon vuoksi. Välillisenä syynä on muuttoliike, joka vähentää ihmisiä muuttotappioisista kunnista⁴⁶. Ikäluokkien pieneneminen on myös tosiasia, joka näyttäytyy selvästi varsinkin Lapissa. Kun vuonna 1980 vielä Oulun läänissä oli vauvoja

38 Monikasvoinen kirkko 2008, 54

39 Muuttuvien yhteisöjen kirkko 2007, 3

40 Nieminen 2002, 13

41 Kirkko 2000, 27-28, 32?

42 Erbuske, Halttunen, Rantanen, Ripatti & Tähkänen 2004, 18-19

43 Nieminen 2002, 29, 120-121

44 Nieminen, Vallenius & Tähkänen 2005, 15

45 Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Seurakuntarakenteet muuttuvat 2000-luvulla. 2010

46 Kirkko muutosten keskellä 2004, 348

(0-vuotiaita) 6 928 ja Lapin läänissä 2 729, oli heitä vuonna 2008 enää Oulun läänissä 6414 ja Lapin läänissä vain 1891⁴⁷. Myös seurakunnan jäsenyydestä luopuminen aiheuttaa ongelmia seurakuntien talouteen ja toimintaan. Pohjoisessa jäsenyysprosentti on vielä kuitenkin kohtuullisen korkea⁴⁸. Seurakuntien yhteistyön kehittämällä saadaan säästöjä, koska voimavarat saadaan tehokäyttöön ja seurakuntalaisten palvelutaso paranee⁴⁹. Tulevaisuudessa kirkon yksi ratkaistava asia on työvoiman rekrytointiongelma, kun suuret ikäluokat jäävät eläkkeelle 2010-luvulla⁵⁰. Yhtenä ratkaisuna rekrytointiongelmaan on ehdotettu kirkon seurakuntien yhteistyön vahvistamista kirkollista koulutusta antavien oppilaitosten kanssa⁵¹.

Jo 1970-luvun alussa toteutettiin ensimmäiset kuntaliitokset. Tuolloin seurakuntien kohdalla yleinen ratkaisumalli oli seurakuntayhtymä, joten seurakuntien lukumäärä ei laskenut paljoa. Vuodesta 2000 on seurakuntien yhdistyminen yleistynyt.⁵² Seurakuntarakenteet ovat 2000-luvun puolivälistä lähtien kokeneet suuria muutoksia. Osittain kyse on ollut seurakuntien yhdistymispakosta, koska ne eivät ole kyenneet vastaamaan muuttuneisiin taloudellisiin haasteisiin. Toisaalta yhdistymisien taustalla ovat kuntaliitokset, koska kunnan on oltava kokonaisuudessaan yhden seurakunnan tai seurakuntayhtymän alueella.⁵³ Vuodesta 2000 vuoden 2010 alkuun seurakuntien lukumäärä oli vähentynyt sadalla kahdellakymmenellä kahdella. Vuoden 2010 alussa oli yhteensä 465 seurakuntaa. Niistä 286 oli itsenäistä seurakuntaa ja 37 seurakuntayhtymää, joihin kuului 179 seurakuntaa.⁵⁴ Oulun hiippakunnassa on tehty vuodesta 2005 vuoden 2010 alkuun mennessä kaksikymmentäkaksi seurakuntaliitosta⁵⁵.

1.3 Nuorten arvot ja uskonnollisuus (Reetta Leppälä & Jaana Remes)

Nuorten arvot ovat muuttuneet modernin yhteiskunnan myötä. Saksalais-tutkija Thomas Ziehe loi käsitteen ”uusi nuoriso”. Hänen teoriansa mukaan kristillisten uskomusten merkitys on huomattavasti vähentynyt. Tämä näkyy konkreettisesti esimerkiksi muuttuneena auktoriteettikäsitteinä. Nuoret torjuvat erityisesti vanhemman ikäpolven auktoriteetit. Uudessa modernissa yhteiskunnassa traditionaalinen kulttuuri on kokonaisuudessaan menettänyt merkitystään ihmisten arkielämässä⁵⁶.

Helena Helve on tutkinut paljon suomalaisten nuorten arvoja ja asenteista. Tutkimukseen osallistuneiden nuorten osalta voidaan todeta, että vain hyvin harvan nuoren usko täytti perinteiset uskonkäsitteet. Heidän voidaan katsoa

-
47	Tilastokeskus, väestö/väestörakenne. Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain 1980 – 2008.
48	Enbuske, Halttunen, Rantanen, Ripatti & Tähkänen 2004, 7-8
49	Enbuske, Halttunen, Rantanen, Ripatti & Tähkänen 2004, 8
50	Muuttuvien yhteisöjen kirkko 2007, 2
51	Läsnäolon kirkko 2002
52	Muuttuvien yhteisöjen kirkko 2007, 3
53	Enbuske, Halttunen, Rantanen, Ripatti & Tähkänen 2004, 22, 43
54	Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Seurakuntaliitokset 2010
55	Seurakuntaliitokset 2010
56	Puuronen 2006, 153, 158

olevan uskonnollisesti kodittomia, eivätkä he kuuluneet myöskään mihinkään uskonnolliseen yhteisöön. Niin sanotuista uusista uskonnoista ei oltu tutkimuksen mukaan erityisen kiinnostuneita.⁵⁷

Suomalaisten arvot ovat kehittyneet minäkeskeisten valintojen suuntaan 1980-luvun puolivälin jälkeen. Nuorten arvoja olivat World Values 2005-tutkimuksessa rikkaus, menestys, tunnustuksen saaminen ja nautinnot. Lisäksi tutkimuksessa todettiin lähimmäisen arvostamisen lisääntyvän iän myötä. Tutkituista ikäryhmistä nuorten aikuisten joukko piti vähiten arvossa lähimmäisen rakkautta. Eläkeläiset, vähiten koulutetut ja eniten rukousta harjoittavat pitivät lähimmäisen rakkautta eniten arvossa. Vähiten sitä arvostivat nuoret aikuiset (25–34-vuotiaat), pääkaupunkiseudun asukkaat ja koulutetut henkilöt.⁵⁸ World Values 2005 -tutkimuksen tulos mahdollisesti kertoo siitä, että mitä itsenäisempi, muista ihmisistä riippumattomampi ja itseriittoisempi ihminen on, sitä vähemmän hän samaistuu lähimmäisyyden tunteeseen ja sen tarpeellisuuteen.

Modernin kristinuskon uranuurtajana tunnettu Friedrich Schleiermacher määrittelee uskonnon perusolemuksen yhteisöllisyydeksi. Myös hänen mukaansa ihminen on perusluonteeltaan yhteisöllinen olento. Ihminen tuntee syvää tarvetta jakaa vertaistensa kanssa asioita, jotka liikuttavat häntä mielen ja tunteen tasolla. Tällä tavoin kokeva yksilö hakeutuu samoin kokevien seuraan. Tämän tunteen ja toiminnan varaan rakentuva yhteisö muodostaa todellisen kirkon.⁵⁹ Nuorten mielikuva seurakunnan muodosta on nimenomaan yhteisöllinen. Seurakunta mielletään uskovien yhteisöksi, jossa on mahdollista kokea yhteyttä kristittyinä muihin vertaisiinsa. Seurakunta on myös yhteinen hartauden harjoittamispaikka. Sen koetaan tarjoavan myös turvallisuutta, vaikka Jumala ja usko ei olekaan korostetusti esillä.⁶⁰ Myös Helven tekemässä tutkimuksessa todettiin seurakunnan yhteisöllisyyden merkitys.

Osa nuorista hakeutui seurakunnan yhteyteen juuri yhteisöllisyyden ja johonkin kuulumisen tunteen takia. Samalla kuitenkin sekularisaation myötä uskonto menettää sosiaalista merkitystään ihmisten elämässä ja tämä koskee kaikkia sosiaalisen elämän osa-alueita.⁶¹

Yhteiskunnan muutos on muuttanut myös kirkon perinteistä yhteisöllisyyttä, jonka heikentyminen taas on vähentänyt kirkkoon kuulumista. Nuorempien sukupolvien jäsentietoisuus on heikentynyt, koska traditio ei enää automaattisesti siirry sukupolvelta toiselle.⁶² Uskonnollisten instituutioiden heikkenemisen yhtenä selittävänä syynä voidaan siis katsoa olevan uskontokasvatuksen vähenemisen. Vanhemmat eivät enää siirrä lapsilleen perintönä omaa uskontoa ja sen harjoittamista. Jälkipolvi luo etsinnän ja valintojensa kautta oman

57 Helve 2005, 213

58 Suhonen 2007, 33, 42-44

59 Lehtonen 2005, 80–81

60 Maijala 1998, 46

61 Helve 2006, 92, 106

62 Häkkinen 2010

uskonkäsitteensä.⁶³ Yksilön heikentynyt sitoutuminen instituutioihin on uskonnon osalta tarkoittanut sen yksityistymistä. Uskonnollisen yhteisön ja yksilön side heikkenee. Mekanismit voi toimia kahdella tavalla. Ensimmäiseksi se voi ilmetä yksilön uskonnonharjoittamisen irtoamisena yhteisön menettelytavoista ja säännöistä. Toiseksi se voi ilmetä yksilön uskonnollisen ajattelun etäännyksenä yhteisön perusajatuksista ja opetuksesta. Uskonnon yksityistymisen ilmenemismuodot liittyvät usein toisiinsa.⁶⁴ Uskosta tulee yksityisasiasia ja sen harjoittamiseen ei tarvita minkäänlaista virallista instituutiota⁶⁵. Uudessa uskonnollisuudessa ei ole kysymys paluusta menneeseen. Sitoutumattomuus ja uskonnonharjoittamisen yksityisyys ovat uuden uskonnollisuuden leimallisia piirteitä.⁶⁶

Helven 1990-luvulla tehdyissä tutkimuksissa kristinusko oli monelle nuorelle perusarvoihin liittyvää⁶⁷. Nuorisobarometrin vuonna 2006 tutkimuksen nuorista (15-29) huomattava osa koki olevansa uskonnollisia. Kirkon opettamalla tavalla Jumalaan uskoi vain reilu viidennes, mutta suurin osa tutkimusjoukosta uskoi Jumalaan, ainakin omalla tavallaan. Uskonnon harjoittaminen esimerkiksi rukoilemisen muodossa oli suhteellisen harvinaista.⁶⁸ Kristinusko ei ole suomalaisille nuorille yhtä tärkeää kuin vanhemmille ihmisille. Kristinuskoon liittyviin elementteihin kuten enkeleihin ja pyhään henkeen uskoi yli puolet nuorista. Myös Jeesukseen Jumalan poikana uskoivat yli puolet ja maailman tieteellisen selitysmalliin uskoi reilusti yli kaksi kolmasosaa vastaajista.⁶⁹ Pohjanmaalla nuorten on todettu olevan uskonnollisempia kuin pääkaupunkiseudulla. Monilla pohjalaisilla nuorilla oli uskonnollinen kotitausta, joka selitti eroa. Helsingiläisten nuorten kirkkoon kuuluminen vähentyi vuodesta 1989 vuoteen 1996, mutta Pohjanmaalla ei samanlaista kehitystä havaittu.⁷⁰

Vuonna 2007 lähes 90 prosenttia 15-19-vuotiaista nuorista kuului evankelis-luterilaiseen kirkkoon⁷¹. Kirkon merkitys suomalaisten nuorten elämässä on uskonnollista instituutiota laajempi, koska Nuorisobarometria 2006:n mukaan vakaumuksellisista ateisteista jopa 67 prosenttia kuuluu silti kirkkoon⁷². Nuoret kuitenkin pohtivat jossain määrin omaa jäsenyyttään ja mahdollista eroamistaan kirkosta. Kirkosta eroamista voidaan tarkastella monesta näkökulmasta käsin. Osa eroaa, koska kokee kirkon olevan täysin merkityksetön oman elämän kannalta. Koetaan, että hengellinen yhteys kirkkoon ei millään tavalla vahvista omaa hengellisyyttä. Kirkko on ikään kuin pelkkä instituutio, jota ei tarvita oman yksityisen hengellisyyden tukijaksi. Kirkosta eroamista voidaan käyttää myös protestina liian vanhoillisena pidettyjä kannanottoja ja toimintaa vastaan.⁷³

63 Niemelä 2006b, 22
64 Lehtonen 2005, 75
65 Helve 2006, 106
66 Ketola 2006, 305
67 Helve 2006, 94
68 Wilska 2006, 6-8
69 Myllyniemi 2006, 72-73
70 Helve 2006, 95-96
71 Monikasvoinen kirkko 2008, 55
72 Myllyniemi 2006, 57
73 Niemelä 2006b, 223-225

Nuorisoriippikoulun myötä liittyneet 15-vuotiaat olivat Kauppisen tutkimuksen mukaan kirkon pysyvän jäsenyyden kannalta merkittävin ikäryhmä. Toinen keskeinen ikäryhmä, jotka kirkkoon liittyessään pysyivät sen jäseninä, oli 25-40-vuotiaat. Kirkkoon liittyminen näyttää olevan vaikeampi ratkaisu kuin eroaminen. Siksi kirkkoon liittyminen vaatii tukea. Nuorisoriippikoululaisten lisäksi erityisesti opiskelemaan tulevat nuoret aikuiset ovat avainryhmä, koska jälkimmäiset ovat myös kirkosta eroamisen avainryhmä.⁷⁴ Suomessa on todettu, etteivät nuoret aikuiset tänä päivänä koe tarvitsevansa kirkkoa vahvistamaan omaa uskoaan. He ovatkin muista suomalaisista ikäryhmistä heikoimmin kirkkoon ja sen arvoihin sitoutuneita. Vaikka institutionaalinen uskonnollisuus on tänä päivänä selvästi vähentynyt nuorten aikuisten keskuudessa, ei yksityinen uskonnonharjoittaminen ja oma suhde uskoon ole heikentynyt.⁷⁵

Nuorten kristinuskon sosiaalista ulottuvuutta voidaan osoittaa heidän osallistumisellaan kirkon toimintaan. Nuorten Yleisesti suomalaiset ovat passiivisia osallistumaan uskonnollisiin tilaisuuksiin, koska lähes puolet osallistuu harvemmin kuin kerran vuodessa, vaikka valtaosa kuuluu evankelis-luterilaiseen kirkkoon⁷⁶. Nuoret eivät tee poikkeusta, sillä heidänkään ei ole todettu osallistuvan aktiivisesti seurakunnan järjestämään toimintaan. Kuitenkin 15-19-vuotiaat nuoret joko osallistuivat tai olivat halukkaampia osallistumaan seurakunnan toimintoihin kuin 20-29-vuotiaat nuoret aikuiset. Rippikoulun läheisyys nuoremmilla voi vaikuttaa positiivisempaan tulokseen. Juuri nuorien aikuisten ikäryhmä on erityisen passiivisia osallistumaan uskonnollisiin tilaisuuksiin.⁷⁷ Myös sukupuolella on merkitystä uskonnolliseen osallistumiseen. Seurakunnan sosiaalinen puoli näyttää merkitsevän enemmän tytöille ja naisille, koska he ovat aktiivisempia osallistumaan kuin pojat ja miehet.⁷⁸ Kirkon nuorisotyötä ja siihen osallistuvien määriä käsitellään tarkemmin luvussa 1.5.

1.4 Muuttuva kirkon nuorisotyö ja sen koulutus

Nuorisolaki määrittelee nuorisotyön tarkoitukseksi nuorten kasvun ja itenäistymisen tukemisen, nuorten oman ajan käyttöön liittyvää aktiivisen kansalaisuuden ja nuorten sosiaalisen vahvistamisen edistämistä sekä nuorten kasvu- ja elinolojen parantamista. Lisäksi nuorisotyön pitäisi olla sukupolvien välistä vuorovaikutusta.⁷⁹ Nuorisolain näkemys nuorisotyöstä on lähinnä hallinnollis-normatiivinen sekä rajoittuu julkishallinnon nuorisotyöhön ja -politiikkaan. Nuorisolaki on suomalaisen nuorisotyön tukijalka, vaikka nuorisotyötä tekevät organisaatiot, kuten kirkot, nuoriso- ja kansalaisjärjestöt, yhteisöt ja oppilaitokset, määrittelevät itse omat tehtävänsä. Kuitenkin voidaan myös nostaa neljä yleistä nuorisotyön tehtävää, joita kaikki eri yksittäiset

74 Kauppinen 2008
75 Niemelä 2006a, 55, 63
76 Ketola, Kääriäinen & Niemelä 2007, 52
77 Kääriäinen, Niemelä & Ketola 2003
78 Helve 2006, 97-98
79 Nuorisolaki 72/2006, luku 1 §1-2

toimijat osaltaan toteuttavat. Nuorisotyön ensimmäinen yleinen tehtävä on sosialisointi eli nuorten liittäminen kulttuurin, yhteiskunnan ja lähiyhteisön jäseneksi. Nykyisin sosialisointilla on sekä säilyttävä että uudistava luonne. Siirrettäessä nuorille arvoja, rooleja, käyttäytymistapoja ja toimintamalleja on samalla kyettävä välittämään sellaisia tietoja ja taitoja, jotka mahdollistavat yhteiskunnan kehittämisen ja uudistamisen. Nuorisotyön toinen yleistehtävä on personalisaation eli nuoren oman itsensä kehittymisen ohjaaminen. Se korostaa nuoren yksilöllisyyden tunnustamista ja tukemista sekä nuorten tarpeiden kuulemistä ja kunnioitusta. Kolmas tehtävä on kompensointi eli nuorten auttaminen ja ohjaaminen hänen ongelmissaan. Tämä tehtävä on korjaavaa työtä ja kohdistuu erityisnuorisotyöhön, mutta vaatii myös rajausta siinä, mihin nuorisotyöllä on osaamista ja resursseja. Nuorisotyön viimeisenä yleisenä tehtävänä on vaikuttaa yhteiskunnan nuorille osoitamiin voimavaroihin ja niiden suuntaamiseen. Tätä voidaan kutsua resursointi- ja allokointitehtäväksi. Eri nuorisotyöntekijät toteuttavat usein samanaikaisesti edellä kerrottuja neljää, yleistä nuorisotyön tehtävää. Lisäksi usein tiedostamattomana nuorisotyön tehtävänä kulkee kontrollitehtävä, jolloin halutaan valvoa nuorten vapaa-aikaa.⁸⁰

Kristillisen nuorisotyön on katsottu syntyneen Suomessa 1880-luvun alussa. Aluksi sitä toteuttivat nuorisoyhdistykset, kuten esimerkiksi Nuorten miesten kristillinen yhdistys (NMKY), joka jopa aloitti nuorisotyöntekijöiden kouluttamisen Helsingissä jo vuonna 1906. Kristillinen lapsi- ja nuorisotyö kehittyi Suomessa selkeästi opetukselliseksi ja julistukselliseksi. Nuorisotyöntekijät olivat eräänlaisia varaopettajia, joilla oli järjestösihteerin ja papiston avustajan tehtäviä. Kirkon hallinnossa ja toiminnan suunnittelussa nuorisotyö alkoi näkyä 1920-luvun lopulla, koska kirkkolakiin tuli vuonna 1925 maininta kiinnittää huomiota nuorison, erityisesti rippikoulun käyneiden, kristilliseen kasvatukseen. Vähitellen kristillinen nuorisotyö siirtyi 1940-luvun loppupuolella seurakuntien hoitoon. Nuorisotyöntekijän roolin taustalta voi löytää katekeetan (kirkon kouluttaman alkuopetuksen antajan), pyhäkoulunopettajan ja paikallisten yhdistysten sihteerien tehtäväkuvat. Nuorisotyön kehittämistä edisti Järvenpäässä ja Lärkullassa aloitettu nuorisonohjaajien koulutus vuonna 1949, minkä jälkeen kouluttavien oppilaitosten määrä vähitellen lisääntyi.

Koulutus otettiin osaksi koulutusjärjestelmää vuonna 1985. Nuorisotyön ohjaajia kouluttavat opistot alkoivat vuodesta 1996 siirtyä ammattikorkeakoulujärjestelmän piiriin.⁸¹ Launonen on väitöstyössään todennut nuorisotyön ohjaajakoulutuksen tason aikojen kuluessa nousseen ja olevan välttämätön yhteiskunnallinen palvelutehtävä. Ammatin pätevyyden ja rekrytoinnin kontrolli on toteutunut kirkon keskushallinnon ohjaavan roolin avulla. Ammatin tietopohja muodostuu pääasiassa teologiasta sekä kasvatusta ja yhteiskunnallisista sisällöistä. Lisäksi tietopohjaan kuuluvat työn suunnittelu ja toteutus käytännössä. Myös opiskelijoiden affektiiviset (asenteet, arvot, motivaatio) ja persoonallisuuteen liittyvät ammattitaidon osat muokkaavat ammatti-identiteetin kasvua. Siksi koulutuksen on etsittävä sopivia tapoja vahvistaakseen

80 Nieminen 2007, 22-27

81 Palvelijoiksi vihityt 2002, 29-31; Diakonin virka 2008

opiskelijoiden motivaatiota ja sitoutumista kirkon työhön. Viimeiseksi voidaan mainita kehittämiseen suuntautuva ammattitaidon osa, joka on nykyisin erittäin tärkeä ja oletettavasti myös voimistuva piirre ammattia nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Kehittäminen pitää sisällään työn suunnittelun ja kriittisen arvioimisen, työnohjauksen käyttämisen sekä uuden oppimisen. Nuorisotyönohjaajan ammatin erityisosaaminen on siis dynaaminen eikä staattinen tietojen ja taitojen valikoima.⁸²

Nykyään kirkon nuorisotyönohjaajan kelpoisuuteen tarvitaan 210 opintopisteen ammattikorkeakoulututkinto, joka sisältää piispainkokouksen päätöksellä 90 opintopistettä teologisia opintoja sekä seurakunnan ja kirkon työhön liittyviä opintoja⁸³. Tällä hetkellä kirkon nuorisotyönohjaajia koulutetaan Diakonia-ammattikorkeakoulun Järvenpään, Kauniaisten ja Pieksämäen yksiköissä, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulun Ylivieskan yksikössä (Raudaskylän toimipiste) ja Yrkeshögskolan Sydvästin Karjaan (Lärkulla) yksikössä. Diakonia-ammattikorkeakoulussa ja Lärkullassa annetaan koulutusta sosiaalialan koulutusohjelmissa, joten tutkintonimikkeinä käytetään sosionomi AMK ja socionomi YH. Sen sijaan Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulussa koulutusta annetaan humanistisella ja kasvatusalalla, joten tutkintonimikkeeksi tulee yhteisöpedagogi AMK. Viime nelivuotiskautena (2004-2007) nuorisotyönohjaajan kelpoisuuden antavan sosionomin tutkinnon suoritti 335 opiskelijaa ja yhteisöpedagogin tutkinnon suoritti 61 opiskelijaa. Lärkullasta valmistuneista sosionomeista jopa 80 prosenttia sijoittuu kirkon palvelukseen, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulusta valmistuneista yhteisöpedagogeista 65-70 prosenttia ja Diakonia-ammattikorkeakoulusta 20-30 prosenttia⁸⁴.

Kristillinen nuorisotyö on muotoutunut sosiaaliseksi ja yhteiskunnalliseksi kasvatustyöksi seurakunnallisen ja kunnallisen kaksoispätevyuden vuoksi. Aiempien vuosikymmenien julistuksellinen painotus on vähentynyt.⁸⁵ Porkka väittää kirkon nuorisotyön kehittyneen osittain eri suuntaan kuin, mihin Diakonia-ammattikorkeakoulun nuorisotyön koulutuksessa valmennetaan. Kun koulutus painottaa moniammatillisuutta, sosiaalieettistä ammatillista vaikuttamista sekä asiakas- ja yhteisölähtöisyyttä, monissa seurakunnissa työalojen rajat ovat jyrkkiä ja työkulttuuria voidaan pitää individualistisena.⁸⁶ Lisäksi Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuneet sosionomit ovat huomanneet työn hengellisen painotuksen vähentyneen omassa koulutuksessaan, koska he ovat tutkimuksissa olleet kriittisempiä kirkollisen identiteetin rakentamiseen saamiensa valmiuksia kohtaan kuin muualta valmistuneet⁸⁷. Sosionomeiksi valmistuneet nuorisotyönohjaajat arvioivat vuonna 2002 kerätyssä aineistossa koulutuksesta saamiaan valmiuksia kirkollisen identiteetin rakentamiseen riittämättöminä. Tulevaisuudessa haluttiin vahvistaa Diakonia-ammattikorkeakoulusta valmistuvien kirkollista ja kristillistä tietämystä

82 Launonen 2004, 242-244

83 Piispainkokouksen päätös kirkon nuorisotyönohjaajan viran kelpoisuusvaatimukseksi hyväksyttävästä ammattikorkeakoulututkinnosta 2005

84 Monikasvoinen kirkko 2008, 283

85 Palvelijoiksi vihityt 2002, 31

86 Porkka 2004, 118

87 Rask, Kainulainen & Pasanen 2003b; Ritokoski & Valtonen 2003; Launonen 2009

sekä kirkollisen identiteetin rakentumista.⁸⁸ Kun vuosina 2007-2008 opintojen päättyessä verrattiin tulevien sosionomien ja yhteisöpedagogien motivaatiota kirkon työhön, löydettiin vahvin motivaatio valmistuvilta yhteisöpedagogeilta. Selittäväksi tekijäksi arveltiin sosionomi-opiskelijoiden koulutuksen laaja-alaisuutta ja painottumista sosiaalialaan. Ammatillisen kirkollisen identiteetin kehittymistä heikentäväksi tekijäksi sosionomiopiskelijat kokivat koulutuksen painottuminen juuri sosiaalialan opintoihin, jotka rajoittivat kirkon alan opintojen määrää.⁸⁹ Opiskelijoiden ammatillinen identiteetti muotoutuu opiskelujen aikana jo ennen opiskeluaikaa hankittujen taustojen ja kokemusten, opintokokonaisuuksien ja erityisesti harjoittelujaksojen pohjalta. Siksi seurakunnat ovat merkittävässä asemassa kirkon ja hengellisen työhön suuntaavien opiskelijoiden kutsumuksen ja ammatillisen identiteetin tukijana.⁹⁰ Vuonna 2002 nuorisotyönohjaajat pitivät työtään useammin yhteiskunnallisena ja hengellisenä vaikuttamisena kuin diakoniatyöntekijät. Organisoititaidot olivat heidän yleisistä taitoistaan vahvimpia.⁹¹

Kirkon virkarakenteen uudistusta, joka koski myös nuorisotyönohjaajan virkaa, on tutkittu ja siitä on keskusteltu jo 1970-luvulta lähtien⁹². Myös uudella vuosituohannella uudistuksesta ovat eri työryhmät antaneet mietintöjä⁹³. Virkarakenneuudistuksen valmistelu on edennyt moninaisten vaiheiden kautta. Syksyllä 2008 annetussa viimeisimmässä mietinnössä ehdotetaan kirkon virkarakenteen uudistusta siten, että kirkkolaissa ja kirkkojärjestyksessä säädettäisiin pappisviran rinnalle siitä erillinen diakoninvirka, jonka tehtävänä olisi seurakunnan rakkaudenpalvelu sekä kristillinen kasvatusta ja opetus. Diakoninvirka käsittäisi nykyiset diakonian, nuorisotyönohjaajan sekä lapsityönohjaajan ja -johtajan virat, joita nimitettäisiin seurakuntadiakonin, nuorisodiakonin ja varhaiskasvatuksen diakonin viroiksi.

Näihin virkoihin kutsuttaisiin (vokaatio) ja vihittäisiin (ordinaatio), ja vihityille annettaisiin hengellisiä oikeuksia ja velvollisuuksia. Oikeuksiksi mietinnössä ehdotetaan jumalanpalveluksissa saarnaaminen, jumalanpalveluksen toimittaminen, mahdollisuus viedä messusta ehtoollinen vanhuksille ja sairaille, sekä oikeus opettaa rippikoulussa. Sen sijaan ei virkojen varsinaista sisältöä eikä identiteettiä muutettaisi. Uudistuksen etenemisessä ja toimeenpanossa on kuitenkin löydetty monenlaisia ongelmia liittyen lähinnä teologisiin näkökulmiin, virkaan kutsumiseen ja vihkimykseen. Uudistus aiheuttaisi myös esimerkiksi hiippakunnille uusia kaitsennallisia ja hallinnollisia tehtäviä.⁹⁴

Viimeisenkään mietinnön jälkeen ei virkarakenneuudistusta koskevia päätöksiä ole kuitenkaan kyetty tekemään, vaan uudistusprosessi on yhä vielä tätä raporttia kirjoitettaessa kesken. Esimerkiksi Akavan kirkolliset ammattiliitot

88 Rask, Kainulainen & Pasanen 2003b

89 Launonen 2009, 81-83;111-112

90 Ritokoski & Valtonen 2003

91 Rask, Kainulainen & Pasanen 2003a

92 esim. Ahonen 1991; Kirkon virkarakenteen kehittäminen 1993; Yhdessä kirkon virassa 1997

93 esim. Palvelijoiksi vihityt 2002; Virkarakenneyöryhmä 2004; Diakonin virka 2008

94 Diakonin virka 2008

kyseenalaistavat virkarakenneuudistuksen tarpeellisuuden. He epäilevät lapsetyön virkojen ottamista vihkimysviran piiriin ja ihmettelevät kanttorien jäämistä diakoninviran ulkopuolelle. Myös diakoneille suunniteltua oikeutta saajajumalanpalvelusten toimittamiseen ei hyväksytä, koska se on perinteisesti kuulunut papin tehtäviin.⁹⁵ Virkarakenneuudistus kuitenkin selventäisi nuorisotyönohjaajien viran asemaa kirkossa. Virka on nuori, eikä sillä ole sellaista historiallista yhteyttä kirkon virkaan kuin esimerkiksi diakonin viralla on. Nuorisotyönohjaajan viralta puuttuvat vahvat ekumeeniset esimerkit. Lisäksi kirkon nuorisotyönohjaajilla ei ole virka-asua eikä liturgista tunnusta. Nuorisotyönohjaajan virka onkin ymmärretty maallikkoviraksi, vaikka samalla tunnustetaan nuorisotyönohjaajien tekemän hengellistä seurakuntatyötä.⁹⁶

1.5 Kirkon nuorisotyöntekijät työssään

Seurakunnan nuorisotyöstä vastaavat papit ja nuorisotyönohjaajat määrittellään hengellistä työtä tekemiksi työntekijöiksi, joita voidaan kutsua myös seurakuntatyöntekijöiksi⁹⁷. Vuonna 2007 evankelis-luterilaisen kirkon töissä oli 21 392 työntekijää, joista teologiensa osuus oli 12 prosenttia ja nuorisotyön osuus oli 7 prosenttia. Nuorisotyössä työskenteli 1 424 henkilöä. Määräaikaista työsuhteita oli 28 prosentilla nuorisotyön työvoimasta, joten määräaikaisten osuus kasvoi viimeisen nelivuotiskauden (2004-2007) aikana kolmella prosentilla. Samalla kuitenkin nuorisotyönohjaajien määrä kasvoi 31:llä. Kirkon työntekijöistä erityisesti nuorisotyössä oli alle 35-vuotiaita työntekijöitä paljon, jopa 51 prosenttia. Lisäksi seurakuntien nuorisotyö näyttää olevan naisistumassa, koska naisten osuus oli 64 prosenttia. Seurakunnista 6 prosenttia suunnitteli nuorisotyönohjaajien määrän lisäämistä, mutta seurakuntayhtymissä ei vastaavia aikomuksia ollut. Nuorisotyönohjaajien saatavuuden puutteesta raportoi 26 prosenttia seurakunnista.⁹⁸

Kirkon nuorisotyö käsittää lähinnä varhaisnuorisotyön, rippikoulun, isoskoulutuksen, erityisnuorisotyön, koulu- ja oppilaitostyön sekä nuorten ryhmätöiden, kuten nuorten illat, leirit ja retket. Varhaisnuorisotyössä järjestetään pienten koululaisten aamu- ja iltapäivätoimintaa, 7–14-vuotiaiden kerhotoimintaa ja partiota. Kerholaisten määrä laski edellisestä nelivuotiskaudesta. Oulun hiippakunnassa kerholaisten määrä väheni jopa 19 prosenttia, joka oli hiippakunnasta toiseksi eniten. Myös partiolaisten määrä on ollut viime vuosina tasaisessa laskussa. Nuorisotyön suosituin toimintamuoto on rippikoulu. Vuonna 2007 rippikoulun kävi koko Suomessa 89 prosenttia 15-vuotiaiden ikäluokasta. Oulun hiippakunnassa saatiin suurin rippikoulun käyneiden osuus eli 94 prosenttia.⁹⁹ Rippikoulu on Suomessa vakiintunut tapa ja perinne, jonka takia nuoret sen käyvät. Yksi tärkeimmistä rippikouluun osallistumisen syistä on mahdollisuus kirkolliseen vihkimiseen.¹⁰⁰ Vuonna 2007 tehdyn Niemelän tutkimuksen mukaan nuorista valtaenemmistö suhtautuu rippikou-

95 Lausunto diakoninvirka-mietinnöstä 2008

96 Diakonin virka 2008, 65-66

97 Niemelä 2004, 23

98 Monikasvoinen kirkko 2008, 266-273

99 Monikasvoinen kirkko 2008, 132-154

100 Niemelä 2002, 68-74

luun myönteisesti ja puolelle nuorista rippikoulu vaikutti myönteisesti heidän suhtautumiseensa kirkkoon vielä viisi vuotta rippikoulun jälkeen. Joka toinen nuori piti rippikoulua tärkeänä kokemuksena. Nuorten omat arviot rippikoulun vaikutuksesta hengelliseen elämään olivat kuitenkin madaltuneet hieman verrattuna rippikoulun päättymisajankohtana tehtyyn arviointiin. Rippikoulun laatu ja rippikoulukokemukset vaikuttivat siihen, miten nuori koki jäsenyytensä kirkkoon.¹⁰¹ Rippikoulun opettajien mielestä rippikoulun hyvä ilmapiiri selittää kaikkein useimmin onnistunutta rippikoulua. Sen sijaan kristinuskon oppimiseen sekä nuoren oman spiritualiteetin vahvistamiseen ja hoitamiseen liittyvät tavoitteet eivät selittäneet rippikoulun onnistumista, vaikka niitä pidettiin tärkeimpinä rippikoulun tavoitteina.¹⁰² Pruukin tutkimuksen mukaan vuosina 2007-2008 Etelä-Suomen eräissä rippikouluissa ei opetustilanteessa tavallisesti käytetty opettajien yhteistyötä. Kuitenkin nuorisotyönohjaajat näyttivät toimivan läheisemmässä yhteistyössä isosten kanssa kuin muut opettajat. Opetusmenetelmänä käytettiin eniten opettajakeskeistä opetusta, joten tutkimuksessa suositeltiin opetuksen vuorovaikutuksellisuuden lisäämistä ja opetusmetodien monipuolistamista.¹⁰³

Useissa seurakunnissa isoskoulutus on nuorisotyön ydin, joka joissakin seurakunnissa edustaa koko rippikoulun jälkeistä nuorisotyötä¹⁰⁴. Isoskoulutukseen osallistui 41 prosenttia 16-vuotiaiden ikäluokasta ja 27 prosenttia kaikista 16-vuotiaista toimi isosena vuonna, joten isostoiminnan suosio on kasvanut viime vuosina.¹⁰⁵ Vuonna 2008 todettiin isosten motiiviksi voimakkaasti altruistiset ja yhteenkuuluvaisuudentunteeseen liittyvät syyt. He halusivat olla yhdessä toisten nuorten kanssa, pitää hauskaa, toteuttaa nuorille hyvän rippikoulun ja olla hyödyksi.¹⁰⁶

Porkan vuosina 2002-2003 keräämän aineiston mukaan isosten tehtävät ovat vähitellen laajentuneet isoskoulutuksen muuttuessa isostoiminnaksi ja samalla isoskoulutus on pidentynyt. Isostoiminta oli kehittynyt nuorisotyön ytimeksi valtaosassa seurakunnista, mutta tutkimuksessa huomattiin seurakuntien suuret erot isostoimintakäytännöissä. Joskus isoskoulutukseen oli liitetty myös kerhonohjaajakoulutus. Ensisijassa isoskoulutus antoi valmiuksia ohjata ryhmiä rippikoulussa tai muilla leireillä. Isostoiminnan osallistumisen suosioon vaikuttaa työntekijöiden mukaan edellisen kauden rippikoulujen onnistumiset.¹⁰⁷

Seurakuntien nuorten ryhmiin osallistuminen on laskussa. Erilaisiin nuorten ryhmiin osallistui 5,7 prosenttia 15–18-vuotiaiden ikäluokasta. Nuorten iltoihin kuitenkin kokoontui hieman enemmän nuoria kuin edellisellä nelivuotiskaudella. Erityisnuorisotyötä tehtiin joka toisessa seurakunnassa. Se käsitti avoimien ovien toimintaa, Saapas-toimintaa, etsivää työtä ja pienryhmätoi-

101	Niemelä 2007, 162-163, 170
102	Tuominen 2009, 162-163
103	Pruuki 2009, 67-68, 70, 76-77
104	Porkka 2004, 39
105	Monikasvoinen kirkko 2008, 146
106	Porkka 2009, 317-319, 326
107	Porkka 2004, 91, 117-119

mintaa. Koulu- ja oppilaitostyössä suosituinta oli päivänavauksien ja hartauksien pitäminen. Nuorten aikuisten työn painotus näkyi nelivuotiskaudella toiminnan lisäämisenä. Joka kolmas seurakunta järjesti sitä, mutta siitä huolimatta nuorten aikuisten ryhmätoiminnan osallistujamäärä kuitenkin väheni. Vuonna 2007 nuorten aikuisten pienryhmiin osallistui 2 900 henkeä. Lisäksi kymmenen uutta oppilaitostyön virkaa perustettiin.¹⁰⁸

Nuorisotyönohjaajien työmotivaatiosta on saatu huonoja tuloksia. Salmen väitöstutkimuksessa vuonna 2001 koko maan nuorisotyönohjaajat arvioivat oman tilanteensa huonommiksi kuin muut työntekijät. Heidän kokemansa kokonaisuutyytyväisyys, arvostus, kutsumustietoisuus, tyytyväisyytensä palkkaan ja yleismahdollisuuksiin oli alhaisempi kuin muilla työntekijäryhmillä. Lisäksi osa nuorisotyönohjaajista piti omaa persoonaansa sopimattomuuden olevan syynä työn aiheuttamaan psyykkiseen rasitukseen. Myös työntekijöiden oman lapsuudenkodin he arvioivat uskonnolliselta ilmapiiriltään kielteisemmäksi tai neutraalimmaksi kuin muut työntekijät. Nämä tulokset kuitenkin saattavat johtua nuorisotyönohjaajien nuoruudesta, koska kaikilla työntekijäryhmillä näkyi alle 40-vuotiaiden kohdalla edellä kuvatut tulokset.¹⁰⁹ Kuitenkin myös vuonna 2002 tehdyn kyselyn mukaan nuorisotyönohjaajat jaksoivat työssään heikommin kuin diakoniatyöntekijät¹¹⁰.

Niemelän vuonna 2001 tutkituista seurakunnan työntekijäryhmistä juuri nuorisotyönohjaajat olivat heikoimmin sitoutuneet seurakunnan työhön. Jopa 37 prosenttia nuorisotyönohjaajista (N=78) piti epätodennäköisenä tai lähes mahdottomana, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä seurakunnan palveluksessa. Vain joka viides ei ollut lainkaan harkinnut muualle siirtymistä, ja 14 prosenttia nuorisotyönohjaajista oli varma, että on kymmenen vuoden päästä seurakuntatyössä.¹¹¹

Nuorisotyönohjaajilla oli heikoin työtyytyväisyys verrattuna muihin hengellisen työn työntekijöihin. Kolme neljästä kaikista hengellisen työn tekijöistä kärsii liiasta työmäärästä¹¹². Lähes 25 prosenttia kirkon seurakuntatyötä tekevästä työntekijöistä piti vuonna 2007 vakavaa työuupumusta selvänä terveydellisenä vaarana työssään.¹¹³ Tampereella vuonna 2000 tehdystä seurakunnan työntekijöiden työaikaselvityksessä (N=445) todettiin, että ajatonta työtä tekevien keskimääräinen työaika oli juuri nuorisotyönohjaajilla seurakunnan työntekijöistä toiseksi pisin eli keskimäärin 46,8 tuntia viikossa, kun pisin keskimääräinen työaika oli esimiesten 48,9 tuntia viikossa¹¹⁴.

Pohjoisessa Suomessa tilanne kirkon työntekijöiden kohdalla on tutkimuksissa kuitenkin todettu positiivisemmaksi. Oulun ja Lapuan hiippakunnissa nuorisotyönohjaajien on tutkittu olleen vuonna 2004 voimakkaasti sitoutuneita työ-

108 Monikasvoinen kirkko 2008, 146, 150-154; Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2007

109 Salmi 2001, 186-187, 197

110 Rask, Kainulainen & Pasanen 2003a

111 Niemelä 2001

112 Niemelä 2004, 179

113 Kirkon alan työolobarometri 2007, 13-14

114 Kauppinen & Rantama 2003, 34-35

hönsä¹¹⁵. Niemelän mukaan vuonna 2001 uskoon sitoutuminen oli vahvaa koko maan nuorisotyöntekijöiden keskuudessa. Oulun ja Lapuan hiippakunnissa erittäin sitoutuneiden hengellistä työtä tekevien työntekijöiden osuus oli hiippakunnista suurin. Oulun ja Lapuan hiippakunnassa oli työntekijöissä vähiten Jumalaa epäileviä tai eri tavoin uskovia. Koko Suomen nuorisotyöntekijöistä 94 prosenttia uskoi kristinuskon opettamaan Jumalaan. Useimmilla työntekijöillä usko oli kehittynyt vähitellen. Vain joka kymmenes nuorisotyöntekijä oli tullut uskoon tarkasti määriteltävänä ajankohtana. Puolet nuorisotyönohjaajista piti Raamattua Jumalan inspiroimana, mutta heijastelevan samalla oman aikansa käsityksiä ja sisältävän jotain historiallisia epätarkkuuksia. Lähes neljäsosan mielestä taas Raamatussa on jokin punainen lanka tai periaate. Raamatun erehtymättömyys ei ole tärkeää 50 prosentille nuorisotyönohjaajista, vaan se, että Raamattu välittää uskonnollista sanomaa.¹¹⁶ Lisäksi vuonna 2002 arvioivat nuorisotyönohjaajat kirkollisen identiteettinsä vahvaksi, mutta tuolloin ei hiippakuntien välillä ollut eroja¹¹⁷.

Niemelän tutkimuksen mukaan herätysliikkeisiin koki kiinteästi tai jossain määrin kuuluvansa 53 prosenttia seurakunnan työntekijöistä (papit, diakonia-työntekijät ja nuorisotyönohjaajat) vuonna 2001, mutta kiinteästi kuuluvia oli vähän. Kuitenkin saman henkilön todettiin voivan ottaa vaikutuksia useammastakin herätysliikkeestä. Nuorisotyönohjaajista 15 prosenttia kuului kiinteästi ja 44 prosenttia kuului jossain määrin tai kiinteästi vähintään yhteen herätysliikkeeseen. Työntekijöiden hengellisessä viitekehyksessä herännäisyys oli todennäköisin herätysliike. Nuorisotyönohjaajista ja Oulun hiippakunnassa työskentelevistä työntekijöistä 46 prosenttia oli saanut vaikutteita herännäisyydestä. Vanhoillislestadiolaisuus osoittautui herätysliikkeeksi, johon tyypillisesti kuulutaan kiinteästi. Oulun hiippakunnassa työntekijät olivat saaneet selvästi eniten vaikutteita lestadiolaisuudesta verrattuna muihin hiippakuntiin. Joka neljäs työntekijä oli saanut vaikutteita vanhoillislestadiolaisuudesta ja joka kolmas muusta lestadiolaisuudesta. Vanhoillislestadiolaisuuteen kiinteästi tai jossain määrin kuuluvilla runsas joka kolmas koki usein ristiriitoja kirkon opetuksen ja omien käsitysten välillä.¹¹⁸

Kirkon nuorisotyöhön ollaan Suomessa melko tyytyväisiä. Joka toisen (48 %) vähintään 15-vuotta täyttäneen suomalaisen (N=1009) mielestä evankelis-luterilainen kirkko ja sen seurakunnat olivat tehneet nuorisotyötä vuonna 2003 melko hyvin, joka kuudennen (16%) mielestä jopa erittäin hyvin. Yksi viidestä (19 %) arvioi nuorisotyön laadun neutraaliksi (ei hyvin eikä huonosti). Melkein yksi kymmenestä (9 %) oli sitä mieltä, että evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyötä oli tehty melko huonosti, vain harvan mielestä erittäin huonosti (1 %).¹¹⁹

115 Salomäki 2004, 29
116 Niemelä 2004, 73, 80-81, 108-111, 150-151
117 Rask, Kainulainen & Pasanen 2003a, 41-42
118 Niemelä 2004, 65-71, 122
119 Gallup Ecclesiastica 2003, 57.

2 TUTKIMUSTEHTÄVÄ JA TUTKIMUSMENETELMÄT

2.1 Tutkimustehtävä ja aineiston keruu

Tutkimuksen tehtävänä oli selvittää pohjoisen Suomen nuorten uskonnollisuutta, elämänarvoja, ongelmia ja uskonnollista osallistumista sekä seurakuntien nuorisotyön tilannetta. Tutkimustehtävä jakautui kahteen osa-alueeseen.

Tutkimuksen ensimmäisessä osassa selvitettiin **pohjoisen Suomen nuorten uskonnollisia arvoja ja asenteita, uskonnollista osallistumista ja ongelmia**. Tätä tutkittiin seuraavien kysymysten avulla:

1. Millaisia ovat nuorten uskonnolliset arvot ja asenteet?
2. Kuinka sitoutuneita nuoret ovat kirkon jäsenyyteen?
3. Millaista on nuorten uskonnollinen osallistuminen?
4. Millainen on nuorten elämänasenne?
5. Millaisia ongelmia nuorilla on?
6. Mistä nuoret mielestensä saavat tukea ongelmiinsa?

Tutkimuksen ensimmäisessä osassa kohdejoukkona oli 819 pohjoissuomalaista nuorta, jotka olivat 14-17-vuotiaita (peruskoulun yhdeksäsluokkalaista). Nuoret olivat Oulun hiippakunnasta 10 eri paikkakunnalta. Nuoret oli valittu harkinnanvaraisella otannalla jokaisesta Oulun hiippakunnan rovastikunnasta niin, että joka rovastikunnasta oli vähintään yksi koulu mukana. Kohdepaikkakuntina olivat siis pohjoisen Suomen syrjäseudut eli taajaan asutut kunnat ja maaseutumaiset kunnat sekä pohjoissuomalaisten kasvukeskukset eli kaupunkimaiset kunnat¹²⁰.

Tutkimusmenetelmänä käytettiin kyselyä (LIITE 1). Kyselylomakkeen esitetausta tehtiin 9.1.2008, jolloin yhden peruskoulun 18 yhdeksäsluokkalaista nuorta vastasi sähköiseen Webropol-kyselyyn netissä. Kyselyä muokattiin vielä hieman esitetauksen jälkeen. Varsinainen kysely julkaistiin 21.1.2008. Nuoret vastasivat nettikyselyyn omien aikataulujensa mukaan koulupäivän aikana kevään 2008 kuluessa. Yksi koulu halusi vastata kyselyn paperiversioon. Opettajat, lähinnä opinto-ohjaajat tai uskonnonopettajat, organisoivat kyselyn tekemisen koulussa.

Osallistujakouluja kyselyssä oli mukana kaikkiaan 13. Koulujen oppilasmäärät vaihtelivat 16 oppilaasta 556 oppilaaseen. Kouluissa oli hyvin erilaisia luokkatasoja, mutta tyypillisimmin koulut olivat peruskoulun yläkouluja, jolloin luokkatasoja oli kolme: seitsemäs-, kahdeksas- ja yhdeksäsluokkalaiset. Myös peruskoulun alakoulu tai lukio saattoi olla yhdistettynä yläkouluun. Joissakin kouluissa oli lisäksi myös esikoululaisia, kymppiluokkia, pienryhmiä, erityisluokkia tai maahanmuuttajaluokkia. Koulujen yhdeksäsluokkalaisten lukumäärät vaihtelivat paljon riippuen koulujen koosta: vähäisemmillään yhdeksäsluokkalaista oli yhdessä koulussa 2 ja enimmillään 150. Jotkut nuoret asuvat melko kaukana koulustaan, koska pisimmillään oppilaiden koulumat-

kat olivat yhtä koulua lukuun ottamatta noin 20 kilometristä noin 80 kilometriin. Kaikkien osallistujakoulujen rehtorit olivat tietoisia tutkimuksesta ja olivat luvanneet koulunsa osallistua kyselyyn. Koulut itse huolehtivat nuorten ja mahdollisesti myös heidän vanhempiensa tiedottamisesta. Kyselyyn vastaaminen oli luonnollisesti oppilaille vapaaehtoista.

Kyselyyn vastasi 590 nuorta, mutta kolme lomaketta oli lähetetty tyhjänä. Kyselyn vastausprosentiksi saatiin 72. Vastaajista 56 prosenttia oli tyttöjä ja 44 prosenttia poikia. Suurin osa (70 %) kyselyyn vastanneista nuorista oli 15-vuotiaita, neljäsosa (26 %) oli 16-vuotiaita ja loput olivat joko 14- tai 17-vuotiaita. Oulun hiippakunta on maantieteellisesti Suomen evankelis-luterilaisen kirkon laajin hiippakunta¹²¹. Vastaajista 368 asui Oulun läänissä ja 172 Lapin läänissä ja 45 oli Länsi-Suomen läänistä. Viisi vastaajaa ei ilmoittanut asuinpaikkaansa.

Tutkimuksen toisessa osassa selvitettiin **seurakuntien nuorisotyön nykyisiä kehityslinjoja Pohjois-Suomessa**. Tätä tutkittiin seuraavien kysymysten avulla:

1. Mikä on seurakuntien nuorisotyöntekijöiden työnkuva Oulun hiippakunnan kasvukeskuksissa (Oulu, Rovaniemi) ja syrjäseuduilla?
2. Millaisia kokemuksia nuorisotyöntekijöillä on seurakuntien sisäisestä tai välisestä yhteistyöstä?
3. Millaisia kokemuksia nuorisotyöntekijöillä on seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävästä yhteistyöstä?

Tutkimuksen avulla pyrittiin saamaan tietoa kirkon toiminnan suunnittelua varten. Seurakunnan nuorisotyötä selvittävässä osiossa tutkimusmenetelmänä käytettiin haastattelua. Haastatteluja tehtiin yhteensä 20 helmi- ja maaliskuussa 2009. Kohderyhmänä olivat samojen paikkakuntien seurakunnat, joista myös kyselyyn vastanneet nuoret olivat. Vain yhden paikkakunnan seurakunnalta ei haastattelua saatu. Seurakuntien väkiluvut vaihtelivat 50 000 ja 1000 välillä¹²². Seitsemän haastateltavaa oli yli 10 000 hengen seurakunnasta, viisi haastateltavaa oli 3 000–7 000 hengen seurakunnasta ja 2 haastateltavaa oli alle 3000 hengen seurakunnasta. Jokaisesta seurakunnasta haastateltiin vähintään yksi nuorisotyötä tekevä työntekijä.

Haastateltavista naisia oli 12 ja miehiä oli 8. Perushaastateltava oli keskimäärin 41-vuotias. Kirkon nuorisotyössäoloaika vaihteli haastateltavilla 7 kuukaudesta 40 vuoteen, mutta haastateltavien yleisin työssäoloaika oli suurin piirtein 20 vuotta. Haastateltavat olivat siviilisäädyltään naimattomia tai avio- tai avoliitossa olevia. Useat haastateltavista eivät kuuluneet mihinkään herätysliikkeeseen. Vain yksi haastateltava ilmoitti kuuluvansa kiinteästi herätysliikkeeseen, mutta osa koki saavansa vaikutteita jostakin herätysliikkeestä. Useimmat haastateltavista olivat vakinaisessa virkasuhteessa, mutta osa oli osa-aikaisessa työsuhhteessa ja osa määräaikaisessa. Useimmat olivat saaneet

121 Oulun hiippakunnan nettisivusto 2009

122 Väkiluvut seurakunnittain 2008

toisen asteen kirkon nuorisotyönohjaajan koulutuksen, mutta haastateltavilla oli myös muita koulutuksia.

Haastattelijoita oli kaksi, joista tutkija (Reetta Leppälä) teki 13 haastattelua ja yhteisöpedagogiopiskelija (Nonna-Omena Helojoki) 7 haastattelua. Haastattelukysymykset tehtiin valmiin haastattelurungon (LIITE 2) mukaisesti, mutta tarpeen vaatiessa haastattelija esitti myös lisäkysymyksiä. Yhdeksän haastattelua tehtiin tietokoneen välityksellä käyttäen Adobe Connect Pro-ohjelmaa, jossa haastateltava kutsuttiin virtuaaliseen huoneeseen haastattelun suorittamista ja äänittämistä varten. Haastateltavien pyynnöstä tai nettiyhteyksien heikkouksien takia viisi haastattelua tehtiin puhelimitse ja äänitettiin Adobe Connect Pro-ohjelmaan. Kuusi haastattelua tehtiin henkilökohtaisessa tapauksissa, jossa haastattelut äänitettiin joko Adobe Connect Pro-ohjelmalla tai nauhurilla. Haastattelut kestivät noin puolesta tunnista puoleentoista tuntiin.

2.2 Tutkimusaineiston analyysimenetelmät

Tutkimuksen kyselylomakkeen tuottama aineisto analysoitiin kvantitatiivisilla tutkimusmenetelmillä. Tilastolliset analyysit suoritettiin SPSS 14.0 for Windows-ohjelmalla. Tilastollisen aineiston analyysissa käytettiin perusjakaumia ja ristiintaulukointeja. Ristiintaulukoinneista laskettiin muuttujien välisten riippuvuuksien tilastolliset merkitsevyydet X^2 -riippumattomuustestillä (Pearson Chi-Square). Otoksen koko osoittautui tarpeeksi suureksi testin käyttämiseen, mutta ajoittain jouduttiin luokkia yhdistämään, jotta testin odotusfrekvenssien suuruusarvot täyttyivät. Nollahypoteesin hylkäämisessä käytettiin rajana 0,05 (5 %) merkitsevyytensä eli p-arvoa. Tilastollisista merkitsevyyksistä käytettiin tilastollisessa kielenkäytössä yleisesti esiintyviä tulkintoja:

$p < 0,001$ tilastollisesti erittäin merkitsevä

$0,001 < p < 0,01$ tilastollisesti merkitsevä

$0,01 < p < 0,05$ tilastollisesti melkein merkitsevä

Tuloksia vertailtiin sukupuolen, asuinpaikkakunnan koon ja herätysliikeperheeseen kuulumisen perusteella. Asuinpaikkakunnan koon vertailussa halettiin vertailla tuloksia kasvukeskuksissa asuvien ja syrjäseudulla asuvien nuorten kesken. Kasvukeskuksiksi laskettiin kaupunkimaiset kunnat, jonka suurimmassa taajamassa on vähintään 15 000 asukasta ja asukasluvu kasvaa koko ajan. Tutkimusaineiston kolme eri paikkakuntaa täytti edellä mainitun kriteerin. Näillä paikkakunnilla asukasluvu vaihteli vajaasta 132 000 asukkaasta reiluun 22 000 asukkaaseen, ja kaikkien suurin taajama oli asukasluvultaan yli 15 000 asukasta. Yhteensä kasvukeskuksissa asui 258 kyselyn vastaajaa ja syrjäseuduilla vastaavasti 327.

Haastattelumateriaali analysoitiin kvalitatiivisesti sisällönanalyysin menetelmillä käyttämällä apuna NVivo7-ohjelmaa. Aluksi haastatteluaineisto litteroitiin, jonka jälkeen aineisto siirrettiin NVivo7-ohjelmaan. Analyysissa luokiteltiin aluksi aineisto haastattelukysymysten mukaisesti ja jatkettiin teemoittamalla aiheet tutkimusongelmia parhaiten selventäviksi.

Tulokset on tähän tutkimusraporttiin raportoinut pääasiassa tämän tutkimuksen tutkija KT Reetta Leppälä, mutta yhteisöpedagogiopiskelija Jaana Remes, on raportoinut osan nuorten kyselyn tuloksista, koska hän teki aiheesta oman humanistisen ja kasvatustieteen alan opinnäytetyönsä¹²³.

2.3 Tutkimuksen luotettavuus

Tässä tutkimuksessa on tarkasteltava luotettavuutta sekä kvantitatiivisen että kvalitatiivisen tutkimuksen kannalta, koska on käytetty molempia tutkimusmenetelmiä. Tutkimuksen luotettavuutta voidaan tarkastella ulkoisen ja sisäisen validiteetin avulla¹²⁴. Ulkoisella validiteetilla koetellaan aineiston vastaavuutta tutkittavaan todellisuuteen. Ulkoinen validiteetti edellyttää, että tutkija tulkitsee havainnot oikein ja tutkittavat henkilöt vastaavat rehellisesti.¹²⁵ Kvantitatiivisessa tutkimuksessa mietitään, voidaanko tuloksia hyödyntää laajempaan perusjoukkoon¹²⁶ ja miten käyttökelpoisia tulokset ovat¹²⁷. Kvalitatiivisessa tutkimuksessa taas voidaan pohtia yleistettävyyden sijasta tulosten siirrettävyyttä¹²⁸. Sisäinen validiteetti taas tarkastelee, onko tutkija mitannut tai havainnoinut sitä, mitä oli alun perin tarkoitus tutkia¹²⁹.

Tämän tutkimuksen tuloksia ei voi yleistää, mutta ne antavat hyödynnettävää tietoa Pohjois-Suomen nuorista ja seurakunnan nuorisotyön käytänteistä. Kyselyn ja haastatteluiden kohteena olleet paikkakunnat valittiin harkinnanvaraisesti, koska haluttiin saada edustus jokaisesta Oulun hiippakunnan rovastikunnasta. Näin menetellen tavoiteltiin mahdollisimman monipuolista aineistoa erikokoisilta paikkakunnilta ja laajasti koko hiippakunnan alueelta. Tulosten siirrettävyyden ja sovellusarvon arviointia on myös lukijan mahdollista tehdä¹³⁰, sillä tässä tutkimusraportissa on pyritty kertomaan koko tutkimusprosessi ja tutkimuskonteksti. Kaikki tutkimusaineistojen keräämiseen ja analysoimiseen vaikuttavat tekijät on kuvattu tarkasti¹³¹. Tutkimuksen luotettavuuteen liittyvä reliabelius eli toistettavuus¹³² oletetaan myös paranevan tällä tavoin.

Varsinkin haastatteluiden laadulliseen aineistoon harkittu, ei-satunnainen otanta sopii hyvin¹³³. Harkitun otannan avulla oli mahdollista suunnata haastattelut samoille paikkakunnille, mistä kyselyihin vastanneet nuoretkin olivat. Paikkakuntien määrään vaikutti suuresti käytettävissä ollut aika. Useampaa nuorisotyöntekijää ei olisi ollut mahdollista haastatella, koska jo nyt työmäärä nousi kohtuullisen suureksi ja työlääksi. Yhden paikkakunnan puuttuminen

123 Remes 2008
124 esim. Syrjälä & Numminen 1988, 136
125 Grönfors 1982, 174
126 Tynjälä 1991, 390
127 Syrjälä & Numminen 1988, 142
128 Lincoln & Cuba 1985, 39- 43
129 Syrjälä & Numminen 1988, 136
130 Tynjälä 1991, 390; Lincoln & Cuba 1985, 39- 43
131 Grönfors 1982, 178
132 Syrjälä, Ahonen, Syrjäläinen & Saari 1994, 101
133 Metsämuuronen 2003, 31

haastatteluista johtui työntekijävaihdoksesta: uusi työntekijä koki, ettei hän vielä osannut tarpeeksi kertoa paikkakuntansa tilanteesta ja vanha työntekijä ei ollut halukas haastatteluun yksityisten syidensä takia. Molemmat kuitenkin pahoittelivat tilannetta ja pitivät tekeillä olevaa tutkimusta tärkeänä.

Myös nuorten kyselyiden osalta käytetty otanta lienee perusteltu, vaikka satunnaisotos olisi lisännyt tutkimuksen luotettavuutta ja yleistämisen mahdollisuutta. Kyselyn aineisto on kuitenkin kohtuullisen runsas (N=590). Nuorten kyselyn vastausprosentiksi saatiin 72 prosenttia, jota voidaan pitää erittäin hyvänä tuloksena. Vuonna 2008 15-vuotiaitten keskiikäiluku oli yhteensä Oulun ja Lapin läänissä 9066,5¹³⁴. Kohdejoukkona oli siis noin 9 prosenttia 15-vuotiaista pohjoisen nuorista ja kyselyyn vastasi 6,5 prosenttia 15-vuotiaista, Oulun hiippakunnassa asuvista nuorista. Aineistossa on enemmän vastaajia Oulun läänistä kuin Lapin läänistä, joka vastaa hyvin myös oikeaa väestörakennetta¹³⁵. Aineisto jakaantui melko tasapuolisesti sukupuolen suhteen, mutta tyttöjä kyselyyn vastaajissa oli hieman enemmän kuin poikia. Tilastojen keski-ikäilukujen mukaan 15-vuotiaita poikia oli vuonna 2008 Oulun läänissä 30 enemmän kuin tyttöjä, mutta Lapin läänissä tyttöjä ja poikia oli lähes yhtä paljon¹³⁶. Kyselyyn vastaaminen saattoi siis kiinnostaa tyttöjä hiukan enemmän kuin poikia. Kyselyyn jätti vastaamatta lähinnä koulusta kyselyn tekoheikällä poissa olleet sekä muutamalla koululla ne ryhmät, joita opettajat eivät jostain syistä onnistuneet järjestämään atk-luokkiin kyselyä vastaamaan. Yhden koulun osalta ei yrityksistä huolimatta kyetty selvittämään erästä kummallisuutta: Koulusta saatiin vastuksia 11 enemmän kuin koulun ilmoittama oppilasmäärä oli. Tässä lienee todennäköisesti kysymyksessä inhimillinen, väärän oppilasmäärän ilmoittamisvirhe. On myös mahdollista, että jotkut oppilaat olisivat vastanneet kyselyyn kaksi kertaa, joka heikentäisi tutkimuksen luotettavuutta.

Kyselyyn vastaavien nuorten ja haastateltavien työntekijöiden vastauksien rehellisyyttä on vaikea arvioida. Nuorten kyselyn havaintomatriisi käytiin läpi eikä siitä silmämääräisesti katsottuna löytynyt mitään epäilyttävää. Kukaan ei ollut esimerkiksi vastannut vain lomakkeen kysymysten toista ääripäätä, josta olisi voinut päätellä, että vastaaja ei ole ollut tosissaan. Muutama vastaaja osoitti avoimissa vastauksissa selvää uhmaa, kielteistä suhtautumista tai kylästämistä kirkkoa, uskonnollisuutta tai ylipäätään kyselyyn vastaamista kohtaan. Näiden henkilöiden vastaukset käytiin tarkemmin läpi, mutta heidänkin vastauksensa näyttivät asianmukaisilta, joten on oletettavaa, että he vastasivat kyselyyn rehellisesti ja halusivat kyselyssä oman, kielteisen näkökantansa esille. Kolme lomaketta oli lähetetty tyhjänä. Niiden lähettäjät eivät todennäköisesti viitsineet vastata kyselyyn, mutta tuloksiin niillä ei kuitenkaan ole paljoa vaikutusta.

134 Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2008

135 Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2008

136 Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2008

Kyselylomakkeen esitestauksella pyrittiin saamaan aikaan mahdollisimman selkeä ja ymmärrettävä lomake nuorten täytettäväksi. Esitestauksen jälkeen lomaketta vielä muokattiin varsinaista kyselyä varten. Näin menetellen käytetyn mittarin oletettiin oleva luotettava mittari asetettujen ongelmien selvittämiseen. Nuorten kyselyyn vastaaminen pyrittiin tekemään mielekkääksi. Kyselyyn oli mahdollista vastata sähköisesti paperikyselyn sijaan. Lisäksi vältettiin kysymyksiä, joissa nuoren olisi pitänyt kirjoittaa paljon. Varsinaisen kyselyn vastauksissa ei ilmennyt mitään sellaista, joka olisi viitannut siihen, etteivät nuoret olisi ymmärtäneet kysymyksiä tai siinä käytettyjä käsitteitä.

Haastateltavat työntekijät suhtautuivat tutkimukseen myönteisesti ja kannustavasti. He pitivät tärkeänä asiana, että tutkittiin juuri Pohjois-Suomen seutua. Kaikki haastatteluajat sovittiin haastateltavien ehdoilla, joten haastateltavilla oli halutessaan aikaa tutustua haastattelukysymyksiin ja varattuna vapaata aikaa itse haastatteluun. Haastattelukysymyksiin tehtiin tarvittaessa lisäkysymyksiä sekä paneuduttiin tarkemmin myös haastattelun aikana mahdollisesti esiinnousseisiin teemoihin. Näin menetellen pyrittiin saamaan haastateltavilta mahdollisimman totuudenmukaisia vastauksia.

Lopuksi luotettavuuden arviointi kohdentuu tutkimusaineiston analyysiin ja esitettyihin tuloksiin. Tutkimusanalyysi ja -tulokset on pyritty esittämään niin, että lukijan on helppo seurata tutkijoiden valintoja ja tulkintaa. Pearsonin X^2 -riippumattomuudesta vaikutti kyselyaineistoon sopivalta, koska aineisto osoittautui pääasiassa tarpeeksi laajaksi tilastollisten merkitsevyyksien laskeamiseen. Vain muutaman muuttujan kohdalla täytyi luokkia yhdistää, mutta silloin huolehdittiin, että yhdistäminen tehtiin mielekkäällä tavalla¹³⁷. Testillä kyettiin poistamaan se mahdollisuus, että riippuvuus olisikin syntynyt otantasattuman vaikutuksesta, vaikka samat muuttujat olisivat perusjoukossa riippumattomia¹³⁸. Kvantitatiivisen aineiston osalta on tulososassa esitetty tarkkoja taulukoita, joista lukija voi myös itse tehdä päätelmiä tutkijoiden tulkinnoista.

Haastatteluaineistossa taas on pyritty haastateltavien suorilla puheosuuksilla todistamaan ja täydentämään tutkijan tekemää tulkintaa. Myös se tukee lukijan mahdollisuutta arvioida tulosten luotettavuutta. Haastattelujen analyysissa vaarantavia tekijöitä ovat holistinen harha, jossa yksittäiset asiat yleistetään kuvaamaan koko aineistoa, ja elitistinen harha, jossa verbaalisesti lahjakkaat haastateltavat pääsevät ainoiksi tiedonlähteiksi¹³⁹. Välttääkseen edellä kuvattuja vaaroja on tässä tutkimuksessa huolellisesti analysoitu toistensa kanssa samankaltaiset vastaukset sekä poikkeavat käsitykset. Yhtäläisyyksiä ja eroja on vertailtu sekä muodostettu erilaisia kuvauksia, joissa haastateltavien kokemuksia ja käsityksiä on kuvattu.

Tutkimuksen analyysissa kyettiin saamaan vastauksia osaan tutkittavista ongelmista sekä nuorten kyselyistä että työntekijöiden haastatteluista. Aineistot

137 Heikkilä 1998, 201-203

138 Alkula, Pöntinen & Ylöstalo 1999, 216

139 Miles & Huberman 1994, 263

tukivat tai kyseenalaistivat toisiaan, joten asioita esitettäessä samanlaiset tai erilaiset näkökulmat laajensivat tulosten tulkintaa. Tämän tyyppistä useiden menetelmien yhteiskäyttöä kutsutaan triangulaatioksi, jolla pyritään tutkimuksen validiuden tarkentamiseen¹⁴⁰. Lisäksi varsinkin haastatteluissa saatiin saman tutkimusongelman selvittämiseen tukea useammasta haastattelukysymyksestä, jonka voi myös olettaa parantavan tulosten luotettavuutta.

140 Hirsjärvi, Remes & Sajavaara 2001, 215

3 NUORTEN USKO JA USKONNOLLINEN OSALLISTUMINEN

3.1 Uskonnolliset uskomukset (Jaana Remes & Reetta Leppälä)

Kristinuskon keskeisiin uskomuksiin nuoret asennoituivat hyvin vaihtelevalla tavalla. Jotkut kristinuskon perusasioista oli nuorten helpompi hyväksyä, kun toiset taas herättivät suurta epätietoisuutta. Nuorten asenteita tarkasteltaessa (Taulukko 2) voidaan todeta, että nuoret uskovat varsin suuressa määrin kristinuskon perusväittämiin, mutta ne myös herättivät epätietoisuutta.

Taulukko 2. Vastaaajien uskonnollisia uskomuksia, % (N = 587)

Väittäjä	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä
Jumala on olemassa	42	23	35	100
On olemassa jokin ihmistä korkeampi voima	53	22	25	100
Jeesus on Jumalan poika	58	18	24	100
Enkeleitä on olemassa	48	24	28	100

Kristinuskon perusväittämiin uskottiin yleisesti ottaen varsin vahvasti. Kaikista vahvimmin uskottiin Jeesuksen olevan Jumalan poika (58 %). Lähes puolet (48 %) uskoi myös enkeleihin. Jumalan olemassaoloa totena piti vajaa puolet (42 %) vastaajista. Kysymys herätti monessa nuoressa myös suurta epätietoisuutta ja reilu kolmasosa (35 %) ei osannut ottaa kantaa väittämään. Jumalaan ei uskonut lainkaan lähes neljännes (23 %) nuorista. Jonkin korkeamman voiman olemassaolo oli helpompi uskoa. Yli puolet (53 %) oli valmis pitämään sitä totena.

Tytöt uskoivat poikia useammin Jumalan olemassaoloon, johonkin ihmistä korkeampaan voimaan ja Jeesukseen Jumalan poikana. Tytöt uskoivat myös enkeleiden olemassa oloon useammin kuin pojat. Kaikissa edellä mainituissa väittämässä tyttöjen ja poikien uskon ero oli tilastollisesti merkitsevä. Nuorisobarometrissa 2006 todettiin, että naiset uskoivat miehiä yleisimmin Jumalaan ja että naisista yli kaksi kolmasosaa uskoi enkeleihin ja miehistä reilu yksi kolmasosa¹⁴¹. Helven¹⁴² tutkimus osoittaa, että Jumalaan kirkon opettamalla tavalla uskoi tytöistä miltei puolet (44 %) ja pojista reilu neljäsosa.

Jeesukseen Jumalan poikana on ehkä helpompi uskoa hänen ihmisyytensä takia. Jumalan olemusta saattaa olla hieman vaikeampi hahmottaa. Kuitenkin tämän tutkimuksen nuoret uskoivat hieman suuremmassa määrin Jumalaan kuin parissa aiemmassa tutkimuksessa.

141 Myllyniemi 2006, 74-76

142 Helve 2002, 265

Samansuuntaisia tuloksia on nimittäin saatu myös Helven tutkimuksessa ja Nuorisobarometri 2006-tutkimuksessa Jeesuksen osalta, mutta niiden tulosten mukaan vain reilu kolmasosa nuorista uskoi Jumalan olemassaoloon. Sen sijaan nuorisobarometrin mukaan enkeleihin uskottiin hieman enemmän kuin tämän tutkimuksen nuoret uskoivat.¹⁴³

Eri ikäryhmille viime vuosina tehtävät tutkimukset kuten World Values- ja Gallup Ecclesiastica 2003 ja 2007 -tutkimukset osoittavat, että suomalaiset yleisesti ottaen uskovat Jumalaan suhteellisen vahvasti. World Values-kyselyssä kävi ilmi, että yhteen Jumalaan uskoi lähes puolet vastaajista ja Ecclesiastica-tutkimukset osoittivat, että kristinuskon Jumalaa piti totena reilu kolmannes. Pitkällä aikavälillä tarkasteltaessa suomalaisten usko kristinuskon opettamaan Jumalaan on laskenut.¹⁴⁴ Tässä on osaltaan ehkä vaikuttamassa uskonnollinen kasvatus. Senkin on viime vuosien aikana tehdyissä tutkimuksissa todettu vähentyneen¹⁴⁵.

Maailman synty ja kuoleman jälkeinen elämä ovat keskeisiä asioita kristinuskossa. Raamattu antaa selityksen sekä maailman syntyyn että kuoleman jälkeiseen elämäänkin. Nuorissa Raamatun antamat selitykset herättävät monenlaisia ajatuksia. Maailman synty ja kuoleman jälkeinen elämä (Taulukko 3) jakoivat mielipiteitä. Myös aika suuri osa vastaajista ei osannut ottaa väittämiiin kantaa.

Taulukko 3. Maailman synty ja kuolemanjälkeinen elämä, % (N = 587)

Väittämä	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä
Jumala on luonut maailman	37	33	30	100
Ihminen on aikojen alussa kehittynyt muista kädellisistä kuten apinoista	59	19	22	100
Kuoleman jälkeen ihminen kokee ylösnousemuksen	34	26	40	100
Kaikki elämä loppuu kuolemaan	32	36	32	100

Ihmisen kehittyminen evoluution myötä sai kaikista eniten kannatusta nuorten keskuudessa. Yli puolet (59 %) uskoi ihmisen kehittyneen apinoista, mutta lähes viidesosa (19 %) ei uskonut kehityso pilliseen tulkintaan. Jumalan luomistyöhön uskoi vähän yli kolmannes (37 %) ja tasan kolmannes (33 %) ei uskonut siihen lainkaan. Vajaa kolmasosa (30 %) oli asian suhteen epätietoisia eivätkä osanneet vastata kysymykseen. Sekä tytöt että pojat uskoivat samassa määrin Jumalan luomistyöhön ja siihen, että ihminen on kehittynyt evoluution myötä kädellisistä. Tytöt ja pojat uskoivat samassa suhteessa myös kuoleman jälkeiseen ylösnousemukseen, elämän loppuvan kuolemaan ja uskonnollisen yhteisön tärkeyteen.

143 Helve 2002, 265; Myllyniemi 2006, 72-77

144 World Values 2005, 56; Gallup Ecclesiastica 2003; Monikasvoinen kirkko 2008, 44-47

145 Monikasvoinen kirkko 2008, 119

Nuorisobarometri 2006-tutkimuksessa päädyttiin samansuuntaisiin tuloksiin. Maailman synnyn selitti yli kaksi kolmasosaa vastanneista tieteellisesti ja Raamatun antamaan maailman syntyyn uskoi reilu neljännes. Iällä näyttäisi olevan merkitystä maailman synnyn selittämiseen. Mitä vanhempaa ikäluokkaa nuorten keskuudessa tarkastellaan, sitä uskottavammalta maailmanselitykseltä tieteellinen malli heistä näyttää.¹⁴⁶ Tämän tutkimuksen kaikki nuoret edustavat 14–17-vuotiaiden ikäluokkaa, joten on mahdollista, että siitä syystä tieteellinen maailman synnyn selitysmalli ei ollut ihan niin suosittu kuin Nuorisobarometrissa. Tässä tutkimuksessa uskottiin myös hieman vahvemmin Jumalan luomistyöhön kuin Nuorisobarometri-tutkimuksessa.

Tämän tutkimuksen nuorista 40 prosenttia koki kuoleman jälkeisen ylösnousemuksen ilmeisesti vaikeana asiana, koska he eivät osanneet kertoa mielipidettään. Yli kolmannes (34 %) uskoi ihmisen ylösnousemukseen. Helve totesi omassa tutkimuksessaan myös, että ylösnousemukseen uskoi nuorista lähes kolmasosa¹⁴⁷. Elämän loppuminen kuolemaan taas jakoi mielipiteitä varsin tasaisesti. Reilu kolmannes (36 %) uskoi, ettei kuolema ole elämän päätepiste ja asiasta epätietoisia oli lähes kolmannes (32 %). Miltei kolmasosa (32 %) uskoi elämän päättyvän kuolemaan.

Kuolema ja sen jälkeiset mahdolliset tapahtumat ovat vaikeita asioita käsitellä varmasti kaiken ikäisille ihmisille, etenkin nuorille. Vaikka kuolema ilmiönä esiintyy nuoren todellisuudessa monella tavalla esimerkiksi TV:n välityksellä, se ei ehkä kosketa konkreettisesti heidän elämäänsä. Nuorten vastaukset liittyen ylösnousemukseen viittaavat myös siihen, että sen mieltäminen on aika vaikeaa. Kuitenkin sekä tässä tutkimuksessa että Helven¹⁴⁸ tutkimuksessa kolmasosa vastaajista uskoi ihmisen kuoleman jälkeiseen ylösnousemukseen. Tässä varmasti osaltaan näkyy kristillinen perintemme.

Sekä Helven tutkimuksessa että Nuorisobarometri-tutkimuksessa noin neljäsosa nuorista uskoi elämän loppuvan kuolemaan¹⁴⁹. Tämän tutkimuksen nuoret siis uskoivat hieman vertailututkimuksen nuoria enemmän, että kuolema on lopullinen päätepiste elämälle.

Nuorten kokemus omasta hengellisyydestään ei välttämättä liity uskonnollisen yhteisön jäsenyyteen (Taulukko 4).

146 Myllyniemi 73–74

147 Helve 2002, 263

148 Helve 2002, 263

149 Helve 2002, 263; Myllyniemi 2006, 77

Taulukko 4. Uskonnollinen yhteisö ja hengellisyys, % (N = 587)

Väittäjä	Kyllä	Ei	En osaa sanoa	Yhteensä
Uskonnollinen yhteisö on sinulle tärkeä	25	45	30	100
Sinä olet hengellinen ihminen, vaikka et välttämättä usko niin kuin kirkossa opetetaan	39	22	39	100

Monet nuoret eivät kokeneet uskonnollista yhteisöä elämässään tärkeäksi. Melkein puolelle (45 %) se oli merkityksetön. Ehkä heillä ei ole positiivista kokemusta tämän tyyppisestä yhteisöllisyydestä tai he eivät koe sellaista tarpeelliseksi. Tärkeänä sen koki neljännes (25 %) ja lähes kolmasosalle kysymys oli ilmeisen vaikea, koska he eivät osanneet ottaa asiaan kantaa.

Hengellisyys näkyi nuorissa, vaikka he kokivat uskovansa eri tavoin kuin evankelis-luterilainen oppi opettaa. Hengellisyys käsitteenä saattaa olla osalle nuorista vaikea ymmärtää tai sitä ei liiemmin pohdittu. Suhteellisen suuri joukko (39 %), reilu kolmannes, kommentoi olevansa hengellisiä, mutta he uskoivat ainakin jossain määrin eri tavoin kuin kirkko opettaa. Nuoret kokivat olevansa samassa määrin hengellisiä ihmisiä. Nämä nuoret ehkä kokevat etsivänsä vastauksia kysymyksiinsä monien muiden hengellisyyden muotojen kautta. Näiden nuorten keskuudessa voisi olla niitä, jotka rakentavat oman hengellisen maailmansa erilaisista ympäröivistä vaikutteista. Vaikutteita ja hengellisiä itsensä toteuttamisen muotoja on lukematon määrä. Hengellisyys oli myös epätietoisuutta herättävä asia reilulle kolmasosalle (39 %) vastaajista ja miltei neljäsosa (22 %) ei kokenut itseään hengelliseksi millään tavoin. Tytöt ja pojat kokivat olevansa samassa määrin hengellisiä ihmisiä, vaikka uskoivat eri tavoin kuin kirkossa opetetaan.

Myös valtion nuorisoasiain neuvottelukunta NUORA:n tutkimuksen 15-29-vuotiaista nuorista huomattava osa kokee olevansa uskonnollisia. Kirkon opettamalla tavalla Jumalaan uskoo vain reilu viidennes, mutta suurin osa tutkimusjoukosta uskoo Jumalaan, ainakin omalla tavallaan.¹⁵⁰ Kristinuskon suomalaisille nuorille ei ole yhtä tärkeää kuin vanhemmille ihmisille. Kristinuskoon liittyviin elementteihin kuten enkeleihin ja pyhään henkeen uskoi yli puolet. Myös Jeesukseen Jumalan poikana uskoivat yli puolet ja maailman tieteellisen selitysmalliin uskoi reilusti yli kaksi kolmasosaa vastaajista.¹⁵¹

Lähimmäisen rakkaus on kristinuskon yksi keskeisimmistä elämänohjeista. Siinä meitä kaikkia kehoitetaan rakastamaan lähimmäisiämme kuin itseämme. Nuoret arvioivat lähimmäisen rakkauden ajankohtaiseksi asiaksi. Nuorista suurin osa piti lähimmäisen rakkautta käypänä elämisen ohjenuorana. Kellollisena elämisen periaatteena vielä nykyäänkin sen hyväksyi reilusti miltei kaksi kolmasosaa (62 %) vastaajista. Yli neljäsosa (27 %) ei osannut sanoa kantaansa asiaan. Joka kymmenes (11 %) ei hyväksynyt kehoitusta elämisen

150 Wilska 2006, 6-8

151 Myllyniemi 2006, 72-73

periaatteeksi. Sukupuolella näyttäisi olevan merkitystä kuinka pätevänä elämisen periaatteena lähimmäisen rakkautta pidettiin. Tytöt pitivät periaatetta hieman suuremmissa määrin tärkeänä kuin pojat. Nuorten asenteissa lähimmäisiä kohtaan on ehkä osaltaan vaikuttamassa sekä kristillinen kasvatus että eettiset arvot. Kristillinen kasvatus korostaa lähimmäisyyden arvoa ja jokaisen velvollisuutta lähimmäistään kohtaan. Kokemuksen tasolla nuoret ovat ehkä vielä vahvasti kiinni omassa perheessään ja sosiaalisessa ympäristössään. Lähimmäisyys ja sen merkitys voi olla helpompi ymmärtää nuoren kuin itsenäisyttä vahvasti arvostavan nuoren aikuisen näkökulmasta käsin.

World Values 2005-tutkimuksessa todettiin lähimmäisen arvostamisen lisääntyvän iän myötä. Tutkituista ikäryhmistä nuorten aikuisten joukko piti vähiten arvossa lähimmäisen rakkautta. Eläkeläiset, vähiten koulutetut ja eniten rukousta harjoittavat pitivät lähimmäisen rakkautta eniten arvossa. Vähiten sitä arvostivat nuoret aikuiset (25–34-vuotiaat), pääkaupunkiseudun asukkaat ja koulutetut henkilöt.¹⁵² World Values 2005 -tutkimuksen tulos mahdollisesti kertoo siitä, että mitä itsenäisempi, muista ihmisistä riippumattomampi ja itseriittoisempi ihminen on, sitä vähemmän hän samaistuu lähimmäisyyden tunteeseen ja sen tarpeellisuuteen.

Tässä tutkimuksessa kävi ilmi, että perheiden uskonnollisilla arvoilla ja asenteilla näyttäisi olevan suuri vaikutus nuoriin (Taulukko 5).

Taulukko 5. Uskonnollisista asioista perheen kanssa samalla tavalla ajattelevien (N= 542)

Uskonnollisista asioista ajattelevien	Perhe kuuluu herätysliikkeeseen %	Perhe ei kuulu herätysliikkeeseen %	Ei osaa sanoa kuuluuko perhe herätysliikkeeseen %	Yhteensä %
Ajattelee samalla tavalla kuin perheensä	76	38	48	43
Ei ajattele samalla tavalla kuin perheensä	9	25	14	23
Ei osaa sanoa ajatteleeko samalla tavalla kuin perheensä	15	37	38	34
Yhteensä f %	66 100	403 100	73 100	542 100

Suuri joukko tutkituista nuorista arvioi uskonnollisten asenteidensa olevan samanlaisia kuin perheensä asenteet ovat. Uskonnollisia asenteitaan arvioidessaan melkein puolet nuorista (43 %) totesi ajattelevansa uskonnollisista asioista samansuuntaisesti kuin perheensä. Kuitenkin lähes neljäsosa (23 %) ajatteli perheestään poikkeavalla tavalla. Tämä saattaa osaltaan selittyä nuor-

ten halulla irtautua ja itsenäistyä lapsuuden perheestään. Nuoret haluavat muodostaa omia näkemyksiään eri ilmiöstä. Kolmannes (34 %) ei osannut ottaa kysymykseen kantaa. Ehkä nuoret eivät ole tietoisia omista uskonnollisista arvoistaan, joten arvojen vertaaminen keskenään on vaikeaa. Voi myös olla, että nuori ei ole tietoinen perheensä uskonnollisista arvoista ja asenteista. Ehkä niistä ei puhuta eivätkä ne näy elämässä.

Tutkimuksen nuorilta kysyttiin heidän perheidensä kuulumista herätysliikkeeseen. Herätysliikkeeseen kuului 12 prosenttia kaikkien vastaajien perheistä. Kaikkiaan 71 nuorta ilmoitti perheensä kuuluvan johonkin herätysliikkeeseen. Näitä nuoria kutsutaan tässä tutkimuksessa herätysliikeperheiden nuoriksi. Valtaosa (88 %) herätysliikkeisiin kuuluvista perheistä oli vanhoillislestadiolaisia. Suosituin herätysliike alle 25-vuotiaiden nuorten keskuudessa on juuri vanhoillislestadiolaisuus¹⁵³. Lisäksi vastaajien perheissä oli herännäisyyteen (4 %), evankelisuuteen (3 %), esikoislestadiolaisuuteen (2 %) sekä uusheräykseen (2 %) ja rauhan sanaan (2 %) kuuluvia perheitä.

Perheen sitoutuminen herätysliikkeeseen vaikutti merkittäväällä tavalla siihen, ajatteleeko nuori samalla tavalla kuin perheensä. Perheen herätysliikkeeseen kuulumisen ja uskonnollisista asioista perheensä kanssa samalla tavalla ajattelemisen välillä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($P = 0,000$) riippuvuus. Herätysliikeperheeseen kuuluvista nuorista 76 prosenttia ajatteli uskonnollista asioista samalla tavalla kuin hänen perheensä, kun taas vastaava luku herätysliikeperheisiin kuulumattomista nuorista oli vain 38 prosenttia. Perheensä kanssa ei uskonnollisista asioista ajatellut samalla tavalla 9 prosenttia herätysliikeperheisiin kuuluvista nuorista ja 25 prosenttia herätysliikeperheisiin kuulumattomista nuorista. Uskonnollisella kasvatuksella ja ympäristöllä on todennäköisesti ollut vaikutusta nuoreen. Uskontoon liittyvät kokemukset ovat varsinkin herätysliikeperheiden nuorilla saatu myönteisiksi, joten näiden nuorten uskontokasvatus on onnistunut. Varsinkin vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluvia on pohjoisessa paljon, joten liikkeen yhteisöllisyys voi edesauttaa herätysliikkeessä pysymistä myös nuoren osalta. Perheen ja mahdollisesti myös kavereiden avoin suhtautuminen uskoon on antanut tehokkaasti tukea ja turvaa myös nuoren oman uskonnollisuuden rakennusaineiksi. Vanhoillislestadiolaisnuori ei ole ollut yksin uskossaan ja sen kehitymisessä. Joskus lapsuuden ja nuoruuden uskontokasvatukseen voivat liittyä kielteiset kokemukset, jotka voivat olla edesauttamassa jopa kirkosta eroamista¹⁵⁴.

Myös Nuorisobarometri 2006 tutkimuksessa todettiin, että vastaajien uskonnollisuudella on selvä yhteys lapsuudenkodin asenteisiin. Mitä uskonnollisempi oli lapsuudenkoti, sitä uskonnollisemmaksi nuori arvioi itsensä. Vain 16 prosenttia ei-uskonnollisten kotien lapsista katsoi olevansa uskonnollisia kun taas erittäin uskonnollisten kotien lapsista valtaosa (88 %) arvioi itsensä uskonnolliseksi.¹⁵⁵

153 Niemelä & Salomäki 2006, 364

154 Niemelä 2006b, 150-157

155 Myllyniemi 2006, 65

Herätysliiketausta tuntui nuorilla olevan hiukan hämärtyneyt, koska nuorista jopa 13 prosenttia ei osannut sanoa, kuuluiko hänen perheensä johonkin herätysliikkeeseen. Kuitenkin yli puolet (48 %) perheensä herätysliikkeisiin kuulumisen epävarmaksi kokevista nuorista ajattelee mielestään uskonnollisista asioista samalla tavalla kuin perheensä. Reilu kolmasosa (38 %) ei tiedä ajatteleeko samalla tavalla kuin perheensä vai ei. Kysymyksen muotoilu on voinut vaikuttaa nuorten epävarmuuteen herätysliikeperheeseen kuulumisen suhteen, mutta toisaalta uskonnolliset uskomukset herättivät myös nuorissa epävarmuutta, joten nuoren oma herätysliikkeeseen kuuluminen olisi saattanut olla yhtä vaikea kysymys. Sukupuoli ja asuinpaikkakunta eivät näyttäneet vaikuttavan siihen, ajatteleeko nuori uskonnollisista asioista samalla tavalla kuin hänen perheensä.

3.2 Henkilökohtainen uskonelämä (Jaana Remes)

Henkilökohtaista uskonelämäänsä voi toteuttaa hyvin monella tavalla. Tilastojen valossa näyttää siltä, että yhä enenevässä määrin suomalaiset harjoittavat uskonelämäänsä yksityisesti. Varsinkin osa nuorista aikuisista kommentoi, että he eivät tarvitse mitään instituutiota tuekseen harjoittaakseen omaa henkilökohtaista uskonelämäänsä.¹⁵⁶Tässä tutkimuksessa haluttiin tarkastella nuorten uskonelämän toteutumista rukoilemisen näkökulmasta katsottuna. Rukoileminen (Taulukko 6) näyttäisi olevan vähemmistön säännöllinen tapa.

Taulukko 6. Rukoilemisaktiivisuus, % (N = 587)

Väittämiä	
Rukoilen säännöllisesti päivittäin	10
Rukoilen muutaman kerran viikossa	10
Rukoilen joitakin kertoja kuukaudessa	15
Rukoilen harvemmin kuin kerran kuukaudessa	13
Rukoilen vain tiukan paikan tullen	30
En rukoile koskaan	22
Yhteensä	100

Hengellisen elämän hoitaminen rukoilemalla näyttäisi kuuluvan vain joidenkin nuorten elämään. Tutkimuksen suurin joukko, miltei kolmannes (30 %) kertoi rukoilevansa satunnaisesti elämän vaikeuksissa ja yli viidesosa (22 %) ei rukoillut milloinkaan. Aktiivisia asian harrastajia, jotka rukoilivat vähintään muutaman kerran viikossa, oli viidesosa (20 %) nuorista.

Tämän tutkimuksen nuoret ja Nuorisobarometriin 2006 osallistuneet rukoilevat vain elämän tiukoissa paikoissa yhtä suuressa määrin. Nuorisobarometrin suurimman joukon muodostivat kuitenkin henkilöt, jotka eivät rukoilleet koskaan. Heidän osuutensa oli 9 prosenttia suurempi kuin tässä tutkimuksessa.¹⁵⁷

156 Niemelä 2006b, 93

157 Myllyniemi 2006, 68–70

Valtion nuorisosiain neuvottelukunta NUORA:n 15-29-vuotiaille teettämän kyselyn mukaan uskonnon harjoittaminen esimerkiksi rukoilemisen muodossa oli suhteellisen harvinaista.¹⁵⁸

Gallup Ecclesiastica-tutkimuksissa todettiin, että rukoilemista harjoitettiin viikoittain tai useammin varsin aktiivisesti. Vuonna 2003 lähes puolet vastaajista (42 %) rukoili vähintään kerran viikossa tai useammin.¹⁵⁹ Vuonna 2007 joka neljäs (27 %) suomalainen rukoili päivittäin. World Values 2005-tutkimuksen osanottajista rukoili kerran viikossa tai useammin reilu kolmannes. Koko väestön keskuudessa tehdyt tutkimukset viittaavat siihen, että vanhemman väestön rukoilemisaktiivisuus on suurempaa kuin nuorilla. Tämä mahdollisesti selittyy vahvemmalla uskontokasvatuksella. Varsin suuri osa (66 %) vanhemmasta väestä kertoi saaneensa uskonnollisen kotikasvatuksen.¹⁶⁰

Sukupuoli näyttää vaikuttavan rukoilemisaktiivisuuteen. Tyttöjen ja poikien kesken on havaittavissa selvä ero (Taulukko 7). Ero on tilastollisesti merkitsevä.

Taulukko 7. Tyttöjen ja poikien rukoilemisaktiivisuus, % (N = 580)

Rukoileminen	tytöt	pojat
Säännöllisesti päivittäin	13	7
Muutaman kerran viikossa	13	6
Joitakin kertoja kuukaudessa	17	13
Harvemmin kuin kerran kuukaudessa	13	12
Vain tiukan paikan tullen	28	33
Ei koskaan	16	29
Yhteensä	100	100

Tytöt näyttäisivät rukoilevan säännöllisesti useammin kuin pojat. Tytöistä 13 prosenttia rukoilee säännöllisesti päivittäin, kun taas pojista vain 7 prosenttia. Vastaavasti pojista 29 prosenttia ja tytöistä 16 prosenttia ei rukoile koskaan. Myös nuorisobarometrin 2006¹⁶¹ tulokset osoittavat, että nuoret naiset rukoilevat selvästi useammin kuin nuoret miehet. Helve¹⁶² on todennut tutkimuksissaan, että poikien keskuudessa lähes puolet ei rukoillut milloinkaan. Tämän tutkimuksen tulokset ovat samassa linjassa edellä mainittujen tutkimusten kanssa.

Rukoilemisen merkitys nuorille oli hyvin moninainen. Poikien rukoileminen painottui elämän vaikeisiin paikkoihin (33 %). Kuitenkin merkittävä osa myös tytöistä (28 %) kertoi rukoilevansa vain vaikeuksien yllättäessä. Reilulle kol-

158 Wilska 2006, 6-8
 159 Gallup Ecclesiastica 2003
 160 World Values 2005
 161 Myllyniemi 2006, 70
 162 Helve 2006, 94

masosalle (38 %) nuorista rukous merkitsi jonkin asian pyytämistä. Rukoilu merkitsi kiitosrukousta neljännekselle (27 %) vastaajista ja hiljentyä viidennekselle (21 %). Lopuille neljälletoista prosentille se merkitsi erilaisia asioita, kuten toivomista, siunauksen pyytämistä, rauhaa, tuen etsimistä, pyytämistä rakkaita ihmisiä kohtaan ja anomista. Monet nuoret olivat kommentoineet rukouksen merkitsevän kaikkea edellä mainittua. Heidän oli siis vaikea valita vain yhtä rukouksen merkitystä. Kysymys saattoi olla hieman vaikeaselkoinen nuorille eikä tällaisessa muodossa onnistunut. Nuorten näytti olevan hieman vaikea yksilöidä rukoilemisen merkitystä selkeästi. Saattaa myös olla, että rukouksen merkitys ihmiselle on niin laaja-alainen, ettei sitä edes ole mahdollista tai tarpeellista rajata.

3.3 Sitoutuminen kirkon jäsenyyteen (Jaana Remes)

Tämän tutkimuksen nuoret olivat ajatelleet kirkosta eroamista suhteellisen vähän. Valtaosa (69 %) ei ollut koskaan pohtinut sitä. Reilu neljännes (27 %) oli miettinyt kirkosta eroamista. Loput vastaajista (4 %) eivät kuuluneet evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Aikaisemmat tutkimukset ovat saaneet hieman samansuuntaisia tuloksia. Alle 35-vuotiaiden ikäryhmässä lähes joka neljäs harkitsi eroavansa ja piti sitä jopa todennäköisenä¹⁶³. Niemelä on puolestaan todennut tutkimuksissaan, että suomalaisten keskuudessa ikäryhmässä 15–24-vuotiaat 22 prosenttia on usein ajatellut kirkosta eroamista tai on siitä suhteellisen varma¹⁶⁴.

Kirkosta eroamisen painokkain syy näyttäisi olevan, ettei tarjontaa kohdennu nuorten tarpeisiin (Taulukko 8).

Taulukko 8. Kirkosta eroamisen syitä, % (N = 155)

Kirkosta eroamisen syy	
Kirkolla ja seurakunnalla ei ole mitään tarjottavaa minulle	68
Muut syyt (esim. kirkollisvero)	41
Kirkon oppi on liian suvaitsematon eli tiukka	34
Kirkon oppi on vaikeasti ymmärrettävää	21
Tuleva puolisoni tai ystäväpiirini ei kuulu kirkkoon	12
Kirkon oppi on liian suvaitsevainen eli löystynyt	8

Tämän tutkimuksen nuorista 155 kommentoi joskus ajatelleensa eroavansa kirkosta. Nuoret mainitsivat merkittävimmäksi kirkosta eroamisen syyksi tarjonnan puutteen. Monet (68 %) eroamista ajatelleista nuorista kokivat, ettei kirkolla tai seurakunnalla ole hänelle mitään tarjottavaa. Kirkko ei siis käytännössä kosketa heidän elämäänsä, jos mahdollinen eroamisen syy on kirkon annin vähäisyys. Se mitä kirkolla on tarjolla, ei kohtaa näitä nuoria ja nuoria aikuisia. Ilmiön yhtenä selittäväenä syynä saattaa olla, että kirkon toiminta mielletään jo perusteiltaan niin sanomansa kyllästäväksi ja tästä syystä kaikki

163 Monikasvoinen kirkko 2008, 64–65

164 Niemelä 2007, 140

toiminta on ikään kuin houkutuseta. Voi myös olla, että kirkon nuorille tarjoama toiminta, ei vaan yksinkertaisesti tunnu houkuttelevalta. Toiminta voi olla sisällöltään ja muodoiltaan sellaista etteivät nuoret siitä innostu.

Tämän tutkimuksen nuorista huomattava osa (41 %) selitti mahdollista kirkosta eroamistaan muilla syillä kuin niillä, jotka olivat kysymyslomakkeen vastausvaihtoehtoina. Merkittävin niistä oli ehdottomasti kirkollisvero. Mahdolliseksi eroamissyiksi sen mainitsi reilu viidennes (21 %) ”muu syy”-vastausvaihdon valinneista nuorista. Kirkollisveron lisäksi kirkosta eroamisen muiksi syiksi nuoret kirjoittivat tässä tutkimuksessa muuan muassa uskon riittämättömyyden, kirkon opettamien asioiden olemattomuuden, kirkon maallistumisen ja sen, ettei pidetä kiinni Raamatun periaatteista. Eräs vastaaja jopa totesi kirkon olevan turha.

Kirkossa vallitsevien asenteiden suvaitsemattomuus voisi olla kolmasosalle (34 %) tämän tutkimuksen nuorelle eroamissyynä. Myös kirkon oppia pidettiin vaikeaselkoisena, joten se ei tavoittanut nuoria. Osa heistä kommentoi oman sosiaalisen verkostonsa tulevaisuudessa mahdollisesti koostuvan ihmisistä, jotka eivät kuulu kirkkoon. Tästä syystä he eivät katso kirkon jäsenyyttä tarpeelliseksi. Pieni osa ilmoitti mahdolliseksi kirkosta eroamisen syyksi liian suvaitsevaisen opin.

Aikaisemmat tutkimukset tukevat edellä kerrottuja tuloksia. Kirkosta eroamisen syitä voidaan nimetä useita. Tärkein syy eroamiseen, oli kokemus kirkosta tarpeettomana yhteisönä. Kirkko on subjektiivisesti merkityksetön. Toisena, lähes yhtä tärkeänä eroamisen syynä pidettiin haluttomuutta maksaa kirkollisveroa. Kirkon päätös tai kannanotto vaikutti eroamispäätökseen ratkaisevasti tai melko ratkaisevasti 39 prosentissa. Toista uskonnollista yhdyskuntaa pidettiin vain vähäisessä määrin vaikuttavana tekijänä eroon. 14 prosentille edellä mainittu syy oli ratkaiseva tai melko ratkaiseva. Molemmat sukupuolet nimesivät tärkeimmäksi syykseen kirkosta eroamiseen kirkon merkityksettömyyden.¹⁶⁵ Myös Kirkkomonitor 2007 tutkimuksen mukaan erityisesti nuorilla aikuisilla kirkosta eroamisen syynä oli kirkon merkityksettömyys ja uskon puute kirkon opetukseen.¹⁶⁶

Vaikka kirkolla ei koeta olevan riittävästi merkitystä omassa elämässä, vain harvalla (6 %) on kuitenkin kielteinen mielikuva kirkosta¹⁶⁷. Yleisesti voidaan todeta, että mitä vanhemmasta ikäluokasta on kysymys, sitä tärkeämpänä kirkon jäsenyyttä pidetään. Joka viides alle 25-vuotias voisi kuvitella eroavansa kirkosta. Mitä nuoremasta henkilöstä on kysymys, sitä heikommin hän on sitoutunut kirkon jäsenyyteensä.¹⁶⁸

Uudessa uskonnollisuudessa ei ole kysymys paluusta menneeseen. Sitoutumattomuus ja uskonnonharjoittamisen yksityisyys ovat uuden uskonnollisuu-

165 Niemelä 2006b, 188–189

166 Monikasvoinen kirkko 2008, 67

167 Niemelä 2006b, 223

168 Niemelä 2006b, 193

den leimallisia piirteitä.¹⁶⁹ Helve on tutkimuksissaan todennut, että sekularisaation myötä uskonto menettää sosiaalista merkitystään ihmisten elämässä ja tämä koskee kaikkia sosiaalisen elämän osa-alueita¹⁷⁰.

Nuorten sitoutuminen kirkkoon näkyy myös haluna vaikuttaa seurakunnan toimintaan. Äänestämishalukkuuttaan seurakuntavaaleissa v. 2010 arvioivat nuoret seuraavasti: jopa reilu neljännes (27 %) uskoi äänestävänsä kyseisissä vaaleissa. Reilu kaksi kolmasosaa (68 %) vastaajista piti äänestämistään epätoiminnalliseksi. Loput vastaajista (5 %) eivät kuuluneet evankelis-luterilaiseen kirkkoon. Hyvin samansuuntainen tulos saatiin Nuorisobarometrissa 2006¹⁷¹, jossa kartoitettiin 18–29-vuotiaiden nuorten äänestämishalukkuutta vuoden 2006 kirkollisvaaleissa. Vähän yli neljännes (26 %) aikoi äänestää niissä. Nuorten äänestämishalukkuutta voidaan pitää melko hyvänä, koska äänestämisprosentti vuoden 2006 seurakuntavaaleissa oli Oulun hiippakunnassa 18,2 prosenttia ja koko Suomessa 14,5 prosenttia.

3.4 Uskonnollinen osallistuminen

Kirkon toiminnan volyyymi on suuri koko Suomen nuorisotyössä. Varsinkin rippikoulu, mutta myös isostoiminta, ovat erittäin suosittuja toimintamuotoja, kuten luvussa 1.5 todettiin. Tässä tutkimuksessa evankelis-luterilainen rippikoulu oli suosittu nuorten keskuudessa, koska valtaosa tutkimuksen nuorista oli sen käynyt (90 %). Alle kymmenesosa ei ollut käynyt rippikoulua, ja nuorista muutama prosentti aikoi käydä sen myöhemmin. Tulos on linjassa kirkon uusimman nelivuotiskertomuksen kanssa, sillä vuonna 2007 Suomessa rippikoulun kävi lähes saman verran 15-vuotiaiden ikäluokasta. Rippikoulun suosio on vuodesta toiseen säilynyt vahvana, ja isostoiminta jopa on lisännyt suosiotaan.¹⁷² Seurakunnan nuorisotyöntekijät tapaavat rippikoulussa lähes koko ikäluokan ja kuuluvat luontevasti 15–16-vuotiaiden nuorten elämään. Rippikoulu kuuluu ja on aina kuulunut Suomessa tiiviisti nuorisokulttuuriin. Eräs haastateltava seurakunnan nuorisotyöntekijä piti myös isostoimintaa nuorisokulttuuriin kuuluvaksi (K10, 9).

Tämän tutkimuksen nuoret osallistuivat seurakunnan toimintamuodoista aktiivisimmin isostoimintaan, mutta osallistuminen muuhun toimintaan oli kyselyn mukaan melko vähäistä (Taulukko 9). Tulosten mukaan 24 prosenttia vastanneista osallistui isostoimintaan joko säännöllisesti tai joskus. Lähes joka viides (18 %) vastaajista osallistui siihen säännöllisesti. Isostoimintaan osallistumisella ei ollut riippuvuutta sukupuoleen, asuinpaikkaan tai herätysliikeperheeseen kuulumiseen. Seuraavaksi suosituimpiin toimintamuotoihin osallistui säännöllisesti vain reilu 5 prosenttia vastaajista. Runsas joka kolmas (39 %) nuorista osallistui jumalanpalveluksiin satunnaisesti. Muuta nuoria kiinnostavaa toimintaa olivat nuortenillat ja nuorten kerhot, joihin silloin tällöin osallistui noin joka viides nuorista. Myös Junnonaho on tutkimuksessaan

169 Ketola 2006, 305

170 Helve 2006, 92

171 Myllyniemi 2006, 63

172 Monikasvoinen kirkko 2008, 136, 146; Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2007

todennut liminkalaisten kahdeksaslukulaisten nuorten osallistuvan todella vähän rippikoulun ja isostoiminnan ulkopuolella järjestettävään seurakunnan muuhun toimintaan¹⁷³.

Taulukko 9. Seurakunnan toimintaan osallistuminen tai osallistumishalukkuus, % (N=583)

Toimintamuoto	Osallistuu säännöllisesti	Osallistuu joskus	Ei osallistu, mutta olisi halukas	Ei osallistu eikä ole halukas	Yhteensä
Isostoiminta	18	6	23	54	100
Nuortenillat	7	23	19	51	100
Liikunnallinen toiminta	6	15	27	52	100
Kerho-ohjaajatoiminta	6	6	23	65	100
Jumalanpalvelukset	2	40	4	54	100
Nuorten kerhot	4	19	16	61	100
Vapaamuotoinen toiminta	4	11	24	61	100
Musiikillinen toiminta	3	9	23	65	100
Joku muu toiminta	4	12	17	67	100
Kuvaamataidollinen toiminta	1	5	21	73	100
Raamattupiiri	1	5	8	86	100

Sen sijaan jokaisessa muussa toimintamuodossa säännöllinen osallistumisprosentti jäi matalaksi. Joka toinen nuori ei ollut halukas osallistumaan mihinkään seurakunnan järjestämään toimintaan. Raamattupiiri oli nuorten mielestä ylivoimaisesti kiinnostamattomin toimintamuoto. Vaikka harrastustoimintaan liittyvistä toimintamuodoista, kuten kuvaamataidollisesta, musiikillisesta ja liikunnallisesta toiminnasta ei yli puolet nuorista ollut kiinnostunut, kuitenkin noin viidesosa nuorista olisi halukas osallistumaan niihin. Seurakunnan nuorisotyö joutuu siis kilpailemaan harrastustoimintaa järjestävien tahojen kanssa, jos halutaan järjestää nuoria eniten kiinnostavaa toimintaa. Myös isostoiminnan laajentuminen näyttää tällä hetkellä vähentävän perinteistä nuorten ryhmätoimintaa¹⁷⁴.

Nuorisobarometri 2006 osoittaa, että 15-19-vuotiaat ovat hieman aktiivisempia käymään kirkossa tai osallistumaan uskonnollisiin tilaisuuksiin kuin heitä vanhemmat (20-29) nuoret. 15-19-vuotiaista 12 prosenttia käy vähintään kerran kuukaudessa uskonnollisessa tilaisuudessa, kun sama luku 20-29-vuotiailla on melkein puolet vähemmän (7 %).¹⁷⁵

173 Junnonaho 2008

174 Monikasvoinen kirkko 2008, 145

175 Myllyniemi 2006, 56-57

Vaikka nuorten osallistumisprosentit seurakunnan toimintaan ovat tässä tutkimuksessa melko pienet, on kuitenkin huomioitava, että lähes puolet kohdejoukkona olleista nuorista joko osallistuu tai olisi halukas osallistumaan seurakunnan järjestämään toimintaan. Näyttäisi siis, että pohjoisen nuorista suuri osa on periaatteessa valmis ottamaan vastaan seurakunnan järjestämiä palveluja, jos ne saadaan vastaamaan nuorten kiinnostuksen kohteita. Myös Gallup Ecclesiastica 2007 – kyselyn mukaan aktiivisesta uskonnollisesta osallistumisesta kiinnostuneita oli kaikissa ikäryhmissä varsin paljon¹⁷⁶. Nuorisobarometri 2006 tuloksissa saatiin nuorten osallistumisesta tai halukkuudesta osallistua heikompiä tuloksia, koska noin 70 prosenttia ei osallistunut mihinkään seurakuntien järjestämään toimintaan¹⁷⁷. Nuorisobarometri 2009 tulosten (Taulukko 10) mukaan 32 prosenttia suomalaisista nuorista (15-29-vuotiaat) arvioi seurakunnan palvelut itselleen joko melko tai erittäin tärkeiksi vapaa-ajan vieton kannalta. Vastaava tulos nuorisotalojen palvelujen tärkeydestä oli 38 prosenttia.¹⁷⁸

Taulukko 10. Nuorille tärkeitä asioita elämän ja vapaa-ajan kannalta, % (N = 1900)¹⁷⁹

	Melko tai erittäin tärkeää
Muut konsertit tai keikat (kuten rock, punk, rap)	78
Television amerikkalaiset sarjaohjelmat ja amerikkalaiset elokuvat	68
Kirjastojen palvelut	68
Television suomalaiset sarjaohjelmat ja suomalaiset elokuvat	64
Teatteriesitykset	51
Nuorisotalojen palvelut	38
Kulttuuri- ja taidetalojen palvelut	37
Seurakunnan palvelut	32
Kulttuurihistorialliset museot ja näyttelyt	32
Taidemuseot ja taidenäyttelyt	29
Sinfonia- ja kamarimusiikkiesitykset	21
Oopperaesitykset ja oopperajuhlat	10

Tässä tutkimuksessa oli seurakunnan eräiden toimintamuotojen osallistumisessa joitakin tilastollisesti merkitseviä eroja tyttöjen ja poikien vastauksissa. Tytöt olivat poikia aktiivisempia tai halukkaampia osallistumaan isostoimintaan ($p = 0,000$), kerhonohjaajatoimintaan ($p = 0,000$), musiikilliseen toimintaan ($p = 0,02$) ja vapaaehtoiseen toimintaan ($p = 0,05$). Sen sijaan liikunnalliseen toimintaan ($p = 0,000$), nuorteniltoihin ($p = 0,008$) ja johonkin muuhun seurakunnan toimintaan ($p = 0,04$) osallistui enemmän poikia kuin tyttöjä, kun taas tytöt eivät osallistuneet, mutta olisivat poikia halukkaampia osallistumaan

176 Monikasvoinen kirkko 2008, 36

177 Myllyniemi 61.63; Helve 2006, 97-98

178 Nuorisobarometri 2009:n koodikirjan kysymykset Q13: 8 ja 10

179 Taulukko koottu Nuorisobarometri 2009:n koodikirjan Q13: 1-12 kysymyksiin annettujen vastausten pohjalta

niihin. Erot tyttöjen ja poikien vastausten välillä olivat suurimmillaan 19 prosenttiyksikköä. Myös Porkka on kirjannut isoskoulutukseen ja isostoimintaan osallistuvan enemmän tyttöjä kuin poikia¹⁸⁰. Sen sijaan poikien suurempi osallistuminen tiettyihin toimintoihin oli yllätys, sillä Gallup Ecclesiastica 2007 –kyselyssä on todettu uskonnollisen osallistumisen kiinnostavan kaikissa ikäryhmissä naisia enemmän kuin miehiä¹⁸¹.

Tulosten mukaan asuinpaikalla oli pientä riippuvuutta joidenkin seurakunnan toimintamuotojen osallistumiseen. Säännöllisesti seurakunnan toimintaan osallistuvien nuorten välillä ei ollut eroa verrattaessa kasvukeskuksissa asuvia ja syrjäseuduilla asuvia nuoria. Sen sijaan niiden nuorten kohdalla löytyi tilastollisesti merkitsevä ero, jotka osallistuivat seurakunnan järjestämään toimintaan silloin tällöin. Syrjäseuduilla asuvat nuoret osallistuvat nuorten kerhoihin ($p = 0,000$), nuorteniltoihin ($p = 0,005$) sekä liikunnalliseen toimintaan ($p = 0,047$) hieman aktiivisemmin kuin kasvukeskuksissa asuvat nuoret.

Herätysliikeperheisiin kuuluvat nuoret osallistuivat kyselyn tulosten mukaan aktiivisemmin evankelis-luterilaisen seurakunnan järjestämään toimintaan kuin muut nuoret. Kuitenkin suurin osa herätysliikeperheistä oli vanhoillislestadiolaisia perheitä, joiden nuoret eivät seurakunnan nuorisotyöntekijöiden mukaan osallistuneet juuri lainkaan seurakunnan järjestämään toimintaan. Nuorten kyselyn tulos saattaa viitata siihen, että nuoret ovat ajatelleet myös oman herätysliikkeensä järjestämän toiminnan kuuluvan seurakunnan järjestämiin tilaisuuksiin.

Kun verrattiin jumalanpalveluksiin säännöllisesti tai joskus osallistuneita nuoria ja jumalanpalveluksiin osallistumattomia nuoria, oli herätysliikeperheeseen kuulumisella suuri merkitys. Riippuvuus herätysliikeperheeseen kuulumisella ja jumalanpalveluksiin osallistumisella oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p = 0,000$). Herätysliikeperheisiin kuuluvat nuoret olivat aktiivisempia kirkossa kävijöitä kuin herätysliikeperheisiin kuulumattomat nuoret. Herätysliikeperheiden nuorista osallistui 75 prosenttia jumalanpalveluksiin joko säännöllisesti tai joskus. Herätysliikeperheisiin kuulumattomista kävi jumalanpalveluksissa säännöllisesti tai joskus vain 40 prosenttia. Vastaavasti jumalanpalveluksiin ei osallistunut 25 prosenttia herätysliikeperheisiin kuuluvista nuorista ja herätysliikeperheisiin kuulumattomista 61 prosenttia.

Herätysliikeperheeseen kuulumisella ja nuorteniltoihin osallistumisella oli tilastollisesti merkitsevä ($p = 0,004$) riippuvuus. Herätysliikeperheisiin kuuluvista nuorista 48 prosenttia kävi nuortenilloissa säännöllisesti tai joskus. Herätysliikeperheisiin kuulumattomista nuorista taas vain 28 prosenttia osallistui nuorten iltoihin säännöllisesti tai joskus. Myös halukkuutta osallistumiseen nuorteniltoihin löytyi herätysliikeperheiden nuorilta 10 prosenttia enemmän verrattuna muihin nuoriin.

180 Porkka 2004, 34-35

181 Monikasvoinen kirkko 2008, 36

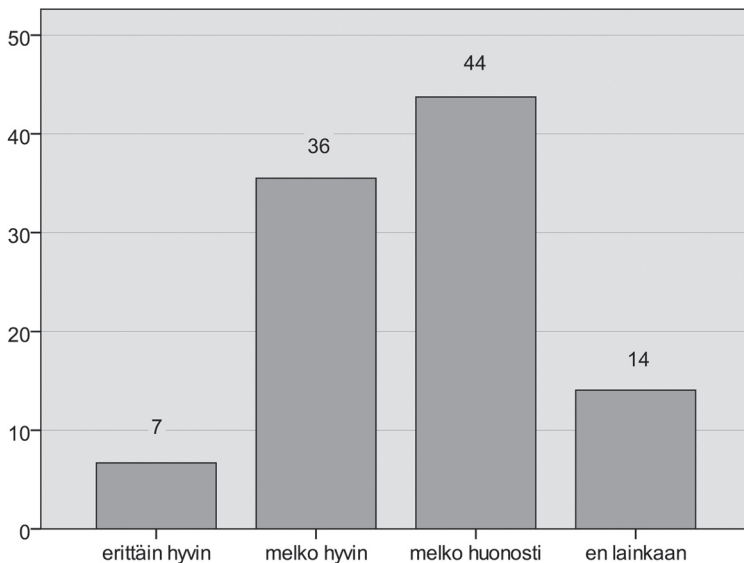
Liikunnalliseen toimintaan ja johonkin muuhun seurakunnan toimintaan osallistumisella ja herätysliikeperheisiin kuulumisella oli melkein merkitsevä ($p = 0,034$ ja $p = 0,038$) riippuvuus. Herätysliikeperheisiin kuuluvat nuoret osallistuivat säännöllisesti tai joskus seurakunnan järjestämään liikunnalliseen toimintaan 13 prosenttia ja johonkin muuhun seurakunnan järjestämään toimintaan (9 %) enemmän kuin herätysliikkeiden ulkopuoliset nuoret.

Seurakunnan toimintaan osallistumisen vähäisyyden ohella myös muiden uskonnollisten yhteisöjen toimintaan osallistuminen oli vähäistä. Nuorista 72 prosenttia ei käynyt koskaan muiden uskonnollisten yhteisöjen järjestämissä tilaisuuksissa ja lisäksi 10 prosenttia kävi harvemmin kuin kerran vuodessa. Kaikista vastaajista 9 prosenttia osallistui vähintään kerran viikossa muiden uskonnollisten yhteisöjen tilaisuuksiin.

Herätysliikeperheeseen kuulumisella oli merkitystä muiden uskonnollisten yhteisöjen tilaisuuksissa käymiseen. Herätysliikeperheisiin kuuluvat nuoret (57 %) osallistuivat säännöllisesti viikoittain muiden uskonnollisten yhteisöjen järjestämiin tilaisuuksiin muita nuoria huomattavasti enemmän. Herätysliikeperheisiin kuulumattomista nuorista jopa 69 prosenttia enemmän kuin herätysliikeperhenuorista ei osallistunut koskaan muiden uskonnollisten yhteisöjen järjestämiin tilaisuuksiin. Sukupuolella tai asuinpaikkakunnan koolla ei ollut merkitystä muiden uskonnollisten yhteisöjen toimintaan osallistumiseen.

3.5 Nuorten ja nuorisotyöntekijöiden näkökulmat osallistumattomuuteen

Yksi syy nuorten seurakunnan toimintaan osallistumattomuuteen saattaa olla seurakunnan toiminnan huono tunteminen (Kuvio 1). Nimittäin yli puolet nuorista (58 %) tunsivat seurakunnan toimintaa huonosti tai ei lainkaan. Erittäin hyvin tai melko hyvin toimintaa tunsivat 43 prosenttia nuorista.

Kuvio 1. Seurakunnan toiminnan tunteminen, % (N = 583)

Riippuvuus sukupuolen ja seurakunnan toiminnan tuntemisen välillä oli tilastollisesti melkein merkitsevä ($p = 0,03$). Tytöt tunsivat seurakunnan toimintaa paremmin kuin pojat. Nuoret tunsivat seurakunnan toimintaa samalla tavalla riippumatta siitä, missä nuori asui tai kuuluiko hän herätysliikeperheeseen vai ei. Myös nuorisotyöntekijät tiedostivat, etteivät nuoret välttämättä tiedä, millaisia toimintoja seurakunta tarjoaa.

...tavallaan tää työ ei oo välttämättä niin tunnettua, vaikka ite on ollu kauan. Niin nyt on huomannu sen, että ku yhteistyökumppaneissa työntekijät vaihtuu, nii sitä pitäis jatkuvasti markkinoida. Siihen tahtoo vähä väsyä, aina sitä samaa kertoo, ku ite on ollu niin kauan. Mutta ku uudet ja nuoret ihmiset tulee, niin totta kai. Että siinä on semmonen haasteen paikka, mikä on vasta tullu itselle sillee konkreettiseksi ajatukseksi. (K2, 12)

Nuoret itse kertoivat monia syitä siihen, miksi he eivät osallistu seurakunnan järjestämään toimintaan (Taulukko 11). Vahva syy seurakunnan toimintaan osallistumattomuuteen oli toiminnan kiinnostamattomuus, koska reilusti yli puolet (61 %) nuorista oli sitä mieltä. Tämä on nuorten vahva viesti seurakunnan työntekijöille. Myös Ylivieskassa yhdeksäsluokkalaisille tehdyssä kyselyssä ($N=131$) nuoret kertoivat osallistuvansa seurakunnan toimintaan, jos se on kivaa ja mieluista¹⁸².

Taulukko 11. Seurakunnan toimintaan osallistumattomuuden syitä, % ($N = 590$)

Osallistumattomuuden syitä	%
Seurakunta ei järjestä minua kiinnostavaa toimintaa	61
Minulla ei ole aikaa	58
Kukaan kavereistani ei käy seurakunnan järjestämässä toiminnassa	41
En ole mielestäni uskovainen	31
Välimatkat seurakunnan toimintoihin ovat liian pitkät	25
Vakaumukseni on erilainen kuin seurakunnan edustama uskonnollisuus	25

Seurakunnan nuorisotyöntekijät kertoivat pääasiassa järjestävänsä toimintaa totutun, hyvänä pitämänsä kaavan mukaan, johon toiminnassa aktiivisesti mukana olevat voivat vaikuttaa. Asiaa perustellaan sillä, että se on todettu hyväksi eikä resursseja juuri muuhun riitä. Seurakunnan hengellisen työntekijöiden asennemaailmaa on verrattu nuorten aikuisten (20-39) asennemaailmaan Niemelän¹⁸³ tutkimuksen ja Case kallio-tutkimusaineiston¹⁸⁴ avulla. Niemelä toteaa työntekijöiden elämänasenteiden olevan poikkeuksellisen pysyvyys- ja vastuorientoituneita verrattuna tavalliseen suomalaiseen, mikä tarkoittaa työntekijöiden lojaaliutta perinteille ja muutoksen suosimattomuudelle. Sen sijaan esimerkiksi Helsingin Kalliossa asuvien nuorten elämänasenne havaittiin melko päinvastaiseksi. Heidän elämänasennettaan luonnehti muutoshakuisuus, ja vastuun sijasta he suosivat keskivertosuomalaista enemmän nautintoa.¹⁸⁵

182 Kinnunen & Rantamäki 2008, 54-55

183 Niemelä 2004, 116-117

184 Mikkola, Niemelä & Petterson (toim) 2006

185 Niemelä 2006a, 61-65

Oman työn kehittäminen vaatii palautteen ja ideoiden saamista. Nuorisotyöntekijät toteavat pyytävänsä erilaisiin seurakunnan toimintoihin osallistuvilta nuorilta ideoita ja toiveita toiminnan järjestämiseen. Yleisimmin kysytään isosilta apua uusien toimintamuotojen kehittämiseen. Haastateltavien mukaan lapset ja nuoret sekä heidän vanhempansa tulevat aktiivisesti itse kysymään ja pyytämään jotakin tiettyä toimintamuotoa. Joskus, jos lakkautetaan jokin seurakunnan toiminta, on toimintaa saatettu kaivata takaisin. Hankaluutena tällaisessa palautteiden ja toiveiden saamisessa on vain se, että seurakunnan toimintaan osallistumattomien toiveet jäävät kuulematta. Jotkut nuorisotyöntekijät olivatkin suullisesti kyselleet kouluvierailujen aikana lapsilta ja nuorilta toiveita seurakunnan toimintaa varten.

Harvassa seurakunnassa oli nuorten toiveita pyydetty kirjallisena. Kirjallisia kyselyjä oli tehty lähinnä joko kouluilla tai rippikoulussa. Myös seurakunnan nettisivuja oli käytetty hyväksi nuorten toivomusten keräämisessä. Tällaiset kyselyt saavuttavat lähes koko ikäluokan, ja vastaaja pysyy anonyyminä, joten vastaamiseen ei tarvita esiintymisrohkeutta, niin kuin ison ryhmän edessä esitetty suullinen toive tai palaute vaatii. Nuorisotyöntekijöiden mielestä heillä on kuitenkin tuntuma ja käsitys siitä, millaista toimintaa nuoret haluavat ilman kirjallisia kyselyjäkin. Muutamat haastateltavista kyseenalaistivat lasten ja nuorten kykyä ideoida uutta toimintaa.

Tehtiin kollegan kans oman alueen 10-13 -vuotiaiden keskuudessa tehtiin tutkimusta, mitä ne haluais. Aateltiin kehittää yli 10 v. kerhotoimintaa. Lomakkeella oli, mitähän siihen tuli näitä vastauksia. 120 tehtiin kouluilla. Me jätettiin sillä lailla avoimeksi, ei mitään tarjontaa pantu, annettiin niiden ehoittaa. Pojat oli tietsikkajuttuja, tytöt ois halunnu ratsastuskerhoja. (K10, 9)

Ja tota sitten niin esimerkiks kun ne [yhdistyksen nimi] silloin muutama vuosi sitten kysy, et mitä ne odottaa niin kyllä melkein tiesi, mitä siellä lukee ennenkö mä niitä näin et sitä niinkun osaa sillä lailla odottaa. (K10, 11)

Jos lapselta kysyy mitä halutaan, niin ne on niitä perusasioita joita halutaan. Niitä joita on tehty vuosien varrelta, se niitä joita ihmiset tietää. Ja silloin niitä pyydetään ja silloin ei mitään erityistä pyydetä. Juuri sen takia ettei niistä tiedetä mitään. (K10, 3)

Jotkut nuorisotyöntekijät turvautuivat myös seurakunnan ulkopuolisiin nuorisotyön toimijoihin kehittäessään seurakunnan nuorisolle suunnattua toimintaa. Kunnan nuorisotoimen tai 4H-järjestön kanssa tehtävän yhteistyön avulla on mahdollista kuulla myös niiden nuorien toiveita, jotka eivät aktiivisesti osallistu seurakunnan toimintaan. Erään haastateltavan mukaan kunnan nuorisotoimi tekee nuorisotalolla jatkuvasti kyselyitä, joista kuulee, minkälaisia matkoja tai toimintaa nuoret haluavat (K10,10).

Tässä tutkimuksessa nousi esiin myös nuorten elämän hektinen kiireellisyys, koska ajan puute oli osallistumattomuuden syynä runsaalla puolella vastaajista. Monissa muissa tutkimuksissa on myös todettu ajan riittämättömyyden

olevan usein ihmisten osallistumattomuuden syynä¹⁸⁶. Seurakunta joutuu siis kilpailemaan nuorten ajasta ja kiinnostuksesta muiden nuorten harrastustoimintaa järjestävien tahojen kanssa. Nuorisotyöntekijöiden mielestä heidän työnsä eroaa muusta seurakunnan työstä juuri siinä, että he joutuvat markkinoimaan toimintaansa enemmän ja kilpailemaan nuorten ajasta. Eräs haastateltava kuvasi muiden seurakunnan työalojen osallistujien tulevan ”vähä niinku Manulle illallinen” (K1, 9), kun taas nuoret ovat sellaisia, joita pitää houkutella mukaan.

...yhä nuorempina ja yhä enemmän yhä vaativammin niinkö erilaiset harrastejutut imasevat nuoret. Eli harrastekertoja jonku lajin parissa voi olla niinku viikon jokaisena päivänä. Et se on sellasta jotaki aivan valtavaa, jos nuoret asettaa tavoitteitaan niinku korkealle niin toisaalta se vetää jo nuoren tosi syvälle, että ei niillä oikeasti oo aikaa ja sit toisaalta tosi vahvasti ollaan seurakunnassa mietitty kaiken tän kiireen ja tilanteen keskellä sitä, että seurakunnan tulee olla tämän päivän nuorelle, joka elää tällasessa puristuksessa ja kiireen ja kaiken tämmösen keskellä, myöskin sellanen paikka, jossa ei tartte suoriutua, ei tartte pärjätä tai jatkuvasti yrittää etsiä niitä onnistumisen juttuja. Vaan voi olla ihan ilman mitään koulutusputkia tai ilman mitään tämmöstä et mun pitää olla jotain muuta kuin mä olen, että mut hyväksytään. (K25, 5)

Väki vähenee. ...Lapsista ja nuorista on kovaa kilpailua muitten harrastusryhmien kanssa. Ne, jotka on aktiivisia meille, niin on aktiivisia monissa muissakin. Silloin se näkyy niin, ettei näihin hommiin sitoutumista sitten riitä. (K7, 6)

No nyt on huomattu ainaki [paikkakunnan nimi] 4H:n kans sellane homma, että he on joutuneet niiltä syrjäkyliltä lopettaa kerhot kokonaan, että ei oo tullu kerholaisia ku joku pari kolome.... Ku se tuntuu olevan mielenkiintosempaa mennä kotia istuun tietokoneen ääreen, ku mennä kerhoon. Että ainaki nämä tämmöset asiat on huomannu, että monestikkaa lapset ei niitä kiinnosta jäädä touhuamaan jottain tylsiä askarteluja tai vastaavia ku voi päästä kottiin ja nettiin ja tekemään siellä ties mitä. Ja jos ei oo vanhemmat varsinkaan kotona valvomassa. (K8, 4)

Lapset ja nuoret viettävät melko paljon aikaa esimerkiksi tietokoneen parissa. Vuonna 2009 kerätyssä Nuorisobarometrin tuloksissa 82 prosenttia nuorista (15–29-vuotiaat) käytti Internetiä vähintään kerran päivässä ja vietti siellä keskimäärin aikaa 1,86 tuntia.¹⁸⁷ Lisäksi nuorten aikaa vievät ystävien tapaamiset. Ehkä myös Internet on yksi tapa viettää aikaa ystävien kanssa. Kavereiden tärkeä merkitys vapaa-ajan yhteisessä vietossa ilmenee nuorten vastauksien taustalta, sillä tämän tutkimuksen tulosten mukaan 41 prosenttia nuorista ei käy seurakunnan järjestämissä toimintamuodoissa, koska kaveritkaan eivät niissä käy. Myös haastatellut nuorisotyöntekijät kertoivat ystävien osallistu-

186 Nuorisobarometri 2009:n koodikirja, kysymys Q9: 1; Monikasvoinen kirkko 2008, 39-40

187 Nuorisobarometri 2009:n koodikirja, kysymykset Q15, Q16:1

misen vaikuttavan suuresti nuorten omaan osallistumiseen. Nuoret viettävät vapaa-aikaansa mieluiten ystäviensä kanssa melkein kaikissa Euroopan maissa, myös Suomessa¹⁸⁸. Nuorisobarometri 2007:n mukaan yli puolet tutkituista nuorista tapasi kavereitaan lähes päivittäin¹⁸⁹.

Seurakunnan toiminnan hengellisyys oli erällä nuorilla seurakunnan toimintaan osallistumiseen esteenä. Lähes joka kolmas (31 %) nuori ei voi mielestään osallistua, koska ei tunne olevansa uskovainen. Osa nuorista taas kokee, ettei oma vakaumus sovi yhteen seurakunnan edustamaan uskonnollisuuteen. Näissä tapauksissa seurakunnan julistama evankeliumi vähentää seurakunnan palvelujen kiinnostavuutta. Seurakunnan työntekijät olivat kuitenkin yksimielisiä siitä, että kirkon sanoman tulee näkyä seurakunnan järjestämässä toiminnassa. Siitä ei kukaan haastateltava ollut valmis tinkimään. Launonen (2007) on analysoinut kirkon nuorisotyötä hengellisen, pedagogisen ja sosiaalisen ulottuvuuden avulla. Myös hän painottaa kirkon toiminnan, tavoitteen ja motiivin nousevan aina hengellisestä ulottuvuudesta, sillä kukaan muu nuorisotyön toimijataho ei siitä vastaa.¹⁹⁰

Herätysliikkeiden vaikutus näkyi seurakunnan toimintaan osallistumisessa. Vanhoillislestadiolaiset lapset ja nuoret osallistuvat oman Rauhanyhdistyksensä toimintaan ja voivat kieltäytyä osallistumasta tiettyihin koulun tai seurakunnan järjestämiin tapahtumiin. Haastateltavien mukaan vanhoillislestadiolaisuuteen kuuluvat lapset käyvät usein seurakunnan järjestämässä kerhoissa, mutta nuorten toimintaan eivät vanhoillislestadiolaiset nuoret useinkaan osallistu. Osa nuorisotyöntekijöistä harmittaa nuorten jakautuminen, koska ollaan huolissaan seurakunnan nuorisotoiminnan vähenevistä osallistujamääristä.

...ni muun muassa ihan se, kun oltiin seurakunnan kanssa koulussa käymässä ni muutamat lapsukaiset kävivät sanomassa sitä, että he eivät osallistu mihinkään seurakunnan tekemiin juttuihin, että se on ihan niiku vapaaehtosta tämä että, tosiaan tämä tällainen uskonto irti kouluista ja se on jokaisen oma asia ja vastaavaa, ni kyllä se alkaa pikkuhiljaa näkymään noissa kouluilla käymisissä ja noissa. Et muun muassa se. Et meillä tuli niinku lähinnä tämmösiä, ku meillä on tuo ry [rauhanyhdistys] naapurissa. Ni äryyläisethän eivät osallistu jos on joku gospel-juttu, ni ne ei osallistu sinne ja sitte vastaavasti, ni tavalansa ehkä mie koin, että se oli näiltä ei-äryyläisiltä eikä muuten niiku kristillisissä kuvioissa olevilta nuorilta, niiku heiltä sitte potku seurakuntaan päin, että jos äryyläisten ei tarvi osallistua gospel-juttuihin, ni miks meidän pitää niiku lainausmerkeissä ei-kristillisistä perheistä olevien sitte pakollisesti osallistua uskontotunteihin ja seurakuntavierailuihin. Ihan hyvä kysymys. Koska miksi joku herätysliike tosiaankin ottaa niin ison vallan, että se saa sanoo, että tuo ei oo oikein, vaikka on hengellinen tilaisuus, ni heiän ei sitte, tarvi tai ei voi osallistua muka. (K8, 17)

188 Helve 2002, 122; Young Europeans 2001, 1-2

189 Myllyniemi 2007, 97

190 Launonen 2007, 85-86

Pohjois-Suomen seurakuntien alueellinen laajuus näyttäytyi myös toimintaan osallistumattomuuden syynä silloin, kun nuoret (25 %) pitivät välimatkojen pituuden olevan syynä osallistumiseen. Nuorisotyöntekijät tiedostavat, että pohjoisessa pitkät välimatkat voivat olla yksi mahdollinen syy, miksi nuoret eivät kykene osallistumaan järjestettyyn toimintaan. On ymmärrettävää, että yläkoululaiset, joiden koulumatka on pitkä, eivät enää illalla jaksakaan lähteä pitkän matkan takaa uudestaan illalla johonkin harrastukseen. Pohjoisessa lähes kaikilla on kyllä yleensä käytössään omat autot, joten liikkuminen on helppoa järjestää, jos vanhemmat sitoutuvat auttamaan kulkemisessa.

Että eihän ne pääse, siis jos on vaan keskustassa että eihän se onnistu millään jos vanhempien pitää ruveta kускаamaan. Ja sit se taas toisaalta seurakunnalle jos kuviteltais että ruvettais kускаamaan nii tulla aika kalliiksiki ku joskus voi olla että ei oo ku pari-kolme kerholaista, että sitte täytyy miettiä että kannattaa-ko niitä kerhoja ees pittää. (K7, 4)

Ikäluokkien pieneneminen luo painetta saada nuoria mukaan toimintaan ja aiheuttaa ylimääräistä työtä. Riittävän suurien ryhmäkokojen saavuttaminen on työlästä. Haastateltavat perään kuuluttavat nuorten omaa aktiivisuutta. Aina nuorisotyöntekijät eivät voi ymmärtää, miksi toinen toimintamuoto on suosittumpaa kuin toinen. Eri paikkakuntien tai eri paikkakuntien alueiden välillä voi olla suuria eroja siinä, mikä järjestetty toiminta vetää nuoria puoleensa. Paikkakuntien sisällä voi olla eri alueiden välillä suurta eroa siinä, miten veto-voimaisia erilaiset nuorille järjestetyt toiminnot ovat. Jos johonkin toimintaan osallistuminen on vähäistä, puhutaan helposti resurssien tuhlauksesta, vaikka laatu voidaan mitata muillakin mittareilla kuin vain osallistujien määrällä.

...gospel-ilta, et sinne on kokonaista yksi nuori tullut paikalle näinä molempina iltoina, kun mä olen sitä pitänyt. Sinnikäs ja innokas on ollu ku on aina vaan uudestaan tullu. Mutta mie oon pienissä seurakunnissa ollu, ni mä ihmettelen että voi hyvänen aika, että näinkö se täälläkin on. Että se on niinku pienten alkujen päivää. Nytki tämän likan kanssa on ollu mahottoman mukava olla, ja että vitsit, joko se puoltoista tuntia on ihan liian lyhyt aika tämmöseen. (K2, 17)

Kyllä työnkuva on muuttunut sillä tavalla, että aikaisemmin tein erittäin paljon varhaisnuorisotyötä, mutta nyt mä teen melkein fifty fifty nuorisotyön kanssa. Että se ei oo vähentyny niin kauheesti, mä oon kuvitellu, että se olis vähentynyt enempi...Meidän tilasto näyttää siltä, että meillä syntyy tällä hetkellä 40 lasta vuodessa ja rippikouluikäluokkaa on melkein 80 eli 75...Isommat ikäluokat on siellä nuorisotyön puolella. ... Suhteellinen osallistuminen on kuitenkin kasvanut, että osallistuu enemmän kuin aikaisemmin suhteessa. Että siitä porukasta löytyy kuitenkin ne leiriporukat. (K6, 3)

...ni meillä oli kakstoista kerhoa kylillä, kahestatoista ala-asteesta on kolme jäljellä. Ni minun on pitäny aina mennä sen ajan hermolla. Ja sitte ainaku koulu loppu, ni mie siirryin sinne seuraavalle koululle, että mihin ne lapset sieltä pitäjältä meni. (K6, 14)

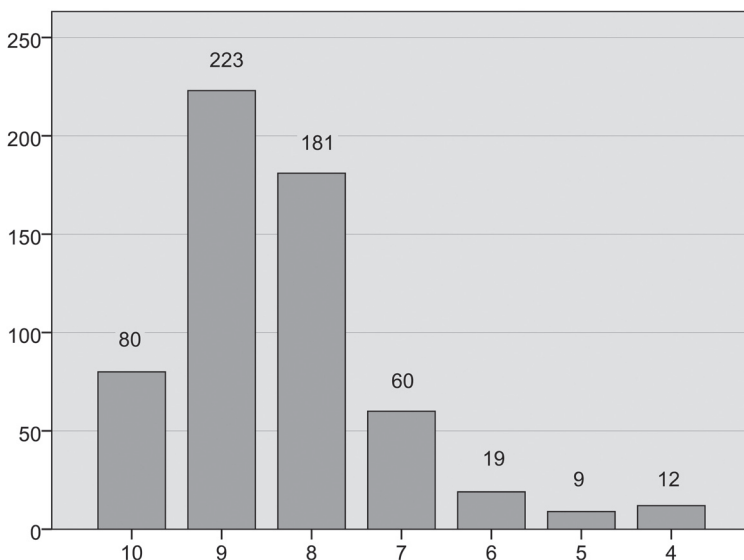
4 NUORTEN ELÄMÄNHALLINTA

4.1 Nuorten elämänsen

Elämänhallinta on yksilön sisäinen voimavara, tunne mahdollisuudesta ja kyvystä vaikuttaa omaan elämään. Elämänhallinta tarkoittaa myös yksilön kykyä selviytyä vastoinkäymisistä ja kykyä kohdata vaikeita tilanteita.¹⁹¹ Tässä tutkimuksessa nuorten elämänhallintaa tutkittiin elämänsentien ja nuorten omien ongelmien ja tuen saatavuuden avulla.

Nuorten elämänsentettä mitattiin tässä tutkimuksessa nuorten käsityksillä omista vaikutusmahdollisuuksista oman elämänsä kulkuun ja tyytyväisyydestä omaan elämäänsä. Nuoret arvioivat kouluarvosanoilla (4-10) omia vaikutusmahdollisuuksiaan ja tyytyväisyyttään omaan elämäänsä. Suurimmalla osalla Pohjois-Suomen nuorista elämänsentte oli positiivinen ja hyvä. Tuloksissa näkyi kuitenkin pieni marginaaliryhmä, jonka elämänsentte ei ollut kohdallaan. Nämä nuoret tarvitsisivat kiireellisesti tukea ja apua.

Suurin osa nuorista koki voivansa vaikuttaa oman elämänsä kulkuun (Kuvio 2). Oman elämänsä kulun vaikuttamismahdollisuuden arvosanan keskiarvoksi saatiin 8,4. Joka toinen (52 %) nuori eli 303 nuorta arvioi vaikutusmahdollisuudet oman elämänsä kulkuun kiitettäväksi. Nuorista 14 prosenttia antoi vaikutusmahdollisuuksilleen numeroksi täyden 10 ja 38 prosenttia antoi numeron 9. Vaikutusmahdollisuudet oman elämänsä kulkuun arvioi tyydyttäväksi (numerot 8 ja 7) 41 prosenttia, joka oli 241 nuorta. Kuitenkin löytyi myös 28 nuorta eli 5 prosenttia kaikista nuorista, jotka arvioivat vaikutusmahdollisuutensa välttäväksi (numerot 6 ja 5). Huolestuttavinta on, että 2 prosenttia eli 12 nuorta antoivat vaikutusmahdollisuuksilleen heikon 4.

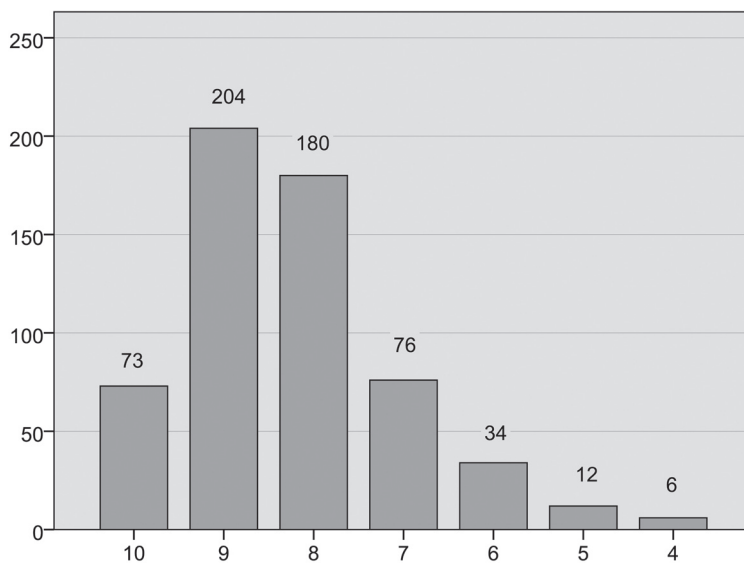
Kuvio 2. Vaikutusmahdollisuudet oman elämän kulkuun nuorten arvioimana kouluarvosanoilla 4-10, frekvenssit (N=584)

191 Teinonen 2007, 58

Nuorten oman elämän vaikuttamismahdollisuuksien arvioinnilla ja sukupuolella oli tilastollisesti merkitsevä ($p = 0,007$) riippuvuus. Pojat pitivät vaikutusmahdollisuuksiaan parempina kuin tytöt. Vaikutusmahdollisuudet omaan elämään arvioi kiitettäväksi (arvosanat 10-9) pojista 58 prosenttia, kun taas tytöistä 47 prosenttia arvioi vaikutusmahdollisuutensa sekä kiitettäväksi että tyydyttäväksi (arvosanat 8-7). Pojista vain 34 prosenttia arvioi pystyvänsä vaikuttamaan omaan elämäänsä tyydyttävästi. Välttävän ja heikon vaikuttamismahdollisuuden valinneiden kohdalla ei sukupuolien välillä juuri ollut eroa. Riippuvuutta vaikuttamismahdollisuuden ja asuinpaikan tai herätysliikeperheeseen kuulumisen välillä ei ollut.

Tämän tutkimuksen mukaan pohjoisen 16-vuotiaat nuoret saattavat olla kuitenkin hieman pessimistisempiä mahdollisuuksistaan vaikuttaa omaan elämänsä kulkuun kuin yleisesti, koska Nuorisobarometri 2006 tuloksissa kymmenportaisella asteikolla keskiarvo 15-19-vuotiaiden ($N=643$) oman elämän vaikutusmahdollisuuksien arviosta oli 7,9. Jos tämän tutkimuksen arviointiasteikko muutetaan kymmenportaiseksi, saadaan keskiarvoksi 7,7. Kuitenkin myös Nuorisobarometrissa nuoret miehet (15-29-vuotiaat) uskoivat vaikutusmahdollisuuksiinsa enemmän kuin nuoret naiset.¹⁹²

Pohjoisen nuoret olivat myös melko tyytyväisiä elämäänsä (Kuvio 3). Nuorten elämän tyytyväisyysarvion keskiarvoksi saatiin 8,2. Lähes puolet (47 %) nuorista eli 277 nuorta arvioi tyytyväisyyden omaan elämäänsä kiitettäväksi ja 256 nuorta (44 %) taas tyydyttäväksi. Eniten valittiin arvosanaa kiitettävä 9. Valittavasti myös elämäänsä tyytymättömiä nuoria löytyi aineistosta. Nuorista 46 (8 %) arvioi tyytyväisyytensä asteen välttäväksi, mutta huolestuttavinta olivat ne 6 nuorta (1 %), jotka antoivat tyytyväisyydelleen vain heikon 4.

Kuvio 3. Tyytyväisyys omaan elämään nuorten arvioimana kouluarvosanoilla 4-10, frekvenssit ($N=585$)

Tyttöjen ja poikien elämänsä tyytyväisyysasteen arvioinneissa oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ero ($p = 0,000$). Pojat olivat tyytyväisempiä elämänsä kuin tytöt. Runsaat puolet pojista (58 %) arvioi tyytyväisyyden kiitettäväksi, kun taas tytöistä vain runsas joka kolmas (39 %). Tytöistä 12 prosenttia arvioi tyytyväisyytensä välttäväksi tai heikoksi, kun poikien sama luku oli vain 5 prosenttia. Herätysliikeperheeseen kuulumisella eikä asuinpaikalla ollut vaikutusta nuoren kokemaan tyytyväisyysasteeseen.

Nuorisobarometreissa koko Suomen nuoret ovat arvioineet myös yleistä tyytyväisyyttä omaan elämäänsä kouluarvosanalla 4-10. Kymmenen vuoden aikana ei ole huomattu muutosta, vaan nuorten (15-29-vuotiaat) yleinen tyytyväisyys on liikkunut keskiarvon 8,5 paikkeilla. Vuoden 2007 nuorisobarometrissa saatiin 15-19-vuotiaiden nuorten ($N=634$) tyytyväisyyden keskiarvoksi 8,6, joten pohjoisten nuoret ovat tässä tutkimuksessa vain hiukan tyytymättömiä omaan elämäänsä kuin Suomessa yleisesti, mutta ero ei ole suuri. Naisten ja miesten (15-29-vuotiaat) välillä ei Nuorisobarometrissa 2007 havaittu eroa toisin kuin tässä tutkimuksessa 15-vuotiaiden kohdalla.¹⁹³ Nuorisobarometri 2008 osoittaa, että nuorista 15-19-vuotiaat vastaajat ovat pessimistisempiä tulevaisuutensa suhteen kuin 20-29-vuotiaat, joten pieni ero tämän tutkimuksen tulokseen saattaa selittyä ikäerolla, mutta eroa poikien ja tyttöjen välillä se ei selitä.¹⁹⁴

4.2 Nuorten ongelmat

Nuorten elämänsäasteeseen vaikuttaa se, kokevatko he omaavansa ongelmia. Nuoret saivat kertoa oliko heillä itsellään jotakin ongelmia (Taulukko 12). Omia ongelmia ei kertonut 42 prosenttia nuorista, joten voidaan olettaa, että nämä nuoret eivät kokeneet heillä olevan suurempia ongelmia elämässään sillä hetkellä. Runsaat puolet nuorista kuitenkin ilmoitti itsellään olevan joitakin ongelmia. Tyttöjen heikommaksi osoittautunut elämänsä näkyi myös nuorilla olevien ongelmien määrässä, sillä useammalla tytöllä oli ongelmia poikiin verrattuna. Lisäksi aineistosta löytyi moniongelmaisia nuoria, jotka kokivat itsellään olevan useita ongelmia. On todettu, että suurimmalla osalla lapsista ja nuorista olosuhteet ovat paremmat kuin koskaan, mutta samalla myös kuilu hyvin ja huonosti voivien välillä on kasvanut¹⁹⁵.

193 Myllyniemi 2007, 98,106-107

194 Myllyniemi 2008a, 101-102

195 Myllyniemi 2008b, 19-20; Sihvonen 2008, 170

Taulukko 12. Kyselyyn vastanneiden nuorten ongelmat.

	Tytöt % (N=326)	Pojat % (N=261)	Kaikki % (N = 590)	Kaikki f
Opiskeluun liittyvät ongelmat	37	23	31	181
Varattomuus	17	19	18	104
Yksinäisyys	19	12	16	92
Ongelmat perheessä	20	8	15	86
Pelot ja turvattomuuden tunne	19	4	12	73
Oman itsenäisen elämän aloittamiseen liittyvät ongelmat	15	8	12	72
Ongelmat tyttö tai poikakaverin kanssa	11	8	10	57
Päihdeongelmat	7	7	7	43
Mielenterveyteen liittyvät ongelmat	10	4	7	42
Seksuaalisuuteen liittyvät ongelmat	5	6	5	31
Jokin muu ongelma	2	7	4	25

Nuorten yleisin ongelma liittyi opiskeluun. Nuorista 181 eli 31 prosenttia koko kyselyyn vastanneista koki omaavansa ongelmia opiskeluissa. Nuoret vastasivat kyselyyn yhdeksännen luokan keväällä, joten peruskoulun päättötodistuksen saamisen lähestyminen ja jatko-opintoihin pääseminen olivat erittäin ajankohtaisia. Yksi opiskeluongelmista kärsivä nuori olikin kirjoittanut ongelmakseen myös ajanpuutteen sekä stressin, ja toinen nuori oli ahdistunut ja epävarma. Tyttöjen ja poikien vastauksista löytyi tilastollisesti erittäin merkitsevä ero ($p = 0,000$). Tytöt kokivat opiskeluissaan olevan enemmän ongelmia kuin pojat. Lisäksi useampi kasvukeskuksen nuori koki omaavansa enemmän ongelmia opiskeluissaan kuin syrjäseutujen nuori. Ero oli tilastollisesti melkein merkitsevä ($p = 0,023$). Eroa ei löytynyt siinä, kuuluuko nuoren perhe herätysliikkeeseen vai ei.

Seurakunnan nuorisotyöntekijät kertoivat yksimielisesti nuorten kouluun liittyvien ongelmien yleisyydestä. Nykyajan koulua pidettiin vaativana. Haasteltavat kertoivat nuorten erilaisista käytös- tai keskittymishäiriöistä. Osalla nuorista oli myös luvattomia poissaoloja ja huonot välit opettajien kanssa. Huono opiskelumenuus aiheutti ahdistusta. Toinen ääripää olivat sitten liian ahkerat koululaiset, jotka stressaantuivat kouluun liittyvistä tehtävistä. Koulun asettamien vaatimuksien lisäksi myös harrastukset tuntuivat työllistävän joltakin nuoria niin, ettei mikään aika näytä riittävän.

...koulustressi on varmaan nykyisin aika vahva, koeviikot ja tämmöset, oravanpyörässä tunnutaan olevan hirveen aikasin. (K13, 7)

Jos tänä päivänä ajatellaan, mikä on nuorten ongelma nii huoli siitä, miten mä pärjään tässä yhteiskunnassa, et aika hektistä alkaa oleen tää koulumaailmaki. Opettajat sitte valittelee, kuinka hektiseksi se on menny. Itehän se on luonu sen semmoseksi. Vai onko se tullu Arkadianmäeltä tää vaatimus, että elämä on nii hektistä? Aina on niitä tunnollisia ihmisiä, jotka ei tee muuta ku lukee ja lukee... (K13, 9)

Seurakunnan nuorisotyöntekijöiden mukaan ihmisillä on nykyään ongelmia arkeen liittyvissä asioissa. Arkipäivä on niin kiireistä, että se ei erään haastateltavan mielestä ole enää "tavallisen ihmisen mittaista" (K13, 12). Ihmisten kiireinen elämän rytmi aiheuttaa sen, että perheen yhteinen aika puuttuu. Nuorten vapaa-ajan käyttö perheen kanssa on usein vähäistä. Tämä näkyy nuorten huomionhakuisuutena. Monet nuoret kaipaavat kipeästi aikuista lähelleen. Nuorisotyöntekijät toivovatkin, että vanhemmat olisivat enemmän kiinnostuneita nuoristaan ja heidän asioistaan eivätkä nuoret saisi toimia, miten itse vain haluavat.

...mun mielestä ois ihan mukavaa jos ois enemmän puhetta mm. kotiintuloajoista. Mä luulen et on välillä vähä liian vähä niitten vanhempien kanssa ongelmia. (K13, 7)

...ns. normaaliperheistä tulleilla se on sitä semmosta itsensä esille tuomista ja huomionkipeitä. Viime viikon leirilläki huomas, et siellä muutammat olivat niinkö huomionkipeitä, ehkä halikipeitäki. (K13, 8)

Kyselyyn vastanneiden nuorten toiseksi yleisin ongelma oli varattomuus, jota poti 18 prosenttia kaikista kyselyyn vastanneista. Tyttöjen ja poikien välillä ei ollut eroa eikä kasvukeskusten ja syrjäseutujen nuorten välillä, eikä sillä kuuluiko nuoren perhe herätysliikkeeseen vai ei. Eräs haastateltava kuvasi nuorten rahan tarpeen liittyvän suurelta osin muotiin ja muodissa oleviin uusiin ilmiöihin: "Nuori haluaa kaiken mitä muillakin on." (K13, 8) Perheen varattomuus vaikuttaa suoraan nuoren rahan käyttöön, sillä silloin ei perheellä ole vara hankkia sitä, mitä nuori tarvitsee tai haluaa, eikä antaa nuorelle käyttöön omaa rahaa. Nuoren oman rahan ansaitseminen on melko vaikeaa aikana, jolloin työttömyyttä on paljon.

Varsinki tää meidän iso yhtiö [nimi], en tiä onko vielä lomauttamassa tai uhkannu lomauttaa ison osan. Se on varmaa semmonen, että nuorella ei sit oo rahaa käytettävissä paljon. Ja sitte ainaki diakoniatpuolella on että haetaan ruokapussia ja tämmöstä, se ehkä vaikuttaa myös siihen nuoreen. (K13, 13)

Kolmanneksi yleisin nuorten ongelma oli yksinäisyys, jonka 16 prosenttia koki ongelmakseen. Yksinäisyyden kokeminen itselleen ongelmaksi oli tilastollisesti melkein merkitsevästi ($p = 0,013$) riippuvainen sukupuolesta. Kai-

kista kyselyyn vastanneista tytöistä useampi koki yksinäisyyden ongelmaksi poikiin verrattuna. Sen sijaan eroa ei löytynyt verrattaessa kasvukeskusten ja syrjäseutujen nuoria. Yksinäisyyden kokeminen ongelmana ja herätysliikkeeseen kuulumisen välillä oli myös tilastollisesti melkein merkitsevä ($P = 0,031$) riippuvuus. Herätysliikkeeseen kuuluvista nuorista vain harva (6 %) piti yksinäisyyttä ongelmana, sen sijaan herätysliikkeisiin kuulumattomista nuorista 16 prosenttia koki olevansa yksinäinen. Moni seurakunnan nuorisotyöntekijä oli kohdannut nuorten yksinäisyyttä. Sosiaaliset taidot voivat olla myös puutteellisia tai muuttuvat ”verkkososiaalisuudeksi”.

Yksinäisyyttä ja semmosta ettei oikeen osata olla toisten ihmisten kanssa eikä ymmärretä että missä ne rajat menee. Että mikä loukkaa toista ja mikä ei. Ehkä sellanen toisesta välittäminen ja toisen kunnioittaminen on vähän hukassa. (K13, 20)

Yksinäisyys on subjektiivinen ja moniulotteinen kokemus. Tutkimuksissa on havaittu, että nuoret ovat kaikista ikäryhmistä yksinäisimpiä. Lisäksi on löydetty yhteys nuorten yksinäisyyden ja sosiaalisesti arvostetun ja mielekkään toiminnan mahdollisuuksien välillä. Syrjäytyneiden mahdollisuudet toteuttaa itseänsä ovat pienemmät. Nuorten elämänvaihe on otollinen yksinäisyyden kokemiselle, koska nuoruus on itsenäisyyden ja identiteetin kehittymisen aikaa, siihen liittyy uusia ihmissuhteiden muotoja ja silloin tehdään monia tärkeitä elämänvalintoja.¹⁹⁶

Ja toki tää tietokonehomma on sillai ongelma, et kyllä täällä on niitä, jotka tosiaan jäävät sinne tietokoneen äreen. Mä yhenki nuoren tiiän. Mä tapasin sen viime kesänä [tapahtuman nimi] ku olin siellä päivystämässä, ja hän sano ettei oo tyyliin vuoteen käyny missään, että on ollu tietokoneen ääressä. (K8, 18)

Ongelmia perheessä oli 15 prosentilla nuorista. Riippuvuus perheongelmien ja sukupuolen välillä oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p = 0,000$). Tytöt kokivat heillä olevan enemmän ongelmia perheessä kuin pojat. Perheongelmia oli 20 prosentilla kaikista tytöistä ja pojilla vain 8 prosentilla. Perheongelmien esiintymisellä ei löytynyt eroa kasvukeskusten ja syrjäseutujen nuorten välillä eikä sillä kuuluiko perhe herätysliikkeeseen vai ei. Myös nuorisotyöntekijät kertoivat erilaisista perheongelmista, jotka heijastuivat lapsiin ja nuoriin. Haastateltavien mukaan näkyvimpiä ongelmia perheisiin aiheuttivat avioerot ja uusioperheet. Perheongelmat heijastuvat nuorten käyttäytymisestä selvästi.

Ainaki mitä mulla on noi rippileirit, niin siellä on ollu näitä erityisnuoria, jotka on perhekodeista tai huonoista muuten perheessä on jotaki. Siel on ehkä sitä, että ei pystytä niinkö keskittymään niihin asioihin, ei jakseta keskittyä, on niin paljo muutaki miettimistä. Eli niinkö, ollaan vähä niinkö pakosta sieltä. Kyllä ne heijastaa, jotka on niinkö perhekodeista, mullaki on paljo sellasia erityisnuoria, heidän käyttäytyminen on, millä huomaa, että ei oo kaikki kondiksessa. Kyllä ne on ne ongelmat vähä sellasia isompia heidän kohdalla. (K13, 8)

Sit on paljon sellasta niiku on sellasia sosiaalisia ongelmia. Siis semmosia, että perheessä on tapahtunu jotain, avioeroa ja tämmöstä, tai jotain muuta traumaattista, et semmoset sosiaaliset normit ei oo kohallaan. Ja ei välttämättä osaa oikeen käyttäytyä muitten kanssa. (K13, 18)

Yhdeksi perheiden ongelmaksi mainittiin vanhempien runsas alkoholin käyttö.

Ja ja kyllä sitten myös tämmönen vanhempien alkoholinkäyttö. Et tämmösiä tapauksia on kans, että että jompikumpi vanhemmista tai tai sitten, jos on yksinhuoltaja, niin se ainoo huoltaja käyttää runsaasti alkoholia ja sitä hävetään ja tota se tuo sitten omanlaisensa, vähän niinkun syrjäytymistä niissä nuorissa täällä. (K8, 11)

Voi olla vaikka alkoholisti perhetausta, ristiriitanen eroperheitten ... kuulen näitä niin paljon, koska se on semmonen, nää ehkä jää mieleen eniten. Kuulee sielä taustalla, että perhe voi huonosti ja se heijastuu omaan elämäntilanteeseen. Miten musta tulee minä? Miten mä vältän toistamasta vanhempieni virheitä? Tää on sellanen, jota oon kuullu monta monta kertaa. En tiedä, onko se yleisin. Perheiden pahoinvointi heijastuu siihen omaan itseensä. (K13, 13)

Pelkoja ja turvattomuuden tunnetta tai oman itsenäisen elämän aloittamiseen liittyviä ongelmia oli 12 prosentilla vastaajista. Molempiin ongelmiin oli sukupuolella tilastollinen riippuvuus. Pelkoja ja turvattomuuden tunteita kokivat useammin tytöt kuin pojat. Tytöistä 19 prosenttia ja pojista 4 prosenttia koki ongelmaksi pelot ja turvallisuuden tunteet. Ero oli tilastollisesti erittäin merkitsevä ($p = 0,000$). Nuorten kohtaamisissa seurakunnan nuorisotyöntekijät kuulevat nuorten pelot ja ahdistukset, joita laukaisevat varsinkin erilaiset järkyttävät onnettomuudet tai katastrofit, joiden jälkimainingit voivat jatkua nuorten ajatuksissa ja puheissa varsin pitkään. Paikkakunnilla sattuneet nuorten auto-onnettomuudet sekä kavereiden ja sukulaisten sairaudet tai kuolemat saavat aikaan nuorten kuoleman pelkoa, joka oli lisääntynyt hetkellisesti Jokelan ja Kauhajoen koulusurmien aikoina. Yksi haastateltavista kuvasi nyky-yhteiskuntaa osuvasti ”näkyväksi” (K8, 10), jolloin nuoret näkevät ja kuulevat kaiken, mitä maailmassa tapahtuu, mikä vaatii henkistä sietokykyä ja kestämistä, jota ei välttämättä kaikilla herkimmillä nuorilla ole. Eräs haastateltava oli kohdannut myös nuorten tyttöjen raskauden pelkoa.

Oman itsenäisen elämän aloittamiseen liittyviä ongelmia oli tytöistä 15 prosentilla ja pojista 8 prosentilla. Ero oli tilastollisesti melkein merkitsevä ($p = 0,011$). Eroa ei löytynyt verrattaessa kasvukeskusten ja syrjäseutujen nuoria tai herätysliikeperheiden ja muiden nuoria. Nuoret olivat kertoneet seurakunnan nuorisotyöntekijöille tulevaisuuden ja aikuistumisen pelkojaan sekä oikean opiskelualan valinnan epävarmuudesta. Pohjoisen nuoret kokevat kotoa pois muuttamisen vaatimat muutokset jo melko aikaisin, koska jo peruskoulun jälkeen monet sivukylillä asuvat nuoret joutuvat muuttamaan keskusta, josta löytyy mahdollinen jatko-opiskelupaikka. Silloin nuorelta vaaditaan kykyä itsenäistyä. Nuorisotyöntekijät olivat nähneet nuorten erilaisia sopeutumisvaikeuksia ja koti-ikävää.

...kun me eletään tällasessa hyvin pienessä yhteisössä ja sitten kun ne lähtee täältä kaupunkiin opiskelemaan niin se kynnys onkin kova. Tullaan vähän ajan päästä maitojunalla takasin tai tulee erilaisia asioita ikävä tai tulee tarve jonkun kans keskustella niistä asioista, mitkä siellä on. Esimerkiks tämmönen et kun sä oot ollu täällä pienessä luokassa ja nyt sä oot luokassa jossa on 28 ja sun pitää luokan edessä esiintyä, olla esillä, niin se onkin ylitsepääsemätön juttu eli sä jäätkin sitten sinne asuntolaan ja et pysty siihen. (K8, 11)

Ongelmia tyttö- tai poikakaverin kanssa oli 10 prosentilla nuorista. Tilastollista riippuvuutta ei ollut sukupuolen, asuinpaikan tai herätysliikkeeseen kuulumisen sekä tämän muuttujan välillä.

Varmaan Lapissa korostuu eri tavalla nämä parisuhteeseen liittyvät ongelmat kuin muualla Suomessa. Täällä on usein ongelmana se kumppanin puute. (K13, 8)

Päihdeongelmia oli 7 prosentilla vastanneista nuorista. Tilastollista riippuvuutta ei ollut sukupuolen, asuinpaikan tai perheen herätysliikkeeseen kuulumisen kuulumisen sekä päihdeongelmien välillä.

Ja sitte tota, no on päihdeongelmaaki, se ei siis niin selkeästi näy tossa meidän nuorisokahvilassa ku siit on siistiytyny se että sinne ei tulla oikeestaan humalassa. Mut toki me tietään näitä nuoria jotka juo, että just nää kotibilet yhtenä esimerkkinä. Et se on just yks ongelma ollu selkeesti. (K8, 8)

Nuorten mielenterveyteen liittyviä ongelmia löytyi 7 prosentilta kyselyn nuorista eli yhtä paljon kuin päihdeongelmia. Tyttöillä oli enemmän mielenterveysongelmia kuin pojilla. Ero oli tilastollisesti merkitsevä ($p = 0,005$). Tytöistä 10 prosentilla ja pojista 4 prosentilla oli mielenterveyteen liittyviä ongelmia. Nuorisotyöntekijät mainitsivat haastatteluissaan nuorten viime vuosien aikana lisääntyneistä erilaisista mielenterveysongelmista. Haastateltavat olivat kohdanneet nuorten marginaaliryhmällä esimerkiksi masennusta ja anoreksiaa. Nuorilla oli minuuteen liittyviä ongelmia, jolloin heidän oli vaikea hyväksyä itsensä, oli se sitten sisäistä kasvua tai ulkonäköpaineita. Seksuaalisuuteen liittyviä ongelmia oli 5 prosentilla nuorista ja jokin muu ongelma oli 2 pro-

sentilla nuorista. Tilastollista riippuvuutta ei ollut sukupuolen, asuinpaikan tai perheen herätysliikkeeseen kuulumisen sekä edellä mainittujen muuttujien välillä.

Helve päätteli tutkimuksessaan nuorilla olevan aikuistumiseen liittyviä ongelmia ja siihen liittyviä pelkoja. Hän piti aikuistumiseen liittyvinä asioina opiskelua, seurustelua ja oman kodin perustamista. Hänen tulostensa mukaan vanhempien ongelmat heijastuvat nuoren elämään ja voivat jopa siirtyä nuorelle sosiaalisena perimänä.¹⁹⁷ Myös Pohjantammi raportoi huono-osaisuuden voivan periytyä kodin sosiaalisena perintönä.¹⁹⁸

4.2.1 Nuorten tukijat ongelmatilanteissa

Nuorten tukeminen heidän ongelmissaan on tärkeää. Kyselyn nuoret saivat kertoa, mistä he saivat apua erilaisissa ongelmissa (Taulukko 13). Nuorten näkemys heidän mahdollisista tukijoista on suppea. Nuorten mielestä heidän auttajansa olivat tärkeysjärjestyksessä oma perhe, ystävät sekä lääkärit ja terveydenhoitajat. Nämä tahot saivat nuorilta eniten valintoja. Enemmistö nuorista valitsi kymmenestä ongelmasta puolet sellaiseksi, jonka ratkaisemiseksi he saavat ensisijaisesti tukea perheeltään. Perhe oli ensisijainen auttaja opiskeluasioissa, raha-asioissa, muutossa vanhempien kodista omaan asuntoon, peloissa ja turvattomuuden tunteessa sekä kysymyksissä oikeasta ja väärästä. Ystävyys- ja seurustelusuhteisiin liittyvissä ongelmissa auttajatahona olivat suurimmalla osalla nuorista ystävät. Terveydenhoitoalan työntekijät nousivat auttajiksi mielenterveys- ja päihdeongelmissa sekä seksuaalisuuteen liittyvissä ongelmissa.

Taulukko 13. Nuoren valitsema ensisijainen auttaja erilaisiin ongelmiin, % (N = 590)

Ongelmia	Ensisijainen tukija
Opiskeluun liittyvät ongelmat	perhe 75
Varattomuus	perhe 72
Yksinäisyys	ystävät 67
Parisuhdeongelmat	ystävät 59
Pelot ja turvattomuuden tunne	perhe 67
Muutto vanhempien kodista omaan asuntoon	perhe 72
Päihdeongelmat	lääkärit ja terveydenhoitajat 56
Mielenterveyteen liittyvät ongelmat	lääkärit ja terveydenhoitajat 64
Seksuaalisuuteen liittyvät ongelmat	lääkärit ja terveydenhoitajat 49
Kysymykset oikeasta ja väärästä	perhe 60

197 Helve 2002, 152

198 Pohjantammi 2007

Nuoret tukeutuvat tulosten mukaan useimmissa ongelmissaan vahvasti perheisiinsä, joka on toisaalta hyvin luonnollista, mutta samalla tuo myös perheille suuren vastuun. On positiivista, että pohjoisen nuoret tukeutuvat ongelmissaan perheisiin, mutta onko perheillä, lähinnä vanhemmilla, riittävästi aikaa ja osaamista tukea nuoriaan? Huolestuttavaa tulosten valossa on se, että vahvasti perheisiin ja ystäviin tukeutuvista nuorista 16 prosenttia koki ystävien puutteen ongelmakseen ja että 15 prosentilla nuorista oli ongelmia myös perheessä (vrt. Taulukko 12). Tässä tutkimuksessa jää epäselväksi se, kokevatko nuoret osaavansa tarvittaessa hakea apua perheen ja ystäväpiiriin ulkopuolelta. Seurakunnan nuorisotyöntekijät ovat työssään olleet opastamassa ja auttamassa nuoria oikean avun saantiin (ks. 4.2.2). Mitä tapahtuu, jos nuoren suppea tukiverkko pettää?

Perheellä on suuri vastuu nuorten hyvinvoinnista, koska perhe osoittautui nuorille erittäin tärkeäksi tukijaksi. Noin kolmasosa nuorista tukeutui ongelmissa ensisijaisesti aina vanhempiin/huoltajiin tai sisaruksiin. Seurakuntien nuorisotyöntekijät nostivat kuitenkin esille sen, miten nykyään perheen tuki saattaa monilta lapsilta ja nuorilta puuttua. Oli myös perheitä, jotka pyysivät apua nuorisotyöntekijältä. Silloin myös nuorisotyöntekijät saivat olla tuke-massa lasta tai nuorta. Syitä siihen, miksi perheet eivät kyenneet tukemaan lapsiaan tai nuoriaan oli monia.

...mikä on muuttunu, ni on semmonen just avioerot on, se on, ja meillä kun on tämmönen syrjänen [paikka] ja ku sinne jos on tullu äiti jostaki etelästä, tai kaupungista, ni silloin ku tulee ero lapset jää isän kanssa. Koska eihän ne saa sieltä kairalta taloja myytyä yleensä ja tuota se on tehny semmosen aivan oman leimansa siihen viime vuosina. Sanotaan kymmen viidentoista vuoden aikana. Että lapset elää ja kasvaa isien kanssa. Ne on hyviä isä, ei se siinä, mutta sitte se äitin ikävä. Ja isän ikävä tietenkin kanssa. Avioerot on yks semmonen mistä mie haluisin sanoa paljon siitä, miten vanhemmat luulee että se ei vaikuta. Ja kuinka lapset itkee mulle. Monet sanovat että ”sä olet ainoa aikuinen jolle voi puhua tästä hirveästä ikävästä”, ei he voi vanhemmille puhua. (K8, 14)

Lämsä on todennut lasten, nuorten ja jopa aikuisten saavan edelleen nykypäivänäkin omasta perheestään keskeisimmän tuen ja turvan. Vallitsevin perhetyyppi on moderni pienperhe, joka koostuu yleisimmin äidistä, isästä ja lapsista, mutta erilaisia koostumuksia voi olla useita. Pienperhe jäsentyy itsenäisten yksilöiden kautta, jossa perheenjäsenten ajankäyttö jakautuu perhe-elämään ja perheen ulkopuoliseen elämään, jolloin yksilöiden omaa ajankäyttöä voi olla vaikea sovittaa yhteen perhe-elämän kanssa. Pienperheelle kohdistuu kovat paineet hoitaa kasvatusta- ja sosialisatiotehtäviä, jos tukena ei ole sukulaisten ja ystävien sosiaalista verkostoa. Jos perheen lastenkasvatuksessa tulee ongelmia, on tukea saatava perheen ulkopuolelta. Lasten ja nuorten psyykkiselle hyvinvoinnille ja kasvulle on lähiyhteisöjen merkitys erittäin tärkeää. Myös kasvatustalouden ammattilaiset voivat ottaa kannettavakseen osan vanhempien kasvatustaloudesta auttaakseen vanhempien jaksamista.¹⁹⁹

199 Lämsä 2009b, 22-24

Aikaisemmissa tutkimuksissa vanhempien, erityisesti äidin, antama tuki on todettu nuorelle merkitykselliseksi myös yläkouluvuosien aikana. Kuitenkin kolmannes nuorista arvioi vanhempien antaman sosiaalisen tuen itselleen riittämättömäksi. Nuoruusikään kuuluvat kehitykselliset erimielisyydet vanhempien ja nuoren välillä, mikä palvelee nuoren kypsymistä ja kehittymistä. Kehityksellisistä riidoista on kuitenkin erotettava todellinen vieraantuminen nuoren ja hänen vanhempiansa välillä. Vaikka yläkouluikäiset nuoret irtaantuvat vähitellen vanhemmistaan ja tukeutuvat entistä enemmän ikätovereihinsa, he tarvitsevat edelleen myös vanhempiansa huolenpitoa, tukea ja turvaa.²⁰⁰ Myös Helven tutkimuksessa 16-19-vuotiaat nuoret valitsivat tärkeimmäksi asiaksi elämässään perheen, kodin, läheiset ja yksityiselämän. Helve korostaa, että vanhempien tuen puuttuessa olisi tärkeä, että nuori saa ulkopuolista apua.²⁰¹

Opiskeluun liittyviä ongelmia löytyi kyselyyn vastanneilta nuorilta eniten. Siksi opiskelun tukeminen on erittäin tärkeää, mikä perheen pitäisi huomioida. Vaikka perhe osoittautui ensisijaiseksi auttajaksi nuorten opiskeluun liittyvissä ongelmissa, valittiin opettajat seuraaviksi tärkeiksi tukijoiksi. Nuorten tukeminen opiskeluun liittyvissä ongelmissa keskittyy siis koulujen omiin tukitoimiin. Kouluilta vaaditaan riittävästi resursseja tukea nuoria heidän opiskeluongelmissaan.

Kouluun suhtautumista määrittää tavoitteiden asettelu, palautteen antaminen ja erilaisuuteen suhtautuminen. Lapsille ja nuorille on tärkeää, miten ja missä määrin he kokevat kykenevänsä vastaamaan itseensä koulussa kohdistuviin odotuksiin. Heidän erilaiset tieto- ja taitotasonsa, temperamenttinsa, oppimisa ja ajattelutyyliensä sekä oppimisen ja kehittymisen etenemisen yksilöllisyys haastavat kouluopetuksen ja kotikasvatuksen. Itsearvostuksen kehittyminen ja ikätoverien kanssa yhteistyössä toimimisen oppiminen ovat alakoulun aikana lasten keskeisiä kehitystehtäviä. Alakoulun aikana saadut kokemukset näihin kehitystehtäviin vastaamisesta ovat tärkeitä nuoren myöhemmälle suhtautumiselle siihen, miten hän kokee koulun myöhempinä kouluvuosinaan. Informatiivisen palautteen avulla lapsi tai nuori edistyy oppimisessaan ja arvioi omaa onnistumistaan sekä nykyhetkessä että tulevaisuudessa. Aikuinen on ikään kuin peili, josta lapsi tai nuori näkee, millainen hän on ja mitä hänestä voi tulla. Annettu palaute tulisi luoda uskoa ja toivoa lapsen tai nuoren tulevaisuuteen ja mahdollisuuksiin. Erilaisia oppilaita kyetään koulussa tukemaan, jos opettaja hyväksyy oppilaiden yksilöllisyyttä. Opettaja on mallina erilaisuuteen suhtautumisesta.²⁰²

Seurakuntien nuorisotyöntekijät totesivat pohjoisen pienten paikkakuntien nuorilla olevan erityisen suuri haaste aloittaa opiskelu uudessa ympäristössä. Muutto uudelle, suuremmalle paikkakunnalle ja sopeutuminen uuteen opiskeluympäristöön eivät ole helppoja. Silloin nuori kaipaa erityistä tukea. Tällöin nuori voi kääntyä huolineen kotipaikkakunnan tutun nuorisotyönoh-

200 Kauppinen, Koivu, Nissinen 2004

201 Helve 2002, 152, 278

202 Lämsä 2009a, 35-43

jaajan puoleen, vaikka asuukin jo osittain muualla. Tällaisessa välivaiheessa, jolloin nuori on osittain jo irti omasta seurakunnasta, muttei vielä kunnolla kiinnittynyt uuden paikkakunnan seurakuntaan, olisi kotiseurakunnan tärkeää saattaen tukea nuorta lähtöön ja toisaalta uuden seurakunnan ottaa aktiivisesti vastaan.

Ja ja sitten tämä tämmöinen ongelma näkyy tavallaan aina silloin tällöin hyvin voimakkaasti et kun me eletään tällasessa hyvin pienessä yhteisössä ja sitten kun ne lähtee täältä kaupunkiin opiskelemaan niin se kynnyks onkin kova. Tullaan vähän ajan päästä maitojunalla takasin tai tai tulee erilaisia asioita ikävä tai tulee tarve jonkun kans keskustella niistä asioista, mitkä siellä on. Esimerkiks tämmöinen et kun sä oot ollu täällä pienessä luokassa ja nyt sä oot luokassa jossa on 28 ja sun pitää luokan edessä esiintyä, olla esillä, niin se onkin ylitysepääsemätön juttu eli sä jäätkin sitten sinne asuntolaan ja ja et pysty siihen. (K8, 11)

Mielenterveyteen liittyvissä ongelmissa nuoret kokivat lääkärit ja terveydenhoitajat ensisijaisiksi auttajiksi, mutta siinäkin vanhemmat olivat heti toisella sijalla. Lääkärit ja terveydenhoitajat valittiin ensisijaisiksi auttajiksi myös päihdeongelmissa ja seksuaalisuuteen liittyvissä kysymyksissä. Kuitenkin jopa 8 prosenttia nuorista vastasi, ettei kukaan voi auttaa heitä, jos heillä olisi mielenterveyteen liittyviä ongelmia.

Useat nuorisotyöntekijät nostivat mielenterveysongelmat yhdeksi viime vuosien näkyväksi nuorten ongelmaksi. Mielenterveysongelmia esiintyy nuorilla itsellään, mutta myös perheen aikuisten mielenterveyden horjuminen vaikuttaa koko perheeseen.

...palvelut kuristunu, ettei enää tavota tai puhutaanko myös enemmän. Ehkä ne kaikki. Sen tietää, että [paikkakunnan nimi] näihin mielenterveyspalveluihin ei kyllä helposti pääse. Ei minkään ikäset, siel on jonoa niin paljo. Sitte varmasti myös se, että nää ihmisten tukiverkostot, ihmishuhdeverkostot on kaventunu, sitä luontaista, missä ennen puhutaan asioista ja muita tukia, niin ei oo. (K8, 20)

Nuorten alkoholin käyttö todettiin nuorisotyöntekijöiden puheissa yleiseksi. Ongelmaan puuttumisen koettiin olevan vaikeaa.

Ja tämmöset niiku trendi-ilmiöt. Eli jos nyt sillai ottaa, ni kotibileet on yks tämmönen, mikä itteä huolestuttaa. No toisaalta parempi, etteivät ryyppää tuolla pakkasessa, ja sammu hankeen, mutta se on taas ongelma että miten tavottaa ne nuoret. (K8, 18)

Parisuhdeongelmiin löytyi nuorten mielestä ensisijaisesti auttajat ystävistä. Ystävät auttaisivat nuorten mielestä myös yksinäisyydessä. Tämä voidaan tulkita niin, että nuoret ovat saattaneet ajatella yksinäisen tarvitsevan ystäviä, mutta silti auki jää se, kuka auttaisi yksinäistä nuorta. Nuorisotyöntekijät ovat myös huomanneet yksinäisyyden olevan lasten ja nuorten ongelma, jo-

hon tarvitaan apua ja tukea. Kavereiden merkitys korostuu lapsilla ja nuorilla sosiaalisen kehityksen tukemisessa. Internet on väline, jolla pohjoisen lapset ja nuoret saavat laajennettua sosiaalista reviiriään, mutta joka toisaalta voi johtaa todellisen toiminnan ja ystävien ulkopuolelle.

Kyllähän se ihan fyysinen yksinäisyys meidän monilla syrjäkylien lapsilla on, että siellä ei ole kavereita. Ja siksi meillä tämä leiritoiminta on niin suosittua kun se on sitte niin ihanaa, kun ne saa siellä olla ja ne saa leikkiä, ihan nuoretkin, kun ne saa leikkiä! Ja meillä on hyvin vaatimatonta se, meillä ei ole mitään hienoa se leirihomma. Se on sitä yhdessä olemista ja tuota. (K8, 14)

Tämä mun työ ehkä on juuri sitä varten, että kaikkia näitä erilaisista taustoista tulevia nuoria pyrittäis kohtaamaan, ja jos aattelee tätä nykytilannetta ni kyllähän se on hirveen vaativa, tämä yhteiskunta nuorille, ja ne joilla ei oo sosiaalista pääomaa kotoonta, ei oo resursseja oikeen selvitä, hallita sitä omaa elämäänsä, ni kylhän ne on aika niinku pulassa. Jolloin siihen helposti nousee nää korvikkeet, kun ei pärjätä, ja sitte tulee nää alkoholit ja muut. Ja nettikin on yks maailma kyllä varmaan, mikä on ihan hirveän tärkeä näille nuorille, tietokoneen kanssa menee aikaa. (K8, 15)

4.2.2 Seurakunta nuorten tukijana

Seurakunnan työntekijöiden rooli nuorten auttajina ja tukijoina heidän ongelmissaan oli nuorten kyselyn mukaan melko vähäinen (Taulukko 14). Noin joka neljännen nuoren mielestä seurakunnan työntekijä voisi auttaa häntä selvittämään kysymyksiä oikeasta ja väärästä. Jotkut nuoret turvautuisivat seurakunnan työntekijän apuun myös kokiessaan itsensä yksinäiseksi, pelokkaaksi ja turvattomaksi tai varattomaksi. Vain harvat nuoret pitivät seurakunnan työntekijää tukijana muihin ongelmiinsa.

Taulukko 14. Seurakunnan työntekijän osuus nuorten tukijana eri ongelmassa, % (N = 590)

Ongelmia	Seurakunnan työntekijä tukijana
Kysymykset oikeasta ja väärästä	27
Yksinäisyys	12
Pelot ja turvattomuuden tunne	11
Varattomuus	10
Päihdeongelmat	7
Mielenterveyteen liittyvät ongelmat	7
Parisuhdeongelmat	5
Seksuaalisuuteen liittyvät ongelmat	4
Muutto vanhempien kodista omaan asuntoon	3
Opiskeluun liittyvät ongelmat	1

Seurakunnan nuorisotyöntekijät olivat kohdanneet työssään paljon nuorten ongelmia ja kertoivat useista kohtaamisista, joissa olivat olleet auttamassa nuorta, vaikka nuorten vastaukset seurakunnan työntekijän osuudesta nuorten tukijana tässä tutkimuksessa antoivat toisenlaisen kuvan. Eräs haastateltava kertoi välillä nauraneensa erityisnuorisotyön työparinsa kanssa heidän olevan ”jotain magneetteja” (K 13, 18), koska he tuntuivat vetävän puoleensa ongelmatapauksia. Hän myös kertoi sielunhoidollisten keskustelujen määrän nousseen heidän tilastoissakin. Ehkä nuoret eivät hahmottaneet keskustelun tai apuun ohjaamisen olevan varsinaista ongelmissa tukemista. Nuorisotyöntekijät olivat kuitenkin yksimielisesti vakuuttuneita siitä, että he kykenevät tukemaan nuoria heidän ongelmissaan. He näkivät kirkon henkisenä tukena, joka ei välttämättä tarjoa konkreettisesti oikeinta tai parhainta apua, mutta pystyy tarjoamaan turvaa ja lohtua sekä ohjaamaan oikean avun luo. Eräs nuorisotyöntekijä kehotti tuomaan arkeen ja pitämään esillä evankeliumin ilosanomaa, josta löytyy lohtua moneen eri tilanteeseen, eikä hävetä sitä erityisasiaa, mitä kirkon nuorisotyöntekijöillä on (K14, 6).

Nuorisotyöntekijät painottivat lasten ja nuorten tukemisessa aikuisen ajan antamista ja läsnä olemista. Useimmat haastateltavat puhuivat nuorten kovasta aikuisen läsnäolon tarpeesta ja kaipuusta. Heidän mielestään nuorisotyöntekijöitä on tärkeää olla olemassa, että nuorten rinnalla on joku perheen ulkopuolinen aikuinen, jonka puoleen voi tarvittaessa kääntyä. Haastateltavat kertoivat seurakunnan nuorisotyöntekijöiden, varsinkin nuorisotyönohjaajien, kohtaavan paljon nuoria ja lapsia monissa eri toimintamuodoissa, joissa on helppoa ja luontevaa lähestyä nuorta tai nuoren lähestyä työntekijää. Jokaisessa toiminnassa, jossa aikuinen tai vanhempi nuori on läsnä, voi aina pienen hetken varata lasten ja nuorten kuuntelemiselle.

Muutama haastateltava kehotti seurakunnan nuorisotyöntekijää lähtemään pois seurakunnan tiloista tapaamaan nuoria kouluihin ja muihin tiloihin, missä nuoria käy. Myös kotona oli käyty ”herättelemässä” (K13, 15) vanhempia. Nähtiin tärkeänä olla esillä, että nuoret muistaisivat seurakunnan nuorisotyöntekijän olemassa olon. Eräs haastateltava sanoi muistuttelewansa aina kouluhartauksien pitonsa jälkeen nuoria olevansa nuoria varten ja rohkaisevansa ottamaan yhteyttä (K 14, 1). Toinen haastateltava taas opasti leireillä myös isosia ”heittämään kysymyksiä ilmaan, olemaan tyrkyllä ja pitämään tuntosarvet ilmassa”, jotta lapset tai nuoret rohkaistuisivat avautumaan ongelmistaan (K 13, 2). Jotkut nuorisotyöntekijöistä toimivat nettiyhteisöissä keskustellessa nuorten kanssa. Oleellista on, että nuorisotyöntekijään on helppo olla yhteydessä. Eräs haastateltava korosti, ettei asioiden hoitamista voi kuitenkaan jättää pelkästään nettiyhteyden varaan, sillä mikään ei korvaa kasvokkain tapahtuvaa yhteyttä (K13, 5). Lisäksi varsinkin netti auttamisessa oli koettu hankalaksi oman työn ja vapaa-ajan sekoittuminen sekä auttamisen määrän sekä tarpeen arviointi.

Nuorten kohtaaminen sitten siellä puolella, että tekstiviestejä putoilee huomattavasti enemmän [kuin sähköpostiin]. Vapaa päivä tai ei tai vapaa viikonloppuloma, niin työkännykkä piippaa siellä sitte. Sähköpostiin tulee viestejä, ei paljon mutta muutamia ja siellä on henkilöitä sitte, että kun ite kirjautu facebookiin, niin siellä on viestejä, että työnhajauksessa olisi hyvä käydä, että missä menee se raja. Kun menee facebookiin, niin siellä on se viesti, että missä sinä olet, minä odotan sinua, minä odotan sinua koko ajan, kun tietää että henkilö on sellainen, että kun hän mene koulusta kotiin hän aukaisee netin ja on kahteentoista siellä. Sen lisäksi tulee sitten sähköpostiviestit ja tekstiviestit. On henkilöitä, jotka on hyvin tiiviisti, koska niillä on sitä muuta ongelmaa sosiaalisesti ja ne tarvii sitä. Se oman jaksamisen terve rajanveto. Se pitää olla. Aika monet nuoriso-ohjaajat on kirjautuneet facebookiin ja se on työkalu. (K6, 2)

...ne, jotka on tuonne muualle muuttanu niin kyllä ne lähettää sähköpostiviestin nuoriso-ohjaajalle, niin kun mä vastaan siihen niin tulee sieltä päästä taas uus viesti ja tota varmaan resurssit loppuu ennen kuin niitten muitten into ja halu tavallaan pitää yhteyttä ja keskustella asioista. (K14, 11)

Puhdasta keskustelua pidettiin seurakunnan nuorisotyöntekijöiden ”vahvimpana aseena” (K 14, 10). Usein auttaa pelkästään se, että voi purkaa huoliaan jollekin aikuiselle. Juuri nuorisotyöntekijä voi olla ainut aikuiskontakti koulun, kodin ja kenties viranomaisten ulkopuolelta, kuka on kiinnostunut nuoren asioista. Sukulaisyhteydet voivat olla nykyään hyvin vähäisiä. Kun työntekijä antaa aikaansa ja kuuntelee nuorta, hän voi samalla kartoittaa mahdollista avun tarvetta.

Siis tuohon ikkään kuuluu kaikki että voi ei mun elämä on niin vaikeeta ja tää on niin kauheeta ja näin päin pois. Mutta toisaalta sitte ku niiden kans juttelee nii ei niillä oookaa ehkä nii hirveetä ku mitä ne on ite ajatellu. (K 13, 4)

...yläastetyttöjä esimerkiksi, jotka ovat pahoja suustansa...opettajat ovat pyytäneet siihen sitte kaveriksi ja sitten mä oon voinu ottaa heitä yksitellen ja hämmästyttävää vain, että niin ne umpisolmut aukeaa jos on aikaa niitten kanssa jutella (13, 14).

Rakentava ja syvä keskustelu vaatii aikaa ja molemminpuolista luottamuksen tunnetta. Monet Pohjois-Suomen nuorisotyöntekijät pitivät etuna pieniä paikkakuntia, joissa ihmiset pääasiassa tuntevat toisensa. Heidän on mahdollista tuntea kaikki nuoret ainakin näöltä. Perhetaustojen tunteminen auttaa ymmärtämään nuoria paremmin. Myös vanhemmat hyväksyvät ehkä paremmin tutun henkilön auttamisyriykset kuin täysin ventovieraan. Haastateltavat kuitenkin tunnustivat, että heillä on vähäiset mahdollisuudet puuttua perheen sisäisiin ongelmiin, jos perhe ei sitä salli. Pitkään työssä olleet nuorisotyön-ohjaajat olivat saavuttaneet omilla paikkakunnillaan luottamuksen ja hyväksynnän, joka helpotti heidän työnsä onnistumista. Tuttuuden ja luontevuuden turvin haastateltavat pystyivät käyttämään hyvin erikoisiakin auttamisen keinoja.

...vaikka me ollaan salibandyturnausretkellä tai...me lähdetään Turkuun sinne Maata näkyvissä-tapahtumaan ja istutaan linja-autossa, ja siellä linja-autos vaihtaa paikkaa et istuu eri nuoren vieressä, niin siitä ne tykkää ja niillä on aina asiaa. Välillä ei tartte heittää, kun muutama kysymys siinä, niin jo tulee tunti puhetta ja muuta. Ja välillä mennään tosi syvällisiin juttuihin ja tulee niitä ongelmiakin, mitä on kohdattu... (K 14, 11)

Ne on hyvin spesiaalijuttuja heille, mitä tehdään. Joitakin lapsia olen tukenut ja ollut vähän niin kuin kummina ja heidän kanssa on sitten tehty erilaisia asioita. Ne on äärettömän pieniä ryhmiä ja ne saattaa olla yksittäisiä ihmisiäkin, joiden kanssa tehdään erinäisiä juttuja. Esimerkiksi, kun minä lähdän maanantaina katsastamaan autoa [paikkakunnan nimi], niin minä otan jonkun lapsen mukaan sinne. Ja se ei ole välttämättä sattumalta valittu, vaikka se siltä näyttää. Vaan siinä on joku juju. Eli juuri tämä syrjäytymisvaara. (K 14, 3)

...nuori, jolla on hirveä vatsakipu ja se menee oksentaan ja se on koko viikonlopun jatkunu ja jatkuu vielä seuraavalla leirilläkin, niin sitte istuu vaan siellä vessan lattialla ja vähän kyselee. Ei kuitenkaan sillä lailla, että nuorelle tulee semmoinen, että mulla ois tarvetta udella. Antaa tavallaan sen mahdollisuuden nuorelle, että mää oon tässä sua varten ja muu maailma saa pysähtyä siksi aikaa. (K 13, 2)

Ensisijaisena asiana korostettiin kaiken nuorisotyön merkitystä ongelmaisen nuoren apuun ohjaamisessa. Vaikka tällaiset teot eivät näy suurina lukuina tilastoissa, nuorisotyöntekijät voivat vaikuttaa suuresti muutamien nuorten elämään. Haastateltavat totesivat tarvitsevansa aikaa nuorten henkilökohtaiseen kohtaamiseen, jolloin on mahdollista tukea nuorta tai ohjata nuori oikean avun piiriin. Nuorten ongelmien kirjo on laaja.

Tietyllä lailla kuulee sen, että ne ihmiset jotka tulee keskustelemaan ja tulee yhä uudestaan, ne ongelmat on yhä monimutkasempia. Niistä tulee niin hankalista taustoista ja kaikki asiat voi olla ihan sekasi ja se identiteetin etsiminen äärimmäisen vaikeeta. Etsiminenki on vaikeeta, löytämisestä puhumattakaan. Sielunhoito on monimutkistunut. (K6, 13)

Nuorisotyöntekijät tiedostivat, ettei heidän oman osaamisensa tarvitse riittää kaikkeen, vaan heidän tehtävänsä on ohjata nuori oikean asiantuntijan puoleen. Nuoret eivät haastateltavien mukaan välttämättä tiedä kenen puoleen voisivat kääntyä, jos jotain ongelmia tulee. Nuoret voivat myös olla arkoja ottamaan yhteyttä erilaisiin ammatillisiin asiantuntijoihin. Siksi haastateltavat kertoivat etsineensä nuorille yhteystietoja, puhelinnumeroita tai osoitteita ja opastaneensa miten nuoren kannattaa toimia. Joskus nuorisotyöntekijä oli yhteydessä vanhempiin tai nuoren luvalla esimerkiksi terveydenhoitajaan, ettei asian eteneminen jäisi pelkästään nuoren vastuulle. Nuorisotyöntekijän rooli on usein "eteenpäin potkimista" (K 14, 2). Työntekijöiden verkostoituminen sekä seurakunnan sisällä muiden työalojen kesken että seurakunnan ulkopuolella koettiin tärkeäksi. Seurakunnan työntekijän olisi hyvä olla selvillä, miten toimia ja kuka on sopivin yhteistyötaho eri tilanteissa. Eräs seurakunnan

nuorisotyöntekijä mainitsi heillä olevan hyvä yhteistyöketju, jonka avulla on mahdollisuus antaa esimerkiksi tehostettua opinto-ohjausta tai talousneuvontaa (K 14, 5). Verkostoitumisessa näytti vielä useilla paikkakunnilla olevan työtä ennen kuin nuorten tukeminen sujui mutkattomasti. Seurakuntien sisällä toivottiin tiiviimpää yhteistyötä varsinkin diakoniatyön kanssa.

...et nuorille tulee ihan ihmeellisiä tilanteita, ihan sellasia akuutteja missä tarvits niiku rahaa. Et mä esim. vein jonku nuoren, et piti viiä päivystyksee, ku oli sellanen akuutti tulehdus ja sitte paljastu, et vanhemmat on jossai mökillä juomassa, ja sillä nuorella ei oo rahaa niihin antibiootteihin. Et tämmösiä ihan absurdeja, et jätetään niiku heitteille nämä ja sitte siinä vaiheessa, että mistä mä nyt kaivan tälle nämä rahat ja että mä en jättäis sitä heitteille sitte enää. Ja et jotenki sitte tämmöstä, ja ehkä tässä on sitte se yhteistyö sinne diakoniaan mitä me ollaa nyt vähän kehittämässä, että meilläki ois mahdollisuus tämmösessä tilanteessa toimia. (K 14, 15)

Välillä nuorisotyöntekijä voi tukea nuoria rohkaisemalla heitä johonkin toimintaan tai harrastukseen, jonka kautta nuorella on mahdollista kokea yhteisöllisyyttä ja tuntea kuuluvansa johonkin. Nuorisotyöntekijät ovat huomanneet jonkin tekemisen auttavan ja antavan uutta ajateltavaa. Nuoria voi houkutellessa osallistumaan leiriin tai retkeen. Nuoria kannattaa myös pyytää apuun johonkin toimintaan, jolloin hänellä on mahdollisuus kokea, että hänestä on apua. Tällä tavoin nuori saattaa saada itsellensä rohkeutta ja luottamusta.

Monet haastateltavista pohtivat auttamismahdollisuuksiaan ja esteitä, joita nuorten tukemiselle on. He tunnustivat, että heidän valtuutensa auttaa nuoria ovat kuitenkin aika rajalliset. Useat korostivat nuorten omaa aktiivisuutta, sillä auttaa ei voi, jos autettava tai autettavan vanhemmat siitä kieltäytyvät. Autettavia on vaikea löytää, jos apua tarvitseva ei sitä itse hae. Haastateltavilla oli kokemuksia oppilaitosten päivystyksistä, joihin nuoret eivät tulleet juttelemaan. Suomessa tapahtuneiden koulusurmien aikana oli kirkkoja yritetty pitää auki hiljentymistä varten ja nuorisotyönohjaaja oli päivystänyt myös puhelimesta, mutta on jokaisen oma valinta käyttääkö näitä tarjottuja tilaisuuksia hyväkseen. Usea haastateltava oli kokenut nuorten vierastavan sanaa seurakunta ja uskovainen (ks. myös 3.6.2). Seurakunnalla töissä oleminen voi nuorelle merkitä sitä, että työntekijä on suvaitsematon uskovainen, joka ei hyväksy muita kuin kaltaisiaan ihmisiä. Näin ajattelevat nuoret haluavat ehkä mieluummin puhua jollekin muulle aikuiselle kuin seurakunnan työntekijälle. Silloin kynnyksen seurakuntaan on liian korkea. Eräs haastateltava näki kynnyksen seurakuntaan matalana mutta toimivaltuudet vähäisinä.

Me ollaan tavallaan etuoikeutettuja että me ei olla niin viranomaistyyllisiä, kuin monet muut nuorten auttajat. Et me ollaan aika matalan kynnyksen [päässä], koska seurakunta tulee nuorille tutuksi rippikoulussa, et se on niiku aika neutraali kuitenkin, että voi niiku lähestyä sitä monenlaisissa jutuissa. Mutta toisaalta taas ehkä se, et meil ei oo sellasta [valtuutta], tietenki on puutumismahdollisuus mutta sillä lailla ollaan ehkä jo jonkin verran hampaattomia. (K13, 15)

Osa haastateltavista toivoi selkeitä toimintamalleja isompien onnettomuuksi-
en varalle. Jonkinlaisia ohjeita tuntui löytyvän ”piironginlaatikosta” (K14, 8),
mutta eri asia oli se, miten osattaisiin toimia ohjeiden mukaan sujuvasti. Nuor-
isotyöntekijät totesivat sielunhoidollisen työn vaikeuden, koska yhtäkkiä voi
vastaan tulla hankala tilanne, jolloin pitäisi osata löytää oikeat sanat. Siihen ei
mistään ohjekirjasta ole mahdollista löytää apua, mutta siinä tilanteessa haas-
tateltavat yrittivät parhaansa ja käyttivät ”tervettä järkeä” (K 14, 8).

Oulun hiippakunnassa työskentelevien seurakuntien diakoniatyöntekijöiden
on todettu juuri julkaistussa väitöskirjassa kohtaavan monenlaisia yksilöiden
ja perheiden pahoinvointia. He halusivat puuttua muun muassa työhön ja
perhe-elämään liittyviin epäkohtiin sekä arvojen muutokseen yhteiskunnas-
sa. Diakoniatyöntekijät olivat huolissaan lasten pahoinvoinnista ja perheiden
vaikeuksista. Erityisesti äitien ja lasten auttamisessa painottuivat emotionaa-
linen, käytännöllinen ja tiedollinen tuki sekä kotikäynnit ja ryhmätoiminta.
Diakoniatyöntekijät kokivat oman osaamisensa ja valmiutensa yksilötyössä
suhteellisen hyviksi, mutta korostivat samalla myös yksilötyön vaativuutta
sekä avun tarpeen ja vaikeuksien monimuotoisuutta. Haasteena he näkivät
sellaisen toiminnan järjestämisen, joka kiinnostaisi miehiä ja perheen isiä. Väi-
töskirjassa kehitettiin tulosten pohjalta alustavaa mallia diakoniatyöstä yh-
teiskunnallisessa muutoksessa, koska yhteisvastuun ja yhteisöllisyyden lisää-
minen nähtiin keskeiseksi diakoniatyön kehittämisessä.²⁰³ Myös seurakunnan
nuorisotyön kehittämisessä tulisi kiinnittää enemmän huomiota yhteiskun-
nallisiin muutoksiin.

5 SEURAKUNNAN NUORISOTYÖNTEKIJÄNÄ Pohjois-Suomessa

5.1 Nuorisotyöntekijöiden työnkuva

Pohjoisen Suomen seurakuntien nuorisotyöntekijät kokivat työnsä erittäin myönteisesti. Haastateltavat korostivat työnsä itsenäisyyttä, vapautta ja luvuutta sekä työn suunnittelemisessa että toteuttamisessa. Hengellistä työtä tekevien on todettu usein kokevan työajattomuuden elämäntavaksi, koska työ ja oma vapaa-aika sekoittuvat sekä työntekijä voi kokea olevansa aina virkaroolissaan.²⁰⁴ Tässä tutkimuksessa työ koettiin joustavaksi, joka näkyi työajattomuudessa, jonka ansiosta omaa työtään pystyi joka päivä suunnittelemaan vaihtelevasti tarpeen mukaan. Työpäivät eivät tuntuneet samanlaisilta edes silloin, kun työntekijä kävi pitämässä samoja kerhoja (K 1, 4). Työn sisältö antoi työntekijöille tyydytystä, mutta sisälsi myös tarpeeksi haastavuutta. Oulun hiippakunnan nuorisotyöntekijöiden positiivisuus nousi vahvasti perustyöstä eli lasten ja nuorten kohtaamisista, joka motivoi työntekijöitä suuresti.

No, seurakuntalaisten porukka, jonka kans toimin, en puhu asiakkaista, vaan seurakuntalaisista.. niin ne on positiivisesti haastavia ja mukavia, niiden kanssa pääsee eniten toimeen. Ja työ on sillä lailla heidän kanssa mukavaa. Eli nuoret ja lapset. (K1, 9)

Työ kaikinensa nuorten kohdalla on sitä mukavinta ydintä, mutta se että missä kaikessa se tulee, koulutyö ja kaikki muu. Se on hedelmällistä ja pulppuvaa. (K1, 2)

Seurakuntalaisten kanssa olemisesta. Ihan esimerkiksi nuorteniltojen pitäminen. Eli rippikoulutunnit, kaikki tapahtumat ja kaikki semmonen missä seurakuntalaiset on ite mukana. (K1, 7)

Tämä työn kohde nämä lapset ja nuoret on mukavia täällä pohjoisessa. (K1, 6)

... aika vapaat kädet toimia. Ja ehkä työajasta myöski. Että ei oo se kaheksasta neljään. Jos aamulla ollaan ja sitte jos illalla ollaan, niin käydään vähä mutka kotona. Tietenki kaikille se ei sovi, mutta itelle sopii ihan hyvin. (K1, 8)

Seurakunnissa olevia nuorisotyön rakenteita ja toimintatapoja pidettiin pääasiassa toimivina. Nuorisotyössä on olemassa valmis ja toimiva peruskulttuuri, jota työntekijä voi itse kehittää. Nuorisotyöntekijät kertoivat, että seurakunnan nuorisotyössä kokonaisuus on hallinnassa. Myös työtilat ja työvälineet koettiin pääasiassa hyviksi. Kun työolosuhteet oli hyvin järjestetty, oli uudekin työntekijän helppo aloittaa työnsä. Eräs haastateltava kuvasi työntöön aloittamista uudessa työpaikassa ” valmiiseen hyppäämisenä ja alkaneensa pyörittää liikkuvaa laivaa”. Työn tekemistä pienillä paikkakunnilla helpottaa se, että kaikki tuntevat toisensa.

204 Kauppinen & Rantama 2003, 54-56

...täällä on niin paljon vähemmän muuta tarjontaa ja sitten kun ne tulee niinkun ne lapset tulee jo päiväkodista ja pyhäkoulusta ja tästä niinkun tutuks. Niin niin sitten se on etu sillä lailla kun niitten on helppo tulla näihin varhaisnuorten kerhoihin ja näihin. Että jos mä 20 vuoden aikana tätä teen niin jossain vaiheessa mulla kävi varhaisnuorisotyössä niin, että niitä oli yli sata. Mutta niinkun viime vuosi esimerkiksi toi tilastoissa oli 84 että se ei oo niinkun kauheesti muuttunu se vaikka syntyvyys on vähentyny. Että ne on aktiivisia. Onhan sitten muutamia kavereita joita ei käy, mutta mä oikeestaan tunnen neki nimeltä täällä paikkakunnalla. (K6, 11)

...painunu niiku entistä enemmän vielä henkilökohtasemmalle tasolle. Perheit-ten, ja vanhempien ja lasten ja nuorten ja opettajien kanssa. Ku sen tietää, että kuitenkin jotenki itte olen pitäny sen, että ne kohtaamiset on nii pitkälle kantavia. (K5, 14)

Että mie oon niinku tavallaan siinä lapsen arjessa mukana ja sitten tosiaan siellä kotona poikkeen. Joskus lapset sanoo, että "voiks sie tulla meille, ku meil on riitä kotona, että ku lähen koulusta, ni onko sulla nyt aikaa tulla meille?" tai "mie oon varastanu, et lähetkö sie minun kanssa kertomaan sen kotona?" ...se on sellasta hiljasta rinnalla kulkemista. (K11, 14)

Eräs tärkeä työn tekemistä määrittävä tekijä oli suhde esimieheen ja työka-vereihin. Jos työyhteisö toimi hyvin ja tasapuolisesti saatiin työhön turvalli-suutta ja tukea. Haastateltavat arvostivat sitä, että esimies kuuntelee ja ottaa huomioon alaisten mielipiteet. Työparin kanssa työskentelemisen onnistumi-nen koettiin tärkeäksi. Työntekijöiden viihtymistä työssään tukivat myös seu-rakuntalaiset ja vapaaehtoiset seurakunnan työntekijät. Lisäksi taloudelliset resurssit osoittautuivat tärkeäksi turvallisen työnäkymän kannalta. Eräs haas-tateltava toi julki kirkon ohuen ja haavoittuvaisen virallisen tuen nuorisotyötä kohtaan. Myös aiemmissa tutkimuksissa on tullut esiin nuorisotyöntekijöiden kokevan, ettei heitä arvosteta työyhteisössään²⁰⁵.

Semmonen yhteinen yhtenäky... sekä tavallaan niinku kirkkoneuvoston ja seurakunnan tuki nuorisotyölle. ... Tämmönen tämmönen paikkakuntalaisten tuki eli esimerkiksi yks vietti yheksänkytuotispäiviänsä niin....[hän lahjoit-ti] seittemänsataa euroo seurakunnan nuorisotyölle, rahat nuorisotyölle. Ja ja runsas vuosi sitten vietti niin toinen kaveri seitkytuotispäiviänsä ja sieltä tuli neljäsataa euroo. (K1, 11)

Aika ajoin resurssienpuute on sillä lailla, että kun on kummiski hyvin nuori työmuoto kirkossa. Niin se myös näkyy sitten sillä lailla että kun kirkossa on kaikenikäisiä ihmisiä töissä ja myös asiakkaana, niin nuorisotyö tahtoo jäädä ensimmäisenä jalkoihin. Lapsi- ja nuorisotyö, jos ruvetaan resursseja karsimaan, nii sieltä lähtee ensimmäisenä. Ja kyllä mä sanoisin että me ollaan lainsäädännöllisesti huonossa asemassa, koska meitä nyt ei varsinaisesti kirkkolaissakaa mainita. Jos meidät pantas sinne kirkkolakiin samalla lailla ku diakonit, kirkkomuusikot, suntiot ja papit, nii meillä ois huomattavasti helpompi olla tässä hommassa. Se helpottas meidän työtäki ja asemaa. Lähtee sieltä asti nää meidän ongelmat. (K2, 9)

Työntekijän persoona tuo oman mausteensa työhön. Jokainen nuorisotyönohjaaja tekee omanlaistansa työtä ja tuo jotain uutta työhön. Jotkut haastateltavat olivat itse tarttuneet johonkin uuteen, hoitamattomaan työhön omasta riittävän suuresta työtaakasta huolimatta. Tällöin työ motivoi riittävän paljon, että työntekijä kesti siitä aiheutuneen ylimääräisen työn.

Et esimerkiks toi musiikkityö. Sitä ei ollu mitenkään mulle määritelty, eikä ylipäätään kellekään. ...se on vähän sellasta ylimäärästä työtä. Et se on vähän niiku tullu siihe ja sit on tullu kaikkia tämmösiä yhteisen nuorisotyön projekteja ottanu vastuulleni, kuten ens syksyn [tilaisuuden nimi], joka on tämmönen gospel-tapahtuma täällä [paikkakunnan nimi], ni sen oon ottanut kontolleni... Sanotaanko nyt näin, että jos joku muu tähän työhön nyt tulis, ni varmaan ainaki siihen musiikkityön kohalle saattas jäädä sellanen aukko et jos hän ei sitä rupiais täyttään. (K6, 18)

5.1.1 Nuorisotyön haasteet

Nuoret kohdejoukkona toivat työhön monenlaisia erityisulottuvuuksia, jotka antoivat seurakuntien nuorisotyöntekijöiden työn muutosvaatimuksiin sekä haastavuutta että mielekkyyttä. Toisaalta, kuten on jo todettu, haastateltavat nuorisotyöntekijät kokivat nuorten olevan työn suola, jonka takia työtä on ilo tehdä. Kuitenkin työntekijät tunnustivat myös työn vaikeudeksi ihmisten kanssa ja varsinkin nuorten kanssa toimimisen eri aikoina ja eri paikoissa. Ongelmia aiheuttivat erilaisten ihmisten kohtaamiset, jotka eivät ole koskaan samanlaisia, vaikka kyseessä olisi saman ihmisen tapaaminen. Osaltaan nuorisotyön tekemisen haastavuus johtui haastateltavien mielestä siis siitä, että kohdejoukkona ovat juuri nuoret.

Ja emmä tiä mikä tässä työssä ongelmatonta ois, mutta emmä sitte tiä, että mikä tässä niin ongelmallistakaan ois. Et tää on vähän semmosta, ku ollaan nuorten kanssa tekemisissä ni siinä ollaan vähän niiku aina ongelmien kanssa tekemisissä... Meidän haaste on se siinä, että meidän täytyy pystyä elämään nuorten rinnalla ja olla heille aikuinen. Tulee mitä tahansa, niin meidän tehtävä on olla aikuinen. Se nuoren vierellä kulkija. (K1, K8, 19)

Toisaalta [nuorten] palaute on sitte suoraa myös. (K1, 9)

Kirkon työssä olevien työajattomuus oli haastateltavien mielestä hyvä ja luovaa vapautta tuova asia, mutta varjopuolena siinä oli työn rajaamisen haastavuus. Erään haastateltavan mielestä vapaa-ajan ja työn erottamista häiritsee paljon työaikojen epäsäännöllisyys ja iltapainotteisuus, mikä estää esimerkiksi kaiken harrastamismahdollisuuden (K2, 6). Silloin on vaikea nauttia vapaaajastaan ja palautua työn rasituksista. Motivoivan ja mielekkään työn kääntöpuolena on taipumus tehdä työtä joskus liikaa. Työn oikea mitoitus koettiin vaikeaksi. Nuorisotyöntekijät kokivat, että perustyötä on paljon ilman työnsä kehittämistäkin ja tunsivat tarvitsevansa lisää henkilökuntaa. Eräs työntekijä kertoi tekevänsä seurakunnan nuorisotyötä suunnilleen 40 prosenttia työajastaan, mutta koki kuitenkin 50 prosentin olevan se aika, joka todellisuudessa työhön kului. Samalla hän korosti, että työtä riittäisi vaikka koko päiväksi (K5, 10).

No se juuri, että eihän tässä voida koko maailmaa pelastaa tässä, että tää työ vie nii helposti mennessä, että ei ne tunnit tosiaan meinaa riittää. Mut sit pitää sitä työnkuvaa selkeyttää, että oikeesti, mikä on se olennaisin, ja mihin mä käytän ne tunnit, ettei se mene sellaseks ympärivuorokautiseks. ... työtä olis niin, et olis mahtava saada yks vielä. (K5, 15)

No mä voisin hyvin äkkiä sanoa, että mä voisin ottaa kaks työkaveria siihen. Et mul on ollu täs semmosia, useemman kerran semmosia parikymppisiä nuoria, jotka on ollu seurakunnassa toimissa mukana ja on sitte saattanu valmistua jo ammattiinki, tai sitte on harjotteluajalla ollu mukana, ni kyllä ne on ollu ihan täystyöllistettyjä siinä ohessa. Et mä voisin sanoo et yks, kaks ihmistä, ni äkkiä löytys työtä. (K5, 20)

Välillä tuntuu, että kun kolme alkuvuikon päivää on menny, niin tunnit on täynnä aivan kevyesti. Mutta hups heijaa, vielä on muutama päivä jälellä ja loppuviikko on leirejä. Elikkä vaikka syksyllä on koettanut kahtua tälle keväälle milloin on leiriviikonloput, ja siitä sitten on allejäävät vapaat merkinny kalenteriin, niin jostakin sieltä vaan sitten tulee sivusta niin hirveesti, että vaikka kuin koittaa jättää kalenteriin tyhjää, että on viikkoja että saa verenpainetta mitata. (K6, 2)

Töiden runsauden tuntu saattaa osaltaan johtua siitä, että monilla pohjoisen nuorisotyöntekijöillä on hyvin laaja-alainen työnkuva, jolloin samalla työntekijällä on vastuullaan monenlaista eri tehtävää lapsi- ja nuorisotyön alalta. Työn priorisointia kuvattiin tärkeäksi, mutta haastavaksi asiaksi. On oltava taitoa erotella, minkä tekee itse ja mikä kuuluu jollekin toiselle ammattilaiselle. Oman osaamisen tiedostamista korostettiin työn priorisoinnissa. Työn määrässä olisi oltava realistinen, koska kaikkea ei ole haastateltavien nuorisotyöntekijöiden mielestä mahdollista ehtiä tehdä. Useissa aikaisemmissa tutkimuksissa on todettu seurakunnan työntekijöiden, varsinkin nuorisotyönohjaajien runsas työmäärä²⁰⁶.

206 Niemelä 2004, 179; Kirkon työolobarometri 2005, 23

Tässä tutkimuksessa eräs haastateltava kuvasi työaikaongelmia tulevan yllättäen siitäkkin, jos työntekijät ovat joustavia, haluavat verkostoitua ja tekevät töitä ”sydämellä” (K2, 5). Silloin työntekijöiden innostus uusiin ja erilaisiin työn muuntotapoihin ja toimintamalleihin on suuri. Tiimirajat voivat hämärtyessään laajentaa työnkuva. Työntekijät haluavat tehdä uusia asioita ja mennä sinne, missä nuoret ovat. Samaan aikaan ei kuitenkaan välttämättä osata luopua jostain vanhasta työtavasta, jolloin oman työn rajaaminen ja priorisoiminen unohtuvat. Työntekijöillä ei olekaan rohkeutta tai kykyä muuttaa vanhoja toimintatapojaan, vaikka koko ajan tulee uusia työtapoja lisää.

Vuonna 1999 kerätyn aineiston (N=519) perusteella on todettu, että työajattomuus kuormitti juuri nuorisotyönohjaajia huomattavasti useammin muihin seurakunnan ammattiryhmiin verrattuna. Lähes puolet tutkimusaineiston nuorisotyönohjaajista nimettiin kuuluviksi riskiryhmään. Eniten työajattomuudessa rasitti työn pirstaleisuus ja leirityön raskaus. Yksi selitys nuorisotyönohjaajien soveltumattomuudesta työajattomuuteen löytyi työntekijöiden nuoresta iästä (alle 46-vuotiaita), koska kyseisessä iässä työn ja perheen sovittaminen saattaa olla erityisen haasteellista.²⁰⁷

Tässä tutkimuksessa haastatellut työntekijät tiedostivat hyvin, että työajaton ta työtä tekevän täytyy itse pitää huolta omasta jaksamisestaan. Varsinaista työuupumista ei kukaan valittanut, vaikka ajoittain haastateltavat kokivatkin olevansa erityisen kiireisiä ja stressaantuneita töiden takia. Korostettiin, että ruumiillisen kunnan lisäksi on kirkon työntekijän tärkeää huolehtia hengellisestä kunnostaan. ”Tyhjänä kuppina” (K5, 5) ei seurakunnan nuorisotyötä jaksa tehdä. Usea haastateltava korosti työn antoisuuden korvaavan työn rasittavuuden ja ajattomuuden. He kokivat työnsä niin tärkeäksi, että kestivät ongelmat eivätkä pitäneet niitä liian suurina. Nämä työntekijät löysivät suuren työtaakan vastapainoksi myös positiivisia ja työn tekemistä keventäviä asioita.

No mulla on vielä se, että mä kulen kaheksankymmenen kilometrin päästä ni tota, tietää vielä kahta tuntia lissää, mutta sitte taas se, että nuorisotyöhän on myös sitä että kotona joutuu, tai voi tehdä jotain etäjuttuja. (K5, 17)

Ylitöitä on jonku verran, mutta en koe sitä... Juuri tossa käytiin läpi vähä mun työkuva ja tunteja, nii en ite koe sitä raskaana sitä että joskus menee yli, se ei haittaa. Työ on kuitenkin sen verran palkitsevaa, että se ei haittaa. En missään nimessä koe ongelmana, töitä täytyy tehdä, ku niitä on ja täytyy olla tyytyväinen, ku on töitä. (K2, 10)

Siinä kasaantuu joulun aikana, sitä kiireisintä aikaa, nii siinä kasaantuu nii paljon, mutta tota kyllähän se on sanomatta selvää, että tämä kuuluu hirveän paljo. Sitte ku tässä ei saa keskittyä ihan siihen nuorisotyöhön, ku täytyy silti olla mukana siinä lapsityössäki mukana, mikä sinäänsä on tosi kiva puoli, ku mä tykkään olla lasten kanssa. Nii se tuo sellasen oman kivan sävyn tähän työhön, että se on monipuolista. (K5, 1)

207 Kauppinen & Rantama 2003, 44-48

Toiset haastateltavat olivat joutuneet kieltäytymään tai pidättäytymään uusista työtehtävistä, koska aikaa ei niiden tekemiseen ollut. Lisäksi osa työntekijöistä koki, ettei kaikkiin työn muutospaineesiin pystytä vastaamaan, koska työresurssit eivät riitä. Osa haastateltavista osoitti halua uudistaa toimintaa ja kouluttautua. He tiedostivat monia työnsä kehittämisen kohteita ja olivat valmiita ideoimaan ja kehittämään uutta. Eräs haastateltava oli huolissaan siitä suuresta määrästä nuoria, joita seurakunnan nuorisotyö ei kykene tavoittamaan, ja kyseenalaisti työn mitoituksen oikeellisuutta, koska kehittämistyötä olisi paljon (K5, 9).

Nuorten aikuisten kohtaaminen ja uusien toimintamuotojen kehittäminen nousivat yhdeksi kirkon keskustelunaiheeksi 2000-luvulla, jolloin perustettiin aihepiirin ympärille erilaisia hankkeita. Kirkon toimesta selvitettiin eri hankkeiden avulla nuorten aikuisten suhdetta uskontoon ja kirkkoon sekä pohdittiin käytännön toimintaehdotuksia nuoriin aikuisiin kohdistuvaan työhön.²⁰⁸ Muutamat haastateltavat nostivat esille nuorten aikuisten ryhmän nuorisotyön kehittämisen kohteeksi, jossa koettiin olevan valtavasti työtä, mutta jollain seurakunnille antama kehoitus tarkistaa nuorten aikuisten työlle antamat resurssit vaikuttavat Oulun hiippakunnassa ainakin paikoittain aiheellisilta.²⁰⁹ Nuorista aikuisista ei haastateltavien mielestä oikein vastannut kukaan eikä nuorille aikuisille varsinaisesti ollut useissa seurakunnissa mitään toimintaa. Eräs haastateltava kertoi joidenkin nuorten aikuisten osallistuvan nuorille tarjotun toimintaan ja viihtyvän hyvin, vaikka olivatkin ainakin viisi vuotta vanhempia kuin keskiverto-osallistujia (K10, 18). Koko kirkon tasolla vuoteen 2007 mennessä nuorten aikuisten työ oli lisääntynyt seurakunnissa, mutta samalla kuitenkin perinteisen nuorten aikuisten ryhmätoiminnan osallistujamäärä oli vähentynyt. Lisäksi yhä vielä 200 seurakunnassa ei nuorten aikuisten työn koordinoitua ollut osoitettu kenellekään.²¹⁰

Moni haastateltavista näki nuoren vastaanoton uuden opiskelupaikkakunnan seurakunnissa olevan suuri kehittämisen kohde pohjoisessa. Nuorisotyöntekijät tekivät työtä kouluilla, mutta näkivät haasteena erilaiset oppilaitokset, koska myös siellä tarvittaisiin muutaman haastateltavan mukaan seurakunnan nuorisotyöntekijöitä.

... ja se mihin me ollaan nyt laajennettu yhteistyötä, on ammattiopistot, ja siellä on niin valtava tarve ja semmonen et ei me pystytä panostaan sinnekään nyt niin täysillä kuin me haluttaisiin. ...nimenomaan tällainen etsivätyö. Et ne on jäänyt ihan paitsioon nämä ammattikoulut. Et meillä on korkeakoulutyöpastori, mutta hän toimii yliopistossa, mikä on sinänsä nurinkurista, koska yliopistossa useimmiten on ihmisiä jotka on aika koherentteja ja selviää elämästä, mutta sitten näe ammattikoulut, joissa on monenlaisista taustoista nuoria, sinnittelee, ni sinne tarvis jalkautua. Kyllä töitä ainaki yhelle olis! (K5, 15)

208 Hauta-aho & Tornivaara 2009; Mikkola, Niemelä & Petterson (toim.) 2006; Uskosta osallinen 2006: Monikasvoinen kirkko 2008, 153-154

209 Uskosta osallinen 2006, 5

210 Monikasvoinen kirkko 2008, 154

Ehkä toivosin sitä, että seurakuntien työntekijät osallistuis ja osais osallistua tämmöseen oppilaitostyöhön. Mutta siel on paljon muitaki tehtäviä. En mää sillä lailla oo tyhmä tai naiivi...mä tiän, ettei nekään ihmiset voi venyä loputomiin. Mutta ehkä se on semmonen, se liukumapinta...jossaki seurakunnassa nuorisotyönohjaaja joka on ollu intoutunu ja osaava, käyny vaikka [oppilaitoksen nimi] puolella vaikka Nuisku-kurssia, koska hän on ollu siinä osaava ja se on ollu just oikea vastaus siihen tilanteeseen.. (K5, 13)

Haastattelujen mukaan osassa Pohjois-Suomen oppilaitoksista yritetään kiinnittää opiskelijat opiskeluunsa ja opiskelupaikkakuntien seurakuntiin opiskelujen alkuvaiheessa olevien erilaisten ryhmäyttämisten ja infotilaisuuksien avulla, missä kirkon työntekijöitä on mukana. Seurakunnan oppilaitostyö nähdään melko diakonisesta näkökulmasta, jossa halutaan ohjata, auttaa ja rohkaista. Oppilaitostyössä tarjotaan esimerkiksi päivystyksiä, yhteistyötä opinto-ohjaajien ja kuraattoreiden kanssa sekä tehdään asuntolayhteistyötä. Yhteiskunnallisen työn tekeminen ammatillisessa koulutuksessa vaatii seurakunnan työntekijältä erityistä ammattitaitoa. Ammatillisissa oppilaitoksissa ei ole ollenkaan uskonnollista kasvatusta, joten myös työntekijän on asennoiduttava eri tavalla kuin tavalliseen koulutyöhön. Oppilaitostyössä kohdataan opiskelujen hektisyys, johon ei ole helppo liittyä. Työntekijällä olisi oltava ymmärrys siitä, mitä hän on tekemässä. Tavoitteena on ainakin "antaa kasvat seurakunnalle" (K5, 13), jotta säilytettäisiin nuorten rippikoulun ja ehkä isotoiminnan aikana saavutettu kosketuspinta, jos kokoavaan työhön ei saada osallistujia. Silloin uudella paikkakunnalla voisi olla edes joku näkyvä kirkon työntekijä, jonka nuori tuntee ja jolle voi mennä tarvittaessa puhumaan. Paappasen tutkimuksessa tuli esille opiskelijoiden puutteellinen tai olematon vastaanotto uuden opiskelupaikkakunnan seurakuntaan varsinkin silloin, kun nuori ei muuta kotikuntaa, vaan opiskelupaikkakunta on vain hänen asuin-kuntansa²¹¹.

5.1.2 Pohjois-Suomen nuorisotyön erityispiirteet

Oulun hiippakunnan maantieteellinen sijainti tuo seurakuntien nuorisotyöhön lisää haastavuutta. Pitkät välimatkat vievät pohjoisessa Suomessa työajasta kohtuuttoman suuren osan. Eräs nuorisotyöntekijä esimerkiksi ajaa kaksi kertaa viikossa melkein 200 kilometriä eri työkohteiden väliä, koska seurakunta on niin laajalla alueella. Silloin tehokasta työaikaa kuluu autossa istumiseen. Pohjoisen seurakuntien pinta-alojen laajuus ja eri seurakuntien väliset pitkät välimatkat aiheuttavat myös sen, että yhteistyötä toisten seurakuntien kanssa ei ole niin helppo tehdä kuin toisiaan lähempänä olevien seurakuntien. Lisäksi lasten ja nuorten osallistuminen seurakunnan järjestämään toimintaan vaikeutuu pitkien etäisyyksien takia. Eräs haastateltava mainitsi monen lapsen ja nuoren asuvan jopa 50 kilometrin päässä (K7, 1). Pitkien matkojen takia nousseet kustannukset aiheuttavat sen, ettei ole mahdollista järjestää kaikkea sitä toimintaa, mitä työntekijät haluaisivat. Nuorisotyönohjaajat järjestävät usein toimintaansa (esimerkiksi rippikoulutyö ja isoskoulutus) vain viikonloppuisin, jotta kaikkien olisi helpompi päästä mukaan. Useat nuoret opiskelevat jol-

211 Paappanen 2009, 38

lakin muulla paikkakunnalla kuin kotikunnassaan, joten heilläkin on tällöin mahdollisuus osallistua. Lasten ja nuorten kulkeminen järjestettyyn toimintaan aiheuttavat pohdintaa ja välillä luovia ratkaisuja.

Ja sitte se ilta juttu on siellä hyvin vaikea toteuttaa, koska ne koulupiirit on hyvin laajoja ja ei semmonen on mahollista sillä tavalla, että mää olen mennykin sinne sillä tavalla, että mää käyn päivän aikana siellä. (K7, 3)

On paljo semmosia nuoria esim. [paikan nimi], jotka haluais osallistua 4H:n tai srk:n tai [paikan nimi] kaupungin järjestämään toimintaan, mutta yksinkertaisesti ku ei oo paikallisliikennettä nii se on käytännössä mahotonta se iltaosallistuminen tapahtumiin, jos vanhemmat eivät kuleta. Mutta monestihan on niin, että vanhemmat on kolmivuorotyössä, nii se ei oo mahollista. (K7, 10)

Vaativaahan se on, sieltä pitkien matkojen päästä, no se on kyllä yks ongelma, että meidän lapset on niin hajallaan. Jo se että me saahaan se sakkii leirille, ni minun pittää ne melkein, ja mie tiään ja tunnen ne ni mie soitan ja sanon taksille, että tule siitä ja siitä ja siitä, ja koukkaa sitten sieltä ja sieltä. Ilman taksiamiehiähän mie en selviäisi. Se hyvin henkilökohtasta tämä työ siellä. (K4, 14)

Vanhemmat tuo, tai sitten kavereitten kanssa tullaan. Tai sitte joskus käyn ottaan kyytiin. Aivan, että ei jää sitte siitä kiinni. (K7, 20)

Pohjois-Suomessa ei haastateltavien mukaan ole työnohjauksen saaminen itsestään selvää. Usea haastateltava mainitsi työnohjauksen tarpeesta tai kiinnostuksesta puhuessaan työyhteisön ongelmista tai muista työperäisistä ongelmista. Osa oli ollut joko yksilönä tai ryhmän mukana työnohjauksessa, ja piti sitä hyvänä. Korostettiin, että varsinkin työyhteisön toimivuuden ongelmassa sekä seurakuntien yhdistymisten aikana ja muissa työpaikan muutostilanteissa kaivataan työnohjausta. Pohjoisessa työnohjaukseen näytti liittyvän työnohjaajien puuttumisen tai saamisen ongelma. Työnohjaajat ovat haastateltavien mukaan erittäin kiireisiä ja ylityöllistettyjä. Työnohjaukseen on myös vaikea saada aikaa, koska ne työnohjaajat, jotka olisivat nuorisotyön kannalta hyviä, ovat kaukana omasta seurakunnasta. Koettiin hyväksi se, ettei työnohjaaja tuntisi työnohjaukseen tulevia työntekijöitä, ettei olisi ennako-oletuksia puolin eikä toisin. Kuitenkin pohjoisen pitkien välimatkojen takia työnohjauskustannukset saattavat nousta, joten seurakunnilla ei välttämättä ole tarpeeksi varaa järjestää seurakunnan työntekijöille vierasta työnohjaaja.

Pienten ja syrjäisten seurakuntien ei ole helppo saada päteviä nuorisotyöntekijöitä vakituisiin toimiin puhumattakaan lyhytaikaisista sijaisuuksista. Vuonna 2007 nuorisotyön työvoimasta oli 28 prosenttia määräaikaisia²¹². Työntekijöiden vaihtuvuus tai puuttuminen aiheuttaa ylimääräistä työtä ja huolta.

...ja se toisaalta justinsa tämä että meillä hirviästi vaihtuu työntekijät. Suurin piirtein just kerkiää tulla tutuksi jonku papin tai vastaavan kans ni sit se lähtee ja tullee joku uus tilalle ja saat opetella taas uudet tavat. Ja viime kesänä varsinki kävi niin, että lähetettiin rippileirille niin että pappi oli just tullu töihin eikä oltu niinkö ollenkaan tuttuja ja totta kai se sitte vaikutti siihen leiriinki, että olihan se ny ihan erilaista olla ku sellasen kans jonka ois tuntenu entuuestaan...ja en sitte tiä onko tänne niin paljo hankalampi saaha, kuitenkin aika pieni seurakunta silleensä ja no ei nyt [paikkakunnan nimi] ei oo hirveen kaukana [paikkakunnan nimi], mutta muuten sitte ei oo välttämättä nuita isoja paikkojakaan tässä lähellä. ...mutta justinsa ainaki käy niinkö lapsi- ja nuorisotyöntekijöillä, niin meillä ku tosiaan se nuorisotyöntekijä on lomalla siis äitiysvappaalla niin hänelle oli tosi hankala saaha sijaista ja hänen sijaisensa olikin sitten ATK-insinööri elikkä ei niinku löyvy oikasti näitä tämän alan tekijöitä täältä. (K2, 4)

[Kaksi paikan nimeä] jää vähä vähemmälle, ku ei riitä rahkeet. Itse asiassa meillä ei oo vähentyny, vaan vuorotteluvapaalla hän on. Me ei olla vaa saatu siihen palkattua ketään. Meillä on [lukumäärä] virkaa ja mieki olen niinkö sijaisena nyt taas vähä aikaa tässä, mutta kyllä nää syrjäseudut jää vähä vähemmälle ku yks työntekijä on pois. ...Me on yritetty saada siihen työntekijä. ...Paikka ei oo ollu auki, mutta semmosia jotka on aikasemminki ollu niin on otettu siihen sitte. Mutta jotenki tää yks paikka on jääny tähän, että se on pois melkeen vuoden, saa nähä, meillä pitäs olla tässä sellane yhteinen palaveri, missä saatas puhuttua siitä, että saatasko me siihen [lukumäärä]. (K2, 8)

Haastateltavat nuorisotyöntekijät kokivat ihmisten olevan erilaisia Pohjois-Suomessa. Kun haastateltavat vertasivat Oulun hiippakunnan alueella asuvia seurakuntalaisia muulla asuviin, todettiin eroja löytyvän. Jotkut haastateltavat olivat työskennelleet etelämpänä tai olivat kotoisin etelämmästä Suomesta, joten he tulivat kiinnittäneeksi huomiota erilaisuuteen. Pohjoisen asukkaat koetaan konservatiivisempina ja tietyissä asioissa suvaitsemattomampina kuin etelässä asuvat ihmiset. Se vaikeuttaa työn kehittämistä. Seurakuntalaisten konservatiiviset asenteet ovat olleet hankaloittamassa esimerkiksi uudenaisten messujen toteuttamista (K7, 9). Erot pohjoisen ja etelän välillä ei tuntunut haastateltavien mielestä kuitenkaan tänä päivänä enää niin suurelta kuin ennen, varsinkaan suurimmilla paikkakunnilla.

...niin nuorten kulttuuri-ilmentymät ja ne ongelmat niiden kanssa...niin kylähän ne on yhtä lailla todellisuutta täällä pohjoseksakin ja tuntuu että se, kun aikasemmin puhuttiin siitä, että tietyt jutut tulee viiveellä tänne pohjoseen, niin kyllä mun mielestä tällanen globalisaatio niiltä osin on niinku muuttanu tätä asiaa sillä tavalla että yhtä lailla me ollaan täälläkin samojen asioiden äärellä tosin vaan tietenki vähä pienemmässä mittakaavassa kuin esimerkiksi Helsingissä. (K7, 5)

Myös Saamen kieli aiheuttaa pohjoisimmassa Suomessa oman haasteensa siihen, millä kielellä järjestää toimintaa. Jotkut seurakuntalaiset halusivat kaikki palvelut saamen kielelle, mutta välttämättä nuorisotyöntekijöillä ei kie-

litaito siihen riittä tai täysin saamenkielinen toiminta aiheuttaisi lisätyötä eikä resursseja siihen ole. Tällä hetkellä toteutetaan toimintaa osin kaksikielisenä, vaikka tämä ei välttämättä kaikkia seurakuntalaisia miellytäkään.

5.1.3 Aikaan mukautuva nuorisotyö

Haaste ajan tasalla pysymisessä ja jatkuvaan muutokseen vastaamisessa on suuri. Lapsi- ja nuorisotyön on seurattava muuttuvaa yhteiskuntaa ja sen tapahtumia sekä mukautettava tarvittaessa hyvin nopeasti toimintansa yhteiskunnan vaatimuksiin. Muutos ei kuitenkaan ole helppoa. Nyky-yhteiskunnan ongelmat heijastuvat suoraan seurakunnan nuorisotyöntekijöiden työhön. Vanhemmat työntekijät vertasivat tämän hetkistä taloustaantumaa 90-luvulla olleeseen lamaan ja pystyivät käyttämään hyväkseen edellisen talousvaikeuden ajalta saamaansa tietoa nykypäivän työskentelyynsä. Haastateltavien mukaan lama näkyy lapsi- ja nuorisotyössä pienellä viiveellä, mutta haastaa myös seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön. Eräs haastateltava oli tehnyt työparinsa kanssa ”suunnittelureititin”, jotta he osaisivat lähteä markkinoimaan työpanostansa taantumaa vähitellen lamaannuttaman palveluverkoston avuksi (K8, 12). Laman vaikutus näkyy nuorisotyössä konkreettisesti ja pakottaa muuttamaan työkäytäntöjä sekä seurakuntalaisten että seurakuntien heikentyneen taloustilanteen takia.

Niin meidän pitää miettiä oman työmme muotoja sillä lailla, että mikä on ihmisille mahdollista ja se ei saa karsia rikkaita ja köyhiä erikseen. Mä muistan, ku tuli 91, 92 tuli lama, nii esim. retkien luonne muuttu aivan totaalisesti. Ja niiden määrä myös muuttu. Piti silloin ruveta miettimään, että diakoniaa pitää harrastaa myös. (K6, 9)

...ne [=yhteiskunnalliset ongelmat] näkyy esimerkiksi vanhempien yhteydenottoissa. Siellä sitten keskustellaan niistä elämäntilanteista, mitä siellä on No sitten yksi näkökulma vois olla esimerkiksi leirimaksu, joka voi olla vain muutamia euroja, niin joillakin porukoilla ei kertakaikkiaan ole varaa maksaa sitä. Niin sitten mää olen ilmoittanut, ettei se siitä ole kiinni se leirille osallistuminen, jos kuulostaa siltä, että kolme eurokin on jostain leiristä liikaa. En tiää mikä on totuus. (K8, 3)

ko on tämä vähä huonompi taloustilanne nii sitte ei välttämättä voi laittaa lapsia päiväkotiin jos ei oo kokoaikatyössä, että ennen ois käyttäny siellä vaikka joku virikepäivä tai tämmönen, että sitte tullee päiväkerhoihin ehkä enemmän väkiä ja on meillä nyt tullu muutama jo enemmän kerhoihin ku mitä tuota viime syksynä on ollu. (K8, 4)

...oikiasti mulla pitäis olla niinkö tälläki hetkellä yheksän kerhoa, kaks rippikouluryhmää, isoskoulutus, kaikki nuortenjutut ynnä muuta, mutta oli pakko jättää niitä kerhoja poisa ku ei pysty. Ja sitte tosiaanku se nuorisotyöntekijä, joka on äitiyslomalla, niin hänen sijaisensa sitte joutu jäämään sairauslomalle ja sijaiselle ei oteta sijaista, niin me nyt kahen työntekijän voimin pyöritetään kolmen työntekijän jutut koko [nimi] alueella. (K5, 4)

Tietotekniikan nopea kehitys aiheuttaa osaltaan painetta ja muutosvaatimusta seurakunnan nuorisotyöntekijöiden työnkuvaan. Kaikilla tutkimukseen kuuluneilla seurakunnilla ei ollut riittävästi tietoteknisiä laitteita eikä kaikilla nuorisotyöntekijöillä ollut kovin paljoa tietoteknistä osaamista. Haastateltavat tiedostivat nämä puutteet ja ne näkyvät myös haastattelujen toteuttamisen aikana. Useat nuorisotyöntekijät joutuivat tekemään erityisjärjestelyjä, jotta pystyivät antamaan haastattelun tietokoneen välityksellä. Osa haastatteluisista jouduttiin tekemään puhelimitse laite- tai osaamisongelmien takia. Jotkut haastateltavat antoivat haastattelunsa kotoaan, koska sieltä löytyi paremmat yhteydet. Useita haastateltavia rohkaistiin ja opastettiin tarkasti, jotta haastattelun antaminen tietokoneen välityksellä onnistui. Eräs haastateltava visioi tietotekniikan tuomia uusia mahdollisuuksia oman seurakunnan nuorisotyön osalta. Vielä ei kuitenkaan seurakunnassa ollut asian suhteen toimittu.

... sitte ku internetin käyttö lisääntyy räjähdysmäisesti koko ajan, nii meidän pitäis pystyä sinne viemään tätä toimintaa srk:lta ja muiltaki nuorisotyön osalta, viedä Internettiin sitä tietoa. Sillä lailla helposti saatavaksi nuorille. Elikkämä näen sen ongelmana, että me ei ehkä ihan olla hereillä tuossa tietoyhteiskunnan kehittymisessä ihan täysin. Ollaan me siitä keskusteltu tuolla srk:n puolella ja ehkä siihen pikasesti tässä saatais muutosta, että saatas esim. nuorten nettisaitit srk:n puolelta, mitä ois helppo käyttää ja sieltä ois helppo saada tietoa kaikista tapahtumista. Ehkä siinä ois puutteita. (K8, 10)

Joskus seurakunnan toiminnassa mukana olevat maallikot joko vaativat tai jarruttavat työn kehittämistä, ja siten luovat toiminnallaan painetta nuorisotyöntekijälle. Luottamishenkilöt eivät nuorisotyöntekijän mielestä välttämättä tiedä, mitä ”ruohonjuuritasolla” tapahtuu, mutta he voivat vaatia koko ajan uuden kehittämistä. Työntekijää tällainen voi turhauttaa tai stressata, jos jotain on jo kokeiltu ja todettu toimimattomaksi. Välillä luottamushenkilöt voivat olla konservatiivisia ja estää päätöksillään kehittämistyötä.

Kunta- ja seurakuntarakenteen muutokset haastavat osaltaan seurakunnan nuorisotyötä. Kirkon kertomuskaudella 2004-2007 oli seurakuntien määrä vähentynyt Suomessa 65 seurakunnalla²¹³. Seurakuntarakenteiden muutokset vaikuttavat suoraan seurakuntien toimintaan ja työntekijöiden työhön. Yhdistymistä harkinneissa seurakunnissa tehdyn kyselyn mukaan seurakuntien erilaista toimintakulttuuria pidettiin ongelmallisimpana uhkatekijänä yhdistymisprosessissa. Yhdistymisprosessin jo kokeneissa tapausseurakunnissa yhtenä viidestä ongelmakohdasta esiintyi myös yhdistyneitten seurakuntien erilaiset toiminta- ja hallintokulttuurit. Seurakuntien hallitun yhdistymisen tärkeimpiin periaatteisiin on listattu käytäntöön ankkurointi, jonka yhtenä asiasisältönä on toimintatapojen vakiinnuttaminen ja standardisointi.²¹⁴ Kun seurakunnat yhdistyvät, voidaan toimintamallia hakea vähän aikaa ennen kuin jokaisen työntekijän työnkuva saadaan vakiinnutettua. Tällainen vaihtuvuus vaatii työntekijältä sopeutumista, muutosvalmiutta ja epävarmuuden sietokykyä.

213 Monikasvoinen kirkko 2008, 327

214 Nieminen, Vallenius, Tähtänen 2005, 233-235

Nyt lähti kolmas vuosi...Mutta täytyy nyt sanoa, että melekeenpä puolen vuoden välein, ellei usiamminki, nii nytte muuttuu ja ens syksynä taas varmaan muuttuu, tulee eri alueilta ja niin päin pois ...että en tiä vielä yhtään, miten jaetaan sitte rippikoulu ja muut. Mutta voipi olla, että joutuu ottamaan laajemman alueen sitten. ..se on sitte niinku lähettävä sinne minne esimieheltä tulee määräys, että mitä pittää tehdä. Ja välillä se tuntuu, ettei ite oikein ossaa niitä hommia, ku on tottunu tekemään ne [pikkakunnan nimi] eri tavalla ja täällä sitte sanotaan, että no ei ku meillä tehäänki nämä näin, meillon aina tehty nämä näin. Mutta onneks yleensä otetaan ihan hyvin vastaan, että... sitteku sanoo että no mää en oo täällä ennen ollu en mää tiä miten täällä on ennen tehty että nyt tehään näin, niin kyllä siinä yleensä on aina jonkunäköseen kompromissiin päästy. Joskus täytyy toki hyväksyä se, että no tehäänpä sitte näin. ja ollaanpa sitte tällä tavalla. (K6, 4)

Nuorisotyön haastavuutta lisää kirkon erityinen tehtävä ja asema ihmisten elämässä. Kirkko ja seurakunta koetaan tavallaan hiljaiseksi taustalla olevaksi tueksi ja turvaksi, joka kaivetaan esiin vasta hädän tullessa. Silloin kuitenkin odotetaan sujuvasti toimivaa organisaatiota avuksi ja muutokseen vastaamisen täytyy tapahtua hyvin nopeasti. Kaikki yhteiskunnassa tapahtuneet huonot asiat ja ihmisiä järkyttäneet mullistukset tekevät kirkon työntekijöiden työstä tärkeämmän ja arvostetumman ihmisten silmissä. Huonoina aikoina ja hetkinä kirkon apu otetaan hyvin vastaan ja ihmisten tukeminen on tavallaan helpompaa. Siksi myös lama saattaa toisaalta myös lisätä kiinnostusta seurakunnan toimintaan.

Nyhtän on esimerkiksi tää ruokapankkijuttu, jos me saadaan se meille [paikkakunnan nimi] mm. niin se helpottaa äärimmäisen paljon. Silloin ihmiset ottaa tällasta konkreettista apua kirkolta, ne ei voi ymmärtää, että kirkko on itse asiassa iankaikkisuusyhteisö, vaan ne lähtee tästä hetkestä tästä päivästä. Että jos meille nyt tulee runsaasti ongelmia, nii meillä on heti mahdollisuus vastata, nii se lama itse asiassa helpottaa meidän oloa, koska silloin ihmisillä on hätä ja jos ne löytää kirkosta tuen ja turvan. Ja toisaalta, ku Jokelassa ja Kauhajoella paukahti, niin kirkot oli heti täynnä. Samoten se meidän nuorisotyöntekijöiden työhön vaikutti, ku kierrettiin kouluja ja siitä tuli pelkästään kiitosta, koska me saatettiin jollain lailla ihmisten tämmöseen hätään jotenki vastata, että me pidettiin hartaus- ja keskustelutilaisuuksia...joskus on vähä vitsaillu, että kunnan maanjärjestys tulee niin kirkolla menee lujaa. Tai jos tulee sota, niin vielä paremmin. (K8, 9)

No, se on ehkä se tilanteiden monimuotoisuus ja sit se, että aina ei voi tietää, että mitä odotetaan, moneksi saa ryhtyä, vaikka parkkimittariksi. Eli se, että on tietty ennakoimattomuus, kun ei oo mitään struktuuria. Seki liittyy tähän työn erityisluonteeseen. Tänään yhtä ja toisena päivänä toista ja niinku kolleganin näppärästi liki 20 v kokemuksella tiivisti, kun talot elää ilman pappia oikein hyvin pitkät ajat mut sitte ku sitä tarvitaan, nii sitte sen on oltava siellä ja mielellään heti. (K2, 13)

Haastetta ovat myös tuoneet yhteiskunnan vaatimat uudet ohjeet. Nuoriso-työntekijöiden työtä saattoi rajoittaa ja hidastaa liika byrokratia. Työntekijät vierastavat oman työnkuvan muuttumista kovin hallinnolliseksi. Käsitys siitä, kuinka paljon hallinnolliset tehtävät työllistävät työntekijää koetaan eri tavalla. Osa haastateltavista oli tiimivastaavia tai joutuivat muuten vain hoitamaan perustehtäviensä lisäksi hallinnollisia tehtäviä. Jotkut kokivat hallinnollisten tehtävien lisääntyneen viime vuosina ja pahoittelivat sen olevan pois lasten ja nuorten kohtaamisista.

Mä oon meidän tiimin tiimivastaava, meillä on ollu semmosessa rotaatiossa... eli sellanen kiertosysteemi tähän asti, nyt sitä ollaan muuttamassa. Ja tää on kuitenkin, nää tehtävät muokattu siihen malliin, että tää on kiertävässä oleva tehtävä. Eli se on lähteny silleen, että 2 vuotta per työntekijä ja sitte vaihtuu tiimivastaava. Näitä tehtäviä on tullu vuosien varrella kuitenkin enemmän, tää on laajentunu tää tiimivastaavan tehtävä. ..Niin niitä tehtäviä on suhteessa aika paljon ja niitä ei oo mitoitettu tähän perustyöhön. Mutta meillä on menossa nyt semmonen keskustelu, että tähän pysyvä työntekijä, sit se mietitään myös se työnkuva ...ne ihmiset jotka meidän tiimissä ei oo tehny, niitten mielestä tää tiimiesimiehen tehtävä on niin laaja, että se vie suurimman osan työajasta, minusta se ei vie. Ja minusta ei pidä semmoseen hallintohommaan ees lähtii, näillä töin. Ei tää nyt niin iso oo. (K5, 12)

Osa asioista täytyy kuitenkin hoitaa kirkkoherralle asti. Kaikki ei riitä, että kysytään lähiesimieheltä. Seki on musta hölmö juttu, koska mun mielestä lähiesimiehen pitäis olla ja pystyä vastaamaan ja pystyyki vastaamaan, mutta jotku jutut menee tuonne korkeammalle. Se on vaan että se vie vaan sitte aikaa. (K2, 8)

Ehkä yhteiskunnan puolelta on tullut näitä direktiivejä ja säännöksiä. Nekään ei oo hankaloittaneet, koska nuoriso-ohjaajat on yleensä niitä, jotka elää aikaansa edellä ja on hyvin tietoisia kaikesta, esim. turvallisuuskirjat, mitä pitää olla ja ne opastaa muita tekemään sitte. Mutta se on sitte semmonen ylimääräinen joka on tullu. (K8, 2)

...nyt on parin vuoden ajan ollu sitä painetta, että paperilla pitää näkyä hirveesti, kun on tullu tämä tulosvastuullisuus. Tuijotetaan hirveesti joihinkin numeroihin. Sitten ei kuitenkaan katota kokonaisuutta, että jos on joku tapahuma ollu aikoinaan, mikä on vetäny silloin hirveesti porukkaa ja se on ollu silloin muotia, ja jos se ei nyt vedäkään ja on tullu jotain muuta tilalle, niin ne pitäis olla kaikki edelleenkin. Eikä kuitenkaan ole kuin yksi työntekijä, ja jos se työntekijä sairastuu ja tapahtuma peruutetaan, niin sitten taas tilastossa näkyy tyhjä aukko. Meillä on tullu sähkönen kalenteri mikä on tietokoneella istumisaikaa lisänny hirveesti. Sinne pitää erilaisia juttuja tehdä, mitä ennen huolehti joku toinen, niin nyt pitää ite huolehtia sähköisen kalenterin kautta vähän laajemminkin: lehti-ilmoitukset, kirkolliset ilmoitukset tarkemmin, tarjoiluilmoitukset. Sitten kuitenkin, jos kalenteri ei toimi niin sitten pitää kuitenkin käydä henkilökohtaisesti varmistamaassa. Sitten kaikki tämmönen mitä muuten on lisääntynyt: turvallisuusasiakirjojen tekeminen ja on erilai-

sia työryhmiä. Saajaan nättiä paperia, mutta sitten ei kuitenkaan kaikki lähde elämään, koska se on niin hätäsesti tehty. ...Se mistä se on pois, on että kukaan ei mielettömiä jaksa. Se on virkeänä nuorten kohtaamisista pois ja perheitten kohtaamisista pois. (K6, 2)

5.1.4 Herätysliikkeiden vaikutus nuorisotyöhön

Pohjois-Suomen alueella asuvien ihmisten koettiin olevan uskonnollisesti myönteisiä, vaikka heitä pidettiin samalla myös konservatiivisina. Haastateltavat kertoivat ihmisten perusasenteen kirkkoa kohtaan olevan Pohjois-Suomessa hyvän, mitä pidettiin pohjoisen etuna. Yhtenä syynä uskonnolliseen myönteisyyteen pidettiin herätysliikkeiden vaikutusta. Yksi pohjoiseen Suomeen liittyvä erikoispiirre on herätysliikkeiden vahva osallisuus uskonnollisessa elämässä. Kirkon ja herätysliikkeiden yhteyden koettiin olevan tiiviimpi pohjoisessa kuin muualla. Seurakunnan nuorisotyöntekijät kokivat herätysliikkeet myönteisesti riippumatta siitä, kuuluivatko he itse johonkin herätysliikkeeseen. Tulosta tukee se, että kirkon viimeisimmän nelivuotiskertomuksen mukaan kirkon ja herätysliikkeiden yhteistyö toimi hyvin, ja Oulun hiippakunta kuului vähiten ristiriitoja herätysliikkeiden kanssa ilmoittaneiden hiippakuntien joukkoon. Tämä saattaa kuitenkin selittyä sillä, että Oulun hiippakunnassa vanhoillislestadiolaisella herätysliikkeellä on vahva kannatus ja kolmessa viidestä seurakunnasta papit eivät koskaan osallistuneet vanhoillislestadiolaisen liikkeen tilaisuuksiin. Jos herätysliike ei ole paljoa tekemisissä seurakunnan kanssa, ei todennäköisesti ole ristiriitojakaan.²¹⁵

Herätysliikkeiden läsnäolo nähtiin tuovan elämään rikkautta, jota kuvattiin ”hyväksi rinnakkaiseloksi, käsi kädessä kulkemiseksi tai suloseksi sekamelskaksi”. Yksi syy positiiviseen suhtautumiseen herätysliikkeitä kohtaan on monissa herätysliikkeissä vallitseva lapsimyönteisyys, joka heijastuu seurakunnankin lapsi- ja nuorisotyöhön. Pienillä paikkakunnilla kyläyhteisö koettiin olevan niin tiivis, että se yhdistää ihmisiä, huolimatta siitä, millainen hengellinen näkemys eri yksilöillä on. Koska ihmiset tuntevat toisensa hyvin, hyväksytään ja ymmärretään paremmin myös erilaisuus.

Nuorisotyössä pitää haastateltavien mukaan ottaa herätysliikkeiden läsnäolo huomioon, mutta niiden vaikutusta käytännön työhön ei nähty voimakkaana, koska niiden kanssa on totuttu elämään. Nuorisotyöntekijät tekevät yhteistyötä herätysliikkeiden kanssa ja esimerkiksi päällekkäisiä tapahtumia yritetään välttää. Useat haastateltavista sanoivat, etteivät nykynuorien herätysliiketaustat näy varsinaisessa käytännön nuorisotyössä. Lähinnä vanhoillislestadiolaisperheiden lapset tuntuivat tekevän tässä poikkeuksen. Useimmat nuorisotyöntekijät mainitsivat vanhoillislestadiolaisuuden herätysliikkeeksi, joka näkyy myös nuorisotyössä lähinnä siinä, etteivät vanhoillislestadiolaiset nuoret käy seurakunnan järjestämissä tilaisuuksissa, vaan Rauhanyhdistyksillä on omaa toimintaansa. Vuonna 2007 todettiinkin vanhoillislestadiolaisella herätysliikkeellä olevan vilkkainta toimintaa juuri Oulun hiippakunnassa²¹⁶. Kuitenkin

215 Monikasvoinen kirkko 2008, 258-262

216 Monikasvoinen kirkko 2008, 243

pienillä paikkakunnilla vanhoillislestadiolaisperheiden lapsia ja joskus myös nuoria saattaa osallistua seurakunnan toimintaan.

... on hyvin vahvoja herätysliikkeitä ja niitten kanssa on hyvä tehdä yhteistyötä. Meillä on tämmönen lasten toimintailta eli [toimintamuodon nimi] ja siellä on raamattuhetkiä. Mitä oon kutsunu, niin mielellään tulevat eri iltoihin pitämään ja tueksi. Aikaisemmin oli, että kun oli yksin nuorisotyönohjaaja, ei millään voinu säännöllistä viikkotoimintaa, nuorteniltoja järjestää. He tuli sitten apuun. On sillä lailla monipuoliset ja lämpimät välit... Silloin oli ainakin, että vaikkei missään mainostettu, minkä herätysliikkeen pitovuoro oli vuorossa, niin kyllä se puskaradion kautta kulki, että ne nuoret, kenen herätysliikkeen nuoret ole kyseessä, niin ne tuli siihen nuorteniltaan. Mutta taas semmoinen säännöllinen viikkotoiminta siinä heitä ei näy. (K9, 2)

Siinä on tietenki joitaki kohtia, minkä kanssa on herkkänä ollu opeteltava elämään. Jos ja kun tietää, että jokin asia koskee esim. vanhoillislestadiolaisia, niin on mietittävä että mitenkä tää asia nyt heidän viitekehyksessään on ja olisko kuitenkin jollain lailla parempi ottaa seki kehys huomioon. (K7, K9, 13)

No mulla käy aika paljo noita lestadiolaisuuden lapsia kerhoissa, varsinki noissa syrjäkylän kerhoissa ja ei silleensä, iha samalla lailla tullaa toimee ku kaikkien muittenki iha tavallisten evankelisluterilaisten kanssa. Että mielellään tuovat lapsia kerhoon ja lapset osallistuu näin, että mulla ei ainakaan oo mitää negatiivista tai mittää sellasta sanottavaa että iha hyvin on onnistunu työ heidän kanssaan. Ja se on kans ihan mukavaa, että äidit iha kyselee apua ja neuvoja multa ...Joo no rippikoulussahan ei silleensä, että he menevät muualle rippikouluun mutta käyvät niinku omassa seurakunnassa ne kirkkokäynnit ja tutustumiskäynnit... Mutta tuota isoskoulutuksessa meillä on tällä hetkellä yks lestadiolainen tyttö että ihan mukavaa ja ihan samalla lailla tulee toimeen muitten kans että ei oo mitää ongelmaa sen suhteen. (K9, 4)

Vanhoillislestadiolaisuuden vahva edustus Oulun hiippakunnassa nousi selvästi esille haastatteluissa ja myös nuorten kyselyssä. Pohjois-Suomi on liikkeen vankinta kannatusaluetta. Koska vanhoillislestadiolaisuudessa ovat suuret perheet tyypillisiä, on alle 25-vuotiaiden keskuudessa juuri tämän liikkeen vaikutus suurinta. Vanhoillislestadiolaisuus on tunnettu herätysliike, sillä Kirkkomonitor 2004-tutkimuksen (N=2569) mukaan 68 prosenttia suomalaisista oli kuullut liikkeestä.²¹⁷ Nuorisotyöntekijöiden asenne vanhoillislestadiolaista herätysliikettä kohtaan osoittautui pääasiassa myönteiseksi, vaikka moni suomalaisista näyttää suhtautuvan vanhoillislestadiolaisuuteen kielteisesti. ISSP 2008 tutkimusaineiston (N= 1136) mukaan 44 prosenttia suomalaisista (15-74-vuotiaat) suhtautuu lestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluviin jäseniin joko melko tai erittäin kielteisesti²¹⁸. Osaa haastateltavista askarrutti pohjoisen nuorten mielikuva siitä, että uskovainen ihminen tarkoittaa vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluvaa ihmistä.

217 Niemelä & Salomäki 2006, 360, 364

218 ISSP 2008 koodikirja, 57

...ihmisten mielikuva kirkosta on erilainen ku mitä mä oon tottunu että se on. Täällä yhdistetään helposti kirkko niihin herätysliikkeisiin kun taas sitte muualla niin kirkko on oma itsensä ja ihmiset, jotka kuuluu herätysliikkeisiin siellä on eri porukkaa, mutta täällä ne mielletään samaksi. Tai hyvin usein voi mieltää samaksi. Esimerkiksi jos sanoo et kuuluu kirkkoon nii monet ihmiset voi mieltää automaattisesti et sä oot jonku herätysliikkeen jäsen. (K7, 7)

Se on näkyne ehkä tämmösissä keskusteluissa. Nuorten kanssa jos tulee keskustelua uskonnosta tai uskonnollisuudesta, nii heidän mielestään kaikki kristityt täällä on lestoja. Tätähän oiotaan jatkuvasti, tätä lesta-käsitystä. Paljo ollu nyt puhetta. (K9, 13)

...kyllähän me ihmiset kategorioidaan niinku tietyllä tavalla ihmisiä ja uskovat ihminen täällä pohjosen sektorilla aika paljon, jos ajattelee rippikoululaisten mielissä asemoituu tietyllä tavalla niinku lestadiolaiseksi, sitä ei käy kieltäminen, mutta toisaalta niinku mä sanoin, että lestadiolaisuudessa on niin paljon hyvääkin, että mä oon käyny tosi rikastuttavia ja hyviä keskusteluja siitä, että mitä se parhaimmillaan se uskominen ja nuorena oleminen sillä tavalla uskon yhteisössä voi oikeasti olla. (K9, 5)

Junnonaho (2008) tutki vanhoillislestadiolaisuuden vaikutusta liminkalaisten kahdeksaluokkalaisten nuorten uskonkäsityksiin. Vanhoillislestadiolaisuus leimasi 120 nuoren otoksessa suurimmalla osalla vahvasti käsityksiä uskota ja uskovista. Nuorten mielikuvat keskittyivät elämää rajoittaviin tekijöihin, kuten ehkäisykieltoon, television puuttumiseen, meikkaamattomuuteen tai tietynlaisen musiikin kuuntelemiseen.²¹⁹ Ylipäänsä uskon ja uskovaisten liittyminen Pohjois-Suomen nuorten ajatuksissa vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen voi siis aiheuttaa sen, että suuri enemmistö nuorista yhdistää myös seurakunnan ja sen toiminnan vanhoillislestadiolaisuuteen, mikä voi vaikuttaa osaltaan seurakunnan toimintaan osallistumisen tai seurakunnan työntekijöihin tukeutumisen vierastamista. Toisaalta taas vanhoillislestadiolaisiin perheisiin kuuluvat nuoret eivät näytä pääsääntöisesti osallistuvan seurakunnan järjestämään toimintaan, vaan vain Rauhanyhdistyksen järjestämään toimintaan.

Haastateltavien mukaan herätysliikkeet myös näkyvät Pohjois-Suomen seurakuntien luottamuselimissä ja kunnallispolitiikassa, jossa ne myös kytkeytyvät puoluepolitiikkaan. Silloin koetaan, että nuorisotyöntekijöiden toimia voidaan rajoittaa tai jopa estää. Myös kirkon päätöselimissä vanhoillislestadiolaisilla nähtiin olevan vahva asema ja halu vaikuttaa seurakunnan toimintaan.

Mut tääl [paikkakunnan nimi] on pitkä perinne lestadiolaisliikkeessä ja nimenomaan myös kunnallispolitiikassa vetää voimakas [puolueen nimi] yks tällänen lobby tavallaan... (K9, 15)

Ja sitte näissä päättäjissä, tai niiku luottamushenkilöissä on niitä, ni valitettavasti se näkyy päätöksen teossa... että miten nyt tuommonen rokki nyt kuuluu hengelliseen työhön. Ja esimerkiksi sillai, ku me yritetti nuorisomuusikkoo tänne saada, ni neuvosto sen tyrmäs... mun mielestä politiikan sais heivata huis-hiiteen kirkkoa koskevista asioista. Mutta, se on tämmöstä. Seki on varmaan yks ominaispiirre tänne pohjoseen. (K9, 18)

Mutta srk-neuvoston jäsenistä, jotka on maallikkoja, niin ne saattaa kovasti vastustaa asioita, vääriä syntejä jne. Mutta se ei oikeastaan oo minun työhön vaikuttanu, muutako se [toiminnan nimi] perumisessa. Sitten meillä oli keran tässä saarnaan ois haluttu tuoda tanssiproduktio mukaan, niin siihen ei. Muutaman keran muutenki, esim. musiikkijutuissa karahtaa, että onko se ny oikein. Lähinnä rauhanyhdistyisläiset, lestadiolaiset, muut ei oikiastaan meillä oo niin vahvoja, että niistä kuuluis mitään. Tai sitte ne on niin kirkollistuneita jo, että niille on se ja sama. (K9, 9)

Myös työntekijöiden keskuudessa herätysliikkeisiin kuuluminen vaikuttaa työskentelyyn. Haastatteluihin osallistuvista seurakunnan nuorisotyöntekijöistä kolme kertoi kuuluvansa johonkin herätysliikkeeseen, mutta muutama mainitsi jonkun herätysliikkeen olevan hänen alkuperäinen hengellinen kotinsa, vaikkei välttämättä osallistu aktiivisesti kyseisen herätysliikkeen toimintaan. Seurakuntien työntekijäkyselyn 2002 mukaan herätysliikevaikutteet ovat yleisiä työntekijöiden keskuudessa, mutta niihin kiinteästi kuuluvia työntekijöitä on vähän. Selvästi laajemmin on vaikuttanut herännäisyys, koska 43 prosenttia työntekijöistä on saanut siitä vähintään vaikutteita.²²⁰ Vain 2 prosenttia seurakunnan hengellistä työtä tekevistä työntekijöistä kertoi kuuluvansa kiinteästi vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen ja 7 prosenttia oli saanut liikkeestä vähintään vaikutteita ajatteluunsa. Nuorisotyönohjaajista 6 prosenttia kuului vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen tai oli saanut siitä ainakin vaikutteita. Kuitenkin juuri Oulun hiippakunnassa olivat työntekijät saaneet eniten vaikutteita vanhoillislestadiolaisuudesta.²²¹ Kirkon diakonia- ja nuorisotyön alan koulutuksen hakijoista on vain harvan todettu kuuluvan vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen²²².

Eri työaloilla työntekijöiden kuuluminen johonkin herätysliikkeeseen voi aiheuttaa erilaisia näkemyksiä työn tekemisestä. Vanhoillislestadiolaisuuteen kuuluvalla työntekijällä voi olla erilaisia näkemyksiä seurakuntatyöhön kuin tähän liikkeeseen kuulumattomalla.

220 Niemelä & Salomäki 2006, 365

221 Niemelä 2004, 65-69

222 Salomäki 2008, 36-37

Esimerkiksi kirkolliselle alalle hakeneiden keskuudessa vanhoillislestadiolaisuuden kannatus oli hyvin eriytynyttä, mikä tarkoittaa sitä, että samaan aikaan ei kuuluta muihin liikkeisiin eikä edes muihin lestadiolaisiin suuntiin²²³. Seurakuntatyössä vanhoillislestadiolaisuuden vaikutus näkyi lähinnä hengellisen musiikin kohdalla. Tässä tutkimuksessa ei pääasiassa kuitenkaan koettu herätysliikkeeseen kuuluvan työntekijän vaikeuttavan työn tekemistä, vaan työntekijät osasivat yleensä toimia ammattimaisesti.

Meidän tiimissä oli lestadiolainen työntekijä, se ei kauheesti näkyny hänen työskentelytavassaan, mutta aika ajoin joittenki kohalla se sitte näky. Se voi olla este. Voi aatella, että työyhteisössä on enemmänki ollu keskustelua siitä. Ja tietää sitte ku soitto- ja musiikkipuolen ihmiset on meidän tiimissä, niin kanttoreissa on paljo sitä rajoittuneisuutta, joka vaikuttaa sitte näitten tiimiin jonku verran. (K9, 13)

Täällä pohjosessahan se on sellanen vahva liike. Papistossa on jonkin verran lestadiolaisia ja olen vääntänyt jo useaan otteeseen yhdenkin papin kanssa esimerkiksi että kuinka paljon ja missä tilanteissa ripareilla minä soitan kitaraa ja veän näitä nuorten hengellisiä lauluja. (K9, 18)

...mie itte kuulun lestadiolaisuuteen, mutta meän piirissä on kyllä aika vähän. Ja se ei kyllä minun mielestä meillä vaikuttanut sillä tavalla, että se olisi ollu jollain lailla este. Minun mielestä meän tämä hengellinen puoli, ni se on ollu hyvin arkista...Meillä leireillä saattaa olla helluntalaisten lapsetkii ja meillä on joka vuonna kirkosta eronneiden lapsia rippikoulussa ja esirippikoulussa, ja monet liittyy ja meil on kastettu [joen nimi] rippikoululaisia ja monessa muussa joessa. Että ei se, itte ainakin oon halunnu pittää kaiken semmosen, ja puoluetouhut, että ne ei ole esteenä. Ja se on ollu mahtavaa, aivan kyllä kaikilla lapsilla on ollu mahdollisuus tulla. (K9, 14)

Herätysliikkeiden arvot ja ajatusmaailma hallitsevat ajoittain vahvasti seurakunnassa töissä olevien henkilökohtaista elämää ja valintoja, vaikkei itse kuuluisikaan mihinkään herätysliikkeeseen. Nuorisotyönohjaajat haluavat kuitenkin kunnioittaa jokaisen omaa vakaumusta.

...Sitte, muistan, ku olin ekaa kertaa harjottelemassa [paikkakunnan nimi] ni siellä tää lestadiolaisuus kulki hyvin voimakkaana...että kun mä tykkäsin, ja tykkään edelleen harrastaa tanssia, niin se on vähän semmonen että ei siitä ihan julkisesti uskalla puhua...niin siellä harjottelunohjaaja sano suoraan, että ei kannata lähteä tanssimaan, että siellä jos joku näkee mut, niin sen jälkeen menee maine, että mä oon niinku seurakunnassa, että mä en pysty vakuuttamaan enää sen jälkeen. ... et ei sitä hirveenä ole uskaltanu tavallaan aiheuttaa mielipahaa ihmisille ja semmosta turhaa kärhämää. (K9, 15)

5.2 Yhteistyö nuorisotyössä

Yhteistyön tekeminen on työyhteisöjen arkipäivää. Kaikilla haastateltavilla oli erilaisia yhteistyötahoja. Myös pohjoisen pienissä seurakunnissa, joissa nuorisotyöntekijä yksin vastaa seurakunnan nuorisotyöstä, oli työntekijällä yhteistyökumppaneita. Isommissa seurakunnissa tai seurakuntayhtymissä henkilökuntaa oli niin paljon, että yhteistyö keskittyi enemmän seurakunnan sisälle, kun taas pienemmissä seurakunnissa kyettiin tekemään yhteistyötä laajasti myös seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa. Yhteistyön tekeminen oli parhaimmillaan erittäin antoisaa, mutta siihen liittyi myös negatiivisia piirteitä (ks. 5.2.2). Yhteistyön tekeminen oli niin yleistä, että se näytti erään haastateltavan mielestä jo syrjäyttäneen yksin työskentelyn:

No enhän mä muuta teekkään ku yhteistyötä. (K4, 19)

Seurakunnan sisäisessä yhteistyössä rippikoulujen järjestämisen yhteydessä tehty yhteistyö mainittiin useimmin. Myös yhteisvastuuseen tai lähetystyöhön liittyvät työtehtävät vaativat työskentelyä yli työalojen. Yhteistyötä tehtiin teologien, kanttoreiden, diakonissojen ja lastenohjaajien kanssa. Lisäksi eräs työntekijä luetteli yhteistyökumppaneikseen paikkakunnan talkoolaiset ja lasten vanhemmat (K5, 11). Erityisnuorisotyössä nähtiin olevan ”diakoninen työote” (K4, 15). Erityistyöntekijöiden yhteistyön tekeminen paikallisseurakuntien kanssa lähti yleensä yksittäisen nuoren tai nuorten ryhmän tarpeesta, mutta lisää yhteistyötä olisi kaivattu.

Varsinkin pienemmällä paikkakunnilla, jossa ei resursseja ole paljon, yhteistyön tekeminen on usein toisten työntekijöiden auttamista eivätkä työalat voi eriytyä toisistaan. Seurakunnissa tehdään eri töitä monipuolisesti, joka koetaan vahvuutena. Eräs haastateltava kertoi, että heidän seurakunnassaan ”hypitään työmuodosta toiseen” (K4, 8), joka kuvaa hyvin joidenkin seurakuntien joustavaa toimintatapaa. Myös isommilla paikkakunnilla työ saattoi olla aluepainotteista, jolloin työtä tehtiin yhdessä eri työalojen kanssa.

Rovastikunnallinen yhteistyö oli tavallisin oman seurakunnan ulkopuolinen yhteistyötaho kirkon piirissä. Tavallisimpia yhteistyömuotoja lähiseurakuntien tai koko rovastikunnan kesken olivat yhteiset leirit ja yhteiset kyydit erilaisille festivaaleille tai koulutuksiin. Yleensä yhteistyö oli siis jokin lyhytaikainen projekti, mutta harvemmin tehtiin ympäri vuoden kestäviä yhteistyökuvioita. Varsinkin pienet ja maantieteellisesti laajalla alueella olevat seurakunnat yhdistivät mielellään toimintojaan, jotta osallistujamäärät saatiin esimerkiksi isokoulutusleireillä riittäviksi. Yhdeksi lähiseurakuntien kanssa tehtävän yhteistyön tavoitteeksi haastateltavat nimesivät sen, että eri paikkakunnan nuoret tutustuisivat toisiinsa. Sen sijaan isommilla paikkakunnilla myös lähiseurakuntien kanssa tehtävä yhteistyö oli vähäistä, koska perustyö oman seurakunnan tai seurakuntayhtymän sisällä vei kaiken ajan. Isommat seurakunnat tai seurakuntayhtymät järjestivät lähinnä tapahtumia, joihin pienempien seurakuntien nuoret osallistuivat. Pienempien seurakuntien henkilö-

ja kustannusresursseja helpottaa se, että heidän ei tarvitse olla koordinoimassa itse tapahtumaa, vaan he vain tulevat paikalle valmiiksi järjestettyyn tapahtumaan.

Hyvä yhteistyöverkosto auttaa ratkaisemaan työhön liittyviä ongelmia. Oma työpari, lähimmät työkaverit tai lähiesimies olivat niitä henkilöitä, joihin seurakunnan nuorisotyöntekijät turvautuivat kohdatessaan ongelmia. Suurin osa haastateltavista vaihtoi kokemuksia ja sai konsultaatiota eri tavoin myös laajasti yli seurakuntarajojen. Eri rovastikuntiin kuuluvia työntekijöitä tunnetaan lähinnä yhteisistä koulutus- tai muista tapahtumista. Kirkon lapsi- ja nuorisotyön neuvottelupäiviä tai koulutuspäiviä pidettiin hyvänä paikkana tavata ja käsitellä yhdessä ajankohtaisia asioita. Hiippakunnallinen yhteistyö oli vähäistä. Esimerkkinä hiippakunnallisesta yhteistyöstä mainittiin varhaisnuorisotyön kerhonojajien tapahtumapäivä. Valtakunnallisen tapaamisen lisäksi joissakin rovastikunnissa nuorisotyönohjaajat kokoontuivat säännöllisiin tapaamisiin, joissa sai vertaistukea kollegoilta. Myös vanhat opiskelukaverit saattoivat pitää yhteyttä ja pohtia työasioita. Nuorisotyöntekijät arvostivat työn tuomaa kokemusta, josta kokemattomimmat saivat arvokasta tietoa oman työnsä soveltamiseen.

Sit voi konsultoida toista, ja voi peilata niitä omia ajatuksia ja ideoita, et se on aika tärkeää. Ja ylipäätään tää, et täs on aika kokeneita kettuja tässä nuorisotimissä, ni sinne voi aina kääntyä, ja heiltä saa vinkkejä. (K5, 18)

Yhteyttä pidetään on se sitten face bookin kautta, sähköpostilla tai tekstarilla tai soitellaan. (K5, 2)

Kukaan ei tuntenut jääneensä yksin työelämässä. Tosin yksi melko isossa seurakunnassa työskentelevä haastateltava väitti joutuvansa ratkaisemaan ongelmat yksin saamatta apua mistään, mutta ei kokenut asiaa ongelmana. Hän piti kuitenkin seurakuntansa isosia palauteryhmänä, jota voisi käyttää apunaan ongelmia kohdatessaan. Pienemmissä seurakunnissa tai joissakin erityisissä nuorisotyöhön liittyvissä työtehtävissä nuorisotyöntekijä voi työskennellä yksin. Silloin koetaan olevan entistä tärkeämpänä, että tavataan muita ja pidetään yhteyttä muihin nuorisotyöstä kiinnostuneisiin ihmisiin. Moni haastatelluista nuorisotyöntekijöistä tunsu kuuluvansa tiiviiseen nuorisotyönryhmään, jossa voi keskustella työperäisistä ongelmista. Eräs haastateltava oli seurakuntaliitoksen avulla saanut yhteisöllistä tukea.

No tuntuu, että nyten yhistymisen jälkeen se toisaalta on ollu ehkä vähä helpompaa ku on enemmän näitä saman alan työntekijöitä ja sitten yks diakonissa... on ennen tehny nuorisotyötä, niin hän myös toki on ollu suurena apuna tässä tämän vuoden alussa, käynnistymisprojekteissa näissä kun itelle tuli yhtäkkiä niin paljo tuota nuorisotyövastuuta niin oon saanu melekeen soitella alussa ainaki jatkuvalla syötöllä ja kysellä, miten mää teen tän ja apua, miten te ootte ennen tehny tämän ja että tosi palijo apua noista. Ja kyllä se on melekeen, että aivan sama keneltä työntekijältä mennee kysyyyn, että jos ei ite ossaa nii se sitte sanoo että kysyppä vaikka siltä. (K5, 4)

5.2.1 Yhteistyö kirkon ulkopuolisten tahojen kanssa

Muutammat nuorisotyöntekijät sanoivat tekevänsä melkein enemmän yhteistyötä kirkon ulkopuolella kuin seurakunnan sisällä. Yhteistyötä tehtiin luovasti monien eri järjestöjen tai ammattiryhmien kanssa. Useimmin haastateltavat mainitsivat paikkakunnalla aktiivisesti toimivan 4H-järjestön. Laajimmin yhteistyötä tehtiin kuitenkin kunnan kanssa, jolloin yhteistyökumppanina olivat joko koulut, kunnallinen nuorisotyö tai liikuntatoimi.

Koulujen kanssa tehtävä yhteistyö mainittiin yleisimmin seurakunnan ulkopuolisena yhteistyötahona. Vuonna 2007 on tilastoitu seurakuntien tehneen yhteistyötä kunnan eri toimialoista eniten juuri peruskoulujen ja lukioiden kanssa²²⁴. Haastateltavat kertoivat yhteistyön olevan lähinnä sitä, että he kävivät kouluilla pitämässä aamunavauksia tai erilaisia hartauksia. Lisäksi yhteistyöhön kuului erilaisten tutustumis- tai ryhmäyttämispäivien toteuttaminen. Yksi työntekijä jopa nimesi lähimmiksi työkavereikseen opettajat eikä kirkon työntekijät, koska hänen työnsä painottui niin paljon kouluihin (K2, 14).

Kunnallisen nuorisotyön kanssa tehtävä yhteistyö jakoi mielipiteitä puolesta ja vastaan. Usea haastateltava totesi yhteyksissä kunnalliseen nuorisotyöhön olevan parantamisen varaa. Osalla seurakunnan nuorisotyöntekijöistä ei ollut minkäänlaista yhteistyötä kunnan nuorisotyöntekijöiden kanssa eivätkä eräät sitä edes kaivanneet. Jotkut totesivat olleensa kunnalliseen puoleen yhteyksissä enemmän aiempina vuosina kuin tällä hetkellä. Muutama haastateltava kertoi edellisen seurakunnan työpaikassa olleen aktiivista yhteistyötä kunnallisen nuorisotyön kanssa. Yllättävän monelta ei itseltään löytynyt mitään työtehtäviä, joissa olisi vaadittu yhteistyötä kunnallisen nuorisotyön kanssa, mutta he sanoivat jonkun muun seurakunnassa tekevän sellaista yhteistyötä. Kunnallisen nuorisotyön kanssa tehtävistä yhteistyömuodoista mainittiin esimerkiksi yökahviloiden tai nuorteniltojen järjestäminen, erilaiset katu- tai nuorisotalojen päivystykset, erilaiset pienryhmätoiminnot sekä tapahtumat ja projektit. Esimerkiksi Saapas-toiminta mainittiin päivystysluonteiseksi yhteistyöksi kunnallisen nuorisotyön kanssa. Kunnallisia nuorisotyöntekijöitä tavattiin myös erilaisissa työryhmissä. Lisäksi mainittiin yhteinen kunnallisen ja seurakunnallisen nuorisotyön mainostaminen.

Jotkut seurakunnan nuorisotyöntekijöistä kaipasivat parempaa verkostoitumista koko kunnassa toimivien nuorisotyöntekijöiden kesken. Nähtiin, että nuorisotyö on hallinnollisesti sektorisoitunutta, jolloin jää hyödyntämättä eri nuorisotyöntekijät ja asiantuntijat sekä koulutuksellisesti että yhteisöllisesti. Osa seurakunnan nuorisotyöntekijöistä perusteli yhteistyöhalukkuuttaan näkemyksellä siitä, että toimitaan yhdessä alueella asuvien lasten ja nuorten parhaaksi. Korostettiin, ettei pienillä paikkakunnilla kannata taistella nuorten osallistumisesta, vaan yhteistyössä järjestäen saadaan enemmän työntekijöitä ja erilaisia ideoita. Joskus yhteistyön avulla pelastettiin tiettyjen toimintojen, esimerkiksi retkien tai leirien, riittävä osallistumishalukkuus tai toiminnan järjestäminen.

224 Monikasvoinen kirkko 2008, 264

Et se on paljo helepompaa tehdä niitä töitä, ku ei oo aina vaa ne samat tyypit vetämässä niitä leirejä ja tehään joka kesä ne samat hommat ja kyllähän lapsetki siihen kyllästyy varsinki jos samat lapset käy siellä leireillä. Mun mielestä yhteistyö on aina mahdollisuus. (K17, 4)

Niin se kunta on tullu niinkun jeesaan seurakuntaa. Ja se jeesaaminen näkyy sillä lailla, että kun seurakunnan nuorisotyönohjaaja ei pysty pitämään kerhoja, niin kunta yrittää silloin pitää ne samat kerhot...siitä kerhokaudesta tulee niinkun pitkä. Kohta, kun mä jään huhtikuussa vuosilomalle ja seurakunnan kerhot loppuu, niin kunta jatkaa niitä määrättyjä kerhoja. Ja mä en oo varma, se on kesken vielä se neuvottelu, että pyrkiikö pitää myös nuorteniltaa. Luultavasti pyrkii. (K18, 11)

Yhteistyö kirkon ulkopuolisten tahojen kanssa nähtiin myös mahdollisuutena kohdata niitä nuoria, jotka eivät muuten ole seurakunnan toiminnassa mukana. Seurakunnan nuorisotyöntekijä tutustuu lähestulkoon yhteen koko ikäluokkaan rippikoulussa, koska osallistumisprosentti on korkea. Siksi seurakunnan nuorisotyöntekijällä olisi hyvä pohja ylläpitää suhteita vielä myöhemminkin tavalla tai toisella. Samalla olisi mahdollisuus vaihtaa kokemuksia ja tietoja kunnallista nuorisotyötä tekevien kanssa. Useilla niistäkin haastateltavista, joilla oli edes jonkinlaista yhteistyötä kirkon ulkopuolisten nuorisotyötä tekevien kanssa, jäi yhteistyö hyvin pinnalliseksi.

Meillä ei oikeestaan hirveesti oo yhteistyötä, me ollaan palaveerattu aina silloin tällön ja katottu, ettei tuu päällekkäin mitään. Sen jälkeen tulee niin että tiedetään suurin piirtein mitä toiset tekee ja yritetään välttää, ettei tehdä päällekkäisiä asioita. katottu ettei oo samoina päivinä, koska samat lapset ja nuorethan toimii. (K17, 8)

Mielekkään ja turvallisen toiminnan järjestäminen lapsille ja nuorille, nähtiin tärkeäksi, huolimatta siitä kuka oli ohjaaja tai järjestäjä. Seurakunnan nuorisotyöntekijät korostivat nuorten ja heidän perheidensä omaa valintaa siinä, osallistuvatko nuoret seurakunnan tai kunnan järjestämään toimintaan. Muutama haastateltava kertoi nuorten helposti vierastavan liian hengellistä toimintaa, mutta jotkut haastateltavista korostivat, ettei seurakunnan nuorisotyön tuoma hengellisyys tuntunut haittaavan kunnan nuorisotyöntekijöitä. Useat haastateltavat kokivat, että kunnallisen puolen nuorisotyöntekijät hyväksyivät seurakunnan kanssa yhteistyössä järjestettyyn toimintaan tai tapahtumaan tulevan mukaan hengellisen puolen. Kunnallista ja seurakunnallista nuorisotyötä ei nähty toistensa poissulkevinä, vaan toisiansa täydentävinä puolina.

Tämmönen kohtaamisen lähtökohta, pyritään kokonaisvaltaseen... se on erittäin hyvä. Erittäin huono lähtökohta on kirkon kannalta, että katsotaan ihmistä jotenki hengellisesti, erotetaan ihmisiä, se on hulluutta. Ei ihmiset oo erotettavissa. Se on se kokonaisuus. (K18, 13)

Että lastenleirillä oli kaikki yhdessä, ja oli aivan ihanaa. Ja nuorikin ymmärtää, että hei, näähän liittyy molemmat elämään. (K17, 17)

Kallunki on todennut, että seurakuntien ja kuntien yhteistyössä tasavertaisuus korostuu, koska ne ovat saman alueen toimijoita. Kuitenkin myös hänen tutkimuksessaan kunnat suuntautuivat yhteistyössä tukemaan seurakuntien uskonnollista tehtävää.²²⁵

5.2.2 Yhteistyötä rajoittavia asioita

Kirkon ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävään yhteistyöhön liittyi usein myös ongelmia. Seurakunnan nuorisotyöntekijöillä oli kokemuksia yhteistyöstä kunnallisen nuorisotyön kanssa, jonka perusteella lähes kaikki haastateltavat kokivat, että seurakunnan ja kunnan nuorisotoimen välillä on kuitenkin kiulu, joka vaikeuttaa yhteistyötä. Jotkut kokivat kiulussa piilevän niin suuri ristiriita, ettei yhteistyö ollut lainkaan mahdollista.

...kyllä musta se [yhteistyö] enemmän on rasite. Kuulostaa ikävältä, varsinkin tämmösessä hommassa, missä pitäis verkostoitua, mut jotenki meil on niiin erilaiset ne toimintatavat niiku kaupungin henkilöstön kanssa. Jo se miten me kohdataan nuoria, jotenki se näkyy niin selvästi, että jotenki mun on tosi vaikea niiku orientoitua tekemään työtä näiden kunnan ihmisten kanssa. (K18, 15)

Mut se heidän ryhmäyttäminen on lähteny niin eri pohjalla ku mitä meillä täällä kirkossa ajatellaan, niin siinä ei oo löydetty yhteistä säveltä. Et he ovat kerho-ohjaajakoulutuksessa olevia ihmisiä ja kaikilla ei oo edes nuorisotyön tutkintoa. Sitten me taas ollaan ammatti-ihmisiä omalta puoleltamme, niin meillä oli eri näkemys ryhmäyttämisessä. Heille se oli enemmän tekemistä ja meille se oli, että pohditaan enemmänki mitä se vois olla yhdessä oleminen. (K17, 9)

Silloin kun olin [paikkakunnan nimi] töissä, meillä oli lastenleirit yhteiset ja sen kokemuksen pohjalta haluan pitää lastenleirit erikseen, koska silloin pystyn tekemään selkeästi seurakunnan leirit, joten se ei rajoitu vain siihen, että okei pidetään vain aamulla hartaus ja illalla hartaus. Mutta ei oo mitään muuta raamattuopetusta. (K18, 2)

Jokainen haastateltu seurakunnan nuorisotyöntekijä nosti omissa työssään tärkeimmäksi asiaksi evankeliumin julistamisen, joten heidän kirkollinen ammatti-identiteettinsä oli vahva. Aikaisemmat tutkimukset tukevat tätä tutkimustulosta pohjoisen Suomen osalta, vaikka koko Suomen nuorisotyönohjaajien kirkollinen ammatti-identiteetti ja sitoutuminen kirkkoon onkin tutkimuksissa osoitettu heikoiksi. Vuonna 2001 tutkituista seurakunnan työntekijäryhmistä juuri nuorisotyönohjaajat olivat heikoimmin sitoutuneet seurakuntaan. Jopa 37 prosenttia nuorisotyönohjaajista (N=78) piti epätodennäköisenä tai lähes mahdottomana, että olisi vielä kymmenen vuoden päästä seurakunnan palveluksessa. Vain joka viides ei ollut lainkaan harkinnut muualle siirtymistä, ja 14 prosenttia nuorisotyönohjaajista oli varma, että on kymmenen vuoden päästä seurakuntatyössä.²²⁶

225 Kallunki 2010, 58, 67

226 Niemelä 2001

Pohjoisessa Suomessa tilanne kirkon työntekijöiden kohdalla on kuitenkin positiivisempi. Oulun ja Lapuan hiippakunnissa erittäin sitoutuneiden hengellistä työtä tekevien työntekijöiden osuus oli vuonna 2001 hiippakunnista suurin²²⁷. Oulun ja Lapuan hiippakuntien nuorisotyönohjaajilla ja diakoneilla on vuonna 2003 todettu olevan vahvin kirkollinen identiteetti²²⁸. Lisäksi nuorisotyönohjaajien on tutkittu näissä hiippakunnissa olleen vuonna 2004 voimakkaasti sitoutuneita työhönsä²²⁹.

Suurin syy kirkon ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävän yhteistyön ongelmallisuuteen oli juuri kirkon sanoman julistamisen vaikeutuminen tai estyminen. Jopa haastateltava, jonka työstä vain 40 prosenttia maksoi seurakunta, korosti kirkon sanoman välittymistä hänen seurakunnalle tekemässä työssään. Hän tuns selvästi seurakunnallisen nuorisotyön eroavan muusta nuorisotyöstä, koska sanoi aina välillä olevan vaikeaa ”hypätä seurakunnan saappaisiin ja toisin päin”. Seurakunnan nuorisotyöntekijät tiedostivat, että piti tehdä kompromisseja hengellisyyden suhteen, jos työskenteli kunnallisen nuorisotyön kanssa. Nekin, ketkä olivat valmiita luopumaan yhdessä järjestetyn toiminnan tai tilaisuuden kristillisestä annista, harmittelivat asiaa. Suurin osa haastateltavista kuitenkin kertoi vaatineensa ja saaneensa pitää edes pienen hengellisen osuuden, vaikka tehtiin yhteistyötä ei-kirkollisen tahon kanssa. Eräs haastateltava kuvasi osuvasti seurakunnan tapaa tehdä yhteistyötä ja samalla säilyttää evankeliumin julistus: ”Tiikeri pitää raitansa” (K17, 11). Seurakunnan nuorisotyöntekijät tavallaan olettivat, että jos heidät otetaan yhteistyökumppaniksi, on kirkon tuoma kristillinen kasvatus hyväksyttävä. Näin yleensä oli työntekijöiden kokemuksen mukaan myös tapahtunut. Haastateltavat kuitenkin painottivat, että seurakunnan nuorisotyöntekijällä täytyi olla ammattitaitoa tuoda yhteisiin tilaisuuksiin hengellisyys esiin sillä tavalla, ettei se loukkaa ketään tai tunnu painostavalta. Pelkästään seurakunnan toiminnassa vaadittiin ohjaajilta yleensä vähintään hartauden pitoa, mutta yhteisessä toiminnassa kirkon ulkopuolisten tahojen kanssa nähtiin tärkeänä, että kristillisyyttä näkyi ainakin kasvatustavoitteissa, käyttäytymisessä ja toisten huomioimisessa.

Sillon on selkee, ku teen esim. jotaki puhtaasti srk:n tapahtumaa, nii sillonhan se kristillinen sanoma säilyy ja on vahvasti siellä taustalla. ... Niin kun tehään yhdessä juttuja, nii siellä on tärkeetä se, että niille nuorille tarjotaan sitä mielekästä ja turvallista tekemistä, oli se sitte ohjaaja kuka vaan. Mun mielestä sillon ku tehdään yhdessä juttuja, niin se on se tärkein asia. Ettei vanhempien tarvii miettiä, voiko se nuori sitte tulla, vaan se et ne mielellään päästää. Ja sillon on helpompi rakentaa siltoja seurakuntaanki päin (K18, 10)

Seurakunnan nuorisotyön yhteistyö kunnan osoittautui myös Kallungin tutkimuksessa heikoksi. Syyksi löydettiin toimintakentän luonne ja työalan eriytyminen. Seurakunnan nuorisotyö kiinnittyi johdonmukaisimmin kansalaisyhteiskuntaan, koska siinä korostuu epävirallisuus ja paikallisen aktiivisuuden tukeminen. Seurakuntien nuorisotyössä korostuivat uskonnolliset toiminta-

227 Niemelä 2004, 111

228 Rask, Kainulainen & Pasanen 2003a

229 Salomäki 2004, 29

muodot, kuten rippikoulu, jolloin työ eriytti seurakuntien toimintoja kunnista. Seurakunnan ja kunnan yhteistyö kohtasi vaikeuksia seurakunnan uskonnollisen perustehtävän takia samalla tavalla kuin myös tämän tutkimuksen tuloksissa. Lisäksi yhteistyö vaikeutui seurakuntien resurssien rajallisuuden vuoksi. Yhteistyön hyödyt saatiin helpommin kuntien hyväksi kuin seurakunnan uskonnolliselle perustehtävälle.²³⁰

Myös tässä tutkimuksessa seurakuntien nuorisotyöntekijöiden tekemä yhteistyö liittyi vahvasti työaikakäytökseen. Aika oli yhteistyötä rajoittava tekijä, jonka mainitsi lähes kaikki haastateltavat. Osassa seurakunnista työntekijöillä on omat, eriytyneet työnsä, joissa on joidenkin haastateltavien mukaan jo tarpeeksi tekemistä. Yhdessä tekeminen vaatii työaikojen sovittelua ja vie usein enemmän aikaa kuin yksin työskentely. Työntekijät olivat valmiit ja halukkaita tekemään yhteistyötä yli oman seurakuntarajojen, jos heillä on siihen aikaa tai jos se helpottaa oman seurakunnan resursseja.

Oon ajatellu kyllä, että pitäis käyä niihin kaikkiin [=kirkon ulkopuolisiin yhteistyötahoihin] tutustumassa, mutta se on sitte, että ei oo muka koskaa sitä aikaa. Että ihan varmaan vois löytyykin niitä yhteistyökuvioita, ja oikeestaan se oliskin tosi tärkeetä, että kävis siinä kunnanki nuorisotilalla ja niiku miettis joskus jotain. (K17, 18)

Työntekijät korostivat, että monella tasolla tehty yhteistyö ei saa rasittaa perustyötä, joten juurikaan tämän hetkistä enempää he eivät edes kaivanneet yhteistyökumppaneita. Eräs haastateltava jopa kuvasi lukuisia yhteistyössä järjestettäviä tapahtumia ja projekteja ”kissan ristiäisiksi”, mikä osoittaa nykyisessä työelämässä saattavan olla jo lähes liikaa yhteistyötä vaativia työtehtäviä. Jotkut haastateltavat haaveilivat yhteistyöverkoston luomisesta niin, että se koordinoisi toimintoja ja olisi apuna niin, ettei aina eri hankkeen kanssa tarvitsisi käyttää aikaa yhteistyötahojen luomiseen uudelleen. Isoilla paikkakunnilla erityisnuorisotyö vaikutti olevan melko itsenäistä. Isoilla paikkakunnilla ei välttämättä aina kyetä huolehtimaan yhteisestä työnäkymästä ja keskittää toimintoja, vaan voidaan eriytyä tekemään työtä turhan monen eri tahon kanssa tai yksinään, jolloin yhteistyön tekemisen hyöty katoaa.

Ja jos ajatellaan tätä koko seurakunnan nuorisotyötä, ni täällä tehään aika paljon sektoreilla erikseen ja just tossa työkaverin kanssa manasin, että ku on näitä kaikkia yhteistyöjuttuja kaikille nuorille ja sitte neki on päällekkäin, ja ei oo sellasta... ei oo sellasta foorumia missä olisi kunnan nuorisotoimintaa, sellasta yhteishenkee. Niitä omia nuorteniloja..., ja sitte isokoulutukset ja muut perus jutut, jotka vetää paljon nuoria, mut se on aika semmosta niiku, jokainen puuhastelee siellä yksinään. Se on tämmönen ison seurakunnan ja laajan seurakunnan ongelma. ...Nii, no sitte ku meil on joka paikkaan se oma työntekijä niin se on myös iso plussa, ku taas on jotain tapahtumia, mihin ollaan saatu hyviä juttuja, ku ollaan yhdistetty nää voimat. Mutta suurimman osan ajasta jokainen tekee sitä omaa juttua. (K2, 15)

Yhteistyön tekeminen ei ole itsestäänselvyys, vaan riippuu myös työntekijän henkilökohtaisesta asenteesta ja työilmapiiristä. Erään työntekijän mielestä on tehokkaampaa ja helpompaa, jos hoitaa ja on vastuussa jonkin tehtävän hoidosta yksin. Jos tekijöitä on kaksi, niin toinen ”pääsee siivellä” (K4, 17). Jotkut työntekijät kokivat, että tehtävälueet on jaettu niin tarkasti, ettei niitä voi ylittää. Jonkinlaista hierarkkista eriarvoisuutta voi olla nähtävissä niissä seurakunnissa, joissa varsinkin teologit saivat kritiikkiä joko yhteistyön puuttumisesta tai huonosta yhteistyökyyvystä. Toisaalta myös haastateltavat myönsivät yhteistyön puuttumisen johtuvan joskus työntekijöiden henkilökemioiden yhteensopimattomuudesta.

...se on erään papin vastuulla, ja täällä ei saa astua toisten varpaille. Tääl on semmonen. (K10, 16)

Harmillisesti papit eivät vaan oo kovin aktiivisia. Että nuorisotyöntekijät ja lastenohjaajat on. Kyllä meillä jonku verran on [yhteistyötä], mutta ei hirveesti. Oon mie joskus jossaki mummopiirissä käyny laulamassa ja askartelemassa. Tietenki oman työn puitteissa miten kerkiää. Ite oon ainaki ihan mielellään ollu niissä. (K4, 8)

... se mikä on seurakunnan sisällä tiimityönä eri työalojen kesken, niin se takkuu, koska sitä tiimityötä ei oo. (K1, 2)

Rippikoulu on varmaan se laajin [yhteistyön muoto]. Ne on ne pakolliset diakoniatunnit. Mun puolelta mieltäsin, että se olisi enemmän tiimityötä ja aikasemmin suunniteltua ja sillä lailla. Mutta se on monesti sillä lailla, että eri työalat kahtoo, että mikä on se minimi, mikä on pakko käydä. ...mutta se että sellaisia yhteisesti järjestettäviä tapahtumia on ollut vuosi vuodelta vähempi. Se on vahinko vain lokeroitunut. Työalat joo, seinät on tullut jyrkemmiksi. (K4, 2)

Organisaatiolähtöisesti on yks ongelma, että se ei konkretisoidu, se on kumma ku 20 vuotta on ollu niin tietyt asiat, ihmiset vaihtuu ja tulee uusia nuoria työntekijöitä, että miten... sen tietyn työyhteisön, sama leima siirtyy työntekijästä toiseen. Se on musta semmonen kummallisuus, johon en tiedä vastausta. Ei viitti sanoo, et ihmiset on ikäviä eikä halua tehdä yhteistyötä, mut sen seurakunnan semmonen yleisilme tai paikallisjuttu se jotenki vaan aina siirtyy. Se on kummallinen. Jotenki se työskentelytapa ja -kulttuuri, se on niin voimakas ja vahva. ...seurakuntien keskinäinen se oma organisaatio, mitenkä se toimii, nii se myös vaikuttaa. (K4, 12)

Kyllä vois olla enemmänki [yhteistyötä], ihan seurakunnan sisällä. Tuntuu että siihen ollaan piiiitkään ja vakaasti tehty sitä omaa työtä, eikä nähä sitä mahdollisuuksia mitä vois olla, ku yhistettäiski nää työmuodot, ja voitaa tehä yhdessä juttuja. Osa on tosi sellasta innovatiivista, mutta sitte on taas tosi pitkät perinteet että tätä tehdään ja tässä ollaan, et se on kauheen vahva, toisaalta. Mutta ehkä se tässä pikkuhiljaa murtuu. (K4, 15)

6 JOHTOPÄÄTÖKSET JA POHDINTA

Tutkimuksen tarkoituksena oli saada tietoa nuorista ja Evankelis-luterilaisen kirkon nuorisotyöstä Pohjois-Suomessa. Tavoitteena oli tuottaa tietoa Pohjois-Suomen seurakuntien toiminnan kehittämiseksi ja yhteistyöverkoston rakentamiseksi, jotta seurakunnat kykenisivät tukemaan nuorten ja nuorten aikuisten kirkkoon sitoutumista. Tutkimuksen kohteena olivat pohjoisen Suomen nuoret ja seurakuntien nuorisotyöntekijät. Tutkimuksessa selvitettiin nuorille kohdistetun kyselyn avulla Pohjois-Suomen nuorten uskonnollisuutta, uskonnollista osallistumista ja elämänhallintaa. Lisäksi seurakuntien nuorisotyön tilannetta tutkittiin haastattelemalla seurakunnan nuorisotyöntekijöitä, lähinnä nuorisotyönohjaajia. Seuraavaksi tarkastellaan saatuja tutkimustuloksia seurakunnan nuorisotyön näkökulmasta.

6.1 Pohjois-Suomen nuoret kirkon nuorisotyön kohteena

Nuoret uskoivat suhteellisen vahvasti kristinuskon peruselementteihin. Yli puolet kaikista nuorista, tytöt poikia vahvemmin, uskoi johonkin korkeampaan voimaan ja Jeesukseen Jumalan poikana, mutta valtaenemmistö uskoi kuitenkin evoluutioon selityksenä ihmisen kehittymiseen. Kolmannes nuorista uskoi ihmisen kokevan ylösnousemuksen kuolemansa jälkeen. Perheen rooli pohjoisen nuorten uskonnollisuuteen oli vahva. Melkein puolet tutkituista Pohjois-Suomen yhdeksäsluokkalaisista nuorista ajatteli uskonnollisista asioista samalla tavalla kuin heidän perheensä. Perheen uskonnollisuuden merkitys nuoren samanmielisyyteen uskonnollisista asioista oli vahvempaa varsinkin silloin, kun perhe kuului johonkin herätysliikkeeseen.

Tuloksissa merkillepantavaa oli epävarmojen nuorten suuri määrä sekä oman uskontoon liittyvien käsitysten että perheen uskonnollisuuden suhteen. Se saattaa olla osoitus nuorten epävarmuudesta omaan uskonnollisuuteensa. Jopa kolmannes nuorista ei osannut sanoa, ajatteleeko hän uskonnollisista asioista samalla tavalla kuin perheensä. Iän karttuminen ja rippikoulun käyminen on voinut herättää uusia ajatuksia uskon asioista, mikä ehkä kyseenalaistaa kodin uskonnollisuutta tai uskonnollisuuden puuttumista. Toisaalta voi olla kyse siitä, että nuorella ei yksinkertaisesti ole käsitystä oman perheensä uskonnollisuudesta. Herätysliikeperheisiin kuuluvat nuoret ajattelivat useimmiten samalla tavalla kuin heidän perheensä, joten näissä perheissä uskonnollinen kasvatus oli todennäköisesti ollut vahvempaa kuin muilla. Herätysliikeperheissä lasten sosiaalistaminen oman herätysliikkeen uskonnollisiin uskomuksiin ja käytäntöihin näyttää toteutuvan hyvin.

Valtaosa nuorista ei ollut koskaan harkinnut kirkosta eroamista, mutta nuorten uskonnollisuus näyttäytyi kuitenkin passiivisempänä kuin heidän hengellisyytensä antaisi olettaa. Nuorten kokemus hengellisyys ei usein tulosten mukaan liittynyt uskonnollisen yhteisön jäsenyyteen. Vain neljäsosa nuorista koki uskonnollisen yhteisön itselleen tärkeäksi, ja he suunnittelivat myös äänestävänsä seuraavissa seurakuntavaaleissa. Yli puolet nuorista tunsikin seurakunnan järjestämän toiminnan huonosti tai ei tuntenut sitä lainkaan.

Puolet nuorista ei ollut halukas osallistumaan mihinkään seurakunnan järjestämään toimintaan, mutta toinen puoli nuorista joko osallistui tai olisi halukas osallistumaan. Vajaa viidesosa nuorista osallistui isostoimintaan säännöllisesti, mutta muihin toimintamuotoihin osallistumisen säännöllisyys oli harvinaista. Syitä osallistumattomuuteen oli monia. Tärkeimmiksi syiksi nousivat seurakunnan toiminnan kiinnostamattomuus ja ajan puute. Melko moni nuorista ei osallistunut seurakunnan toimintaan, koska kaveritkaan eivät käyneet seurakunnan järjestämässä toiminnassa. Lisäksi osallistumattomuuteen saattaa vaikuttaa se, että usea nuori tunsii seurakunnan toimintaa melko huonosti.

Pohjoisen seurakuntien nuorisotyön kannalta 15-vuotiaissa nuorissa on hyvin otollinen osallistumisjoukko, josta ainakin periaatteessa näyttäisi moni olevan valmis osallistumaan seurakunnan toimintaan, jos kysyntä ja tarjonta vain saadaan kohtaamaan. Osa nuorista oli halukas osallistumaan taidollisiin, harrastustoimintaa muistuttaviin toimintamuotoihin, joissa liikunta, musiikki ja kuvaamataito korostuisivat. Lisäksi vapaamuotoinen toiminta ja kerho-ohjaajatoiminta kiinnostivat nuoria. Nuorille suunnatun rippikoulun jälkeen olisi isostoiminnan lisäksi löydyttävä myös muuta toimintaa, jos halutaan säilyttää yhteys nuoriin. Kirkossa on havahduttu viime vuosina huomaamaan, että isostoiminnan suosio on vähentänyt kokoavan nuorisotyön osuutta, joten on alettu kehittää uudenlaista osallistavaa ja kokoontuvaa nuorisotoimintaa²³¹. Myös pohjoisen seurakuntien nuorisotyöntekijät näyttävät tarvitsevan enemmän resursseja tällaisen työn kehittämiseen.

Nuorisotyön jälkeen seuraavana vaiheena on aikuistyö. Majamäki painottaa, että nuorten aikuisten tavoittamisessa olisi painotettava sanaa aikuinen. Hän on kuitenkin todennut, ettei kirkolla oikein ole aikuistyötä, sillä se on suunnattu lähinnä ikääntyneille ihmisille. Aikuistyössä Majamäki näkee tärkeäksi kirkon rohkeuden kohdata aikuisen uskonnollinen pohdinta, johon kuuluvat etsintä, epäily ja kriittisyys, joita myös tässä tutkimuksessa oli havaittavissa varsinkin epävarmojen nuorten vastauksissa. Ratkaisuksi kirkon aikuistyön uudistamiseen Majamäki tarjoaa kompromissia kirkon jäsenten toivomien ja kirkon tarjoamien asioiden kesken. Tämän näkemyksen mukaan kirkon on kasvatettava jäseniään, mutta samalla myös sen jäsenillä on oltava mahdollisuus elää nykypäivän kristinuskon luterilaisessa tulkinnessa.²³²

Nuorten aikuisten toiminta oli useassa pohjoisen seurakunnissa vähäistä eivätkä nuorisotyöntekijät nostaneet sitä tärkeään asemaan. Perusteluna tälle näkemykselle oli se, ettei nuoria aikuisia edes ole paljoa pienimmillä paikkakunnilla, koska he lähtevät opiskelemaan isommille paikkakunnille. Suurilla paikkakunnilla nuoret aikuiset katsottiin kuuluvan lähinnä oppilaitostyön piiriin. Esille nousi nuorten aikuisten työn lähinnä oppilaitostyöhön kohdistuvat kehittämispaineet sekä pienten seurakuntien huolena isommille opiskelupaikkakunnille lähtevistä nuorista että isojen paikkakuntien ongelmina vastaanottaa nuoria ja nuoria aikuisia. Nuoriin aikuisiin kohdistuva työ näytti vaativan uusia yhteistyökumppaneita sekä seurakunnan sisältä että ulkopuolelta.

231 Monikasvoinen kirkko 2008, 148

232 Majamäki 2006, 340-341

Pohjoisen nuorisotyöntekijät olivat havainneet kompromissin olemassaolon seurakunnan toiminnan järjestämisessä ja seurakuntalaisten toivomuksissa. He ymmärsivät hienotunteisuuden merkityksen ja nuorten erilaisten ajatusten huomioimisen tärkeyden seurakunnan toiminnassa. Samalla he eivät kuitenkaan olleet valmiit luopumaan evankeliumin julistamisesta, vaan olivat hyvin sitoutuneita kirkon työhön. Pohjoisessa kirkon nuorisotyöntekijöiden kirkollinen ammatti-identiteetti oli vahva. He korostivat, että seurakunnan nuorten toiminnassa pitää näkyä ero kunnalliseen nuorten toimintaan. Heidän järjestämissään toiminnassa oli näkyvissä jopa hienoinen ”sisäänlämpiävyys”, koska toiminnan kehittämisessä olivat monissa seurakunnissa mukana lähinnä vain toimintaan osallistuvia nuoria. Silloin jää saamatta niiden nuorten mielipiteet, jotka olisivat halukkaita osallistumaan, mutta eivät vielä osallistu seurakunnan toimintaan.

6.2 Pohjois-Suomen nuorten hyvinvointi ja sen tukeminen

Nuorten elämänhallinta oli hyvä suurimmalla osalla Pohjois-Suomen nuorista. Oman elämänkulun vaikuttamismahdollisuuden arvosanan keskiarvoksi saatiin 8,4 ja elämän tyytyväisyysarvion keskiarvoksi 8,2. Vain pienellä marginaaliryhmällä elämänasenne ei ollut kohdallaan. Pohjoisen pojat olivat tyytyväisempiä elämäänsä ja luottivat voivansa vaikuttaa elämänsä kulkuun enemmän kuin tytöt. Seurakunnan nuorisotyö suuntautuu pohjoisessa vahvasti juuri tähän hyvinvoivien nuorten enemmistöön. Pohjoisen seurakuntien nuorisotyöntekijät olivat havainneet nuorten enemmistön hyvinvoinnin, koska he asettivat ongelmanuorten auttamisen kohdistuvan diakoniatyyppisen yksilötyön lähinnä kirkon erityisnuorisotyön tai sosiaali- ja terveydenalan ammatti-ihmisten asiaksi. Nuorten ongelmien kohtaamisessa omaksi rooliksi nähtiin lähinnä kuuntelijan ja keskustelijan osa, jonka jälkeen nuorta pyrittiin ohjaamaan oikean avun piiriin. Kirkon nuorisotyön varsinaiseksi tehtäväksi nähtiin ns. tavallisten nuorten enemmistön tukeminen. Nuorisotyöntekijät näkivät työnsä hyvin yhteisöllisesti painottuneena. He pitivät perustyönään osallistavan toiminnan järjestämistä, jolloin yhteisöllisen toiminnan avulla tuetaan nuoria ja kohdataan samalla heitä myös yksilöllisesti. Nuorten kannustaminen toimimaan yhteisöllisesti toisten joukossa on hyvä tapa tukea nuorten kasvamista, koska lasten ja nuorten elämän riskit liittyvät yleensä sosiaalisissa suhteissa oleviin ongelmiin ja puutteisiin²³³. Nuorisotyön painottuminen yhteisöllisyyteen ja ryhmien ohjaukseen antaa myös kirkon nuorisotyöntekijäkoulutukseen suuntia vahvistaa juuri näitä taitoja.

Lähes puolet nuorista ei kokenut itseltään löytyvän mitään ongelmaa. Tytöillä oli huomattavasti enemmän ongelmia kuin pojilla. Opiskeluun liittyvät ongelmat olivat yleisimpiä nuorten nimeämiä ongelmia, jotka lähes joka kolmas nuori nimesi omaksi ongelmakseen. Varattomuus oli toiseksi yleisin ongelma, koska lähes joka viides koki sen omaksi ongelmakseen. Se oli ainoa ongelma, jonka pojat kokivat enemmän ongelmaksiksi kuin tytöt. Lähes joka kuudes nuori koki yksinäisyyttä ja ongelmia perheessä. Pelkoja ja turvattomuuden tunteita sekä oman itsenäisen elämän aloittamiseen liittyviä ongelmia oli lähes joka kahdeksannella nuorista.

Oma perhe osoittautui nuoren tärkeimmäksi tukijaksi. Nuoret turvautuvat perheensä tukeen useimmissa ongelmissaan joko ensisijaisesti tai toissijaisesti. Seuraavat tuen kohteet ovat ystävät tai terveydenhuoltohenkilökunta. Sosiaaliin suhteisiinsa liittyviin ongelmiin nuoret hakivat apua ystäviltään. Lääkäreihin ja terveydenhoitajiin tukeuduttiin ensisijaisesti päihde, mielenterveys tai seksuaalisuuteen liittyvissä ongelmissa.

Lapsuuden ja nuoruuden kasvuolosuhteet vaikuttavat paljon lapsen myöhempään kehitykseen ja terveyteen.²³⁴ Nuorten on todettu määrittelevän perhe tunteiden ja yksilöllisten kokemusten kautta. Perheeseen yhdistetään onnellisuus. Perhe on luotettava turvapaikka. Kuitenkin nuoret arjen tasolla tunnustavat perhe-elämään kuuluvan myös kiireen ja pakkotahtisuuden. Silti voi nuorten tunnepitoisen määrittelyn sanoa aiheuttavan perheeseen suorituspainetta perheen sisältä päin.²³⁵ Painetta perheelle tuo myös tieto, että aikaisemmat tutkimukset ovat osoittaneet vanhempien ongelmien voivan jopa siirtyä sosiaalisena perintönä nuorille. Nuoruuden sosialisatioympäristöt, erityisesti perhe, määrittävät elämäntilannetekijöiden lisäksi nuorten aikuisten elämään tyytyväisyyden rakentumista.²³⁶ Edellä kerrotut asiat ja tämän tutkimuksen tulokset osoittavat perheen tukemisen tärkeyden. Silloin kyetään tukemaan myös lapsia ja nuoria.

Viime vuosien keskustelut lasten ja nuorten pahoinvoinnista ovat keskittyneet mediassa usein vanhempien yksilöllisen vanhemmuuden osaamattomuuteen: vanhemmilta vaaditaan vastuullisuutta ja samalla tunnetaan epäluottamusta vanhemmuutta kohtaan kyseenalaistamalla vanhempien kyky hoitaa vanhemmuuden tehtäviä. Yhteiskunnan asenteessa vanhemmuuteen on yleensä taloudellisen hyödyn tavoittelemisen piirteitä. Harvemmin puhutaan lasten ja nuorten hyvinvoinnista itsestään tärkeänä asiana yhteiskunnassa ilman tuotavuuden ja hyödynnettävyyden näkökulmaa. Siksi nuorten pahoinvoinnista kirjoitettaessa vanhemmille ei esimerkiksi tarjota taloudellista kompensatiota ajasta, jonka hän viettäisi lasten kanssa työaikansa sijasta tai vanhemmuutta ei kehoiteta vahvistamaan jonkinlaisella yhteisöllisellä toiminnalla.²³⁷

Kasvatuksen ja opetuksen ammattilaiset pyrkivät toiminnallaan tukemaan vanhemmuutta ja perhettä. Joskus kasvatuksen asiantuntijoiden vanhemmille tarjoamassa avussa voi kuitenkin piillä myös vaara. Vanhemmuus voidaan nähdä liiaksi asiantuntijoihin tukeutuvana, joka osaltaan murentaa vastuullista vanhemmuutta. Asiantuntijat neuvovat vanhempia antamaan aikaansa, tutustumaan nuorten maailmaan sekä yhdessä keskustellen ja neuvotellen säätämään arjen ”pelisäännöt”. Vastuuta rajojen asettamisesta voidaan siirtää liian paljon nuorille itselleen, mikä horjuttaa vanhemmuuden auktoriteettia ja lyhentää lapsuutta. Kolmiodraama lasten ja nuorten liian aikaisen itsenäistämisen, vanhempien vastuun sekä pahoinvoinnin välillä on valmis.²³⁸

234 Myllyniemi 2008b, 19

235 Viden & Ollila 2004, 15-17

236 Martikainen 2009; Helve 2002, 152; Pohjantammi 2007

237 Sihvonon 2008, 176-177

238 Sihvonon 2008, 172-178

Tässä tutkimuksessa todettiin, että seurakunnan työntekijöiden osuus nuorten tukemisessa heidän akuuteissa ongelmissaan oli erittäin pieni sekä pohjoisen nuorten että myös seurakuntien nuorisotyöntekijöiden mielestä. Nuorten tukeminen tarkoittaa siis nuorisotyössä lähinnä nuoren ja nuoren perheen ennakivoivaa tukemista. Silloin nuorten tukeminen kohdistuu usein myös lapsi-, varhaisnuoriso- ja perhetyöhön, joten yhteistyö eri työalojen kesken on tärkeää. Kirkon työssä toimitaan useassa seurakunnassa vahvasti työalakeskeisesti, joten perhetyön kokonaisuutta voi olla vaikea hahmottaa ja perheen tukeminen voi silloin vaikeutua. Perhetyössä eri työalojen yhteistyö on erityisen tärkeää. Perheen huomioimisen riittävyys kirkon nuorisotyössä on asia, johon on alettu kiinnittää huomiota, kun nuorisotyötä on viimeaikaisissa keskusteluissa peilattu lapsen ja nuoren perheen näkökulmasta. On jopa väitetty nuorisotyön olevan ”perheetön” toimintakulttuuri nyky-yhteiskunnassa, jossa ydinperheiksi kutistuneet perheet tarvitsisivat erityistä tukea²³⁹. Perhetyön ja perheen erityisen huomioimisen vahvistaminen on nuorisotyön keskeinen pohtimisen ja kehittämisen kohde nuorten tukemisessa.

Teinosen tutkimuksen mukaan uskonnon merkitys terveyden edistäjänä on Suomessa melko vähäinen, mutta uskonnolla näyttäisi olevan merkitystä elämän hallinnan kannalta. Ihmisen saama myönteinen uskonnollinen kasvatus voi olla yksi koko elämän ajan kestävä keino tukea yksilön elämäntilannetta. Jos ihminen jo ennen vaikeuksien kohtaamista on omaksunut uskon Jumalaan, hänen on todennäköisesti vaikeuksia kohdatessaan helpompi saada tukea uskostaan. Turvallisuutta antava jumalakuva ja sisäistynyt usko, johon liittyy kokemukset elämän merkityksestä ja Jumalan rakkaudesta sekä luottamus Jumalan johdatukseen, tukevat ihmisen elämäntilannetta. On myös oleellista, että lapsen uskonnollisuus kehittyy vastaamaan aikuisiän tarpeita. Uskonnollisuuden kehittymistä tulisi tukea niin, ettei aikuisen jumalakuva jäisi lapsuuden jumalakuvan tasolle.²⁴⁰ Suonperä on todennut, että nykynuorten vanhemmat haluavat vaalia omaa kristillistä arvoperustaa, mutta he korostavat kasvatuksessaan vapaata ja sallivaa henkisyttä. Kotien uskontokasvatus painottuu yleisen hyvän opettamiseen enemmän kuin uskonnollisten arvojen tai kristillisen tapakulttuurin ylläpitämiseen. Siksi sekä uskonnollinen käyttäytyminen että uskonnolliset tai hengelliset kokemukset ovat nuorille usein outoja asioita.²⁴¹ Lasten ja nuorten saama uskontokasvatus on siis myös tärkeässä asemassa ihmisten hyvinvoinnin näkökulmasta. Lapsi- ja nuorisotyön antama uskontokasvatus ja perheen uskontokasvatusta tukeva toiminta on nähtävä yhtenä oleellisena kirkon toimintana, jolla kirkko kykenee tukemaan ihmisten hyvinvointia.

Syrjäytymiseen käänttöpuolena voidaan pitää yhteisöllisyyttä²⁴². Nuorten tukeminen yhteisöllisyyden kautta on yksi kirkon nuorisotyölle ominainen toimintatapa, jota myös tämän tutkimuksen nuorisotyöntekijät korostivat. Yhteisöl-

239 esim. Villi 2010, Päivi Sutisen esitys ja sen jälkeinen keskustelu nuorisotyönohjaajien koulutuksen juhlaseminaarissa 12-13.11.2009

240 Teinonen 2007, 82, 84-85, 123, 125, 132

241 Suonperä 2009

242 Hyyppä 2002, 99

lisyydessä pyrittiin käyttämään hyväkseen nuorille tärkeää vertaisten tukea. On arveltu, että uskonnollisiin tilaisuuksiin osallistumisella saattaa olla jopa enemmän myönteistä vaikutusta ihmisen hyvinvointiin kuin yksityisellä uskonnollisuudella. Uskonnollinen yhteisö voi ehkä tarjota laajempaa ja syvempää sosiaalista tukea kuin maallinen yhteisö. Tutkimusten mukaan uskonnollisuus on useammin yhteydessä hyvään fyysiseen ja psyykkiseen terveyteen kuin huonoon. Ihmisen terveyden ja hyvinvoinnin määrittelyn osatekijäksi on esitetty neljänneksi ulottuvuudeksi hengellisyyttä fyysisen, psyykkisen ja sosiaalisen rinnalle.²⁴³

Yhteisöllisyyttä on tällä vuosituhannella alettu kutsua myös sosiaalisesti pääomaksi²⁴⁴. Sosiaalinen pääoma liitetään Pohjoismaissa yleisen hyvinvointivaltion ominaisuuksiin, jotka suosivat yhteisöllistä toimintaa. Sosiaalista pääomaa on ihmisten muodostamalla yhteisöllä eikä se ole yksilösidonnainen käsite. Ihminen voi hyötyä sosiaalisesta pääomasta, vaikkei hän yksilönä voikaan sitä saavuttaa. Sosiaalinen pääoma on ehtymätöntä eikä se kulu käytössä, vaan päinvastoin mitä enemmän ihminen toimii kansalaisyhteisössä, sitä enemmän toiminnasta tulee kaikkia hyödyttävää. Toiminta on vapaa-aikaan sijoittuvaa, vapaaehtoista ja luottamukseen perustuvaa. Hyypän tutkimuksissa kansalaisaktiivisuuden, kuten yhdistys- ja harrastustoiminnan, uskonnollisen aktiivisuuden ja ystävyysverkoston, on todettu liittyvän hyvään terveyteen itsellisinä tekijöinä. On kuitenkin varottava sosiaalisen pääoman verkoston negatiivista vaikutusta, jolloin se kääntyy ahdistavaksi pakoksi eikä ole enää myönteistä tai viihdyttävää.²⁴⁵

Miten nuorisotyöntekijät sitten voisivat ottaa paremmin käyttöön tällaisen positiivisen yhteisöllisyyden tai sosiaalisen pääoman voimavarat tavoittaakseen enemmän nuoria? Sosiaalinen pääoma on yhteisön ominaisuus, joka tuottaa siis voimavaroja jäsentensä käyttöön. Näitä voimavaroja voivat olla esimerkiksi sosiaalinen tuki tai sosiaalinen kontrolli. Sosiaalinen pääoma tai sosiaaliset suhteet eivät automaattisesti tuota hyvinvointia tai pahoinvointia, vaan ne edellyttävät vastavuoroisia osallisuuden, tuen ja kontrollin käytäntöjä. Nuorten sosiaalinen pääoma kasvuyhteisössä koostuu kasvuyhteisön rakenteellisista tekijöistä (esimerkiksi taloudelliset ja sosiokulttuuriset piirteet), sosiaalisesta kanssakäymisestä ja niihin perustuvista normeista, arvoista ja luottamuksesta. Tämä sosiaalinen ulottuvuus on sosiaalista pääomaa, joka ilmenee sosiaalisena tukena ja kontrollina sekä osallisuutena. Ellonen korostaa väitöstutkimuksessaan yhteisöllisten sosiaalisten voimavarojen määrittävän osaltaan nuorten hyvinvointia. Siksi nuorten pahoinvointia ei voi nähdä ainoastaan yksilön ongelmana.²⁴⁶ Nuorisotyöntekijät ovat avainhenkilöitä nuorten yhteisöjen toiminnan tukemisessa. Kirkon arvot vahvistavat toiminnan sosiaalista ja yhteisöllistä pääomaa tukevaa piirrettä²⁴⁷.

243 Teinonen 2007, 32-35

244 Hyypä 2002, 48

245 Hyypä 2004, 381-384; Hyypä 2005, 15, 18

246 Ellonen 2008, 46

247 Kallunki 2010, 58

Yksi nuorisotyöntekijöille sopiva väline on sosiokulttuurinen innostaminen, joka on sosiaalipedagogiikan suuntaus, jossa yhdistyvät kasvatuksellinen, sosiaalinen ja kulttuurinen toiminta. Se on arkipäivän sosiaalisen toiminnan väline, jonka avulla ihmisiä herkistetään ja motivoidaan osallistumaan. Toiminnan perustana on aidon yhteisön rakentuminen. Sosiokulttuurista innostamista on laajasti ajateltuna toteutettu Suomessa jo kauan monenlaisten projektien, kansalaistoiminnan muotojen, kyläyhteisötoiminnan sekä nuoriso- ja urheiluseuraliikkeen avulla.²⁴⁸ Moderniin innostamisen pedagogiikkaan tutustuminen haastaa myös kirkon nuorisotyöntekijät pohtimaan, miten sitoutuneita he ovat muuttamaan yhteisöjä, jossa toimivat.

Yhteisöllisyydessä korostuu yhteinen tekeminen ja päättäminen. Jokaisella yhteisön jäsenellä pitäisi olla oikeus vaikuttaa yhteisöä koskeviin päätöksiin. Samoin tulisi olla mahdollisuus esittää omat näkemyksensä sekä myönteisistä että kielteisistä asioista.²⁴⁹ Jälleen kohdataan kysymys siitä, miten uskonnollista kirkon nuorisotyön halutaan olevan. Ketkä nuoret voidaan ottaa vaikuttamaan seurakunnan nuorisotyön yhteiseen toimintaan? Kirkon evankeliumin julistus ja nuorten mielipiteet saattavat ajautua ristiriitaan, joka vaikeuttaa myönteisen sosiaalisen pääoman löytymisen. Kirkko on jo ottanut askeleen kohti parempaa nuorten vaikuttamismahdollisuutta alentamalla äänestysikää kirkollisvaaleissa, minkä avulla myös nuoret pääsevät halutessaan vaikuttamaan enemmän kirkon päätöksentekoon. Vasta tulevaisuus näyttää ottavatko nuoret haasteen vastaan.

6.3 Pohjois-Suomen seurakuntien nuorisotyön tila

Pohjois-Suomen seurakuntien haastatelluilla nuorisotyöntekijöillä oli erittäin myönteinen työnkuva. He olivat motivoituneita ja sitoutuneita kirkon työhön, vaikka työtä on paljon ja se on työajatonta. Usealla nuorisotyöntekijällä työnkuva oli laaja-alainen, mutta työntekijät tiedostivat töiden priorisoinnin tärkeyden. Nuorisotyöntekijät näyttivät suuresta työmäärästä ja epäsäännöllisistä työajoista huolimatta jaksavan suhteellisen hyvin ja viihtyvän työssään. He korostivat nauttivansa nuorten parissa työskentelystä sekä pitivät itse työtään evankeliumin julistajina arvokkaana ja tärkeänä. Lisäksi työn rakenteet koettiin toimiviksi, mitä myös tutut, vanhat nuorisotyön toimintamuodot tukivat. Työyhteisön ja seurakuntalaisten tuki nostivat entisestään työmotivaatiota, mutta joskus näistä tahoista tuli nuorisotyöntekijälle myös paineita tai ristiriitoja oman työn suorittamiseen. Muutama haastateltava nosti esille hallinnollisten töiden lisääntymisen viime vuosina, joka ei ollut tervetullut asia nuorten kohtaamisen merkitystä työssään painottaville nuorisotyöntekijöille.

Lisäksi useimmat nuorisotyöntekijät joutuivat työssään ottamaan huomioon monia pohjoisen sijainnin tuomia piirteitä, kuten pitkät välimatkat, mutta niitä ei koettu varsinaisesti ongelmiksi, koska niihin oli totuttu. Pienten paikkakuntien etuna oli, että nuorisotyön ohjaaja tunsu usein koko kylän nuoret ja myös heidän perheensä. Työtä tehtiin ”suurella sydämellä” ja paikoitellen hyvin luovasti.

248 Kurki 2008

249 Tirri 1998, 20

Seurakuntien pohjoinen sijainti näkyi enemmän pienissä seurakunnissa kuin isommissa kaupungeissa. Pätevien työntekijöiden saanti sekä vakituisiin virkoihin että sijaisuuksiin on pohjoisessa vaikeaa. Vaihuttavuus kirkon virkojen hoidossa on suurta, mikä haastaa muiden työntekijöiden sopeutumiskyvyn ja voi rasittaa heidän työtään. Siksi on tärkeää, että myös Pohjois-Suomessa koulutetaan nuorisotyönohjaajia. Pohjoisen nuorilla on hyvä olla mahdollisuus opiskella kirkon nuorisotyönohjaajaksi lähellä omaa kotiseutuaan. Silloin on todennäköisempää, että tulevat nuorisotyönohjaajat hakeutuvat valmistuttuaan töihin pohjoisen Suomen seurakuntiin.

Nuorisotyötä leimasivat lähinnä yhteiskunnan nopeasta kehitymisestä aiheutuvat muutokset ja pohjoisessa vahvana esiintyvät herätysliikkeet, lähinnä vanhoillislestadiolainen suuntaus. Vaikka haastateltavat näkivät yhteiskunnassa tapahtuneet muutokset ja suurin osa tiedosti työnsä kehittämiskohteita, ei osa haastateltavista joko pitänyt työnsä laajempaa kehittämistä tarpeellisenä tai ei nähnyt itsellään olevan mahdollisuuksia työnsä kehittämiseen. Osaksi tämä johtui siitä, että työntekijät pitivät tuttuja ja turvallisia käytäntöjä niin hyvinä, etteivät he katsoneet tarpeelliseksi lähteä niitä muuttamaan. Rippikoulun ja isostoiminnan suosio osaltaan tavallaan osoitti heille, ettei seurakunnan nuorisotyöllä ole kehittämisen tarvetta. Osaksi kyse taas oli siitä, että työntekijät tunsivat olevansa niin täystyöllistettyjä, ettei kehittämisäikää tuntunut löytyvän tai siihen ei haluttu paneutua kaiken muun työn lisäksi. Rippikoulut ja isostoiminta veivät paljon työaika. Seurakunnissa olevilla resursseilla ei kyennyt enää juuri muuhun. Työaika eivätkä käytettävissä olevat työntekijät riittäneet juuri työn kehittämiseen. Suurin osa työntekijöistä selvisi päivästä toiseen pyörittämällä samoja rutiineita eivätkä he ehtineet edes ajatella voisiko jotain tehdä toisin. He olivat tavallaan urautuneita ja sokeutuneita omaan työhönsä. Osalla haastateltavista taas oli periaatteessa kehittämishaluja ja -näkemystä, mutta heidän kätensä oli ikään kuin sidottu tarvittavien resurssien puuttuessa.

Työn kehittämistä koettiin jossain seurakunnissa hidastavan pohjoisten ihmisten konservatiivisuus, vaikka toisaalta tunnustettiin myös Pohjois-Suomessa vallitseva myönteinen ilmapiiri kirkkoa, uskonnollisuutta sekä lapsia ja nuoria kohtaan. Nuorisotyöntekijät kunnioittivat vahvasti jokaisen omaa vakautusta, joten he näkivät herätysliikkeet ja niiden vaikutuksen kirkon työhön pääasiassa positiivisena. Toisaalta herätysliikkeistä vain lähinnä vanhoillislestadiolaisuus nousi esiin haastateltavien puheissa. Muut herätysliikkeet eivät juuri näkyneet nuorisotyön käytännöissä. Pohjoisen seurakuntien nuorisotyön käytännössä näkyivät herätysliikkeet vain vanhoillislestadiolaisten nuorten puuttumisena nuorisotyöntekijöiden järjestämästä nuorten toiminnasta. Nuorisotyönohjaajat kertoivat pohjoisen nuorten enemmistön mieltävän uskovaiseksi henkilöksi juuri vanhoillislestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluvat henkilöt. Siksi myös seurakunta liitetään nuorten ajatuksissa vahvasti lestadiolaisuuteen, vaikka todellisuudessa lestadiolaiseen herätysliikkeeseen kuuluvat nuoret osallistuivat enimmäkseen vain Rauhanyhdistyksen omaan toimintaan. Tämä sekaannus ja vain Rauhanyhdistyksen toimintaan osallistuvat nuoret vähentävät osaltaan seurakunnan toimintaan osallistuvien nuor-

ten määrää. Herätysliikkeiden aktiivinen toiminta voi siis etäännyttää nuoria seurakunnan omasta toiminnasta, vaikka ne usein myös tukevat seurakunnan toimintaa.

Pohjois-Suomessa oli kunta- ja seurakuntarakenteiden muutokset tuttuja varsinkin Oulun hiippakunnan eteläosassa. Sen sijaan Lapin alueella olevissa suurissa seurakunnissa ei seurakunta- tai kuntaliitoksia ole toteutettu eivätkä nuorisotyöntekijät nähneet niitä kovin todennäköisesti toteutuvina. Yhdistyneissä seurakunnissa työolosuhteet muuttuvat ja uudet käytännöt hakevat paikkaansa. Työntekijöiltä vaaditaan suurta sopeutumiskykyä ja muutostalmitta. Seurakuntarakenteen muutos on samalla kuitenkin myös hyvä kehittämisen paikka. Työntekijät pakotetaan pois vanhoista käytännöistä ja uudistamaan työtään. Pienten seurakuntien työntekijät saavat kaivattuja työkavereita, joiden kanssa voi tehdä yhteistyötä.

Eräs kehittämiskohde tuntui osalle työntekijöistä olevan tiimityön tuomien mahdollisuuksien hyödyntäminen, mutta se ei jokaisessa työyhteisössä onnistunut, vaan haastateltavat toivat esiin ajan puutteen lisäksi joitakin ristiriitoja tai yhteistyöhankaluuksia. Isommissa seurakunnissa tai seurakuntayhtymissä nuorisotyöntekijöiden tekemä yhteistyö näytti keskittyvän enemmän seurakunnan sisälle, koska jo siinä oli tarpeeksi yhteistyökumppaneita. Pienemmissä seurakunnissa kyettiin tekemään yhteistyötä laajasti myös seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa, koska ei kannattanut kilpailla pienten paikkakuntien vähäisistä nuorista, vaan järkevämpää oli yhdistää voimavarat. Onko siis vaara, että seurakuntien yhdistyessä suurempi seurakuntakoko johtaa kirkon eristäytymiseen muusta yhteiskunnasta? Silloin seurakuntaliitosten suuret hallinnolliset yksiköt eivät raivaakaan tilaa uudelle toiminnalle eivätkä kirkon tavoitteelle avautua yhteiskuntaan.

Yhteistyössä seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa odotettiin nuorisotyöntekijöiden puolelta kirkon tuoman hengellisyyden hyväksymistä, mikä saattaa vaikeuttaa seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa tehtävää yhteistyötä. Useimmiten yhteistyötä tehtiinkin seurakunnan nuorisotyöntekijän ehdoilla. Kirkollisen identiteetin korostaminen ajoittain jopa vähensi tai ainakin rajoitti seurakunnan nuorisotyöntekijän yhteistyötä ja toiminnan kehittämistä seurakunnan ulkopuolisten tahojen kanssa. Kallunki on havainnut samoja piirteitä seurakunnan ja kunnan tekemässä yhteistyössä. Hän näkee vaikeaksi arvioida kunnan ja seurakunnan yhteistyön hyötyä kirkon uskonnolliselle tehtävälle. Sen sijaan yhteistyön hyödyt näyttävät olevan helpommin varmistettavissa kuntien hyvinvointitehtävälle. Joillakin yhteistyömuodoilla ei ollut ollenkaan yhteyttä seurakunnan uskonnolliseen tehtävään.²⁵⁰ Verkostoituminen muiden nuorisotyön alalla toimivien kanssa on kirkon työntekijälle haastavaa.

Myös jonkinlaista nuorisotyön arvostuksen puutetta oli nähtävissä eri työalojen tai erilaisten kirkon ammattikuntien välisiin vaikeuksiin viittaavissa haastateltavien kommentteissa. Eräs työntekijä koki, ettei koko kirkon piirissä

nuorisotyönohjaajia arvosteta. Nuorisotyönohjaajan hoitama maallikkovirka, jonka kuitenkin katsotaan olevan hengellistä työtä, on ristiriitainen lähtökohta. Kirkon virkarakenteen uudistuksen loppuunsaattaminen olisi yksi tapa osoittaa nuorisotyön ja nuorisotyöntekijöiden asema ja arvostus kirkossa. Nuorisotyönohjaajien saaminen diakonian viran piiriin painottaisi työn julistuksellista painotusta, joka Pohjois-Suomen nuorisotyöntekijöiden työnäyssä on keskeisellä sijalla. Se osoittaisi nuorisotyönohjaajan kiistattoman paikan kirkon hengellisen työn tekijöiden keskuudessa ja antaisi osaltaan vahvistusta nuorisotyönohjaajien omalle ammatti-identiteetille. Myös kirkollisen pätevyyden saavien nuorisotyönohjaajien koulutuksen tulisi tukea hengellisen työn ammatillista osaamista ja ammatti-identiteetin kehittymistä, jotta kirkon julistustehtävä toteutuu myös nuorisotyön piirissä.

Nuorisotyön hahmottamiseen voidaan sanoa sisältyvän ristiriita. Nuorisotyö otetaan vakavasti vasta, kun kohderyhmä on selkeästi määritelty ja sitä tehdään erityisesti syrjäytymisen ehkäisyn näkökulmasta. Nuorisotyötä leimaa palveluajattelu. Tällöin halutaan mallintaa nuorisotyö ja nuorten toiminta hallittavaksi, jolloin nuorisotyöhön liittyvä epävirallisuus ja epämuodollisuus katoavat. Nuorisotyön kyky havaita nuorten uusia ajatuksia, ilmiöitä ja toimintaa ilman epämuodollisia kohtaamisia häviävät. Vaarana on, että nuorisotyön merkitystä ei pohdita laajemmin, vaan nuoret alistetaan pelkäksi työn kohteeksi ja työtä arvioidaan ainoastaan käyttäjämäärillä.

Työstä voi kadota pedagoginen tilannetaju, inhimillisuus ja humanistisuus.²⁵¹ Myös kirkon olisi huomioitava nuorisotyön erityisyys verrattuna moneen muuhun seurakuntien työalaaan.

Pohjois-Suomen nuorisotyönohjaajien näkökulmasta kirkon ja seurakuntien nuorisotyöhön satsaamat resurssit ja kiinnostus vaikuttavat melko vähäisiltä. Haastateltavat näyttivät tarvitsevan lisää pätevää työvoimaa, taloudellista apua ja arvostusta, jotta aika riittäisi kaiken nuorisotyöntekijöiden kohtaan työn tekemiseen ja varsinkin työn kehittämiseen. Seurakunnan nuorisotyöntekijöillä on haastavat työolosuhteet nykypäivän nopeasti muuttuvassa yhteiskunnassa. Myös pohjoisuus luo oman leimansa ja haasteensa työhön. On harmillista, etteivät pohjoisen myönteisesti työhönsä suhtautuvat nuorisotyöntekijät saa tarpeeksi mahdollisuuksia käyttää luovuuttaan ja osaamistaan kirkon nuorisotyön kehittämiseen ajan vaatimusten mukaisiksi. Vielä tällä hetkellä Oulun hiippakunnan seurakunnissa työskentelee hengelliseen työhön tiukasti sitoutuneita ja motivoituneita nuorisotyöntekijöitä, jotka yhä uskovat kirkon julistamaan sanomaan ja luottavat kirkon huolenpitoon myös modernissa ja muuttuvassa maailmassa.

Arkipiispa sanoi, että kirkko sammuttaa viimeisenä valot eli, jos on lähtenyt osuuskauppa, osuuspankki ja posti ja kunnantalokin, niin kirkosta sammuteaan viimeisenä valot. Toivon, että kirkko kokonaiskirkkona pitää huolta meistä syrjäkylänlapsista tavalla tai toisella. (K25, 3)

251 Ruotsalainen 2007, 172, 182-183; Juote 2004

LÄHTEET

- Ahonen, Risto 1991. Diakonaatin uudistus: Diakonian viran kehittäminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa ja muissa luterilaisissa kirkoissa. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 56. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus
- Alkula, Tapani, Pöntinen, Seppo & Ylöstalo Pekka 1999. Sosiaalitutkimuksen kvantitatiiviset menetelmät. Juva: WSOY.
- Borg, Sami 2007. Suomalaisten luottamus yhteiskunnallisiin instituutioihin. Teoksessa Sami Borg, Kimmo Ketola, Kimmo Kääriäinen, Kati Niemelä ja Pertti Suhonen (toim.) Uskonto, arvot ja instituutiot. Suomalaiset World Values-tutkimuksissa 1981-2005. Yhteiskuntatieteellisen tietoarkiston julkaisuja 4, 9-25.
- Cederlöf, Petri 2007 Nuorisotyön tila. Nuorisotyö ja sen haasteet pienissä kunnissa. Laadullinen tutkimus nuoriso-ohjaajien ja nuorisotyöstä vastaavien työntekijöiden työstä sekä kunnallisen nuorisotyön sisällöstä ja asemasta. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja, 45; Humanistinen ammattikorkeakoulu. Sarja E, Yhteisjulkaisut 1/2004. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto: Nuorisotutkimusseura.
- Diakoninvirka. Kirkkohallituksen 15.8.2007 asettaman työryhmän mietintö. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskushallinto, Sarja C 2008:9. Saatavissa: [http://kappeli.evl.fi/KKHAsa.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/6e7f733229475795c225734100222e16/\\$FILE/Diakonaattity%C3%B6ty%C3%B6ryhm%C3%A4.%20Mietint%C3%B6.%20Telos%201.pdf](http://kappeli.evl.fi/KKHAsa.nsf/7b71ae23c1dcb5bcc22572980062dd0b/6e7f733229475795c225734100222e16/$FILE/Diakonaattity%C3%B6ty%C3%B6ryhm%C3%A4.%20Mietint%C3%B6.%20Telos%201.pdf) Luettu: 12.2.2010.
- Ellonen, Noora 2008. Kasvuyhteisö nuoren turvana. Sosiaalisen pääoman yhteys nuorten masentuneisuuteen ja rikekäyttäytymiseen. Akateeminen väitöskirja. Tampereen yliopisto, sosiaalipolitiikan ja sosiaalityön laitos. Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 82.
- Enbuske, Hans, Halttunen Matti, Rantanen Leena, Ripatti Jaakko & Tähkänen, Mikko 2004. Yhteistyö ja seurakuntarakenteen kehittäminen. Helsinki: Edita Publishing Oy.
- Gallup Ecclesiastica 2003 [elektroninen aineisto] FSD2258, versio 1.0 (2007-06-11). Espoo: TNS Gallup [aineiston keruu]. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus [tekijä]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2007.
- Grönfors, Martti 1982. Kvalitatiiviset kenttätömenetelmät. Juva: WSOY.
- Haavisto, Ilkka, Kiljunen, Pentti & Nyberg, Martti 2007 Satavuotias kunto-testissä. EVAn kansallinen arvo- ja asennetutkimus. Taloustieto Oy. Saatavissa: http://www.eva.fi/files/1783_satavuotias_kuntotestissa.pdf Luettu: 10.4.2008.

- Hauta-aho, H. & Tornivaara, Sanna-Maaria 2009. Kirkosta kiinni! Suomen evankelis-luterilaisen kirkon Kirkkohallitus ja Kirkkopalvelut ry. Helsinki: Kirjapaja.
- Heikkilä, Tarja 1998. Tilastollinen tutkimus. Helsinki: Edita.
- Helander, Voitto 1998. Kolmas sektori. Käsitteistä, ulottuvuuksista ja tulkinnoista. Helsinki: Gaudeamus.
- Helve, Helena 2002. Arvot, muutos ja nuoret. Helsinki: Yliopistopaino.
- Helve, Helena 2005. Nuorten arvojen, maailmankuvien ja katsomusten muutokset. Teoksessa T. Hoikkala, S. Laine & J. Laine (toim.) Mitä on tehtävä? Nuorison kapinan teoriaa ja käytäntöä. Helsinki: Loki-kirjat, 205–222.
- Helve, Helena 2006. Nuoret ja usko. Teoksessa T-A Wilska (toim.) Uskon asia. Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta, 92–109.
- Hirsjärvi, Sirkka, Remes, Pirkko & Sajavaara, Paula 2001. Tutki ja kirjoita. Helsinki: Kustannusosakeyhtiö Tammi.
- Hyypä, Markku T. 2002. Elinvoimaa yhteisöstä. Sosiaalinen pääoma ja terveys. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Hyypä Markku T. 2004. Kertyykö sosiaalisesta pääomasta kansanterveyttä? Yhteiskuntapolitiikka 69 (4), 380-386. Saatavissa myös: <http://yp.stakes.fi/NR/rdonlyres/A998EF8D-778F-4F6F-9126-94A3740F0129/0/404hyypa.pdf> Luettu: 9.4.2010
- Hyypä Markku T. 2005. Me-hengen mahti. Jyväskylä: PS-kustannus.
- Häkkinen, Seppo 2010. Ihanne ja todellisuus: Jäsenyyteen sitoutuminen Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa 1960-luvulta 2000-luvulle. Helsingin yliopisto, teologinen tiedekunta, käytännöllisen teologian laitos.
- ISSP 2008: uskonto III : Suomen aineisto [elektroninen aineisto]. FSD2410, versio 2.0 (2009-04-16). Blom, Raimo (Tampereen yliopisto. Sosiaalitutkimuksen laitos) & Ketola, Kimmo (Kirkon tutkimuskeskus) & Kääriäinen, Kimmo (Kirkon tutkimuskeskus) & Melin, Harri (Tampereen yliopisto. Sosiaalitutkimuksen laitos) & Niemelä, Kati (Kirkon tutkimuskeskus) & Tanskanen, Eero (Tilastokeskus. Haastattelu- ja tutkimuspalvelut) [tekijä(t)]. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2009. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/aineistot/luettelo/FSD2410/cbF2410.pdf> Luettu 21.1.2010.
- Junnonaho, Kirsi 2008. ”Onks’ se joku lesta?” Liminkalaisten nuorten ajatuksia uskosta ja uskovista. Opinnäytetyö. KeskiPohjanmaan ammattikorkeakoulu. Humanistinen ja kasvatusala. Saatavissa: http://www.cou.fi/opinnaytetyot/julkaistut/Junnonaho_Kirsi.pdf Luettu: 3.12.2009.

- Juote, Atso 2004 Nuorisotyön koulutus ja työelämän haasteet. Nuorisotyö 7, 8-10.
- Kallunki, Valdemar 2010. Yhteisön ja yhteiskunnan ehdoilla. Seurakuntien ja kuntien yhteistyö vuorovaikutuksen näkökulmasta. Väitöskirja. Helsingin yliopisto, käytännöllisen teologian laitos. Saatavissa: <https://oa.doria.fi/bitstream/handle/10024/52540/yhteison.pdf?sequence=1> Luettu: 8.2.2010.
- Kangasniemi, Jukka 2008. Yksinäisyyden kokemisen avainkomponentit Yleisradion tekstitelevisiion Nuorten palstan kirjoituksissa. Väitöskirja. Jyväskylän yliopisto: Jyväskylä Studies in humanities 107. Saatavissa: <https://jyx.jyu.fi/dspace/bitstream/handle/123456789/19195/9789513934088.pdf?sequence=1> Luettu: 16.4.2010.
- Kansanen, Eliisa 2007. Kirkon rooli yhteiskunnallisissa ongelmissa. Kirkon tutkimuskeskuksen www-julkaisuja 14. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus. Saatavissa: http://www.evl.fi/kkh/ktk/14_kansanen.pdf Luettu: 8.5.2008.
- Kauppinen, Juha 2008. Kirkkoon liittyminen Tampereella. Kirkon tutkimuskeskuksen tutkimussarja. Saatavissa: http://www.tampaereenseurakunnat.fi/instance/data/prime_product_srk/tampere/embeds/5453_kirkkoon_liittyminen.pdf Luettu: 7.5.2008.
- Kauppinen Juha & Rantama Marketta 2003. Ajaton työ seurakunnassa. Helsinki: Edita.
- Kauppinen, Tuula & Koivu Aija & Nissinen Aulikki 2004. Nuorten kokemukset lähisuhteista ja saamastaan tuesta yläastevuosien aikana. Nuorisotutkimus 22 (3), 20-32.
- Ketola, Kimmo 2003a. Uskonto suomalaisessa yhteiskunnassa 1600-luvulta nykypäivään. Teoksessa Moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituhanella. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 17-52.
- Ketola, Kimmo 2003b. Uusi kansanomaisen uskonnollisuus. Teoksessa Moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituhanella. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 53-86.
- Ketola, Kimmo 2006. Kaupunkien uusi henkisyys. Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä & J. Petterson (toim.) *Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko*. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 305-316.
- Ketola, Kimmo, Kääriäinen, Kimmo & Niemelä, Kati 2007. Suomalaisten uskonnollisuuden muutokset. Teoksessa S. Borg, K. Ketola, K. Kääriäinen, K. Niemelä & P. Suhonen.(toim.) *Uskonto, arvot ja instituutiot. Suomalaiset World Values-tutkimuksessa 1981-2005*. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto, 47-58.

- Kiljunen, Pentti 2007 Tiedebarometri. Tutkimus kansalaismielipiteestä. Tieteen tiedotus ry.
- Kinnunen, Reetta & Rantamäki, Mirka "Kaikkea kaikenlaisille" –Ylivieskan 9.luokkalaisten suhde seurakuntaan. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu. Humanistinen ja kasvatusala. Saatavissa: <http://www.cou.fi/opinnaytetyot/julkaistut/kinnunenrantamaki.pdf> Luettu: 3.12.2009
- Kirkko 2000. 1986. Kirkko 2000: Suomen evankelisluterilaisen kirkon piispainkokouksen 13.2.1985 Helsingissä asettaman työryhmän laatima kirkon toiminnan pitkän aikavälin kehittämissuunnitelma. Helsinki: Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto.
- Kirkkomonitor 2004 [elektroninen aineisto]. FSD2257, versio 1.0 (2007-06-08). Kääriäinen, Kimmo (Kirkon tutkimuskeskus) [tekijä(t)]. Tampere : Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto [jakaja], 2007.
- Kirkko muutosten keskellä. 2004. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2000-2003. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 89.
- Kirkon virkarakenteen kehittäminen 1993. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto, Sarja B 1.
- Kirkkoon liittyneitä ennätysmäärä. 2010. Kirkon tutkimuskeskus. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/7B565BE258F7707DC225769D002E8714?OpenDocument&lang=FI> Luettu 9.2. 2010.
- Kirkon alan työolobarometri 2007. Raportti kirkon työntekijöiden työoloista. 2008. Helsinki: Työturvallisuuskeskus.
- Kirkon tiedotuskeskus 19.2.2008. Väestötilastot tarkentuneet – luterilaiseen kirkkoon kuuluu 81,7 prosenttia suomalaisista. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLUutiset.nsf/Documents/08EAE6F3883916E0C22573F4002CE460?OpenDocument&lang=FI> Luettu: 21.4.2008.
- Kurki, Leena 2008. Sosiokulttuurinen innostaminen. Muutoksen pedagogiikka. Tampere: Vastapaino.
- Kääriäinen, Kimmo 2003. Teorioita uskonnon ja yhteiskunnan muutoksesta. Teoksessa moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituuhannella. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Tampera: Kirkon tutkimuskeskus, 87-121.
- Kääriäinen, Kimmo, Niemelä, Kati & Ketola Kimmo 2003. Johdanto. Teoksessa Moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituuhannella. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 9-16.

Launonen, Pekka 2004. Nuorisonohjaajasta nuorisotyönohjaajaksi. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 8. Helsinki.

Ajv cdcZcžEZ `V` %%#@'g' dc`cj dg^hdinD~Â] Zc\Za^ZcžeZYV\d\^Zc`Yhdh^aalisen kolmiyhteys. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 78-90.

Launonen Pekka 2009. Kasvu kirkon työntekijäksi. Diakoni-, diakonissa- ja nuorisotyönohjaajaopiskelijoiden ammatillinen motivaatio, osaaminen ja identiteetti vuosina 2004-2008. Kasvu kirkon työntekijäksi-hanke. Loppuraportti. Diakonia ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 22.

Lausunto diakoninvirka-mietinnöstä 12.12.2008. Akavan kirkolliset ammatillitot. Saatavissa: <http://www.pappisliitto.fi/liitteet/akiliitot-00010752-1.pdf> Luettu: 12.2.2010.

Lehtonen, Tommi 2005. Uskonto ja yhteisö. Teoksessa A. Hautamäki, T. Lehtonen, J. Sihvola, I. Tuomi, H. Vaaranen & S. Veijola (toim.) Yhteisöllisyyden paluu. Helsinki: Gaudeamus, 60-89.

Lepistö, Tytti 2006. Kirkkoon kuuluminen Helsingin osa-alueilla. Helsingin yliopisto, Matemaattis-luonnontieteellinen tiedekunta, Maantieteen laitos. Pro gradu-tutkielma.

Lincoln Yvonna S. & Cuba Egon G. 1985. Naturalistic inquiry. Sage Publications, Newbury Park (Calif.).

Luckmann, Thomas 1999. The Religious Situation in Europe:The Background to Contemporary Conversions. Social Compass 46 (3), 251-258. Saatavissa: <http://scp.sagepub.com/cgi/reprint/46/3/251?ck=nck> Luettu: 17.4.2008.

Lämsä, Anna-Liisa 2009a. Lasten ja nuorten suhde kouluun. Teoksessa Anna-Liisa Lämsä (toim.) 2009. Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 33-58.

Lämsä, Anna-Liisa 2009b. Yhteiskunnan muutos ja elämän riskit. Teoksessa Anna-Liisa Lämsä (toim.) 2009. Mun on paha olla. Näkökulmia lasten ja nuorten psyykkiseen hyvinvointiin. Jyväskylä: PS-kustannus, 21-32.

Läsnäolon kirkko.2002. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon missio, visio ja strategia 2010. Kirkon keskusrahaston rahoittaman toiminnan painopisteet. Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto, Sarja C 5. Saatavissa: http://www.evl.fi/avain/lasnaolon_kirkko.pdf Luettu: 17.2.2010.

Maahanmuuttoa ja muuttovoittoa ennätysmäärä 2008. Tilastokeskus. Julkaistu 20.5.2009. Saatavissa: http://www.stat.fi/til/muutl/2008/muutl_2008_2009-05-20_tie_001_fi.html Luettu: 8.2.2010.

- Metsämuuronen, Jari 2003. Tutkimuksen tekemisen perusteet ihmistieteissä. Helsinki: International Methelp.
- Maijala, Mira 1998. Uskon yhteisö nuoren silmin. Teoksessa E. Røykäs (toim.) Perinteestä eteenpäin. Käytännön teologian laitoksen julkaisuja 92. Helsinki: Helsingin yliopisto, 39–55.
- Majamäki, Hannu 2006. Nuoret aikuiset ja kirkko – mahdollinen yhtälö? Teoksessa T. Mikkola, K. Niemelä, J. Petterson (toim.) Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 332-341.
- Martikainen, Liisa 2009. Nuoruuden perheympäristö ja aikuisuuden elämään tyytyväisyys. Nuorisotutkimus 27 (2), 3-14.
- Mikkola, Teija & Niemelä, Kati & Petterson, Juha (toim.) 2006. Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko. Kiron tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Miles, Matthew B. & Huberman, Michael 1994. Qualitative Data Analysis: An Expanded Sourcebook. 2nd edition. Thousand Oaks, California: Sage.
- Monikasvoinen kirkko 2008. Suomen evankelis-luterilainen kirkko vuosina 2004-2007. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 103. Tampere: WS Bookwell Oy.
- Muuttuvien yhteisöjen kirkko 2007. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon keskuhallinto, Sarja C:9. Helsinki: Kirkkohallitus.
- Myllyniemi, Sami 2006. Nuorisobarometri 2006. Teoksessa Terhi-Anna Wilska (toim.) Uskon asia. Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisuja 34, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 67, 14–89.
- Myllyniemi, Sami 2007. Perusarvot puntarissa. Nuorisobarometri 2007. Helsinki: Nuorisoasian neuvottelukunta, julkaisuja 37, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 79.
- Myllyniemi, Sami 2008a. Mitä kuuluu? Nuorisobarometri 2008. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisuja 88, Nuorisoasian neuvottelukunta, julkaisuja 39.
- Myllyniemi, Sami 2008b. Tilasto-osio. Teoksessa M. Autio, K. Eräranta & S. Myllyniemi (toim.) Polarisoitua nuoruus? Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 38, 18-81.
- Niemelä, Kati 2001. Moni seurakunnan työntekijä harkitsee siirtymistä muun työnantajan palvelukseen. Crux 6, 22-25: Saatavissa myös kirkon tutkimuskeskuksen sivuilta: <http://www.evl.fi/kkh/ktk/sitout.htm> Luettu:21.1.2010.

- Niemelä, Kati 2002. Hyvä rippikoulu. Rippikoulun laatu ja vaikuttavuus. Kirkon tutkimuskeskus, Sarja A, julkaisuja 79.
- Niemelä, Kati 2003. Suomalaisten sitoutuminen uskonnollisiin yhdyskuntiin. Teoksessa *Moderni kirkkokansa. Suomalaisten uskonnollisuus uudella vuosituhannella*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 82. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 122-147.
- Niemelä, Kati 2004. Uskonko niin kuin opetan? Seurakuntatyöntekijä uskon ja elämän ristipaineessa. Kirkon tutkimuksen julkaisuja 85. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, Kati 2006a. Nuorten aikuisten suhde kirkkoon. Teoksessa Teija Mikola & Kati Niemelä & Juha Petterson (toim.) *Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 43-65.
- Niemelä, Kati 2006b. Vieraantunut vai pettynyt? Kirkosta eroamisen syyt Suomen evankelis-luterilaisessa kirkossa. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 95. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, Kati 2007. Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Niemelä, Kati & Salomäki, Hanna 2006. Herätysliikkeet 2000-luvun uskonnollisessa kentässä. *Teologinen Aikakauskirja* 4, 359-371.
- Nieminen, Juha 2007. Vastavoiman hahmo – Nuorisotyön yleiset tehtävät, oppimisympäristöt ja eetos. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) *Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet*. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 21-43.
- Nieminen Risto T. 2002. Seurakunta aluetyön jännitteessä. Organisaation ja toimintayhteisön muutosprosessi aluetyötä toteuttavassa seurakunnassa. Väitöskirja. Helsingin yliopisto. Teologinen tiedekunta, käytännöllinen teologia, kirkkososiologia.
- Nieminen Risto T., Vallenius L. & Tähkänen M. 2005. Seurakuntarakenne murroksessa. Yhdistyvien seurakuntien organisaation ja toimintayhteisön muutosprosessi. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 92. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus.
- Näre, Sari 2005. Styylaten ja pettäen: luottamuksen ongelma ja postindividuaalistmi nuorten sukupuoli-kulttuurissa. Nuorisotutkimusseuran julkaisuja 49. Nuorisotutkimusverkosto, Nuorisotutkimusseura. Yliopistopaino: Helsinki.

- Nuorisobarometri 2009 [elektroninen aineisto]. FSD2484, versio 1.0 (2009-11-26). Helsinki: Innolink Research [aineistonkeruu], 2009. Opetusministeriö. Nuorisosaian neuvottelukunta (NUORA) & Nuorisotutkimusseura. Nuorisotutkimusverkosto [tekijät]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [jakaja], 2009.
- Nuorisolaki 72/2006. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/alk-up/2006/20060072> Luettu: 14.4.2008.
- Oulun hiippakunnan nettisivusto. Saatavissa: <http://www.evl.fi/tkli/oulu/> Luettu: 28.4.2009.
- Paappanen, Sanna 2009. Minne isokset menevät? Kangasniemen seurakunnassa isokoulutuksen käyneiden julkinen ja yksityinen uskonnollisuus. Opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan Ammattikorkeakoulu. Humanistinen ja kasvatusala. Saatavissa: https://publications.theseus.fi/bitstream/handle/10024/4636/paappanen_sanna.pdf?sequence=1 Luettu: 14.12.2009.
- Palvelijoiksi vihityt. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vuonna 2000 asettaman virkarakennekomitean mietintö. Suomen ev.lut. kirkon keskushallinto, Sarja A, 2002: 1. Saatavissa: http://www.evl.fi/pdf/palvelijoiksi_vihityt.pdf Luettu: 12.2.2009.
- Pasma, Susanna 2005. Kahden herran palveluksessa. Tutkimus Muonion seurakunnan ja kunnan yhdistelmävirasta. Opinnäytetyö, Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Ylivieskan yksikkö, Humanistinen ja kasvatusala/ Kansalaistoiminta ja nuorisotyö.
- Piispainkokouksen päätös kirkon nuorisotyönohjaajan viran kelpoisuusvaatimukseksi hyväksyttävästä ammattikorkeakoulututkinnosta. Annettu Espoossa 13 päivänä syyskuuta 2005. Piispainkokouksen istunto 13.-14.9.2005. Pöytäkirja.
- Pruuki, Lassi 2009. Miten rippikoulussa opetetaan? Teoksessa: T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 62-77.
- Pohjantammi, Ismo 2007. Ylisukupolvinen työttömyys nuorten työpajoilla. Nuorisotutkimusverkosto/ Nuorisotutkimusseura, verkkojulkaisuja 12. Saatavissa: <http://www.nuorisotutkimusseura.fi/tyopaja.pdf> Luettu: 23.3.2010.
- Porkka, J. 2004. On kunnia olla isonen. Suomen ev.lut. kirkkohallituksen julkaisuja 10. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon isostoiminta 2000-luvun alussa. Helsinki: Kirkkohallitus.

Porkka, Jouko 2009. Rippikoulusta seurakunnan vapaaehtoistyöhön – Iso-seksi haluamisen motiivit ja odotukset. Teoksessa: T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 311-328.

Puuronen, Vesa 2006. Nuorisotutkimus. Tampere: Vastapaino.

Rask, Katja, Kainulainen, Sakari & Pasanen, Sina 2003a. Diakoniatyön ja kirkon nuorisotyön arki vuonna 2002. Tutkimus diakoniatyöntekijöiden ja ja kirkon nuorisotyönohjaajien kokemuksista seurakuntatyöstä ja työtaidoista. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 3. Helsinki.

Rask, Katja, Kainulainen, Sakari & Pasanen, Sina 2003b. Koulutuksen antamat valmiudet seurakuntatyöhön. Vuosina 1998-2002 valmistuneiden diakoniatyöntekijöiden ja kirkon nuorisotyönohjaajien sekä heidän esimiestensä käsityksiä kirkollisista valmiuksista. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja A Tutkimuksia 4. Helsinki.

Remes, Jaana 2008 Nuorten uskonnollisia arvoja ja asenteita Oulun hiippakunnassa keväällä 2008. AMK-opinnäytetyö. Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu, Ylivieskan yksikkö, humanistinen ja kasvatusala, kansalaistoiminta ja nuorisotyö.

G'id` dh` žHm` ~/`KVädcZcžB` ^ccV`' %%(#B` iZc`lj j ciV`đninn4`Ā`9`V` dc`M` ammattikorkeakoulun opiskelijat kutsumusta, ammatillista identiteettiä ja työhön sijoittumista pohtimassa. Diakonia-ammattikorkeakoulun julkaisuja B Raportteja 15. Helsinki.

Ruotsalainen, Leena 2007 Kulttuurinen nuorisotyö on kamppailulaji. Teoksessa T. Hoikkala & A. Sell (toim.) Nuorisotyötä on tehtävä. Menetelmien perustat, rajat ja mahdollisuudet. Helsinki: Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisuja 76, 168-184.

Rättyä, Lea 2009. Diakoniatyö yksilöllisenä ja yhteisöllisenä auttamisena yhteiskunnallisessa muutoksessa. Kuopion yliopiston julkaisuja E 179.

Salmi, Pontus 2001. Seurakuntien hengellistä työtä tekevien työmotivaatio. Väitöskirja. JTO-tutkimuksia, sarja 14. Helsinki.

Salomäki, Hanna 2004. Nuorisotyön tulevaisuus Lapuan ja Oulun hiippakunnissa. Nuorisotyönohjaajien näkemykset ammatti-identiteetistä, koulutustarpeista, alueellisista kysymyksistä ja työn tulevaisuudennäkymistä. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. A: Tutkimusraportteja - Forskningsrapporter.

Salomäki, Hanna 2008. Kirkolliselle alalle hakeneiden uskonnollinen tausta ja uranvalinta. Kokkola: Keski-Pohjanmaan ammattikorkeakoulu. A: Tutkimusraportteja - Forskningsrapporter.

Seurakuntaliitokset 2005-2010. Väestörekisterikeskus. Saatavissa: <http://www.vaestorekisterikeskus.fi/vrk/home.nsf/pages/605AFF88CDE98960C22571FE0034298F?opendocument> Luettu: 8.2.2010.

Sihvonen, Ella 2008. Lasten ja nuorten pahoinvointi ja vanhemmuus mediataksteissa. Teoksessa M. Autio, K. Eräranta & S. Myllyniemi (toim.) Polarisoituva nuoruus? Nuorisotutkimusverkosto/nuorisotutkimusseura, julkaisu 38, 170-179.

Suhonen, Pertti 2007. Suomalaisten eriytyvät ja muuttuvat arvot. Teoksessa S. Borg, K. Ketola, K. Kääriäinen, K. Niemelä & P. Suhonen. (toim.) Uskonto, Väkivalta ja ihminen. Helsinki: Luterilainen kirkko. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoarkisto, 26-46.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Seurakuntaliitokset. 2010. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/56B3F18677075BDEC225720C003B4B73?OpenDocument&lang=FI> Luettu: 19.2.2010.

Suomen evankelis-luterilainen kirkko. Seurakuntarakenteet muuttuvat 2000-luvulla. 2010. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/ED04FE7C4DB5B2A7C22576AB002EAF94?OpenDocument&lang=FI> Luettu: 19.2.2010.

Suonperä, Satu 2009. Rippikoululaisten vanhempien käsitys kotien arvo- ja uskontokasvatuksesta. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisu 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 240-253.

Syrjälä, Leena & Numminen, Merja 1988. Tapaustutkimus kasvatustieteessä. Oulun yliopiston kasvatustieteiden tiedekunnan tutkimuksia 51.

Syrjälä, Leena, Ahonen, Sirkka, Syrjäläinen, Eija & Saari, Seppo 1994. Laadullisen tutkimuksen työpajoja. Helsinki: Kirjayhtymä.

Teinonen, Timo 2007. Terveys ja usko. Helsinki: Kirjapaja.

Tilastokeskus. Tilastollinen kuntaryhmitys 2009. Päivitetty 26.1.2009. Saatavissa: <http://www.stat.fi/meta/luokitukset/kuntaryhmitys/001-2009/3.html> Luettu 28.4.2009.

Tilastokeskus, väestötillastot 2008. Taulukko Exel-muodossa. Päivitetty 24.4.2008. Saatavissa: http://www.stat.fi/tup/suoluk/suoluk_vaesto.html Luettu: 28.4.2008.

Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2007. Saatavissa: <http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Saveshow.asp> Luettu: 20.11.2009

Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2008. Vuoden 2008 keskiväkiluku iän ja sukupuolen mukaan vuoden 2008 aluejaolla. Saatavissa: http://pxweb2.stat.fi/Dialog/varval.asp?ma=085_vaerak_tau_111_fi&ti=Vuoden+2008+keskiv%E4kiluku+i%E4n+ja+sukupuolen+mukaan+vuoden+2008+aluejaolla&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&multilang=fi Luettu: 26.5.2009

Tilastokeskus, väestö/väestörakenne 2010. Väestö iän (1-v.) ja sukupuolen mukaan alueittain 1980 – 2008. Saatavissa: [http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Varvalagg.asp?ma=050%5Fvaerak%5Ftau%5F104%5Ffi&ti=V%E4est%F6+i%E4n+%281%2Dv%2E%29+ja+sukupuolen+mukaan+alueittain+1980+%2D+2008&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&xu=&yp=&nr=1&aggfile\(1\)=L%E4%E4nit+2009&prevagg=NNNN&mapname=&multilang=](http://pxweb2.stat.fi/Dialog/Varvalagg.asp?ma=050%5Fvaerak%5Ftau%5F104%5Ffi&ti=V%E4est%F6+i%E4n+%281%2Dv%2E%29+ja+sukupuolen+mukaan+alueittain+1980+%2D+2008&path=../Database/StatFin/vrm/vaerak/&lang=3&xu=&yp=&nr=1&aggfile(1)=L%E4%E4nit+2009&prevagg=NNNN&mapname=&multilang=) Luettu: 12.2.2010.

Tirri, Kirsi 1998. Koulu moraalisenä yhteisönä. Helsingin yliopiston opettajakoulutuslaitos: Tutkimuksia 187.

Tuominen, Hans 2009. Onnistunut rippikoulu ja rippikoulun opettajien pedagoginen ajattelu. Teoksessa T. Innanen & K. Niemelä (toim.) Rippikoulun todellisuus. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 107. Tampere: Kirkon tutkimuskeskus, 146-166.

Tynjälä, Päivi 1991. Kvalitatiivisten tutkimusmenetelmien luotettavuudesta. Kasvatus 22, 387-398.

Uskonnonvapauslaki 10.11.1922/267. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/kumotut/1922/19220267> Luettu: 21.4.2008.

Uskonnonvapauslaki 6.6.2003/453. Saatavissa: <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2003/20030453> Luettu: 21.4.2008.

Uskosta osallinen? 2006. Nuorten aikuisten asema, merkitys ja tehtävä kirkossa. Nuoret aikuiset työryhmän mietintö. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto. Sarja C 2006:2.

Virkarakennetyöryhmä 2004:n esitys jatkotoimenpiteiksi. Kirkkohallituksen 28.9.2004 asettamantyöryhmänraportti. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto Sarja C 6. Saatavissa: [http://apostoli2.evl.fi/julkaisut.nsf/0/D0FF0DC1E8F11960C22573D2003A20F9/\\$file/virkarakennety%C3%B6ryhm%C3%A4%202004%20jatkotoimenpiteet.pdf](http://apostoli2.evl.fi/julkaisut.nsf/0/D0FF0DC1E8F11960C22573D2003A20F9/$file/virkarakennety%C3%B6ryhm%C3%A4%202004%20jatkotoimenpiteet.pdf) Luettu 8.2.2010.

Väkiluvut seurakunnittain 2008. Evankelis-luterilaisen kirkon nettisivusto. Pdf-tiedosto. Saatavissa: <http://evl.fi/EVLfi.nsf/Documents/51290A213E4A596CC225755F002AEC97?OpenDocument&lang=FI> Luettu: 5.10.2009.

Viden, Sari & Ollila Anne K. 2004. Hyvä, parempi, ydinperhe? Perhemuodot nuorten pohdinnoissa. Nuorisotutkimus 22 (3), 3-19.

Villi-ihmisille nuorisotyössä. 2010, 2.

Wilska, Terhi-Anna 2006. Johdanto. Teoksessa Terhi-Anna Wilska (toim.) Uskon asia. Nuorisobarometri 2006. Helsinki: Nuorisoasiain neuvottelukunta, julkaisu 34, Nuorisotutkimusverkosto/Nuorisotutkimusseura, julkaisu 34, 6-11.

Yhdessä kirkon virassa 1997. Suomen ev.-lut. kirkon keskushallinto Sarja A 9.

Young Europeans 2001. Results of European opinion poll. [verkkodokumentti]. Brussels: European Commission (executive summary) Saatavissa: http://ec.europa.eu/public_opinion/archives/eb/ebs_151_summ_en.pdf

World Values Survey 2005: Suomen aineisto [koodikirja]. Tampere: Yhteiskuntatieteellinen tietoaarkisto [tuottaja ja jakaja], 2008. Saatavissa: <http://www.fsd.uta.fi/aineistot/luettelo/FSD2118/cbF2118.pdf> Luettu 18.12.2009.

POHJOINEN NUORISO

1) Sukupuoli

- Tyttö Poika

2) Ikä

- 14 vuotta 15 vuotta 16 vuotta 17 vuotta

3) Koulu

- xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx
 xxxn xxx

4) Kuulutko kirkkoon tai johonkin muuhun uskonnolliseen yhdyskuntaan?

- Evankelis-luterilainen kirkko Ortodoksinen kirkko Muu, mikä? En kuulu mihinkään

5) Mihin evankelis-luterilaiseen seurakuntaan kuulut?

- xxx seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 xxxn seurakunta
 Muu, mikä?
 En tiedä

6) Kuuluuko perheesi johonkin evankelis-luterilaisen kirkon herätysliikkeeseen?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

7) Mihin herätysliikkeeseen perheesi kuuluu?

- Herännäisyys (körttiläisyys)
 Evankelisuus
 Vanhoillislestadiolaisuus (SRK)
 Esikoislestadiolaisuus
 Uusheräys
 Rauhan sana
 Rukoilevaisuus
 Kansan Raamattuseura
 Suomen Evankelisuterilainen Kansanlähetyt
 Suomen Raamattuopisto
 Karismaattisuus
 Muu, mikä?

8) Tunnetko ajattelevasi uskonnollisista asioista samalla tavalla kuin perheesi?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

9) Oletko käynyt evankelis-luterilaisen kirkon rippikoulun?

- Kyllä En En vielä, mutta aion käydä

10) Oletko sitä mieltä, että...

	Kyllä	Ei	En osaa sanoa
Jumala on olemassa.	☐	☐	☐
on olemassa jokin ihmistä korkeampi voima.	☐	☐	☐
Jeesus on Jumalan poika.	☐	☐	☐
enkeleitä on olemassa.	☐	☐	☐
Jumala on luonut maailman.	☐	☐	☐
ihminen on aikojen kuluessa kehittynyt muista kädellisistä kuten apinoista.	☐	☐	☐
kuoleman jälkeen ihminen kokee ylösnousemuksen.	☐	☐	☐
kaikki elämä loppuu kuolemaan.	☐	☐	☐
uskonnollinen yhteisö on sinulle tärkeä.	☐	☐	☐
sinä olet hengellinen ihminen, vaikka et välttämättä uskokaan niin kuin kirkossa opetetaan.	☐	☐	☐

11) Kuinka usein, ajattelet elämän tarkoitusta?

- Usein Joskus Harvoin En koskaan

12) Miten paljon uskot voitasi VAIKUTTAA oman elämäsi kulkuun? Arvioi KOULUARVOSANALLA 4-10.

- 10
 9
 8
 7
 6
 5
 4

13) Kuinka tyytyväinen tai tyytymätön olet TÄLLÄ HETKELLÄ elämääsi? Arvioi KOULUARVOSANALLA 4-10.

- 10
 9
 8
 7
 6
 5
 4

14) Kristinuskon ydinsanoma on lähimmäisen rakkaus (Matt 22:39). Siinä kehoitetaan: "Rakasta lähimmäistäsi niin kuin itseäsi." Onko sanoma mielestäsi vielä nykyään pätevä elämisen periaate?

- Kyllä Ei En osaa sanoa

15) Jos kuulut evankelis-luterilaiseen kirkkoon, oletko koskaan ajatellut eroavasi kirkosta?

- Kyllä Ei En kuulu evankelis-luterilaiseen kirkkoon

16) Mitkä voisivat mahdollisesti olla kirkosta eroamiseni syyt? Voit valita useita syyt.

- Kirkolla ja seurakunnalla ei ole mitään tarjottavaa minulle.
- Kirkon oppi on vaikeasti ymmärrettävää.
- Kirkon oppi on liian suvaitsematon eli tiukka.
- Kirkon oppi on liian suvaitsevainen eli löystynyt.
- Tuleva puolisoni tai ystäväpiiriini ei kuulu kirkkoon.
- Muu syy, mikä?

17) Kuinka tärkeänä pidät seuraavia EVANKELIS-LUTERILAISEN SEURAKUNNAN toimintamuotoja?

	Erittäin tärkeä	Melko tärkeä	Melko tarpeeton	Täysin tarpeeton
Kaste	☐	☐	☐	☐
Pyhäkoulu	☐	☐	☐	☐
Lasten päiväkerhot	☐	☐	☐	☐
Nuorten kerhot	☐	☐	☐	☐
Nuorten illat	☐	☐	☐	☐
Rippikoulu	☐	☐	☐	☐
Isostoiminta	☐	☐	☐	☐
Avioliittoon vihkiminen	☐	☐	☐	☐
Hautaan siunaaminen	☐	☐	☐	☐
Jumalanpalvelus	☐	☐	☐	☐
Perhe- ja parisuhdeneuvonta	☐	☐	☐	☐
Musiikkitilaisuudet	☐	☐	☐	☐
Lähetystyö	☐	☐	☐	☐
Palveleva Puhelin	☐	☐	☐	☐
Nettiauttaminen	☐	☐	☐	☐

18) Tunnetko nuorille suunnattua EVANKELIS-LUTERILAISEN SEURAKUNNAN järjestämää toimintaa?

- Erittäin hyvin Melko hyvin Melko huonosti En lainkaan

19) Mihin EVANKELIS-LUTERILAISEN SEURAKUNNAN TOIMINTAAN osallistut tai olisit halukas osallistumaan?

	Osallistun säännöllisesti	Osallistun joskus	En osallistu mutta olisin halukas osallistumaan	En osallistu enkä ole halukas osallistumaan
Jumalanpalvelukseen	☐	☐	☐	☐
Nuorten kerhoihin	☐	☐	☐	☐
Nuorteniltoihin	☐	☐	☐	☐
Isostoimintaan	☐	☐	☐	☐
Raamattupiiriin	☐	☐	☐	☐
Liikunnalliseen toimintaan	☐	☐	☐	☐
Musiikilliseen toimintaan	☐	☐	☐	☐
Kuvaamataidolliseen toimintaan	☐	☐	☐	☐
Kerho-ohjaaja toimintaan	☐	☐	☐	☐
Vapaa-ajatoimintaan	☐	☐	☐	☐
Johonkin muuhun seurakunnan toimintaan	☐	☐	☐	☐

20) Kerro syyt, miksi EVANKELIS-LUTERILAISEN SEURAKUNNAN järjestämään toimintaan osallistuminen on vaikeaa tai mahdotonta. Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Seurakunta ei järjestä minua kiinnostavaa toimintaa.
- Minulla ei ole aikaa.
- Välimatkat seurakunnan järjestämiin toimintoihin ovat liian pitkät.
- Kukaan kavereistani ei käy seurakunnan järjestämissä toiminnoissa.
- En pidä seurakunnan työntekijästä/tekijöistä.
- Vakaumukseni on erilainen kuin seurakunnan edustama uskonnollisuus.
- En ole mielestäni uskovainen.
- Minua voitaisiin kiusata.
- Muu syy, mikä?

21) Käyttö muiden uskonnollisten yhteisöjen kuin evankelis-luterilaisen seurakunnan tilaisuuksissa (esim. ortodoksisessa kirkossa, moskeijassa, rauhanyhdistyksellä, helluntaiseurakunnassa, valtakunnan salilla)?

- Vähintään kerran viikossa
 Vähintään kerran kuukaudessa
 Kerran vuodessa
 Harvemmin kuin kerran vuodessa
 En koskaan

22) Kuinka usein rukoilet? Valitse itsellesi sopivin vaihtoehto.

- Säännöllisesti päivittäin
 Muutaman kerran viikossa
 Joitakin kertoja kuukaudessa
 Harvemmin kuin kerran kuukaudessa
 Vain tiukan paikan tullen
 En koskaan

23) Huolimatta siitä rukoiletko vai et, mitä rukoileminen sinulle lähinnä merkitsee?

- Hiljentymistä
 Pyytämistä
 Kiittämistä
 Muuta, mitä?

24) Kirkolliskokous laski seurakuntavaalien äänestysikärajan 16 ikävuoteen marraskuussa 2007, jotta myös nuoret pääsisivät vaikuttamaan seurakunnan toimintaan. Aiotko äänestää seuraavissa seurakuntavaaleissa (v.2010)?

- Todennäköisesti kyllä Todennäköisesti en En voi äänestää, koska en kuulu evankelis-luterilaiseen kirkkoon

25) Kuka sinua voisi auttaa, JOS SINULLA OLISI ONGELMIA seuraavissa asioissa? Voit valita useita vaihtoehtoja.

	Vanhemmat/ huoltajat/ sisarukset	Tyttö- tai poikaystävä	Muut ystävät	Opettajat	Seurakunnan työntekijät	Lääkärit tai terveydenhoitajat	Joku muu	Ei kukaan
Opiskeluun liittyvät ongelmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Parisuhdeongelmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Päihdeongelmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Mielenterveyteen liittyvät ongelmat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Seksuaalisuuteen liittyvät asiat	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Varattomuus	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Yksinäisyys	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Muutto vanhempien kodista omaan asuntoon	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Pelot ja turvattomuuden tunne	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐
Kysymykset oikeasta ja väärästä	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐	☐

26) Jos valitsit edellisessä kysymyksessä auttajaksi "joku muu", KETÄ tai KEITÄ tarkoittit?

27) Valitse seuraavista ongelmista mielestäsi KOLME YLEISINTÄ NUORTEN ONGELMAA. MUISTA VALITA 3 VAIHTOEHTOA!

- Opiskeluun liittyvät ongelmat
- Päihdeongelmat
- Ongelmat perheessä
- Ongelmat tyttö- tai poikakaverin kanssa
- Yksinäisyys
- Varattomuus
- Seksuaalisuuteen liittyvät ongelmat
- Oman itsenäisen elämän aloittamiseen liittyvät ongelmat
- Mielenterveyteen liittyvät ongelmat
- Pelot ja turvallisuuden tunne
- Jokin muu ongelma, mikä?

28) Merkitse, jos SINULLA on tällä hetkellä ongelmia seuraavissa asioissa. Voit valita useita vaihtoehtoja.

- Opiskeluun liittyvät ongelmat
- Päihdeongelmat
- Ongelmat perheessä
- Ongelmat tyttö- tai poikakaverin kanssa
- Yksinäisyys
- Varattomuus
- Seksuaalisuuteen liittyvät ongelmat
- Oman itsenäisen elämän aloittamiseen liittyvät ongelmat
- Mielenterveyteen liittyvät ongelmat
- Pelot ja turvattomuuden tunne
- Jokin muu ongelma, mikä?

LIITE 2. SEURAKUNTIEN NUORISOTYÖN TYÖNTEKIJÖIDEN HAASTATELURUNKO

Haastatteluteemoja ja -kysymyksiä

Nuorisotyön nykytila seurakunnassasi:

1. Mikä on työssäsi mukavaa, ongelmatonta ja hyvin järjestettyä?
2. Mitä ongelmia koet työssäsi olevan?
3. Mistä ja miten saat apua työtäsi koskeviin ongelmiin?
4. Teetkö työssäsi yhteistyötä muiden seurakuntanne työntekijöiden kanssa? Kenen/keiden?
5. Onko työsi tällä hetkellä mitoitettu oikein?
6. Onko työnkuvasi muuttunut parin viime vuoden aikana? Miksi ja miten?
7. Vaikeuttaako tämä maantieteellinen alue työtäsi? Miten?
8. Vaikeuttaako nyky-yhteiskunta ja sen ongelmat työtäsi? Miten?
9. Miten herätysliikkeet vaikuttavat työhösi?
10. Onko varhaisnuorilta, nuorilta tai nuorilta aikuisilta kysytty, millaista toimintaa he haluaisivat seurakunnan järjestävän? Jos on kysytty, miten on kysytty?
11. Miten uskonnollista seurakunnan järjestämien nuorten toiminnan mielestäsi pitää olla?
12. Mitä on mielestäsi uskonnollinen osallistuminen? Onko sählykerho sitä, jos seurakunta järjestää?
13. Millaisia nuorten ongelmia kohtaat työssäsi?
14. Pystyykö kirkko tai seurakunta tukemaan nuoria? Miten?

Kunta ja seurakunta:

15. Onko kunnassasi tapahtunut tai tapahtumassa kuntaliitoksia?
16. Jos kuntaliitoksia on tapahtunut tai tapahtumassa, miten kuntaliitos vaikuttaa/tulee vaikuttamaan työhösi?
17. Minkälaista yhteistyötä teet tällä hetkellä kunnallisen nuorisotyön kanssa?
18. Miten koet kunnallisen ja seurakunnallisen yhteistyön?

Seurakuntamuutokset:

19. Onko seurakunnassasi tapahtunut tai tapahtumassa seurakuntaliitoksia? Miten ne vaikuttavat työssäsi?
20. Onko jokin sellainen seurakuntien yhdistymiseen liittyvä asia tai näkökulma, jota mielestäsi tulisi selvittää tai tutkia?
21. Minkälaista yhteistyötä teet tällä hetkellä lähiseurakuntien kanssa?

Nuorisotyön tulevaisuus:

22. Mitä koulutusta sinä mielestäsi tarvitsisit tällä hetkellä eniten?
23. Miten haluaisit kehittää seurakuntanne nuorisotyötä tulevaisuudessa?
24. Mitä pelkoja näet seurakuntanne nuorisotyön tulevaisuudessa?
25. Sana on vapaa! Haluatko sanoa vielä jotain, mikä ei haastattelussa tullut esille?

B: Ajankohtaista – Aktuellt

ISBN 978-952-6602-10-3 (nid.)

ISBN 978-952-6602-11-0 (PDF)

ISSN 1239-0755

